

AB ERYCE QVODAM) Diodorus præfectum Aphricen appellat, & fortasse binominis fuit.

ERYCEN INTEREMERVNT) Siculus: Eo tempore Indus quidam Aphricen cum CCI^o exercitu & XV. elephantibus illis in locis subsistebat. Hunc quidam interemere, atque interemti capite ad Alexandrum delato, incolumitatem sibi munere isto compararunt.

HONOREM DENEGAVIT EXEMPLE) Quod laudem ipsi ducem interemissent; sicut Spitamenis vxori. nullus enim honos proditoribus habendus, quantumuis hosti vtilibus.

CAPVT XXII.

ARGVMENTVM.

Omphim seu Taxilem regem in fidem recipit; certant muneribus, quibus offensi Macedones.

Hinc ad flumen Indum sextis decimis castris peruenit, omniaque, ut præceperat, ad trayciendum præparata ab Hephæstione reperit. Regnabat in ea regione Omphis, qui patri quoque fuerat auctor dedendi regnum Alexandro: & post mortem parentis legatos miserat, qui consulerent eum, regnare se interim vellet, an priuatum opperiri eius aduentum. permissoq; ut regnaret, non tamen ius datum usurpare sustinuit. Is benigne quidem exceperat Hephæstionem, gratuitum frumentum copijs eius admensus, non tamen ei occurrerat, ne fidem ullius, nisi regis, experiretur. Itaque obuiam venienti cum armato exercitu egressus est; elephantibus quoque per modicam interualla militum agmini immixti procul castellorum fecerant speciem. Ac primò Alexander non socium, sed hostem aduentare credebat. Iamq; & ipse arma milites capere, & equites discedere in cornua iusserat, paratos ad pugnam. At Indus cognito Macedonum errore, iussis subsistere ceteris, ipse concitat equum quo uehebatur. Idem Alexander quoque fecit: siue hostis, siue amicus occurreret, vel sua virtute, vel illius fide tutus: coiere, quod ex utriusq; vultu posset intelligi amicis animis. Caterùm sine interprete non poterat conseri sermo. Itaque adhibito eo, barbarus occurrisse se dixit cum exercitu, totas Imperij vires protinus traditurum, nec expectasse dum per nuncios daretur fides. Corpus suum & regnum permittere illi, quem sciret gloria militantem, nihil magis quàm famam timere perfidia. Letus simplicitate barbari rex, & dextram fidei sua pignus dedit, & regnum restituit. LVI. elephantierant, quos tradidit Alexandro, multaq; pecora eximia magnitudinis, tauros ad III. millia, preciosum in ea regione, acceptumque animis regnantium armentum. Quarenti Alexandro plures agricultores haberet an milites: cum duobus regibus bellanti sibi, maiore militum quàm agrestium manu opus esse respondit. Abisares & Porus erant. Sed in Poro eminebat auctoritas. Vterq; ultra Hydaspem amnem regnabat, & belli fortunam, quisquis arma inferret, experiri decreuerat. Omphis permittente Alexandro & regium insigne sumsit, & more gentis sue, nomen quod patris fuerat, Taxilem appellauere populares, sequente nomine imperium, in quemcunque transfiret. Igitur cum per triduum hospitaliter Alexandrum accepisset, quarto die & quantum frumenti copijs, quas Hephæstion duxerat, præbitum à se esset, ostendit; & aureas coronas ipsi amicisque omnibus; præter hæc signati argenti LXX. talenta dono dedit. Qua benignitate eius Alexander mirè letus, & quæ is dederat remisit, & mille talenta ex præda quam uehebat, adiecit, multaq; alia conuiuialia ex auro & argento vasa, plurimum Persicæ vestis, xxx. equos ex suis cum q; idem insignibus, quibus assueuerant, cum ipsum ueherent. Qua liberalitas sicut barbarum obstrinxerat, ita amicos ipsius vehementer offendit, à quibus Meleager super canam largiore vino usus gratulari se Alexandro dixit, quod saltem in India reperisset dignum talentis mille. Rex haud oblitus, quàm agrè tulisset, quòd Clitum ob linguæ temeritatem occidisset, iram quidem tenuit, sed dixit, inuidos homines nihil aliud, quàm ipsorum esse tormenta.

SEXTIS DEC. CASTRIS) Sexto nempe decimo die ab Aorno & Ecbolimis ad Indum peruenit, quamuis Indus Aorni radices lambat, vt supra ostendi. Traiecit autem Indum Alexander ad urbem Peucolaitidem (vt auctor est Strabo) quæ procul abest ab Aorno.

OMNIAQVE, VT PRÆCEP. AD TRAIIC. PRÆPARATA AB HEPHÆSTIONE REPERIT) Hæc ex Diodoro Curtius: Hinc, inquit, ad Indum progressus, naues quas à triginta remorum vsu triaconteres appellant, constructas, & fluium ponte iunctum inuenit. Vbiq; Statius per triginta dies ad recreandum exercitum habitus magnifica dijs sacra peregit. Hephæstionis ergo diligentia laudanda, qui quæ in mandatis acceperat, tam accuratè & expeditè executus est. Idem paucis etiam Arrianus: Alexander vbi ad Indum peruenit, pontem iam ab Hephæstione perfectum reperit, multa que minora nauigia, duas verò naues triginta remorum. Sed quarit deinde alio loco Arrianus, quomodo pons ille confectus fuerit: Quoniam autem modo Alexander Indum amnem ponte iunxerit, neque Ptolemaus, quos ego maxime secutus sum, scribunt, neque ego certi aliquid affirmare ausim, an nauigijs pons iunctus fuerit, quem admodum Hellepontus à Xerxe & Bosphorus ac Danubius à Dario: an verò continuus pons flumini impositus fuerit. Mihi certè probabilius videtur nauibus vinctum fuisse, neque enim pontem iaci pateretur amnis altitudo, neque adeo breuì temporis spacio tam ingens opus perfici potuisset. At si omnino nauigijs pons iunctus fuit, an eà rudentibus colligata atque ita in ordinem ducta ponti iungendo suffecerint (vt Herodotus testatur Hellepontum ponte stratū fuisse) an verò ea ratione qua Romani Danubium aut Rhenum Celticum ponte iunxerunt, & per Euphraten ac Tigrim quoties necesse fuit pontem duxerunt, ne hoc quidem ipsum compertum habeo. Porro facillima expeditissima que fuit Romanorum, quod norim, struendorum pontium ratio; quam quidem ego, quod commemoratu digna est, hic recensèbo. Naues dato signo in amnem demittebantur, non quidem vectæ, sed tanquam puppibus inhibita, atque has quidem subducit (vt par est) cursus fluminis: remigiorum verò impulsus retinet, donec ad statum locum peruenerint, tum crates vimineas in pyramidum modum extructas, selectis ad id saxis oppletas, ad proras singularum nauium demittunt, ad inhibendum fluminis cursum, quumque iam vnà nauium ita firmata fuerit, aliam continuò aduersa prora admouent, tanto spacio ab ea separatam, quantum onus quod ei inferendum est, requirere videtur. Exinde tignis imectis, quæ ad vtriusque nauis extremitatem pertingerent, tabulas transuersas, quibus tigna inter se iungantur colligenturque imponunt, atque ita deinceps per naues reliquas quæ ad iungendum ponte flumen sufficiant, eadem operis ratio seruatur. Ad vtrumque verò pontis caput amplos gradus ligneos affigunt, quò tutior sit equorum atque curruum traiectus. Breui porrò tempore, totum opus perficitur, neque suus operi in speciem tumultuario ordo deest. & gubernatorum per singulas naues teleusmata, atque illorum qua segniores in officio sunt obiurgationes nihil impediunt, quo minus mandata confestim auribus excipiantur, opusque summa celeritate conficiatur, atque hanc quidem veteres Romani rationem tenuerunt. Quoniam verò pacto Indus amnis ponte iunctus fuerit, mihi non constat, neque enim qui cum Alexandro militarunt, vllam eius mentionem fecerunt, putarim tamen eos proximè ad hanc rationem accessisse. Si verò alia quapiam arte vsi fuerint, illa valeat.

p. 105. 106.

* Multa exemplaria habent Toxiles gens est Indica. Sed Strabo Taxilos appellat, & per se non, o scribit. Est & ciuitas Taxilla. ibid. Magna & ferax optimisque legibus instituta. l. 15.

REGNAB. IN EA REG. OMPHIS) Hunc regem Omphim Siculus permutatis duabus primis literis Mophim vocat; vter verius, haud dispicio, quod ex linguæ cognitione pendet. Cæteri scriptores omnes Taxilen, vel Taxilum dicunt; & gentem Taxilos, præter Periægetem, qui Toxilos cognominat:

Τῶν δὲ μέσοι ναῦσι Σάβα καὶ τοῦλοι ἀνδρες

Horum autem (fluuiorum) medijs habitant Saba atque Toxili.

Ad quem locum Eustathius Scholiastes: ἴδου, inquit, καὶ πολλὰ τῶν ἀνελγῶρων, * Τοξίλης γράφεται τὸ Ἰνδικὸν ἔθνος. Ἄλλ' ὁ Γεωγράφος ταξίλης γράφει, διὰ τὸ α, καὶ Ταξίλα τὴν κατὰ αὐτοῦ πόλιν μεγάλην αὐτῶν καὶ ἐυδαίμονα καὶ ἐνομοτάτην.

Taxilem Strabo inter Indum & Hydaspem imperasse tradit, cuius regionem à fertilitate omniumque rerum vbertate commendat. Plutarchus, in Alexandro, tam latum obtinuisse regnum ait, quam tota fuerit Aegyptus, Strabo etiam maius Aegypto. Nominis prioris ratio hæc est: Mophis Taxilæ regis filius erat: Taxiles autem commune regis in ea prouincia nomen est, Mophis proprium, vt enim apud Aegyptios omnes ante Ptolemæum Pharaones; in Parthia Ariacæ; in vltiore India Pori; in Europa Cæfares, ita Taxilæ seu Taxili apud Indos & Pori, in suo quilibet regno vocabatur. Hinc est quod idem Mophis seu Omphis post mortem patris, & ipse Taxiles audiuit. Proinde Siculus addit, Latius hoc barbari factò Alexander regnum illi restituit, eumque deinceps amicum & socium constantem Taxilem cognominatum fuit expertus. Et Curtius infra; Omphis permittente Alexandro & regium insigne sumsit, & more gentis suæ nomen, quod patris fuerat: Taxilem appellare populares, sequente nomine imperium, in quemcunque transfret.

QVI PATRI QVOQVE AVCTOR FVERAT DEDENDI REGNUM ALEXANDRO) hoc declarat Siculus, Traductis inde copijs res insolens nec inopinata illi cõrigit. Taxili, qui illic locorum regnauerat, pridem defuncto Mophis filius in regnum successerat. Is iam antea legatione ad Alexandrum in Sogdiana herentem missa, contra Indos regi obstaturos armorum societatem obtulerat. Sed ex tunc per legatos regnum se ipsi traditurum sponddit.

p. 363. hoc lib. c. 22.

p. 57.

CVM ARMATO EXERCITV EGRESSVS EST) Idem Diodorus: *Iamque XXX stadia (paul-
lò minus milliari germanico) rex aberat, cum ille exercitu ad bellum instructo, elephantisq, velut ad P. 337.
pugnam adornatis, amicos simul adducens, regi occurrit. Quare tam numerosum aduentare exercitum
instructa acie vbi vidit Alexander, fraudem pollicitis Indum subtexere credens, nempe vt imperatos hoc
pacto Macedones opprimeret, pugna signum tubicines dare iubet: explicataq, acie obuiam Indu procedit,
at Mopbis repentina Macedonum commotione intellecta, cum quid rei esset, facile ratiocinari posset, ius-
sis subsistere copijs, cum paucis concitato equo excurrit, omnemq, Macedonibus errorem exemit: dum se
exercitum (regni vires) regis in fidem tradit.*

OCCVRRISSE SE DIXIT) Plutarchus amicam planè salutationem & colloquium inter P. 382.
Alexandrum & Taxilem refert: *Taxiles, inquit, perhibetur India obrinuisse, Aegypto non angustio-
rem laxitate portionem, pabulo autem latam fecundamque fructibus imprimis, ac vir ipse sapiens fuis-
se, atque cum salutaret Alexandrum dixisse, Quid bellis inter nos & pralio Alexander opus est, quum
neque aquam nobis ademptum, neque victum necessarium veneris? pro quibus solis necesse habent homi-
nes sani decertare. Reliquis opibus & facultatibus quas vocant, si ego abundantior sum, impertiar tibi
libens: sin inferior, non recuso accipere abs te grato animo beneficium. Delectus ea oratione Alexander,
illumque complexus, Antu, inquit, pugna arbitraris ex tali sermone & comitate colloquium fore immu-
ne? at nihil proficis, quippe contendam tecum & depugnabo beneficijs ne, me superes benignitate.*

LVI. ELEPHANTI ERANT) Certatum inde inter duos reges regijs donis: Arrianus tā-
tūm triginta ponit; boues tamen etiam tria millia, & addit decem millia ouium.

PRECIOS. IN EA REG. ACCEPTVM QVÈ ANIMIS REGNANT. ARMENTVM) Inde
tradit noster Sacchinus in 5. hist. Soc. Iesu de Monopotarum Indorum rege. *Vicissim è Consal. P. 122.
no sciscitat ur, quantum auri, quantum agri & pradiorum velit, postremò quam multos boues. Quippe
bobus apud eam gentem haud minus quam auro pretium ferunt esse. an quod animas defunctorum ex Py-
thagora & Brachmanarum disciplina in boues credant immigrare. Maffeijs rer. Ind. 1. Elephantis etiā
religionem numinis tribuunt. Bobus autem eo maiorem, quod hominum vitā functorum animos in eam
maximè belluam immigrare opinantur. Hinc etiam creuit honor bobus, quod apud Indos, vt idem
Maffeijs est auctor, Dæmon in forma bouis adoraretur, vt apud Aegyptios bos Apis.*

PLVRES AGRICVLTORES) Iam suprà demonsttrauimus, quot genera hominum, & quā
diuersis studijs dedita alat India. inter quæ agricolarū tribus erat, qui, totis regnis bellorum in-
cendijs flagrantibus, ipsi tamen extra periculorum aleam & sortem erant, omnes sacrosancti,
omnibusque pereuntibus salui, nec ferrum nec hostem timebant, vtili sanè omnium gentiū do-
cumento, vt qui nocerent nemini, prodesse omnibus, à nemine etiam læderentur, ab omnibus
defenderentur, vt hostes & amici habere vnde viuerent.

ABISARES ET PORVS) De his duobus regibus cap. sequenti.

VLTRA HYDASPEN) Intra Gangem tamen: nam longè lateque patebat Indiā etiam illā
tantum intra Gangem & Indiam conclusa. Hydaspem fluuium ipse Curtius infra cap. xxiii. de-
scribit, vbi in quatuor stadia diffusum ait, profundo alueo speciem vasti maris referentem.

CVM PER TRIDVVM HOSPITALITER ALEXANDRV ACCEPISSET) Taxilis hoc
factum, quæ vrbs regni Taxilæ caput erat. *Transmisso ita Indo, inquit Arrianus, Alexander djs pa-
trio more sacrum facit, atque inde profectus Taxilam vrbem populosam atque opulentam peruenit. Est
enim hac omnium, quæ inter Indum & Hydaspem sunt, opidorum maxima: Taxiles quique in vrbe erant
Indi amicè eum exceperunt: Alexander hjs tantum finitimæ regionis, quantum petierit, adiecit. Ead. ferè
Geographus, Inter Indum & Hydaspem Taxila est magna ciuitas, & legibus optimis constituta. Circūa-
rens regio præclara & valde ferax, iam campis vicina. eius incolæ & Taxilus eorum rex perhumaniter A-
lexandru susceperunt, ac plura ab illo receperunt, quam ipsi præbuere: adeò vt Macedones inuidiā correpti
dicerent, Quasi verò Alexander non habuisset, quibus benefaceret, priusquam Indum trayeret. De ea-
dem vrbe Philostratus l. 2. c. 9. Taxila verò altitudine ab antiqua Nino multum differt, & græco mo-
re adificata est.*

AMICIS OMNIBVS) Sapienter hoc Taxiles; nam quòd Orfines nobillissimus Persarum vni-
tūm ex amicis indonatum præterijisset, insidijs sceleratissimæ Bagoç eunuchi circumuentus, mor-
te luit. c. 3. l. 10. adi.

SIGNATI ARGENTI TALENTA LXXX.) Signatū argentum est pecunia; rude, vel in mas-
sis & laminis; elaboratum in poculis, phialis, crateribus & mensæ apparatu. octoginta talenta ef-
ficiunt quadraginta octo millia philippæorum. Arrianus ducenta fuisse memorat, quæ essent cen-
tum viginti millia coronatorum, seu philippæorum.

REMISIT) en nobile regie liberalitatis certamen. Satis fuit Alexandro animum Taxilæ
erga se liberalem experiri, sed Alexander præstitit quod apud Plutarchum promiserat. *Nihil
inquit, Macedo, proficis, quippe contendam tecum & depugnabo beneficijs, ne me superes benignitate.*

MILLE TALENTA) quæ sexcenta millia sunt nostratium philippæorum.

CVM IISD. INSIGNIBVS) Phaleris, frænis, stragulis, habenis regijs, & Macedonicis & Per-
siccis.

MELAEGER) Hic infelix Meleager inter principes Alexandri amicos, post mortem Alexandri; Perdicca insidijs interceptus miserè perijt. lib. 10. c. 12.

AMICOS OFFENDIT) idem testatus, ut audisti, Strabo. cui adde Plutarchum, *Ac muneribus multis acceptis, datisque pluribus, denique mille talentum argenti signati ei propinavit. Quare torisit amicos acriter, sed barbaros multos si bi reddidit mansuetiores.*

CLITVM) Regredere ad caput 3. huius libri.

INVIDOS HOM. NIHIL ALIVD QVAM IPSORVM ESSE TORMENT.) Idem testatur epigrammatographus quisquis ille est,

Lanhol.
c. 82.

Ὁ φθὸν ἐστὶ κάκιστον, ἔχει δὲ τὸ καλὸν ἐν αὐτῷ

Τίθει γὰρ φθορῶν ὄμματα καὶ κραδίη,

Grande malum liuor, tamen est bonitatis in ipso

Non nihil, osorum lumina corq; vorat.

Et quod eiusdem sententiæ monostichon,

Ὁ φθὸν αὐτὸς ἑαυτὸν ἐοῖς βελέεωσι δαμάζει

Telis ipsa suis se domat inuidia.

Multa alia extant in anthologia primo περὶ φθόνου; Sed hæc maximè huc faciunt.

2. Pyth.

Accinit his Pindarus----- σάβμας

Δὲ λινὸν ἐλκόμενον

περισταῖς, ἐνέταξεν ἑλ-

κὸν ὄδυνα πόντον ἐξὸν πρόθε καρδίῃ

πρὶν ὅσα φρονίδι μηχανῶται τοχέειν

Qui facultate alicuius tangitur abundantè

Infligit vlcus suo antè animo

Quam qua secum corde molitur assequatur.

Optimè Alciatus finxit, depinxit & descripsit Inuidiam cultu habituque fæminæ, quæ luentibus oculis, pallenti viperam ore mandit, cor manu, dextra gerit scipionem, sinistra è paliuro seipsumque vulnerat, cui hoc tetrastichon subiungit:

Squallida vipereas manducans famina carnes

Cuiq; dolent oculi, quaq; suum cor edit.

Quam macies & pallor habent, spinosaq; gestat

Tela manu: talis pingitur Inuidia.

Ad hæc multa Claudius Minos Alciati Scholiastes.

CAPVT XXIII.

ARGVMENTVM.

Abisares rex deditur. Porus bellum cogitat. Defectores quidam capti ducuntur; ad Hydaspem Alexander Porum habet obuium cum octoginta quinque elephantis, CCC. curribus, XXX. milibus peditum. Describitur ipse Porus, & Hydaspis & insulæ in illo.

Postero die legati Abisara adire regem, omnia ditioni eius, ita ut mandatum erat, mittebant, firmataque inuicem fide remittuntur ad regem. Porum quoque nominis sui fama ratus ad deditorem posse compelli, misit ad eum Cleocharem, qui denunciaret ei ut stipendium penderet, & in primo finium suorum aditu occurreret regi. Porus alterum ex his facturum sese respondit, ut intranti regnum suum præsto esset. sed armatus. Jam Hydaspem Alexander superare decreuerat, cum Barzaentes defectionis Archofis auctor uinctus, xxx que elephantis simul capti perducuntur, opportunum aduersus Indos auxilium. quippe plus in beluis, quam in exercitu spei ac virium illis erat. Gamaxusque

usque rex exiguae partis Indorum, qui Barzaenti se coniunxerat, victus adductus est. Igitur transfuga & regulo in custodiam dato, elephantis autem Taxili traditis, ad amnem Hydaspem peruenit. In cuius ulteriore ripa Porus confederat transitu prohibiturus hoste. LXXXV. Elephas obiecerat eximio corporum robore, vltraque eos currus CCC. & pedum xxx. ferè millia: inquis erant sagittarij (sicuti ante dictum est) grauioribus telis, quam vt aptè excuti possent. Ipsum vehebat elephans super ceteras beluas eminens, armis auro & argento distincta corpus rara magnitudinis honestabant. Par animus robori corporis, & quanta inter rudes poterat esse sapientia. Macedonas non ad aspectus hostium solum, sed etiam fluminis quod transeundum erat, magnitudo deterrebat. Quatuor in latitudinem Itadia diffusum, profundo alueo, & nusquam vada aperiente, speciem vasti maris fecerat. Nec pro spatio aquarum late stagnantium impetum coercebat, sed quasi in arzum coeuntibus ripis torrens & elisum ferebatur, occultaq; saxa inesse ostendebant pluribus locis vnda repercussa. terribilior facies erat ripa, quam equi virique compleuerant. Stabant ingentes vastorum corporum moles, & de industria trritata horrendo stridore aures fatigabant. hinc amnis, hinc hostis capacia quidem bona speipectora, & sapè se experta improviso tamen pauore percusserant: quippe instabiles rates nec dirigi ad ripam, nec tuto applicari posse. Erant in medio amne insula crebra, in quas & Indi & Macedones nantes leuatis super capita armis transibant. Ibi leuia praelia conferebantur, & vterque rex parua rei discrimine, summa experiebatur euentum.

ABISARAE) Ambifarum alibi Arrianus, alibi Abissarem, & Abiasarem appellat: Eo loci, inquit, legati ad Alexandrum ab Ambisaro montanorum Indorum rege cum ipsius Ambisari fratre alijs aliquot primoribus comitato venerunt. Mira de draconibus in his montium spelæis stabulantibus ex Onesicrito Geographus: Suprà hanc Taxilæ regionem in montibus est Abisari (ita Strabo vocat) regio, apud quem legati ab eo missi nunciauerunt, duos dracones nutriti, alterum octoginta cubitorum longitudine, alterum centum quadraginta, vt Onesicritus refert. Alter ergo ad centum viginti, alter ad ducentos decem pedes porrectus erat. cubitum enim selqui pedem complectitur. Diodorus hunc Abisarem seu Ambifarum, Embifarum dixit, Poroque auxilia portasse, nec militum numero Poro inferiore fuisse. Sed antea praelium cum Poro commissum, quam Embisarus accederet. nam tardius cum Poro coniunctus, illo victo territus vltro victori manus dedit, & conditiones accipit, vt infrà idem Siculus docet.

PORVM) quæ sequuntur in octauo libro Curtij omnia, paucis demtis, ad res ab Alexandro cum Poro gestas, pertinent. de quo mox plura.

CLEOCHAREM) Huius nomen extra Curtium apud neminem alium, nisi me fallit memoria, nec alias apud ipsum Curtium legi, ex quo facile intelligo, eum non fuisse ex majorum gentium ordine, numero & loco.

STIPENDIUM PENDERET) Hoc est, se victum ante victoriam, & seruum Alexandri fateretur, & Alexandro ad fines tanquam è subiectis occurreret. Respondit Porus, se posterius facturum, sed vt regem, & parem, & armatum occursum, deque virtute, regno, vita decertaturum. & hoc sanè regie Porus, ad regem.

BARZAENTES) de hoc suprà lib. 6. Satrapa Drangarum, Hac, inquit, manu adiecta, Drangas peruenit. bellicosa natio. Satrapes erat Barzaentes sceleris in regem suum particeps Bessolis suppliciorum, quæ meruerat metu, profugit in Indiam. Hic ergo Alexandro, ab ipsis ad quos transfugerat Indis, victus Alexandro filitur. Arrianus in 3.

IPSE ALEXANDER) vna cum ijs qui cum Cratero relictis erant in zarangas profectus, eò peruenit, vbi gentis illius regia erat. Barzaentes verò qui tum eam regionem obtinebat, vnus ex ijs qui Darium in fuga oppresserant, cognito Alexandri aduentu ad Indos, qui cis Indum flumen incolunt, fugit. quem Indi comprehensum ad Alexandrum mittunt. Alexander illum ob perfidiam, qua erga Darium vsus fuerat, interfici iussit. est eiusdem mentio apud Siculum in xvii.

GAMAXVSQVE REX) Nihil admodum de hoc regulo cognoui; nihil enim Arrianus, Plutarchus, Siculus, Strabo, alij. interfectus haud dubie cum Barzaente hoste Alexandri, cum quo se coniunxerat.

IN ULTERIORE RIPA PORVS CONFEDERAT) Hic locus est, vt de Poro magno Indorum rege (cuius serus successor itidem Porus Augusti æuo sexcentis regibus imperitabat) narremus. Nemo ferè celebrium scriptorum, qui è veteribus aliquid de Indis post Alexandri æuum prodidit, præsertim è Græcis, Porum silentio transiit. Laudat hunc Geographus, laudat Siculus, Philostratus, Arrianus, Plutarchus ex ipsius Alexandri epistolis, Eustathius. è Latinis præter Curtium Iustinus, Orosius, Galterus poeta. Singulos suo quemque loco ad testimonium citabo.

TRANSITV PROHIB. HOSTEM) non poterat commodiore loco, vbi simul cum vndis & hoste pugnandum erat Alexandro.

ELEPHANTOS LXXXV. OBIEGERAT) Arrianus vbi vniuersum Pori exercitum recenser, quo occurrit Alexandro, equitum ponit quatuor millia, currus trecentos, elephantos ducentos, peditum triginta millia. Addit Arrianus, præter hos ex elephantis aliquot cum firmo præsidio in castris relictos, qui Crateri equitatum in aduersa ripa stantem transitu prohiberent, ipse cum toto reliquo exercitu in Alexandrum pergeret. Siculus peditum quinquaginta millia, equitum tria millia, currus mille & amplius, elephantos centum triginta. Reliqui scriptores numerum prætereunt. Sed multo maiores copias Alexander sub signis habebat, qui cum centum & xx. millibus, vt supra demonstratum est, Indiæ fines est ingressus.

GRAVIORIB. TELIS) binum cubitorum sagittis in habili pondere. reuolue c. 17.

IPSVM VEHEBAT ELEPHANTVS) de hac belua plura, capite extremo.

CORPVS RARAE MAGNITVDINIS) De proceritate & magnitudine corporis Pori cōplures meminere. Siculus. *Hoc agnigne impressione in hostes facta, prolixam edit cadem, ed potissimum, quod viribus corporis omnes secum militantes superabat. Nam cubitos quinque longus erat, crassitudine autem tanta, vt lorica eius duplo excederet loricas aliorum, qui robore excellerent. Quamobrem verutis ab eo proiectus tanta vis inerat, vt non multum citra catapultæ iactum subsisterent.* Quod de statura quinque cubitorum dicit Siculus; sciendum cubitum vnum continere sesquipedem; quinque cubitos autem, septem pedes & semis. Eustathius ad Periegetem multos apud Indos ait πένταπυχοις reperiri. Porum autem ὑπὲρ πεντάπυχον excelsisse modum quinque cubitorum affirmat, hoc est, ad octo pedes geometricos accessisse. Idem Arrianus: *Poro obuiam ruit Alexander, magnitudinem Pori (erat enim quinque cubitis procerior) & pulchritudinem simul admiratus est.* Itaque reor Plutarcho ihesse mendum, qui in vita Alexandri, Porum palmo tantum quatuor cubitos superasse. verba Plutarchi οἱ δὲ πλεῖστοι τῶν συγγραφεῶν διωλογῶσι τὸν Πῶρον ὑπεράφροντα τεράριον πυχῶν σπιθαμῆ τὸ μήκος, ἰκπότε μὴδὲν ἀποδεῖν πρὸς τὸν ἐλέφαντα συμμετρία διὰ τὸ μέγεθος, καὶ τὸν ὄγκον τῶ σώματος καὶ τὰ μέγιστος ἦν ὁ ἐλέφας. Porum plerique scriptores consentiunt quatuor cubitos palmo excedentem, ob corporis eminentiam & molem, elephanto, quantumuis fuerit grandis, equitis portione respondisse. Itaque cum reliqui scriptores πεντάπυχον καὶ ὑπὲρ πεντάπυχον fuisse tradiderint, pro τεράριον πυχῶν legirim ego πέντε πυχῶν. Philostratus, τοῦτον τὸν Ἰνδὸν τῶτον ἐξισοῦσι. γενέσθαι δὲ φασιν αὐτὸν κάλλιστον Ἰνδῶν, καὶ μήκος, ὅσον οὕτω τινὰ ἀνθρώπων μετὰ τοῦς τρωικούς ἀνδρας, εἶναι δὲ κομῆν ἴσον ὅτε τῶ Ἀλεξάνδρῳ ἐπολέμησι. Tale igitur hunc Indū historicī referunt, aiuntque illum pulcherrimum omnium Indorum fuisse: proceritate autem corporis tanta, quanta post Troiana tempora nemo extitit, fuisse quoque admodum adolescentem, quando cum Alexandro pugnavit. Galterus de eiusdem immensa mole:

— sed in illis maximus oris

Solus Alexandro Magno certamine Porus
Obuius ire parat, veluti cum parte reuulsa
Alpini lateris, ruit alta per auia rupes
Obuia confringens sinuoso turbine saxa.
Si verò Stygius penetrans radice recessus
Instar ei montis occurret saxea moles,
Fit fragor, & magnis conflugunt montibus ambæ.

Et infra.

Humanig, modum transgressum corporis auro
Arma tegunt Regem, niueo distincta metallo
Par animus membris, & quanto corpore cunctos
Excedit, tanto est reliquis præstantior Indis.

FLVMINIS) Hydaspis, quod hic flumen Curtius accuratè describit, & quatuor stadia latum, hoc est, octauam partem miliaris Germanici, ac tam altum, vt nusquam vada aperirentur, quæ Galterus ita carmine conclusit, vt ferè etiam verba Curtij tantum in numerum coacta retineret:

Terruerat Græcos non tantum turbidus hostis,
Sed vehemens flum̄ rate trajicienda vorago
Instar erat maris vndisq; speciesq; profundæ
Quatuor in latum stadiis diffusus Hydaspes
Alteus altus erat, nusquam vada, transitus ergo &c.

Contra Onesicritus apud Plutarchum affirmat, Macædones relictis ratibus eluuiem fluminis sub armis superasse, pertingente ad pectus vnda, tam nihil vnum referunt scriptores, Arrianus per æstatem negat vado transiri posse in hieme, quod illa tempestate flumina decrescant, æstate solutis niuib; inflentur & intumescant, sed tunc in æstiuo solstitio alicubi reperta vado transitum inuenisse. Auctor de fluminibus, qui Plutarcho falso inscribitur, cum nominis etymon, seu fabulam potius de rege se in flumen iniicientis exposuisset, ex Dercyllo 3. de montibus refert

refert montem flumini subiectum appellari elephantem hanc ob causam. Alexandro cum exercitu Indiam inuadenti visum incolis armis occurrendum esse. Pori verò terrarum illarum regis elephas quo vehebatur repente æstro percitus tumulum Solis conscendit, ibique humana voce vsus, Domine rex, inquit, qui genus * ab Gegasio ducis, nihil contra Alexandrum moliare, est enim loue natus; & cum dicto occubuit. Quo Porus audito, trepidus, ad Alexandri genua accedit, pacemque orauit, qua potius montem à belua elephantem appellauit, quemadmodum in 3. de montibus Derbyllus narrat. Hæc auctor de fluminibus, quem Latine nondum vidi: locum è Græco transluli. totum tamen librum fabulis aspersum reperio. Nos ad certiora vertamur.

TERRIBILIOR FACIES ERAT RIPAE) Idem Arrianus, sed multo iuculentius noster Curtius, præ quo frigidus est Græcus, quantumuis se Atticè loqui gloriatur. Latina tantum apponam, ex quibus de Græcis quoque neruis & cultu poteris existimare: Prolixius tamen ille & copiosius, vt ferè Græci solent. Porus, inquit, in aduersa ripa cum omni exercitu cōspiciebatur, elephantu stipatus, qui quidem qua parte Alexandrum castra posuisse videbat, ipsemet transitum tuebatur: ad reliquas verò fluminis partes, quæ facilius transiri posse videbatur, praesidia mittebat, ducesque singulos praescribebat, qui Macedones transitu fluminis prohiberent. Hæc animaduertens Alexander, sibi quoque exercitum in varias partes mittendum esse statuit, vt Pori consilia turbaret, dubiaque redderet. Diuiso itaque in multas partes exercitu, aliis aliò atque aliò dimissis, partim quacunque hostilia erant vastans, partim contemplans qua commodius transmitti flumen posset: ducum etiam alios atque alios mandatis additis in varias partes dimisit. Multum præterea frumenti ex omni regione Hydaspem sita in castra conuehebatur, vt Poro fides fieret Alexandrum ibi ad ripam hæsurum, donec aqua fluminis per hyemem subsidentem facultas ei diuersis partibus transeundi fieret. Nauigia etiam in aliam atque aliam partem ducta, & pelles tentorium stramentis repleta, totaq; ripa equitatu pariter ac peditatu obfessa, anxii atq; sollicitum Poru tenebant: neq; si quid consilij quod ad ripam custodiã expediret cœpisset, id omnino exequi sinebant. Accedebat huic, quod eo tempore omnes Indiae fluuu multam eamque turbulentiam aquam trahebant, & rapido cursu ferebantur. Erat enim per id anni tēpus Solstitium æstiuū; quo quidem tēpore creberunt imbres è caelo in Indorum regionem ruunt, & Caucasi niuib; (quo in mōre multi fluuuorum fontes oriuntur) æstiu solutis amnes summopere augentur. hyeme verò rursum & niues sese continent, amnesq; minores purioresq; fiunt, ac nonnullis in partibus vado transiri possunt, excepto Indo & Gange, & fortassis alio aliquo. Hydaspes certè vado transiri potest. hoc itaque anni tempus expectaturum se Alexander vulgauerat. si tum temporis transitu prohiberetur, nihilominus tamen insidias locarat, ea spe, vt alicubi clam hostibus celeriter flumen transmitteret. Quumque ea quidem parte qua Porus castra posuerat ad ripam Hydaspis transiri posse diffideret, cum ob multitudinem elephantorum, tum quod ingens exercitus in suas copias flumen egredientes impetum factururus esset: præterea quod existimaret se equos ipsos difficulter in vltiorem ripam perduciturum, elephantis occurrentibus, qui ipso aspectu & clamore equis terrorem incussuri essent. Sed ne ipsos quidem equos apud pelles iuxta flumē contineri posse suspicabatur, sed statim atque elephantos in aduersa ripa positos, conspexissent attonitos amnem petitueros.

CAPACIA BONAE SPEI PECTORA) de Macedonibus loquitur, aspectu elephantorum & equitum armatorumque in aduersa ripa tamquam turres & cautes consistentium territis. Diodorus breuissimè nō tam de ripa, quàm ipsa Pori acie: Tota igitur acies, vrbis speciem exhibebat. nam elephantorum statio turribus, & militum inter hos ordines extenti, muris erant assimilés.

CAPVT XXIV.

ARGVMENTVM.

Duorum iuuenum infelix audacia. Alexander stratagemate Hydaspem superat.

AETERUM in Macedonum exercitu temeritate atque audacia insignes fuere Hegeſimachus & Nicanor nobiles iuuenes, & perpetua partium felicitate ad spernendum omne periculum accensi. Quis ducibus promissimi iuuenum lanceis armati modò tranauere in Insulam, quam frequens hostis tenebat, multoq; Indorum nulla re melius, quàm audacia armati interemerunt. Abire cum gloria poterant, si vquam temeritas felix inueniret modum. Sed dum superuenientes contemtim & superbe quog; expectant, circumuenti ab his qui occulti enauerat, eminus obruti telus sunt. Qui effugerant hoste, aut impetu amnis ablati sunt, aut vorticibus impliciti, eaq; pugna multum fiducia Pori

crexit cūctā cernentis è ripa. Atexāder inops cōsiliy tandē ad fallendū hostē talem dolū intendit. Erat insula in flumine amplior ceteris siluestris eadem, & regendus insidijs apta, fossa quoque præalta haud procul à ripa, quàm tenebat ipse, non pedites modò, sed etiam cū equis viros poterat abscondere. Igitur vix à custodia huius opportunitatis oculos hostium auerteret, Ptolemaum cum omnibus turmis obequitare iussit procul insula, & subindē Indos clamore terrere, quasi flumen tranaturus foret. Per complures dies Ptolemaus id fecit, eoque consilio Porum quoque agmen suum ei parti, quam se petere simulabat, coegit aduertere. Iam extra conspectum hostis insula erat: Alexander in diuersa parte ripæ statui suum tabernaculum iussit, assuetamque comitari ipsum cohortē ante tabernaculum stare, & omnem apparatus regia magnificentia hostium oculis de industria ostendē. At talē etiam aequalem sibi, & haud disparem habitu oris & corporis, utique cū procul viseretur, veste regia exornat; prabiturum speciem ipsum regem illi ripæ præsidere, nec agitare de transitu. Huius consilij effectum primò morata tempestas est, mox adiuuit, incommoda quoque ad bonos euentus vertente fortuna. Transcere amnem cum ceteris copijs in regionem insulae (de qua antè dictum est) parabat, auerso hoste in eos, qui cum Ptolemao inferiorē obsederant ripam, cū procella ingens imbrem vix sub tectis tolerabilem effudit: obruti quē milites nimbo in terram refugerunt, nauigijs ratibusque desertis. Sed tumultu atium fremitus obstrepentibus ventis ab hoste non poterat audiri. Deinde momento temporis, repressus est imber. Ceterum adeò spissæ intendere se nubes, ut conderent lucem, vix q. colloquentium inter ipsos facie noscitur etur. Terruisset alium obducta nox cælo, cum ignoto amne nauigandum esset, forsitan hoste eam ipsam ripam, quam cæci atque improuidi, & ex periculo gloriam accersentes petebant occupante: obscuritatem, quæ ceteros terrebat, suam occasionem ratus, dato signo ut omnes silentio ascenderent in rates, eam qua ipse vehebatur, primam iussit expelli. Vacua erat ab hostibus ripa qua petebatur: quippe adhuc Porus Ptolemaum tantum intuebatur. Vna ergo naui, quam petra fluctus illiserat hærente, cetera euadunt. Arma quē capere milites, & ire in ordines iussit.

AVDACCIA INSIGNES FVERE HEGESIMACHVS ET NICANOR) Hanc iuuenum audacissimorum narrationem præter Curtium & Galterum poetam, veterum scriptorum exequitur nemo, ut sciri non possit, vnde illam, ut & multa alia, Curtius hauserit, cuius pleraque verba numeris illigauit Galterus, aliquidque adiecit de suo: sed propria iuuenum nomina corripit, cū pro Hegesimacho posuit Symmachum, primam quē contra leges elisa altera litera corripuit, ut & in Nicanore cum Græcis vix prima perpetuò tendatur. Edita tamen in altero habent Symmacho non Hegesimacho, apponerē versus Galteri, nisi vereretur, ne delicato lectori mouerem stomachum.

PERPETVA PARTIVM FELICITATE) ab Alexandri semper felicitis, semper victoris partibus stabant, cum Alexandro domo egessi. Ceterum duo Nicanores à Curtio prædicantur, Parmenionis filius, & hic Nicanor, de Hegesimacho nihil præterea Curtius.

SI NVNQVAM TEMERITAS FELIX INVEN. MODVM) edita priora, temeritas infelix: sed emendatius MSS. *felix*. nam si temeritas, inquit Gruterus, infelix fuerit, eo ipso sibi vitro ponat modum necesse est. neque tam dicatur temeritas, quàm infamia, & clades inde accepta caret solatio.

EAQVE PVGNA MVLTVM FIDVC. PORI EREXERAT) Sed illa non fuit diuturna Alexandro; quamuis anxio, mox tamen offensam suorum corrigente.

IN OPS CONSILII) cū vix haberet aut videret, quo se verteret, à vi ad artes & dolos prouocauit.

— Quid enim? dolus an virtus quis in hoste requirit?

p. 108

INSVLA ERAT) Arrianus de hoc dolo & insula paullò prolixius. Furtiuo itaque transitu, inquit, utendum sibi esse ratus, ita rem instituit. noctu equitibus ad diuersas ripæ partes adductus, clamore sublato, & classico cani iussu, omnibusque ad transitum præparatis ingens tumultus excitabatur. Porus contra ad eam partem qua clamor edebatur elephantos adducit. Alexander more suo se hostili aciei opposuit. Cum quē multo tempore hoc fieret, neque aliud præter clamores ederetur, Porus ad equitum incursionem moueri destitit. metus enim causa intellecta, eo loci vbi castra fixerat, mansit, speculatoribus per varia ripæ loca dispositis. Alexander ut iam Poro metum nocturnarum excursionum exemerat, huiusmodi quid molitur. Rupes erat ad ripam Hydaspis sita, ex parte qua amnis sese magno petere flectit, arboribus varij generis persfrequens; iuxta rupem insula in medio amne erat siluosa, atque ob soli-

ob solitudinem inaccessa, quam cum animaduertisset ex aduerso rupis, & vtrinque siluestria loca quaque Macedones transitum tentantes oculere possent, hac parte exercitum transmittere statuit. Distabat ea rupes atque insula à magnis castris C. L. stadys. porro per omnem ripam custodia disposita erant, tanto inter se spatio distincta, vt alij alios cernere, facileq; madata excipere possent. Plutarchus ex ipsius Alexandri epistola, ait; Porum interlabente vtraque castra Hydaspe elephantos semper infestos tenentem captasse Alexandri transitum, ipsum verò Alexandrum strepitum in castris & tumultum quotidie ingentem excitasse, quo assuefaceret suos non formidare barbaros, hinc nocte brumali & obscura cum parte peditum & lectissimis equitibus procul se ab hostibus progressum, in insulam non magnam transmisisse. Quod Plutarchus noctem brumalem, noli hiemem accipere, quam fortasse interpret respexit: solstitio enim estiuo omnia quæ hic narrantur, Arriano teste, accidere: sed noctem foedam tempestatibus, terribilem fulminum iactibus, tonitruum fragoribus, fulgetris, imbris, ventis: qualem denique Curtius infra, & ipse Plutarchus describit.

FOSSA QVOQVE PRAEALTA) hanc rupes faciebat, quæ non procul à ripa aberat, vt ex Arriano audisti.

SILVESTRIS) iuxta rupem insula in medio flumine sinuosa, Ptolemæum cum omnibus turmis obsequitare. Arrianus, *Clamores etiam noctu varijs ex locis id multis noctibus edi, ignesque excitari iubet.*

IAMQVE EXTRA CONFECTVM HOSTIS INSVLA ERAT) Ptolemæus enim procul ab insula ripa stantem abduxit, atque vt ibi Porum distineret Alexander in speciem suum tabernaculum fixit, & Attalum os humerosque sibi similem regia insignia & ornamenta comitatum, custodes corporis adhibere, & imitari regem ipsum iussit; vt Porus deceptus imagine falsa Alexandri, putaret in castris Alexandrum versari. apud Arrianum Craterus castris præficitur. plura ibid. Arrianus p. 108

ATTALVM ETIAM) de hoc paullo aliter Arrianus, *Medio autem loco, inquit, inter insulam & castra apud qua Craterum reliquerat, Meleagrum atque Attalum & Gorgiam cum mercenarijs equitibus ac peditibus statuit, mandatis additis, vt diuiso in partes exercitu, quum Indos pugna implicitos cernerent, etiam ipsi traicerent. Ipse delecto anicorum agmine & equitatu Hephastionis, Perdicae & Demetrii, Batrianis etiam & Sogdianis, & Scythijs equitibus, & Daarum equestribus sagittarijs, ex phalange verò suntis argyraspidibus Clitique ac Cæni copijs, & sagittarijs atque Agrianis, remotius nonnihil à ripa, ne ab hostibus ad rupem atque insulam (qua traicere statuerat) sese conferens cerneretur, exercitum duxit.*

CVM PROCELLA INGENS) Alexander ipse testis apud Plutarchum, *Ibi, inquit, imbre in gentibus procellis fuso, crebrisque in exercitum preteribus & fulguribus cadentibus, soluisse tamen, quamuis interire nonnullos & perstringi fulmine videret, ex insula se ad vltiorem ripam contendisse. Hydaspen, cum ex illa tempestate torrens & tumidus ferretur, perrupisse grandi eluuiæ ripam, magnamq; partem illac vnda decurrisse. Terram se intermediam cepisse non stabili pede, vt pote lubricam, quam vndique lacerabat vnda. Ibi dixisse aurumant eum, Quis credat, Athenienses, quanta pericula vestri præconiij causa subeam?*

Et Arrianus, *Tum per noctem pelles iam multò antè eò allata stramentis implentur, accurateque consuuntur. Largus etiam imber ea nocte à caelo effusus effect, vt apparatus qui ad traiciendum fiebat minus sentiretur, cum & tonitruorum & imbrium sonus strepitum armorum & clamores imperantium ducum interciperet. Diodorustantum conflictum describit, tempestatem declinauit.*

QVA IPSE VEHEBATVR) Pleraque etiam nauigia, inquit Arrianus, *dissecta ad eum locum aduecta, & clam compacta in silua occultabantur, atque inter alia naues triginta remorum. Sub lucem utaque vento pariter atque imbre sedato, equitatus ac peditatus, quantum aut pelles aut nauigia ferre potuerunt, in insulam euasit, ita vt non prius à speculatoribus, quos Porus ad ripam statuerat, conspici sint, quam præterita insula, iam non procul ab ripa abessent. Ipse conscensa naue xxx. remorum in ripam euasit, vnaque cum eo Ptolemæus & Perdicas ac Lysimachus corporis custodes, ex socijs etiam Seleucus cui postea regnare contigit, & argyraspidum dimidia pars, reliquos argyraspidas alia naues triginta remorum vexerunt, simulac verò exercitus insulam prætergressus est, conspiciente iam hoste in ripam cõtendebant. Ex hac narratione animaduertis dissentire Curtium ab Arriano, qui Ptolemæum ait cum Alexandro traecisse: Curtius, distinuisse eum ad alium ripæ locum Porum, incertum cui magis credas, Græco an Latino, cum accuratè etiam scripserit Græcus. Alexander ipse apud Plutarchum ait, Macedonas relictis ratibus & nauibus, sub armis eluuiem illam superasse, pertingente ad pectus vnda.*

CAPVT XXV.

ARGVMENTVM.

Proelium Alexander cum Poru committit, vincit,
fugientem capit, capto parcit, maioremq; regem
efficit.

LAMQUE agmen in cornua diuisum ipse ducebat, cum Poru nuncia-
tur armis virisque ripam obtineri, & rerum adesse discrimen. ac pri-
mo humani ingenij vitio spei sua indulgens, abisarem belli socium, &
ita conuenerat, aduentare credebat. mox liquidiore luce aperiēte ho-
stem, C. quadrigas & 15. millia equitum venienti obiecit. Dux erat
copiarum, quas pramisit, Hages frater ipsius. summa virium in curri-
bus. senos viros singuli vehebant, duos clypeatos, duos sagittarios ab
utroque latere dispositos: aurigae erāt ceteri, haud sane inermes: quippe iacula cōplura ubi
cominus praliandum erat, omīssis habenis in hostē ingerebāt. Ceterū vix vllus vsus huius
auxilij eo die fuit. namque, vt supra dictum est, imber violentius quā alius fusus, cam-
pos lubricos & inequitabiles fecerat: grauesque & propemodum immobiles currus illuue
ac voraginibus harebant. Contrā Alexander expedito ac leui agmine strenuē inuectus
est. Scythae & Dahae primi omnium inuasere Indos. Perdiccā deinde cum equitibus in dex-
trum cornu hostium emisit. Iam undique pugna se mouerat, cum ij qui currus agebant,
illud vltimum auxilium suorū rati, effusis habenis in medium discrimen ruere cōperunt.
anceps id malum virisque erat. Nam & Macedonum pedites primo impetu obtereban-
tur, & per lubrica atque inuia immisi currus excutiebant eos à quibus regebantur. alio-
rum turbati equi non in voragines modo lacunasque, sed etiam in anem precipitauere
curricula. Pauci tenus hostium exacti penetrare ad Porum acerrimē pugnam cientem.
Is vt dissipatos tota acie currus vagari sine rectoribus vidit, proximis amicorum distri-
buit elephantos. Post eos posuerat peditem ac sagittarios tympana pulsare solitos. Id pro
cantu tubarum Indis erat. nec strepitu eorum mouebantur, olim ad notum sonum auribus
mitigatis. Hercules simulacrum agmini peditem praeferebatur. Id maximum erat bellan-
tibus incitamentum: & deseruisse gestantes militare flagitium habebatur: Capitis etiam
sanxerant pœnam ijs qui ex acie non retulissent, metu quem ex illo hoste quondam conce-
perant, iam in religionem venerationemque conuerso. Macedonas non beluarum modò,
sed etiam ipsius regis ad spectus parumper inhibuit. beluae disposita inter armatos speciem
turrium procul fecerant. Ipse Porus humanae magnitudinis propemodum excesserat for-
mam. Magnitudini adicere videbatur belua qua vehebatur, tantum inter ceteras emi-
nens, quantum alijs ipse praestabat. itaque Alexander contemplatus & regem & agmen
Indorum, Tandem, inquit, par animo meo periculum video. cum bestijs simul & cum egre-
gijis viris res est. intuensque Cœnon, Cum ego, inquit, Ptolemao Perdiccaque & He-
phastione comitatus in laeuum hostium cornu impetum fecero, viderisque me in medio ar-
dore certaminis, ipse in dextrū moue, & turbatis signa infer. Tu Antigone, & tu Leonate,
& Tauron inuehimini in mediam aciem, & urgebitis frontē. hasta nostra praeterea & va-
lida nō alijs magis quā aduersus beluas rectoresq; earum vsui esse poterunt. deturbate
eos qui vehuntur, & ipsas confodite. anceps genus auxilij est, & in suos acrius furit: in ho-
stem enim imperio, in suos pauore agitur. Hec elocutus, concitat equum primus: iamque,
vt destinatum erat, inuaserat ordines hostium, cum Cœnus iugenti vi in dexterum
cornu inuehiitur. Phalanx quoque in mediam Indorum aciem vno impetu perripit. At
Porus quā equitem inuehiserat, beluas agi iussit: Sed tardum & penè immobile ani-
mal equorum velocitatem aquare nō poterat. nec sagittarum quidem vllus erat barbaris
vsus: quippe longas & pragraues, nisi prius in terra statuerent ac cum hand satis apertè &
commodè

quam ingenium eius solidius aut constantius habuit, quam admirationem vera laudis & gloria. Simplicius tamen famam aestimabat in hoste, quam in ciue: quippe à suis credebat magnitudinem suam destrui posse: eandem clariorem fore, quo maiores fuissent quos ipse vicisset.

Sequitur vltimum nobilissimi huius libri caput, & vltimum simul foelicium Alexandri operum, nam quæ duobus extremis libris describuntur, nil ferè nisi luctus & litiones, funera, discordias, & demum ipsius Alexandri tristissimam mortem, totiusque stirpis excidium continent, paullum subinde adhuc quasi interlucente fortuna, cum Liberi patris cum exercitu redeunte imitatus est triumphum, & Susis nouos celebrauit nuptiarum cum amicis pompas. cætera pleraque omnia, τραγικώτατα & funestissima, non sine luctu & dolore ipse cognolces: quamquam sit & quædam flere voluptas, & tristitia non sine delectatione legantur.

Suaue, mari magnoturbantibus aquora ventis
E terra magnum alterius spectare laborem,
Non quia vexari quemquam, est iucunda voluptas,
Sed quibus ipse malis careas, quia cernere suaue est.

Lucr. 2.

Ita spectamus & legimus non sine voluptate, Tragicorum dramata, quantum uis tristitia.

CVM PORO NVNCIATVR) Arrianum hic interpretem adhibe. p. 109. 110.

HVMANI INC. VITIO SPEI SVÆ INDVLGENS) Spes enim omnium vltima afflictos deserit. Tardius credimus aduersa quam secunda. Spem Porus in Abifaris auxilijs posuerat, sedis non nisi serum auxilium tulit, adeoque se & socium perdidit.

CENTVM QVADRIG. ET QVAT. MILL. EQVIT. HOSTI OBIECIT) Cum pulsis te nebris illustrior dies Poro Alexandrum hostem, non Abifarem amicum ostendisset, tum ad eum præpediendum Hagen fratrem cum centum quadrigis & IV. millibus equitum misit. Mira hic scriptorum rursus dissensio, aliud Curtius, Plutarchus, aliud Aristobulus, aliud Ptolemæus apud Arrianum narrant; quos ipse adibis.

HAGES FRATER) atqui Ptolemæus, Aristobulus, & ipse Arrianus aiunt Pori filium, nulla fratris facta mentione aduersus Alexandrum filiumque Pori, in prælio occubuisse.

VIX VLLVS VSVS HVIVS AVX. EO DIE FVIT) vitio tempestatis, quæ terræ ceno miscuit, ut currus in luto hæerent. Idem narrat Siculus: γενομένης δὲ μάχης τὸ μὲν πρῶτον τοῖς ἰππεύσιν ἀπαντασχέδον τὰ ἄρματα τῶν Ἰνδῶν δεφάρη. Conflictu ergo ab equitibus primum inito, statim currus Indorum ferè omnes fracti periere. Aristobulus apud Arrianum ait, currus esse captos, quod tardiores essent in fuga, & limus cursum impediret.

SCYTHÆ ET DAHÆ) qui in castris Alexandri pro Alexandro pugnant.

PAUCI TENVS HOSTIVM EXACTI) ita chirographi libri: editi veteres tamen pro tenuis habent. sensus est, pauci ex curribus & aurigis ex hostibus elapsi ad Porum properarunt, ex tota hostium acie exacti, seu in fugam coniecti.

In Indicis
p. 173.

TYMPANA PVLSARE SOLITOS) Arrianus in Indicis: Primus etiam Dionysius, id est Bacchus, boues aratri iunxit, & plerosque Indorum ex pastoribus aratores fecit, Martijque armis armauit, & cultum cum aliorum deorum, tum sui ipsius docuit, quem tympanorum & cymbalorum pulsus fieri iussit, adeo ut ad Alexandri usque tempora cymbalis & tympanis præliantierint. Diodorus in II. Biblioth. de Libero patre locutus: Feminarum quoque agmen in exercitu circumduxisse, & in acie tympanis cymbalique tuba nondum reperta usum memorant. Strabo: Post urbis præfectos, inquit de Indis, est tertium collegium, quod circa rem militarem versatur ad eundem modum in quinterniones sex diuisum, quorum vnum adiungunt clasii præfecto, secundum qui bobus præest: ydem ministros præbent, qui tintinabulis utuntur: item stratores & machinarum fabros, & horum famulos, quos pabulatum ad tintinabulum emittit, imo regem ad venationem egredientem præcedunt etiam tympana & tintinabula.

HERCVLIS SIMVLACRVN) huius rei testem Curtius vix inueniat ex ijs qui hodie leguntur.

QVEM EX ILLO HOSTE) Hercule, quem ut hostem primo horrere, postea ut Deum colere.

BELVÆ DISPOSITAE) Quo ordine & loco & modo fuerint in exercitu Pori collocati, mox infra in icone & totius aciei dispositione tabulis expressa spectabis & intelliges.

PORVS HVM. MAG. PROP. EXCESS. FORMAM) iam supra dixi ad quinque cubitos & palmum ipsius altitudinem fuisse, hoc est, septem pedes & semis cum palmo. Goliathus in 2. regum, vno cubito & palmo excelsit Porum, octo pedes longus cum palmo: & pedes hic accipio geometricos, non communem hominis. nam alioqui quisque hominum qui iusta symmetria constat, & non est mendosus, septem pedes est longus & latus brachijs extentis, sui pedis dimensione, siue sit infans, siue puer, siue vir, siue mulier. positusque in umbilico, qui medium hominis

minis

minispunctum & cardinem occupat, circuli pes alter circumductus extremis pedum & manuum articulos attingit, non secus atque angulos rectos in corpore ad unguem quadrato. Iam pes geometricus communem hominis communis pedem longè excedit. Cæterum, ex quouis articulo hominis iusti, potest illius magnitudo colligi, non secus quam ex pede Herculis, stadium ipsius, vel potius ex stadio illius, ipse Hercules. quod doctiores statuarij, pictores & architecti probè norunt.

MAGNITVD. ADIIC. VIDEB. BELVA QVA VEHEBATVR) Elephantum dicit Pori tãto maiorem reliquis elephantis fuisse, quanto Porus ipse maior reliquis hominibus erat. Accipe quid Philostratus de hoc elephanto tradat: *Elephantum, inquit Morellus doctissimus interpres, quo in pugna vti debebat, coram adductum gubernator ostendens. Iste, inquit, ò rex te feret: imo verò, inquit Porus, ego ipsum feram, si vir mihi similis ero.* l. 2. c. 10.

TANDEM, INQVIT, PAR ANIMO PERIC. VIDEO) Antehac cum Persis & fæminis pugnavi, nunc in parem mihi virum incidi, nec virum tantum, sed immanissimas feras, cum quibus simul certandum est.

IN LAEVVM HOSTIVM CORNV) Nemo diligentius exercitus compositam & dispositam aciem Pori describit, quàm Arrianus, quem hoc loco pro interprete Curtij adducam, ut intelligatur, quo ordine vtriusque regis exercitus constiterit. Descriptioni subiiciam ideam & formam copiarum vtrinque ad prælium paratarum. ergo Alexandri acies, uti apud Curtium legis, ita stetit. Alexander cum suo equitatu obuersus fuit cornu læuo Pori: Cœnus dextro: Antigonus, Leonnatus, Tauron in medio contra frontem & mediam aciem Pori, hoc est, contra elephantos constiterè, & hi omnes equites quos à tergo phalanx est secuta, cuius latera sagittarij & Agriani tegebant. Arrianus Alexandri aciem non ad eò explicatè tradit, multò clarius Pori exercitum disponit, *Agmen, inquit, equitum ad dextrum cornu, Alexander nempe, traduxit, delectis optimis quibusque equitum præfectis. Sagittarios verò equites vniuerso equitatu præposuit. peditum autem primos argyraspidas regios, quos ducebat Selencus, equitatu adiunxit. proximè his agmen regium, exinde reliquos argyraspidas, prout singulis præfectura contigerant. ab viroque phalangis latere sagittarios atque Agrianos & iaculatores constituit. acie ita instructa, peditum sex circiter millium ordine & sensim sequi iubet. Ipse, quod equitatu superior futurus videretur, equitum solummodo V. millibus assuntis, celeriter contendit, Taurone sagittariorum præfecto sagittarios ad equitatum festinanter adducere iussit. Explicatius ut vides Curtius hanc partem, sed illam Pori Arrianus, Ipse assumto vniuerso equitatu (qui quatuor millium erat) & curribus CCC. elephantis CC. peditibus verò qui vsui esse possent XXX. millibus, aduersus Alexandrum contendit; cumque ad campum minimè lutosum venisset, quem arena planum firmumque fecerat, & ducendo circumagendo equitatu idoneum, exercitum hoc pacto instruit. Elephantos primum in fronte collocat, centum pedum spatio inter se disiunctos, qui ante vniuersam peditum phalangem exporrecti starent, metumque Alexandri equitibus incuterent. neque enim putabat quemquam hostium per illa elephantorum interstitia penetrare ausurum, sed ne equites quidem, equitum metu: pedites verò multò minus, quod & armati milites eos ex aduerso ferientes propulsaturi & elephantis proculcaturi essent. Post hos collocati erant pedites, non quidem in eadem cum elephantis serie, sed secundo post elephantos ordine, ad eò ut ferè ipsi interstitijs interiecta essent agmina. Adhac ad cornua acies pedites elephantis imposuerat. vtrumque verò peditum latus equitatu cinxerat: equitatum vtrinque curribus munerat. atque hæc quidem Pori acies erat.* p. 109. f.

S:culus ad eundem fere modum eandem Pori aciem collocat, nisi quod interuallis inter elephantos immisceat pedites, quos Arrianus primum post elephantos collocat: *Quem (Alexandrum) simul ac imminere sensit Porus, ordines ita explicauit, ut equitatum in cornua distribueret; elephantos autem ad terrorem hostium instructos, in fronte paribus interuallis, collocaret, interque ipsos grauis armatura militibus locum assignaret. His ut beluas tutarentur, & missilium à latere iactus prohiberent, imperatum fuit. tota igitur acies vrbis speciem exhibebat; nam elephantorum statio turribus, & militum inter hos ordines extenti, ordines extenti, muris erant asimiles. qua hostici exercitus ordinatione considerata Alexander, suas contra, ut res exposcere videbatur, copias disponit.* p. 558.

TV IN DEXTERVM MOVE) Malè accipit hoc loco Glareanus Curtium, quasi nihil pensu habuerit quod scriberet, adeoque paucis versibus pugnantia tradidisse: *primum, inquit, initio huius pugne Perdiccam cum equitibus in dextrum cornu hostium mittit. Hic cum Ptolemao Hephestione ac ipso Alexandro, qui in dextro sui exercitus cornu erat, in leuum cornu hostium impetum facit: rursus Cœnus hic in dextrum hostium cornu mouere. at mox post aliquot versus, idem Cœnus ingenti vi in leuum cornu inuehitur. Ita videmus (nisi in codicum errores omnia reijcere placet) quàm nihil pensu habuerit, quid scriberet. quod in quinto libro de Darij exercitu ac eius ordinatione conquesti sumus. Arrianus planè Cœnum ducem, non leuum, quem admodum hic perperam scriptum putamus, sed dextrum inuasisse hostium cornu scripsit. Bona verba Glareane, parcius ista viris; si Curtij verba accuratius expendisses, & mentem perspexisses, alia omnia de Curtio & sensisses & scripsisses. nam quod ais, initio pugne Perdiccam in cornu dextrum missum, postea in sinistru cū ipso Alexandro mouisse; nihil est quod offendant, nec quicquam à Curtio est peccatum. Sed tu non assecutus, quod narra-* p. 322. n. 156.

uit Curtius, ipse tibi *τὸ ἀναρτία* & somnia fingis: Nam Curtius de duabus diuersis pugnis loquitur, id quod debebas didicisse, primum ad ripam Hydaspis, in quam euaserat Alexander; in quem cum curribus præmissus est Hages frater Pori, cum quo primum initum est prælium, & in hoc dextrum Hages cornu iussus est inuadere Perdicca. Hage autem cum curribus fuso & dissipato, itum est *τὸ ἀναρτία* aduersus ipsum Porem, qui cum omnibus copijs Alexandrum in amplissimo & equitabili campo expectauit. In hunc cum iret Alexander, suam aciem aliter direxit, & Perdiccam secum retinuit, cum quo læuum Pori ipsius cornu est aggressus, sicut Cænus dextrum, vitiosa enim & mendosa scriptura codices occupauit, qui læuum post aliquot versus pro dextro proferunt, vitio vel antiquiorum, nam & chirographi læuum habent, vel operarum. Solet autem vltiua venire, vt librarij omnes eundem errorem sequantur, quod & in Lexicographis sæpius deprehendimus, non secus atque oues aricem in ignes aut aquas insilentem certatim, etiam cum exitio suo, sequuntur. Quis enim credat Curtium accuratissimum & nobilissimum scriptorem intra paucos versus sibi contraria & pugnantia scripsisse, vt mirer, quomodo criticus Acidalijs stilius hoc mendum non effoderit, aut saltem non animaduernerit. De quinti libri dubia scriptio-
ne suo loco dictum est. Illud verò quod Modius neglexit, iuste restituit Acidalius, in dextrum moue, non, dextrum moue. nam Alexander ipse dextrum mouebat in læuum Pori; Cænus autem sinistrum mouebat in dextrum Pori.

p. 157.

INVEHIM. IN MED. ACIEM ET VRGEBITIS FRONTEM) Irasci meritò possis & *τὸ ἀναρτία*, & *τὸ ἀναρτία* Modij, qui etiam hunc Curtij locum sanum & integrum in prauum detorsit, dum particulam *ἀναρτία*, non, adiecit, quæ totum Curtij locum & sensum corrumpit & euertit: & tamen sibi arridendo hæc miris modis plaudit. Risi, inquit, *scripturam vulgatam, quæ errat*, (inuehimi in mediam aciem & urgebitis frontem) *risi inquam, sed ita, vt non minus indignarer interim, nam cuius foret patientia tam supinam quorundam oscitantiam aliter ferre? inuehi potest quisquam in mediam aciem & frontem urgere? tum ille profectò nobis Amphystruonis Plautina exemplum renouabit, & quod factum est nunquam, neque pote adeo fieri, vnus faciet. verum mittamus ista sic sunt homines, quibus harum rerum cura commissa est.*

p. III. f. 2.

Hæc Modius. Acidalius illi respondens ntem audi, qui negationem meritissimo vt res & sensus poscebat, omisit. Tu Antigone, & tu Leonnate & Tauron inuehimi in mediam aciem (non in mediam aciem, habet Modius) & urgebitis frontem: Ita omnino rectè, inquit verè Acidalius, *satis ex superioribus liquet, neque mihi libet vel in explicando vltra Curtio, vel exagitando Modio tempus hoc abuti. Meruerat totidem & eadem, quæ hic in alios ipse iacit, nisi beneficij reliquis non hanc modò noxam, sed plures redimeret: apud me sanè facillimè nec difficulter, apud alios quos oro etiam ipse tã aequi illi velint esse, quam sibi quisque quemque velit in simili errore. Homines sumus & humani (quid humanius autem quàm labi?) nihil à quoquam alienum.* Hæc Acidalius. Ignoscamus ergo Modio, qui nobis etiam ignosci volumus, & meminerimus nos homines esse. Interim aduerte, lector, triplicem aciem veluti cum cornigero animantis capite componi, vt enim extrema bubuli capitis cornua occupant, & quod inter cornua est, frons est. & dicitur, ita in triplici acie sinistra & dextra acies cornua, media frons dicitur. Hoc Modius ex lib. 4. Curtij c. 18. poterat differere, vbi eod. modo triplex acies instructa & appellata; Alexander, inquit Curtius, *phalangem, quæ nihil apud Macedonas validius erat, in fronte (hoc est in medio) constituit; dextrum cornu Nicænor Parmenionis filius tuebatur, & quæ sequuntur. in lauo quod ad mare pertinebat, Craterus & Parmenio erant. equites ab vtroque cornu locati.*

Iconisum adiunxi, vt quod calamus docuit, hoc Chalcographus oculis subijceret.

Est & apud Liuium lib. 37. n. 39. non dissimilis aciei dispositio ab Antiocho aduersus Romanos facta, quam cum hac doctus lector poterit componere; vbi videbis duo cornua, mediam autem aciem in fronte, etiam cum elephantis, quid clarius & certius? nec pluribus opus.

VRGEBITIS FRONTEM) Mediam Pori aciem, quæ ex elephantis, vt in iconismo spectas, constabat. proinde subijcit apud Curtium Alexander: *Hæc nostra prælonga & valida aduersus beluas, his gubernatores & magistros beluarum deturbandos esse.*

li. 3. c. 24. p. 70.

Cognosces etiam ex Vegetio quomodo Romani se contra elephantos defenderint in acie, quibusque armiseosdem oppugnarint.

ANCEPS AUXILII GENVS EST) Ita Liuius de falcatis curribus locutus: *Eumenes, inquit, haud ignarus pugnae, & quam anceps esset auxilij genus.* Sed hic de elephantis loquitur, quod item & vel maximè anceps auxilij genus est, nec rarius ferè in suos quàm in hostes defæuere elephantis.

Lucretium nobis accinentem audi l. 5.

* ita elephantos vocat.

*Vt nunc saepe * boues Luca, ferro malè macta
Diffugiunt. fera facta suis cum multa dedere,
Sic fuit vt facerent. Sed vix adducor vt ante
Non quierint animo presertire atq; videre
Quam commune malum fuerat, sedumq; futurum.*

En com-

En commune malum vocat auxilia elephantorum, tam suis, quàm hostibus perniciosum; proinde ab scriptoribus communes hostes appellati sunt. De hac re Stevvechius: *Illud, inquit, p. 267. certè silentio prætereundum non est, sapè communi partis utriusque periculo productos in campum elephantos. testis mihi Hirtius de bello Africano, Plutarchus in Pyrrho, Q. Curtius l. 8. eo quod hæc bestia in suos frequenter se conuerterent. testis Appianus de bellis Punicis. luculentissimum quoque eiusdem testimonium laudandum puto ex libro de bello Hispaniensi, Vnus, inquit, elephantorum graui percussus saxo de muro caput, furere atque effrenatè ferri cœpit inque amicos horrendo clamore furens se coniecit, quem nis obuiam trudens ac proterens, similiter & reliqui elephantis, illius clamoribus exterriti fecerunt. quod quidem sæpenumerò solent, cum insaniunt, quemuis vt inimicum accipientes. ob quam eorum perfidiam à quibusdam communes hostes appellati.*

Arrianus certè ita etiam in hoc prælio vsu venisse docet in 5. *Belua verò, inquit, cum iam in angustum redacta essent, non minus damni suis quàm hostibus inferebant, multis dum vexantur atque agitantur, protritis. Idem Siculus narrat, sed multis antea Macedonibus elisis. Plinius l. 8. c. 9. ijdem minimo sui stridore terrentur, vulneratique & territi retro semper cedunt, haud minore partium pernicie. Et Curtius ipse mox infra, Ergo elephantis vulneribus tandem fatigati suos impetu sternunt, & c. 17. & 23. qui rexerant eos, præcipitati in terram ab ipsis obtebantur.*

PRIMVS) Vbiq; primus Alexander: quæ res mirificè duces omnes & milites ad gloriam bellicam incitauit. vix vnum Casarem Alexandro parem in hoc genere inuenias.

COENVS ING. VI IN DEXTRVM CORNV) Ita ex mente Curtij, si non ex calamo, certissimò legendum, non in laeuum. ita etiam Arrianus. *Cœnum ad dextrum cornu mittit,*

PHALANX IN MEDIAM ACIEM) cuius frontem nudare cœpit Porus elephantis in equites & Alexandrum auertis. Itaque phalanx in pedites medios impetum fecit. Sed Poro res malè cessit ob tarditatem elephantorum ab hostibus occupato.

NEC SAGITTARVM VLLVS BARBARIS VSVS ERAT) Quia pondere graues erant & inhabiles, vt iuprà demonstrat; *grauioribus, inquit, telis, quàm vt commodè excuti possent. Accedebant hîc duo incommoda, quod arcus humi statuere cogentur, cum neruum vellent adducere & tela excutere, quæ res longæ moræ erat; deinde quod humus imbris irrigata solum instabile & lubricum fecisset.* cap. 23.

TURBATA ACRIVS METVS, QVAM DVX IMPERARE COEPIT) Idem senarius hinc credo natus:

Timor magis turbatis quàm dux imperat.

TOT IMPERATORES QVOT AGMINA) Imò quot milites; rebûs enim turbatis omnes imperant, nemo parat. ita infra l. 9. c. 16. actum in dissipata per æstum classe, & quæ sequuntur.

ALIVS IUNGERE ACIEM, ALIVS DIVIDERE) Quinque formas hic generales componendorum ordinum attingit Curtius: vel cum duæ acies diuersæ in vnam iunguntur; vel contra, cum iunctæ diuiduntur; vel cum aliæ stare, aliæ in hostem ire; vel denique cum hostem à tergo circumuenire iubentur. & hæc facillè capiuntur. Sunt aliæ multiplices copiarum dispositiones, iugationes, conuersiones, euolutiones, de quibus copiosè Aelianus lib. de instruendis aciebus.

PORVS TAMEN CVM PAVCIS) Perturbatis omnibus, solus cum paucis è suis sibi confistit, nec de fuga, sed inuadendo hoste, cogitauit, ac dissipatos quoad potuit, collegit.

MAGNVM BELVAE INIECERE TERROREM) Porus præ se agi elephantos præcepit, quibus ita terruit equos virosque hostium, vt victores ipsi de fuga circumspicerent: cum Alexander mox restituit rem.

AGRIANOS ET THRACAS) Equites sagittarios, qui miris modis, concursationibus, & velitationibus, nunc concurrento, nunc refugiendo, moxque redeundo fatigabant hostem. hi ergo elephantos imbre telorum ingruente conterruerunt: territis phalanx sarillis instabat & acriter vrgebat.

OBTRITI PEDIBVS) Siculus, *Conflictu ergo ab equitibus inuito statim currus Indorum ferè omnes confracti pereunt. Post, cum mole corporum & roboris impetu elephantis in loco vrerentur, Macedonum aliq; beluarum incurfu obriti, vnà cum armis simul confusis intereunt.*

CVM MANV ARMA VIROSQVE CORRIPERENT) Diodorus, *Alij manibus (πρὸς ποταμῶν) correpti, inque altum eleuati solo rursus alliduntur, indignamque mortem opperunt. multi etiam in fluctu dentium per totum corpus sauciati illico iacturam faciunt.* Arrianus multis verbis totam hanc pugnam describit, quem videbis.

MANV) Cicero lib. altero de natura deor. Veget. l. 3. c. 24. manum, Plinius ex Aristotele proboscidem appellat, quo nomine & Oppianus vitur. Siculus cum Philostrato *πρὸς ποταμῶν, μὴν Ἰνδοῦ* etiam Aristoteles, Suidas *ἐλεφαντῶν ἢ βίβα*, anguimanos, Lucretius in 5. vocat elephantos & 2.

*Sic tibi quadrupedum cum primis esse videmus
In genere anguimanos elefantos, India quorum*

Millibus è multis vallo munitur eburno
Vt penitus nequeat penetrari, tanta ferarum
Vis est ———

Quibus, inquit Lambinus, manus est tortilis, flexilis, lubrica, volubilis, serpentis in morem.

ANCEPS ERGO PVGNA) ita & Arrianus ferè: At Macedones maiorem loci amplitudinem ex animi sententia nacti, irruentibus in se beluis cedebant: contra recedentes iaculis confodiebant. At Indi qui circum elephantos versabantur, maiore damno afficiebantur. postquam verò belua defatigata non iam amplius validos impetus facerent, sed agrè membra trabentes instar nauis puppi inhibita pedem retro ferrent, Alexander repente omni equitatu hostibus circumfuso signo dato imperat, uti pedes inter se confertis scutis, confertissimaque phalange in eos ferrentur. atq; ita vndiq; circumuenti Indorum equites omnes ferè in pugna cæsi sunt.

IN MVLTVM DIEI CERTAMEN EXTRAXIT) Alexander ipse apud Plutarchum testatur octo horis pugnatum: Beluarum, inquit, & hostium multitudinis metu in alterum * cornu inuectum se, ceteros misisse omnes in dextrum. viroque cornu auerso eos, qui premebantur, globo facto ad bestias semper se recepisse. inde promiscuè pugnatum, & vix octava hora hostes terga dedisse. Hæc ipse prælij auctor recensuit in epistolis. ita Plutarchus locutus est de Alexandro, ex Alexandri epistolis.

SECVRIBVS PEDES AMPVT. COEPERVNT) quinque genera armorum in elephantos parauerant Macedones: prælongas hastas equites gerebant, *hastæ*, inquit Alexander ad equites, *vestra prælonga & valida. non alias magis quam aduersus beluas rectoresque earum vsui esse poterunt.* Sarissas quibus phalangitæ vsi aduersus mediam aciem in qua elephanti erant. tela & iacula quorum magnam vim Agriani & Thraces in beluas coniecere: secures & copidas, & securibus, elephantorum pedes amputabant, copidibus proboscides recidebant. atque his armis victæ procubere beluæ, vel extra aciem pecudum ritu tam innoxie exigebantur. De securibus & copidibus adhibitis nulla hic apud alios scriptores mentio, nec apud Vegetium, qui tamen ex instituto de instrumentis & machinamentis aduersus beluas adhibitis & adhibendis disputauit, cuius verba paullo antè attulimus. Et quidem secures norum genus ferri.

COPIDAS VOCABANT) has ipse Curtius describit. vox est græca à κόπιω. κέκοπα in medio, vnde κόπις κόπιδος & gladius in modum falcis inflexus: laudatur in Xenophonte bis, ter, in Cyripædia qui Sagarim, machæram & copidem pro eodem ponit, sicut copidem & machæram coniungit Polybius de arte equestri. Est eiusd. mentio apud Plutarchum in Alexandro, & Aristidem qui Persas in Platæensi pugna copidibus vsos ostendit. Et Polemon in Callimachi epitaphio κόπιδος περιουσιον appellat. Quod verò nonnulli ex hoc Curtij loco docent copidem & securim idem esse teli genus, mihi falli videntur: Curtius enim disertè copidas à securibus distinguit, & his osseos & duros elephantorum pedes ait infractos, qui falcibus leuioribus non poterant tam facile incidi. manus autem seu promuscides erant molles, flexiles & tortiles, & nullo negotio gladijs & falcibus, vt & Vegetius refert, amputabantur. Infra l. 9. c. 5. Secures & falces coniungit, quibus ait vasta beluarum corpora debilitata & mutilata cum securibus pedes infracti, falcibus promuscides amputatæ, vt copidas videatur falces interpretatus.

NOVI SVPLIICII TIMOR) terruerant Macedonas elephantum, cum alios pedibus obtarent, alios proboscide arreptos humo sublimes tollerent, soloque affictos eliderent, vel necandos suis rectoribus traderent. Nihil ergo intentatum reliquere Alexandri milites, quo feras vel conficerent, vel ex acie eicerent.

CVM PORVS DESTITVTVS A PLVRIBVS) tandem tota belli moles plerisque Indorum iam aut cæsis, aut fugatis incubuit, qui sanè non primus è prælio vt Darius, sed vltimus editis antè multis virtutis facinoribus ex acie excessit. Multus est Curtius in Pori laudatione, multus Philostratus, Arrianus, Plutarchus, vt mox videbis, nec minus eius elephantus celebratur.

NOVEM IAM VVLTNERA, HINC TERGO, ILLINC PECTORE EXCEPERAT) ante fugam: nam expositus omnium telis ab alijs antè, ab alijs ponè iaculis impetebatur; Arrianus tamen non nihil à Curtio diuertit, & tantum in dextro humero vulneratum ait: Porus qui in ea pugna, inquit Arrianus, rem præclare gesserat, non ducis solum, verum etiam strenui militis officio functus, conspecta equitum cade, cumque elephantorum alios prostratos, alios absque rectoribus & saucios errare, peditatus etiam maximam partem interisse cerneret: non tamen veluti magnus ille rex Darius, qui ex suis fugam primus inierat, trepidus fugit, sed quamdiu partem aliquam Indorum pugnantem vidit, tamdiu etiam ipse confluxit. cum verò in dextro humero, quem quidem solum in pugna nudum ferebat, vulnus accepisset (nam à reliquo corpore thorax facile tela propulsabat) ipse alioqui insigni & robore & membrorum conuenientia præditus, vt postea eius conspectus docuit, conuerso elephante recessit. Siculus egregiè: Magna hinc perturbatione exorta. Porus cum quo loco res foret animaduerteteret, elephantum præstantissimè in sidens, de beluis XL. nondum consternatas circum se consistere iubet. Et hoc agmine impressione in acta, prolixam edit cadem, eo potissimum, quod viribus corporis omnes secum militantes superabat. Hæc virtutis in Poro eminentia Macedonibus, contra illum in acie statibus nonnihil

P. 133.

P. 558.

* Et infra.

ser-

terroris iniecerat. sagittarum igitur & leuis armatura ordinibus accitus, Alexander edicit, vt omnes ipsum Porum telis incessant. Hi quod iussi erant peragunt. ergo dum crebra in Indum missilia congeruntur, nec, quod tam crassa ictibus moles exposita esset, aberrant: Porus tandem, cum heroice depugnasset, pra multitudine vulnerum ex sanguis animo deficit, & viribus infractis à belua ad terram delabatur.

NEC SEGNIVS BELVA INSTINCTA RABIE NONDVM SAV. INV. ORDINIBVS) Plutarchus locum Curtij illustrabit, Mirificam solertiam hæc belua demonstravit & sollicitudinem pro rege. Quæ cum adhuc valentem adorientes animosè excepit & reiecit, vt verò telorum & vulnerum vi sensit confectum, veritus ne destitueret genibus leniter humi demisit se, & promiscide singula iacula sensim ex corpore eius euulsit.

SED EQVVS EIVS) Bucephalus omnium propè literis monumentisque celebratus, cuius memoriæ & nomini Alexander pro mausoleo & cenotaphio urbem * Bucephalem dictam, vt lib. 9. c. 7. Curtius memorat, condidit. Testantur idem alij: Onesicritus tamen & Arrianus senio confectum sine vulnere defecisse memorant. Alia aliorum est narratio, è quibus Plutarchum audiamus: Ex pralio cum Poro commisso Bucephalus mortuus est, non extemplo, sed post, vt plerique produnt, sub vulnerum curatione: vt Onesicritus est autor, ob senium labore confectus. nam triginta annorum ætate ait eum decessisse. mortem eius tulit Alexander grauitè: non aliter existimans quàm si familiarem & amicum amisisset. In memoriam eius super Hydaspem condidit urbem, quam appellauit Bucephaliam. Arrianus plura p. 114. Diodorus idem breuissimè de Nicæa & Bucephala. p. iura de Bucephalo in nostris prolacionibus.

FRATER TAXILIS) Arrianus non fratrem regis, sed ipsum regem Taxilem fuisse missum tradit, nec occisum à Poro, sed fuga elapsum declinasse hastæ ictum.

ELEPHANTVS QVOQVE) Ad dam hic scholion pro scholis. Soli pater Carisus antiquus & nobilis grammaticus, negat ab Latinis elephantem dici tertio ordine, Elephas elephantis; sed secundo tantum, elephantus elephantis, ita vt è secundo casu Græcorum Latini formarint rectum. Sed contra Carisium & Stevechium, qui Carisium sequitur, non Plinium tantum, sed M. Tullium principem latinæ testis excitare possis, qui libro de senectute; secundo casu dixit, elephantis, atque ne dubites, ipsa tibi verba Ciceronis adnumerabo: Non plus, inquit, quàm adolescens vires tauri aut elephantis desiderat. Plinio indiscriminatim lib. 8. c. 1. & seq. nunc elephas, nunc elephantus seu elephantis dicuntur, tertia & secunda inflexione. Lucretius optimus & ipse cultissimusque scriptor, nunquam dixit in recto, elephas, nisi cum de morbo elephantiasi loquitur, sed semper elephantus, vel qui inde casus descendunt. Cicero alibi semper elephantus, nusquam elephas elephantis. Ille autem locus de senectute, videtur in codicibus mendosus, vt & in ora annotatum est, elephantis. Plinium, Martialem, & hoc genus veluti sequioris æui scriptores Græcorum casus usurpantes, cum recentioribus nihil moror. adeoque Carisij dictum videtur sequendum.

PROCUMBERE IVSSIT IN GENVA) de Elephantorum indole, docilitate, ingenio, intellectu supra dictum; & habes apud Plinium, lib. 8. multis à principio capitibus, & Lipsium singulari epistola. Sed de hoc Pori elephantio iam ex Plutarcho cognouisti, quomodo regi in terram demisso è vulneribus tela sensim & leuiter extraxerit. Audi quæ de eod. tradat Philostratus nullo modo prætermittenda, mira sane & memoranda. De Elephantorum, inquit, ætate, & quod longissima vita sunt, ab alijs pluribus scriptum est: veruntamen hi penes Taxila urbem, omnium vrbium, quæ apud Indos sunt, maximam, elephantum inuenisse perhibent, quem inungebant, & vitis ac myrtis coronis indigena ornabant: afferentes vnum ex his esse qui pro rege Poro aduersus Alexandrum pugnauerat, quem propterea quod in pugna promissimè versatus esset, Alexander Soli dedicauit. esse autem illi torques aureos circa dentes, seu potius cornua libeat appellare, & in torquibus literas Græcas insculptas hæc verba referre: ALEXANDER IOVIS FILIVS AIACEM SOLI. hoc enim Aiace nomen ipse elephantio imposuit, magnum in agno nomine exornans. Coniungunt autem indigena annos quinquaginta supra trecentos ab ea, quam diximus, pugna, ad ea tempora intercessisse: cum tamen scire non possint, quot fuerit natus annos, quando pugna interfuit.

Multa alia de elephantis & hoc capite, & superiore Philostratus, præsertim de puero & elephantio pueri.

TELIS VNDIQVE OBRVITVR) elephantus quod Porum defenderat, telis est obrutus & occisus, vt hic Curtius narrat, Philostratus videtur eum superstitem credidisse, & adhuc, vt audisti, trecentos quinquaginta amplius annos vixisse; sed non disertè hunc ipsum ait fuisse, qui Porum gestauit, sed vnum ex illis qui cum Poro in acie versati sint, & cum illo capti, de quibus ipse etiam hic, Curtius: Ea res Porum & ceteros (elephantos intellige) victoribus tradidit. dixit enim procumbente in genua Pori elephantio, ceteros omnes regem cingentes, corpora, prout instituti erant, in terram demississe.

ALLEVANTEM OCVLOS) quem interemtum crediderat, cum eius corpus spoliari ante iussisset, sed belua, quoad ipsa concideret, prohibuisset.

QVAB,

QVAE, MALVM, AMENTIA TE COERCIT) Quomodo captus sit Porus, psullò aliter narrat Arrianus: Alexander, inquit, ne hanc quidem ob causam (quod Taxilem regem ab Alexandro missum voluerit occidere) Poro succensebat, sed alios atque alios nihilominus submittebat, & in ijs Meroem hominem Indum, quod veterem ei cum Poro amicitiam intercedere accepisset. Poro Merois oratione audita, & quod vehementi siti premebatur, cum elephanto substitit, atque ex eo descendit. Cumque bibisset, ac nonnihil respirasset, continuò illum ad Alexandrum adducit. Alexander vt eum appropinquare intellexit, nonnihil ante aciem progressus, amicis aliquot comitatus, Poro obuiam iuit, equumque sistens, magnitudinem Pori (erat enim quinque cubitos altus) & palchritudinem simul admiratus est, quodque nullum adhuc seruitutis animo concepte specimen pra se ferre videretur, sed vt generosus cum alio generoso viro congressus, pro regno suo aduersus alium regem decertasset. Tum Alexander prior eum compellens, quid sibi fieri cuperet dicere iussit. cui Porum respondisse ferunt, vt me regie tractes Alexander. Porò Alexander ea oratione delectatus, hoc tibi, inquit, Pore, mea causa continget, tu quod tua causa tibi gratum sit postula. cui Porus omnia ijs quae dixisset, contineri respondit.

QVOD HIC DIES TIBI SVADET) ante obitum neminem dicendum esse beatum, quod ante Cræsus ab Solone doctus Cyrus docuerat, & Cyrus à Tomyri cum omnibus copijs delatus, serius verum esse expertus est. Est enim

Felicitas hoc fluxior, quo vastior. Nam,
Felicitatis gnata est infelicitas.

Επιτομή

p. 385.

p. 314.

Plutarchus cum Arriano simpliciter tradit rogatum ab Alexandro Porum, respondisse regie seu regaliter, atque in eo esse omnia. multo elegantior & vrbanius est narratio Curtij.

DONAVIT AMPLIORE REGNO QVAM TENVIT) Suffragatur Plutarchus: Igitur, inquit, non pristinum modò ei regnum sub satrapa nomine restituit, verum etiam adiecit liberorum ibi populorum quos subegit, regionem, in qua nationes quindecim, vrbium non mediocrium quinque millia, & vicinos quamplurimos memorant fuisse. Arrianus, Quo responso latior Alexander, Poro regnum Indorum restituit, & vltra pristinum imperium aliam eiregionem vetere ampliozem adiecit. atque ita & regie hominem generosum tractauit, & fido in posterum amico ad omnia est vsus.

ADMIRATIONEM VERAE LAVDIS) Nobile totius libri epiphonema, cum eximia commendatione Alexandri, vt qui semper in hoste etiam virtutem sit admiratus; quod non nisi ab generosissimo, laudisque veræ cupidissimo proficiscitur.

SIMPLICIUS TAMEN FAMAM AESTIM. IN HOSTE QVAM IN GIVE) sincerius & candidius iudicabat de fama ab hoste collecta, quàm à suis, quos experimento sæpius cognorat obtrectare laudibus suis: documento erant Clitus, Callisthenes, Polypercon, præter Philotam, Hermolaum, Hegelochum & alios. Quamuis enim & suis admirationi esse poterat, tamen suspecta erant præconia, an è sincero pectore proficiscerentur, nihilque admixtæ adulationis aut simulationis haberent. Accedebat quod Macedones omnes illi subiecti essent, neminemquè à suis sibi parem sciret aut ferret.

QVO MAIORES) maximam è victoria Pori laudem sibi quæsisse visus est, quem regum & hostium maximum & potentissimum videri voluit, cum dixit, Tandem par animo meo periculum video. Atque hæc de prælio cum Poro, in quo ex Diodori sententia è Pori exercitu cecidere supra CCXXX CIO CIO, hoc est, duodecim millia, inter quos duo fuere Pori filij, summique exercitus præfecti & ducum clarissimi, capti nouem millia cum octoginta elephantis. Ex Macedonibus equites trecenti, pedites septingenti. Arrianus auget numerum, & pedites ait prope viginti millia, equites tria millia cæfos, currus omnes dissipatos, duos Pori filios interemptos. Spitarchem præsidem regionis, curruum & elephantorum præfectos omnes. ex Alexandri peditatu tantum octoginta desideratos: ex omni equitatu ducentos triginta. Multa & præclara Philostratus de Poro & hac pugna, lib. 2. c. 10. p. 81. denarrat lectu sanè dignissima & memoranda, ad quem lectorem, quod locus sit longior, ablegamus. Multa enim de dictis Pori, de eius proceritate, corporis, de pugna hac in templo postea condito depicta, de morte ipsius Alexandri, & quomodo Porus illam tulerit, nec vnquam se regem appellari voluerit, donec Alexander moreretur, ibid. traduntur.

Tarik:
Mircond
Persa.

Addam huic libro coronidem ex * Taricio Mircondo Persa, cuius de rebus Persarum historia magnopere laudatur, in Hispanum sermonem à Petro Teixeira nobili Lusitano translata, è qua hæc decerpta sunt: Alexander (qui Persis Ascander est) Indiam ingressus, ex regibus Indorum potentissimum accepit esse Porum (qui Indis For appellatur) cui per legatos imperauit, vt suum Alexandri imperium agnosceret, & imperata faceret. cui Porus cum armatus occurrisset, ab Alexandro victus profugit. Sed collectis viribus Alexandrum rursus aggressus, ipsis viginti diebus cum eodem velitatus est. & cum Macedo videret se viribus Poro imparem & victum, ad singulare certamen Indum prouocauit: nec Porus duellum detrectauit. In patenti ergo campo paribus armis & animis congressi; cum in medio conflictu ingens ex Pori castris clamor accideret, miratus quid esset, respexit; simulque vulnere ab Alexandro occupatus concidit. Cæso Poro cunctis diffugientibus, Alexander Indiam ingressus, illam suæ diuionis fecit. In hac Teixeira historia

storia, quædam vera, quædam fabulosa credi possunt, aut contra reliquorum scriptorum fidem. De secundo nempe prælio & viginti dierum velitatione, quam tamen ad ripam Hydaspis ab vtroque rege obsessam, & transitum tentatum possis referre. De duello Alexandri & Pori etiam non caret Teixeira suffragatore, quamuis non illico mortuum concidisse alij velint. Sed Alexandrum à Poro, non Porum ab Alexandro ad monomachiam prouocatum tradant. Iustinum in XII. audi: *Vnus ex regibus Indorum fuit Porus nomine, viribus corporis & animi magnitudine pariter insignis, qui bellum iam pridem audita Alexandri opinione in aduentum eius parabat. Commisso itaq; prælio exercitum suum Macedonas inuadere iubet; sibi regem eorum priuatum hostem deposcit. nec Alexander pugna moram fecit, sed prima congressione vulnerato equo cum præseps ad terram decidisset, concursu satellitum seruatur. Porus multis vulneribus obrutus capitur, qui victum se ad eum doluit, vt cum veniam ab hoste accepisset, neque cibum sumere voluerit, neque vulnera curari passus sit, egregieque fit ab eo obtentum, vt vellet viuere. Quem Alexander ob honorem virtutis incolumnem in regnum remisit. Duae ibi vrbes condidit, vnã Nicæam: alteram ex nomine equi Bucephalen vocauit.*

Sed quo tempore, anno, ætate Alexandri hæc perpetrata? Annum & anni tempus signauit Arrianus, *Huiusmodi, inquit, exitum habuit pugna Alexandri aduersus Porum & Indos trans Hydaspem amnem colentes, Archonte Athenis Hegemone, mense Martio.* p. 114.

At enim supra idem Arrianus de hoc ipso tempore, quo Hydaspem traiecit, sui immemor, vt videtur, scripsit, fuisse tum solstitium æstiuum ἢν γὰρ, inquit, ὥρα ἐστὶν ἢ μετὰ τροπὰς μάλα ἐν θέραι τρίτηται ὁ ἥλιος. Erat enim id anni tempus solstitium æstiuum. Et hic dicit hæc contigisse mense Martio, quo est æquinoctium. Aequinoctium & solstitium in nullo cæli climate, nullo tempore, nullo loco, aut regione, simul concurrent, quod omnis mathematicorum antiquitas, disciplina & monumenta docent. Itaque auctori conciliandam relinquo & remitto. Diodorus 1x. De hoc anno no vide c. 7. prolusionum. Cui Poro congressus est ætatis xxx. regni xi. imperij vi.

Ἀλέξανδρος παρατάξει τὸν Πῶρον νικῶν.

Eandem pugnam & victoriam Alexandri canit heroico vel potius hexametro Galterus, quem hic prætereo, simulque librum cum felicitate Alexandri finio.

FINIS LIBRI VIII.

Q. CVRTII RVFI
HISTORIARVM
MAGNI ALEXANDRI
 MACEDONIS
LIBER NONVS.

SINOPSIS HVIVS LIBRI.

Pnteriores Indiam, victis passim gentibus, peragravit: Classem parat, ingentes in saltibus serpentes & rhinoceros reperit, canes miro ingenio promunere accipit, hortatur militem ad futura bella suscipienda, miles abnuat. Cænis pro milite causam agit, Rex dat manus votis exercitus, aras finium, quos attigerat, monumentum ponit. Cæni mors, Nicaam & Bucephalan urbes condit. Supplementum militum è Græcia accipit, per flumen Acesinem portat copias Oceanum aditurus. Ad Sobios Hercules posteritatem pervenit. Oxydracas & Mallos expugnat, miles in seditionem rursus vertitur, quã sedat Rex. In oppido Oxydracarum ultimum vita discrimen adit, agraq; tandem eripitur, oppidum exscinditur, Rex curatur, amici hortantur, ne deinceps se tantis discrimenibus obijciat, ab illius vita vitam pendere omnium: respondet Alexander, & glorie studium infinitum præ se fert, Græci Colonicæ circa Bactra & Scythas, relictis coloniis in patriam abeunt. Legatos duarum gentium se dedentium audit, Dioxippus athleta provocatorem vincit, deinde seipsum interficit. Variæ gentes se regis fidei permittunt, alie vi subiguntur. Ptolemai vulnus, periculum & curatio classis in ore fluminis ad Oceanum ingens discrimen adit. Adnavigant inde proximè Oceanum, & in fluminis insulis æstu maris inundatis, omnes vitam periclitantur. Rex æstum secutus CCCC. stadia prouehitur in mare, inde redit ad classem, quæ aduerso flumine reuicta militem exponit, Alexander complures urbes condit. Nearchus & Onesicritus nauarchi explorant Oceanum. Alexander copias terrestri itinere reducit. Incidunt in barbaros, & ultimam patiuntur famem, inde in morbos & mortes dantur multi. Rex com meatum aliunde curat, tandem omnis redit felicitas, imitatur rex Bacchi triumphum. Aspastem Carmaniae Satrapen interficit.

CAPVT

CAPVT I.

ARGVMENTVM.

Hortatur militem ad persequendum bellum spe prædæ, duas vrbes ad Hydaspem constituit, donat fortes præmijs, Abisares deditonem reformidat. Rex ad interiorem Indiam transit

*A*lexander tam memorabili victoria latus, qua sibi Orientis fines apertos esse censebat, soli victimis caesis, milites quoque, qui promptioribus animis reliqua belli obirent, pro concione laudatos docuit, quia quid Indis viriū fuisse, illa dimicatione prostratum: ceteram opimam prædam fore, celebratasque opes in ea regione eminere quam peterent. Proinde iam vilia & obsoleta esse spolia de Persis: gemmis, margaritisque, & auro atque ebore Maceoniam Græciamque, non suas tantum domos repleturum. Auidi milites & pecunia & gloria simul, quia nunquam eos affirmatio eius fefellerat, pollicetur operam: dimissisque, cum bona spe, nauigia exadificari iubet; ut cum totam Asiam percucurrisset, finem terrarum mare inuiseret. Multa materia naualis in proximis montibus erat, quam cadere aggressi, magnitudinis inusitata reperere serpentes. Rhinoceros quoque rarum animal alibi, in iisdem montibus erant. Ceterum hoc nomen beluis eis inditum à Græcis, sermonis eius ignari, aliud lingua sua usurpant. Rex duabus urbibus conatis in utraque fluminis quod superauerat, ripa, copiarum duces coronis, & mille aureis singulos donat. Ceteris quoque pro portione aut gradus quem in amicitia obtinebant, aut nauata opera honos habitus est. Abisares, qui prius quam cum Poro dimicaretur, legatos ad Alexandrum miserat, rursus alios misit, pollicentes omnia facturum quæ imperasset, modo ne cogeretur corpus suum dedere. Neque enim aut sine regio imperio victurum, aut regnaturum esse captiuum. Cui Alexander nunciare iussit, si grauareretur ad se venire, ipsum ad eum esse venturum.

SOLI VICTIMIS CAESIS) Siculus: Solem præterea, cuius beneficio partes Orientis subegisset, sacrificio veneratur. O quanto lanctius auctori soli s, cuius instinctu in Asiam mouit, Darium vicit; regnum in potestatem adduxit, Indiam subiecit, sacrificasset: Sed in ipso Sole cæcutiebat. Arrianum vide lib 5.

PRO CONCIONE LAUDATOS) Nihil gratius gloriosis illis pyrgopoliniciis accidit, quam cum ab Imperatore fortes viri victoresque appellantur: quos rex spe amplioris prædæ ad militiam profsequendam, totamque Indiam subigendam prolexit. Et Curtius quidem operam pollicitos ait, sed Plutarchus segniores illam cum Poro pugna redditos affirmat, ut abnuerent in vltiorem Indiam expeditionem.

NAVIGIA EXADIFICARI IUBET) Siculus idem, quem videbis.

MAGNITVDINIS INVSITATAE REPERERE SERPENTES) Diodorus: Alebat hac regio mira vastitatis serpentes ad XVI. vsq, cubitorum longitudinē, hoc est, quatuor & viginti pedes portatos. Idem Arrianus in Indicis testatur, qui tamen addit etiam multo maiores, ex Indorum narratione reperiri. Sed quid hæc ad Strabonē, qui ex Onesicrito refert, in Abisari (ad quē mox à Poro contendit Alexander) regione duos dracones nutritos, quorū alter octoginta cubitos, alter centū quadraginta longitudine æquaret, qui ducentos decem pedes efficiunt. Adde, quæ Plinius ex Megasthene accepit, in India serpentes in tantam magnitudinem adolecere, ut solidos hauriant ceruos taurosque, Metrodorus circa Rhyndacum amnem in ponto, ut superuclantes, quamuis altè perniciousè alites haustu raptas absorbent. Nota est in Punicis bellis ad flumen Bergadam à Regulo Imperatore bellicis tormentisque, ut opidum aliquod, expugnata serpens cxx. pedū longitudinis: pellis eius maxillæque vsque ad bellum Numantinum durauere Romæ in templo faciunt his fidem in Italia appellatae boæ, in tantam amplitudinem exeuntes, ut Diuo Claudio principe occisa Vaticano solitus in aluo spectatus sit infans, aluntur primo bubuli lactis succo, vnde nomen traxere.

Quæ Scholizantes à Strabone adducit, iam suprâ collocauimus, sed errat ille, cum centum quadraginta, aut octoginta pedes longos fuisse docet, cum Strabo non pedes, sed cubitos nominarit, quorū incus sesqui pedem efficit, ac proinde illum centum quadraginta cubitorum, fuisse ducentorum decem pedum ὄδοιχοντα πηχῶν, & τετραράχοντα πρὸς τοῖς ἑκατόν.

Bbb

Poly

c. 55. p. 96.

Polyhistor de Indicis serpentibus. Enormitas in serpentibus tanta est, vt ceruos, & animantium alia ad parem molem tota hauriant: quin etiam Oceanum Indicum, quantus est, penetrent, insulasq; magno spatio à continenti separatas, pabulandi petant gratia, idq; ipsum palam est, potèria amplissima magnitudinis fieri, vt per tantam sali latitudinem, ad loca permeent destinata.

p. 266.

Sed omnium narrationes vincit Maximus Tyrius dissertatione 38. Magnus autem Alexander de uictis iam Persis, Babylone expugnata, capto Dario, terram Indorum petijt, qua nunquam, vt dicebant ipsi, exercitum externum, præterquam Bacchi & ipsius Alexandri admiserat. Graui eo tempore inter se contentione dissidebant duo reges, Porus & Taxilus: & Porus quidè vi pugnans capitur: in fidem societatemq; à rege recipitur Taxilus. & ille quidem quidquid vel admiratione dignum in India, vel homini Græco nouum videri poterat, regi ostendit: fluuios maximos, aues varias, plantas odoratas. In his omnibus animal erat maximum Bacchosacrum, cui victimas quotidie Indi mactabant. hoc animal Draco erat, qui iugera terra quinq; corpore æquaret: is deuexo in loco, anfractuoso, profundo, altissimis desuper muris circumsepto alebatur. Diodorus, & Strabo, & alij eadem in regione & loco Cercopithecus, siue simias caudatas miris modis venatione capi docet; sed cum apud Curtiū nulla mentio, ego quoq; taceo.

RHINOCEROTES (suprà l. 3. c. 17. negauit Rhinoceros generari in India, sed aliunde illatos alii: hic ipsidem in montibus fuisse narrat, sed nõ addit, an inibi nasci, vel ex Aethiopia inferri soliti sint. De ipsa fera dictum ibi, & commentario ad Martialem.

INDITVM NOMEN A GRÆCIS) à cornu quod è naribus extat dicti, vt suprà docui.

ALIVD LINGVA SVA VSURPANT) Sandabenam et Indi vocant, vt docet Gesnerus, Reem Hebræi, Karas Chaldæi nominant, vel Karasas: Latinis Bos vel taurus Aethiopicus.

DVABVS VRBIBVS) Nicæa & Bucephala, de quibus infra c. 7. plenius, & tradunt vberius Strabo, Diodorus, Arrianus, Plutarchus, qui terram Perittā à cane gratiore ibidè amisso dictā ait.

CORONIS) cum mille aureis. coronis, vt victores; pecunia, donatiuo & honorario. nec dubito, quin coronæ quoq; aureæ fuerint. Idem Arrianus, Plutarchus, Diodorus, qui tamen nullum numerum addunt, nec coronas exprimunt.

ABISARES) dictum de hoc li. superiore c. 22. 3. & 5. Legatos ante pugnam miserat ad Alexandrum, qui regis nomine prouinciā illi dederent. post, mutato consilio, Poru auxilia promisit, quæ ferius præstitit. victo, rursus alios allegauit, qui omnia dederent, præter corpus regiū, quod timeret, ne Alexander memor incōstantiæ ipsius & perfidiæ, in ipsum corpus animaduerneret, aut certè se regno priuaret. Legationis etiam Strabo * testis est: sed quid Arrianus * & Siculus narrent, cognolces. Ex quibus discis quid illa sibi Alexandri verba apud Curtium velint. Si grauarentur ad se venire, ipsum ad eum esse venturum, exitio nempe ipsius. Quibus territus Abisares, videtur ipse Alexandro se coram stitisse, quod Siculus * docet: De hinc, inquit, Embisarum (ita Abisarem appellat) qui auxilium Poru ferendum procrastinabat, Alexander terrore incusso ad imperata faciendū adegit. Arrianus tamen * morbo impeditum negat ad Alexandrum venisse: reconciliatum illi tamen, & in gratiam demum receptum: In hoc, inquit, rerum statu Araces, prouincia Abisari finitima præses, & frater Abisaris, aliq; amici ad eum venerunt, dona adferentes, quæ apud Indos censentur maxima: elephantos etiam ab Abisare missos triginta: Abisarem ipsum morbo impeditum venire non potuisse dicentes, quod cum legati qui ab Alexandro ad Abisarem missi fuerant, confirmarent, facile persuasus rē ita se habere, Abisarem prouinciæ ipsius satrapam constituit, atq; Arsacem Abisaris imperio adiunxit.

* l. 15. p. 480.

* l. 5. p. 115.

vel p. 225.

* p. 560.

* in s. ex- cemo.

CAPVT II.

ARGVMENTVM.

Interioris Indiæ descriptio. rex multas gentes partim vi, partim vltro deditas recipit.

HINC Poru amne superato ad interiora Indiæ processit. Siluæ erant propè in immensum spatium diffusa, procerisq; & in eximiam altitudinem editis arboribus umbrosæ. Pleriq; rami instar ingentium stipitum flexi in humum, rursus qua se curauerāt, erigebantur, adeo vt species esset non rami resurgenti, sed arboris ex sua radice generatæ. Cæli temperies salubris: quippe & vim solis umbra leuant, & aquæ largæ manant è fontibus. Caterum hic quoque serpentium magna vis erat, squamis fulgorem auri reddentibus. Virus haud vllū magis noxiū est: quippe morsum præsens mors sequebatur, donec ab incolis remedium oblatum est. Hinc per deserta ventū est ad flumen Hiarotim. Iunctum erat flumini nemus opacum arboribus alibi inuisitatis, agrestiumq; pavonum multitudine frequens. Castris inde motis, oppidum haud procul oppositum corona capit, obsidibusq; acceptis stipendium imponit. Ad magnam deinde (vt ea regione) urbem peruenit, non muro solum, sed etiam palude munitam. Caterum Barbari vehiculis inter se iunctis dimicaturi occurrerunt

verunt. tela alijs hastæ, alijs secures erant. transiliebatque in vehicula strenuo saltu, cum succurrere laborantibus suis vellent. Ac primò insolitū genus pugna Macedonas terruit, cum eminus vulnerarentur. Dein spreto tam incondito agmine, ab utroque latere vehiculis circumfusi repugnantes fodere cœperunt. Et vincula, quis conferta erant, iussit incidere, quo facilius singula circumuenirentur. Itaque DCCC. suorum amissis, in oppidum refugerunt. Postremo die scalis undique admotis muro occupantur. Paucis pernicitas salutis fuit, qui cognito urbis excidio paludem tranauere: & in vicina oppida ingentem intulere terrorem, inuictum exercitum, & deorum profectò, aduenisse memorantes. Alexander ad vastandam eam regionem Perdicca cum expedita manu misso, partem copiarum Eumeni tradit, ut is quoque Barbaros ad deditiōem compelleret. Ipse ceteros ad urbem validam, in quam aliarum quoque confugerant incolæ, duxit. Oppidani, missis qui regem deprecarentur, nihilominus bellum parabant, quippe orta seditiō in diuersa cōsilia diduxerat vulgum. Alij omnia de ditione potiora, quidam nullam opem in ipsa esse ducebant. Sed dū nihil in commune consulitur, qui deditiōni imminēbant, apertis portis hostem recipiunt. Alexander quamquam belli auctoris iure poterat irasci, tamen omnibus venia data, & obsidibus acceptis, ad proximam deinde urbem castra mouit. Obsides ducebantur ante agmē: quos cum ex muris agnouissent, ut potè gentis eiusdem, in colloquium vocauerunt. Illi clementiam regis, simulq̄, vim commemorando, ad deditiōem eos compulere: ceterasq̄, urbes simili modo deditas in fidem accepit.

PORO AMNE SUPERATO) Omnes editiones Modianis antiquiores habēt, Poro amneq̄, superato. quæ lectio, inquit Modius, ab ijs procul dubio manauit, qui amnē etiā hoc nomine in India ignorabant. Sed velim discere ex Modio, apud quem geographum, aut historicū, aut scriptorē, amnem Porum legerit? Ptolemæus quidem Poruaro Indiarum populos laudat, sed de ipso flumine Poro nulla apud illum vox, nisi dicas Poruaro à Poro amne deriuari. In chirographo Constantiensi Poro amne superato scriptum est: quomodo legit etiam in suis MSS. Modius & edidit. Si Porus amnis non fuit, quæro, quem amnē victo Poro superauit, cum ante conflictū Hydaspem, ad quem castra habebat Porus, traiecit, Pori autem nulla prius facta sit mentio. sequor ergo Modium, quoad in meliorem rei cognitionem veniam. Diodorus etiam amnem non exprimit, sed in fertilem tantum regionē & filias venisse narrat. Arrianus* Alexandrum rectè Pori regno in Glaucanicas seu Glaucas mouisse, nulla amnis mentione facta, affirmat: vrbes septē & triginta deditiōne recepit cum compluribus & frequentibus pagis, eamq; totā regionem Pori regno adiecit: Taxilemque à Poro, conciliante Alexandro, in gratiam & amicitiam receptum. Inde ad Acefinem amnem venisse, de quo nos infra cap. vii. Idem in Indicis docet, Alexandrum per Hydaspem ad Acefinem ubi confluant nauigasse, nauesque duxisse octingentas.

SILVAE ERANT PROPE IN IMMENSVM SPATIVM DIFFUSAE) nam pro magnitudine arborum, etiam filuæ extendebantur de arboribus autem sequitur: Procerisque & in eximiam altitudinem editis arboribus umbrosa. Suffragatur his Siculus, cuius locum videbis lib. 17. p. 560.

Geropius quoque de his arboribus multa & mira ex Theophrasto a, Sirabone b, Plinio, Solino, putatque ficum fuisse, sub qua decerpserit exitiale sibi & generi humano malum, quod in finita mundo mala inuexit: mirilque modis exultat, quod aliquid præ cæteris scriptoribus dignū & memorabile ad litteras sacras explicandas inuenerit. ipsum hic sibi applaudentem, & simul arborem deferibentem subijceret, nisi loci prolixitas deterreret, quā non nimis onerandus est commentarius. Exrat p. 487, in Indoscythicis, cuius cuius initium est, scripserunt in Genesim, & quæ sequuntur. Habes porro harum arborum iconismum apud Carolum Clusium. Exotic. lib. 2. ubi hunc quoque Curtij locum adducit.

Diodorus Siculus Transmisso, inquit, cum copijs amne per regionem eximie fertilem perrexit. nam insoliti hic generis arbores erant ad LXX. cubitos in altum editæ, & crassitie tanta, ut difficulter IV. illas viri complecterentur, umbram verò ad tria plethra (CCC. pedes) de se proiectabant. Rhodomanus ἀλέγον cētum pedes vertit, rectè vereque, nō, (ut alij) iugerū. de quo vide comm. ad Mart. epig. 1.

SERPENTIVM MAGNA VIS ERAT) testatur Siculus: In hoc etiā (inquit) tractu, magna vis serpentum erat, qui specie quidem exiles, sed varietate corporum insignes erant. nam alij virgas ænei coloris specie exhibebant: alij densam piluq; hirsutam arripiebant cristam: tanta morsus efficacitate, ut mors extemplo sequeretur: si quis ictus esset, horrendus torquebatur doloribus, & cruentus per totum corpus sudor profuēbat. Macedones ergo contra hanc pestem se tutantes, lectos ex arboribus habentes suspensos, maiorem noctis partem insonnem ducebant: donec ab incolis de remedio veneni, radice quadam edocti, malo isto liberati sunt.

AD FLVMEN HIAROTIM) Hydraotem Arrianus appellat: Hyarotidem Geographus, qui cum Arriano Hyarotidem post Acefinem ponit, & hoc ordine transitos ab Alexandro amnes dicit: Post Copen, inquit, erat Indus, postea Hydaspes, inde Acefines, ab hoc Hyarotis,

postremo Hypanis. ulterius progredi cavit. Observa ergo, Alexandrum non peruenisse ad Gangem, quod & Arrianus testatur. sed de hoc infra.

* p. 477.
ante med.
vel pa. 787

ARBORIEVS ALIBI INVSITATIS De his præter alios Geographus * in 15. Fructus arboros multos gigni, radices stirpium, præsertim magnarum arundinum, & natura, & decoctione dulces esse, aqua à solibus tepesacta, tam cælesti, quàm pluuiali. Quodammodo igitur id videtur dicere eam, quæ apud alios & fructuum & succorum maturitas dicitur, apud illos concoctionem esse, quæ tantum ad suauitatem saporis conducit, quantum ea quæ per ignem fit. Idcirco etiam ramos arborum flexiles esse dicit, è quibus rotae fiunt, ob eandem causam, in quibusdam lanam innasce, ex qua Nearchus ait sindonas subtilis & reticulati operis texti, & Macedones ea pro tomento vsos, ac clitellus subiicisse: serica etiam eiusdem generis esse, bysso scilicet ex corticibus quibusdam excarninata. tradit idem arundinem mel sine apibus gignere; & cum non sit arbor fructifera, ex fructu tamen ebrium facere.

pag. seq.

Ctesias p.
12. vel p.
666. cū He-
rodoto. e-
ditus in
fol.

Subijcit dein idem de arboribus iam supra ex Theophrasto & ipso Strabone laudatis. Ad- dit tamen ex Aristobulo arborem esse non magnam, quæ magnas siliquas habeat fabarum similes, deno- rum digitorum longitudine, mellis plenas, quas qui ederint, non facile euadant mortem. Qui dixerunt trans Hyarotidem visam fuisse arborem, quæ umbram in meridie faceret quinque stadiorum, cunctorum de arborum magnitudine sermonem excesserunt. Idem tradit lanigerarum arborem florem nucleum ha- bere: quo exempto reliquum, lana in morem, carminetur. Ante Strabonem Ctesias de Indicis arbori- bus scripsit, Habent, inquit, Indi arbores cedro aut cupresso proceritate pares, quarum folia palma folijs paulo latiora, alioqui sunt similia, & axillis carèt. Florem qualem Laurus mas emittunt, sed fructum nul- lum ferunt. nomen illud est Indicum, carpon: grecum, myrrorhoda. sunt autem rara. ex illis olei gutta distil- lant, quas lana arbori impressa excipientes, in lapideos alabastros, illam exprimendo, infundunt. est au- tem id subrubrum & crassiusculum, adeoque fragrans, vt ad quinque stadia eius odor perueniat. Soli au- tem regi eiusque propinquis id possidere conceditur. ex eo rex India ad Persarum regem misit: se que Ctes- ias id vidisse, & odorem qui nec dici, nec cuiquam alii assimilari possit, se percepisse narrat.

l. 20. Orni-
thol. p. 526.

AGRESTIVM QVE PAVONVM) horum iconis sumum spectabis apud Vlysses Aldrouandū. Græcis τὰς ἀγροίος vocatur, latinis recentioribus Vanellus, Aristoteli ἀγρῶ, vulgò capella, Auis est pulchra, columbina magnitudine, cristato capite, vt pavo, in collo viridi colore & lucente, reliquo corpore varia. Tarnetius sic describit, Cornice minor est, plumis fere viridibus nigris per totum dorsum & caput, ventre albo, longa & semper erecta in capite cristæ plumæ, alis obscurioribus. plura Ornithologus, & Bellionius cognitu sanè iucunda: sed hæc nobis satis.

* lib. 5.

CORONA CAPIT) quid sit urbem aut opidum coronâ capere, supra exposuimus, cum inquam totus exercitus urbi circumfunditur, quæ & simul ex omni parte oppugnatur, & simul expugna- tur: opidum autem hoc ex Arriano * Pimprama fuisse arbitror, illa enim urbs post Hydraotem traiectum prima occurrit Alexandro.

AD MAGNAM DEINDE, VT EA REGIONE, VRBEM PERVENIT) huic urbi nomen, vt est apud Arrianum, Sangala fuit.

NON MVRO SOLVM, SED ETIAM PALVDE MVNITAM) de eodē muro & stagno Ar- rianus: Murus enim, inquit, in circuitu amplior erat, quam vt ab exercitu totus in orbē cingi posset: va- cuius verò pediatu locis (vbi & stagnum quoddam non procul à muris situm erat) equitatum circumduxit, sciens id stagnum parum profundum esse.

CAETERVM BARBARI VEHICVLIS INTERSE IVNCTIS DIMICATVRI OCCVR- RERVNT) multò hæc omnia explicatiùs & prolixius Arrianus, p. 116. 117. 118. ego dictis faciam compendium. Barbari illi Indi fuere Sangalani, Cathæi, Oxydraces, Malli. Adraistæ verò Pim- pramani statim deditionem fecerunt, simul Alexander castra admoit. Sed Sangalani & Cathæi collem armati occuparunt, & Alexandrum hostem expectarunt, & castra triplici curruum ordi- ne munierunt. Quos contra Alexander aciem instruxit, eodē dissipatis curribus in fugam cō- iecit, qui omnes in urbem refugerunt. Quam Alexander mox obsidione cinxit, ac tandem fru- strâ se hostibus subducere conantibus, urbem expugnauit. In qua XVII. millia cæsi, capti amplius LXX. millia, currus trecenti, equites quingenti. Macedonum non plures centum tota obsidione desiderati; mille tamen & quingenti vulnerati, inter quos Lysimachus corporis custos.

IVSSIT INCIDI) desunt opinor duo triaue hic verba, vel fortasse vnica vox (Rex,) nec enim benè oratio hæc cum superioribus aliquot versibus coniungitur. Quis enim iussit incidi? Alexan- der certè. Sed is vbi est in proximis versibus, vbi quid hostes, quid ipsi Macedones egerint, narra- tur. Legerim ergo interiecta vnica voce, Rex, Et rex vincula qua conserta erant, iussit incidi.

INVICTVM EXERCITVM ET DEORVM PROPECTO ADVENISSE) ante id tēpus enim ipsi se inuictos credebant, vt quos nec Porus, nec Abifares coniunctis etiam copijs aggressi, expug- nare poterant: quæ ipsa res illorum animos efferauit, vt auderent Alexandrum ipernere, & obli- dionem experiri.

p. 172.

EVMENTI TRADIT) hic domo Cardianus fuit, olim Philippi regis scriba, de cuius primis officijs & negotijs multa Aemilius Probus in huius vita, quam ipse recognosces.

Arrianus in V. Post hæc Alexander, cæsis patrio more sepultis, Eumenem scribam ad duas vrbes, quæ

vna

vnà cum Sangalis defecerant, mittit, trecentis equitibus ei adiunctis, qui oppidanis denuncient, Sangala urbem abs se expugnatam, &c.

IPSE CAETEROS AD VALIDAM VRBEM DVXIT) triginta septem vrbes ordine ferè simul occupauit, vt Arrianus testatur. Et hoc est quod dicit in fine capitis hìc Curtius: *caeterasque vrbes simili modo deditas in fidem accepit. Diodorus: Interea expeditione in Andrestarum gentem suscepta, vrbiū alias vi, alias deditioe subiungit. Iustinus * plura.*

* p. 562.
alia edit.
Glareani
p. 118.

CAPVT III.

ARGVMENTVM.

Sophitis regnum deditur. De canibus venaticis admiranda.

Hinc in regnum Sophitis peruentum est. Gens (vt barbari) sapientiã excellit, bonisq; moribus regitur. Genitos liberos, non parentum arbitrio tollunt, aluntq; sed eorũ, quibus spectandi infantũ habiũ cura mandata est: si quos insignes, aut aliqua mēbrorũ parte inutiles notaerũt, necari iubent. Nuptijs coeũt, nõ genere ac nobilitate cõiunctis, sed electa corporũ specie: quia eadẽ estimatur in liberis. Huius gentis oppidũ, cui Alexander admo- uerat copias, ab ipso Sophite obtinebatur. clausa erant porta, sed nulli in muris turribusque se armati ostendebant, dubitabantque Macedones deseruissent urbẽ incola, an fraude se occulerent: cũ subito patefacta porta rex Indus cũ duobus adultis filijs occurrit, multũ inter omnes Barbaros eminentis corporis specie. Vestis erat auro purpurag, distincta, qua etiam crura velabat, aureis soleis inseruerat gemmas. Laceri quoque & brachia margaritis ornata erant. Pendebant ex auribus insignes candore ac magnitudine lapilli. Baculum aureum berylli distinguebant. Quo tradito precatus, vt sospes acciperet, se liberosque, & gentem suam dedit. Nobiles ad venandum canes in ea regione sunt. Latratu abstinere dicuntur cũ videre feram, leonibus maxime infesti. Horum vim vt ostenderet Alexandro, in conspectu leonem eximia magnitudinis iussit emitti, & IV. omnino admo- ueri canes, qui celeriter feram occupauerunt: cum exijs qui assueuerant talibus ministere- riy, vnus canis leoni cum alijs inhaerentis trus auellere, & quia non sequebatur, ferro am- putare cepit. Nec sic quidem perimacia victa, rursus aliam partem secare institit, & inde non segnius inhaerentem ferro subindẽ cadebat. Ille in vulnere fera dentes moribundus quoque infixerat, Tantam in illis animalibus ad venandum cupiditatem ingenerasse na- turam memoria proditum est. Equidem plura transcribo, quã credo. Nam nec affirmare sustineo, de quibus dubito, nec subducere qua accipi.

HINC IN REGNUM SOPHITIS) Græcis Σοφίτης, in secundo casu Σοφίτης apud Strabo- nem, Σοπίτης apud Arrianum, Σοπίτης in IV. casu apud Diodorum. vnde coniectura est, Latinis Sopithen non Sophiten dictum, nisi quod videatur Curtius mutatis literis ad σοφίαν respexisse, qua à sophia (sophitis sit appellatus, præsertim cum addat: Gens (vt barbari) sapientia excellit, bonisque moribus regitur. Geographus hunc vnum ex nomarchis & regulis illius regionis ap- pellat. Sunt, inquit, qui Catheam, Sopithen regionem, qui vnus fuit è nomarchis, hoc est, prouinciarum cer- tarum regulis, inter hos annes locauerunt huius regionem Gandaridem vocant.

BONIS MORIBVS REGITVR) Idem Siculus affirmat: hinc, inquit, ad vrbes Sopithæ addi- ctas exercitum adduxit, quæ cum legibus optimè constitutis regantur, inter alia. &c.

GENITOS LIBEROS NON PARENTVM ARBITRIO TOLLVNT) Strabo de eadem gente, & eiusdem moribus & consuetudine ex Onesicrito ait, puerum post duos à partu menses publicè iudicari, vtrum legitimam formam habeat, & vita dignam nec ne, cumque ab eo iudi- catus fuerit, qui rei præest, vel viuere vel interimi.

SI QVOS INSIGNES) in malam partem hæc à Curtio vox hoc loco vsurpatur, pro ijs qui labe aliqua corporis notati, nãuo aliove vitio laborant, vt lulci, strabones, manci, claudi, cæci, qui græcis ἐπισημοὶ ab aliqua nota vel signo impresso sunt fœdi & turpes. Cicero 3. de legib. In-

signis ad deformitatem puer, breui tempore creatus, multoque terrior & fœdior natus est. Vsurpatur frequenter per translationem & metaphoram in malam etiam partem insignis improbitas, iniuria, turpitude, temeritas, & hoc genus alia apud M. Tullium, frequentius tamen in laudem. Sed de re & moribus huius gentis etiam Siculus: Etiam, inquit, hoc obseruant, ut forma honestatem inter preciosissima estimant, ideoque ab incunabulis, qui sit infantum habitus, diiudicant, qui membris sunt integris & rectè compositis, naturamque habent ad formam decorem ac robur idoneam, hos educant: at mancos & corporis habitudine infirmos, ceu indignos educatione à vita tollunt. Possis & Germanorum veterum consuetudinem his addere, qui Rheno legitimos explorare partus solitabant, clypeoque

Lipsius ad
Germ. Ta-
citi p. 66. n.
62. Rhenus
ἐλαγχύα
μος & pu-
rus Rhein
dictus.

lib. 15. pag.
803.

p. 561.

impositos, si innatarent, legitimam sobolem exillimare, si mergeretur, spuriam. NVPTIIS COEVNT) idem prorsus Siculus, ut exscripsisse, seu è verbo interpretatus Curtius ex illo videri possit: *Consimili, inquit, ratione etiam matrimonia contrahunt. posthabita enim dote, ceteroque magno pretij apparatu ad pulchritudinem & proceritatem corporis vnicum habent respectum. Hinc fit, ut qui in urbibus illis habitant, plerique alijs dignitate formæ sint conspectiores.* Et inde est, ut opinor, quod Strabo docet, sponso sponasque sibi ipsis deligere, quibuscum degant, iuraque & matrimonij ineant. Geographus tam studiose elegantiae & formæ esse tradit hoste Catheos, ut vario colorum genere tingant capillos, & barbas, & vestes, omneque studium ad ornatum corporis conferant: cetera frugales esse. hoc tamen incommodi habent, quod cum defunctis viris etiam uxores comburantur. ob hanc causam, quod (ut Strabo refert) cum aliquando adolescentulos adamarent, à viris secedebant, vel eos veneno tollebant; ut ergo veneficia desinerent, hanc legem latam esse. Ad huius regis Sophitæ opidum admoerat Alexander copias: sed cum nullus in moenibus aut muris, aut turribus apparet, qui hostes defenderet, urbem tutaretur, res fuit suspecta Alexandro, omnesque aut deserta vrbe profugisse, aut insignem aliquam fraudem machinari arbitratur: cum repente apertis portis rex ipse Sophites cum liberis & optimatibus inermis, & nihil hostile præ se ferens ad Alexandrum est egressus. habitum regis, formam, cultumque corporis, & omnia quæ ad ornatum pertinebant, Curtius eleganter & planis mē describit, cui argumentum, ut arbitror, præscripsit Diodorus: *Præ omnibus autem, inquit, Sophites rex formæ elegantia & corporis maiestate conspicuus erat, IV. enim cubitos excedebat. Is ex vrbe (in qua tunc regia erat) progressus, se & regnum Alexandro dedit, illudque benignitate victoris postliminio recepit.* Idcirco totum exercitum ad dies aliquot epulo magnifico excepit. Onesicritus apud Geographum, apud eodem Cathæos in more positum esse narrat, ut ex omni genere hominum pulcherrimum eligerent regem, ut inde natam existimem de excellenti corporis specie parcemiam, formam regno dignam. De aliorum etiam regnum apud Indos cultu & luxu multa superiore libro cap. XVII.

BERYLLI) De his Solinus c. LV. *Beryllos in sexangulas formas Indi atterunt, ut hebetem coloris lenitatem, angulorum repercussu excitent ad vigorem. Beryllorum genus diuiditur in speciem multifariam, eximij interuirentis glauci & cerulei temperamento, quandam præferunt puri maris gratiam. infra hos sunt Chrysoberylli, qui languidius micantes, aurea nube circumfunduntur. Chrysoprasos quoque ex auro & porraceo mixtam lucem trahentes, aquè Beryllorum generi adiudicauerunt. Vide & Plinium.* Periegetes Beryllum etiam in Babylonia ex ophite lapide nasci canit:

Ναὶ μὲν ἐν χρυσοῖο φέρει χαριέτερον ἄλλο
ἔργος ἐκρόμαθ' γλαυκὸν λίθον, ἢ περὶ χῶρον
Φύεται ἐν προβολῆς ἀγνῆτος ἐνδ' αὐτῆς.

Iam verò & auro fert plus gratia habens aliud
Humida Berylli glaucum lapidem, qui in loco illo

Nascitur apud effluvia (torrentium) ophite in tra lapidem.

ad quem locum plura Eustathius.

NOBILES AD VENANDVM CANES IN EA REGIONE SVNT) hanc de canibus Indicis narrationem ipse Curtius infirmat, & dubiam reddit, quando sub finem addit, *Equidem plura transcribo, quàm credo.* non credidit ergo quæ de canibus narrauit, sed referre tamen voluit, quod illa apud græcos scriptores legisset. Sed tam multi huius rei sunt testes, qui hodieque leguntur, non græci tantum, sed & latini, ut vel nulli veterum auctorum calamo fides habenda sit, vel hæc tam certa, quam vlla alia videri possint. Nos prius ad Curtium respiciamus, dein auctores.

LATRATV ABSTINERE DICVNTVR) hoc ipsum argumentum est generosæ indolis in cane, non multum latrare, nam ut est in parcemiam; timidi canes vehementius latrant, sicut torrentes magis strepunt, quàm altissima flumina, quæ minimo sono labuntur, ut supra audisti. paucorum Spartani verborum erant, sed maximæ virtutis, nihil fæmina loquacius, nihil timidius. parcemio graphum lege.

LEONIBVS MAXIME INFESTI) minores enim feras sua virtute inferiores iudicant, lepores, ceruos, apros, & vrsos dedignantur; leones & elephantos dignos putant quibuscum committantur.

HORVM VIM VT OSTENDERET ALEXANDRO) Sophitis IV. canes) In narratione huius

huius venationis & modo, scriptores inter se non nihil dissentiunt; quamvis re ipsa & historia consentiant. Ad Geographum lib. x v. p. 841. Diodorum p. 561. Aelianum de animalibus lib. 8. c. 1. optimè hæc describentem. Plinium lib. 11 x. cap. 1 x v. toto. Solinum c. xx. p. 47. Recentiores nihil moror.

CAPVT IV.

ARGVMENTVM.

Phegeles rex deditur, natura loci describitur, & Ganges fluuius & Agrammes rex potentissimus. dubius rex de milite an esset secuturus, concionem habet.

*R*elicto igitur Sophite in suo regno, ad fluuium Hypasin processit. Hephastione, qui diuersam regionem subegerat, coniuncto. Phegelis erat gentis proxima rex, qui popularibus suis colere agros (ut assueuerant) iussit, Alexandro cum donis occurrit. Nihil quod imperaret detrectans, biduum apud eum substitit rex, tertio die anem superare decreuerat, transitu difficilem, non spatio solum aquarum, sed etiam saxi impeditum. Percontatus igitur Phegela, qua noscenda erant,

XI. dierum ultra flumen per vastas solitudines iter esse cognoscit: excipere deinde Gangem maximum totius Indiae fluminum. Vltiorem ripam colere gentes Gangaridas & Sarrasios, eorumque regem esse Aggrammen, XX. millibus equitum, CC. que pedum obsidentem vias. ad hoc quadrigarum 11. millia trahere, & precipuum terrorem elephantos, quos 111. millium numerum explere (dicebat.) Incredibilia regi omnia videbantur. Igitur Porum (nam cum eo erat) percontatur, an vera essent, qua dicerentur. Ille vires quidem gentis & regni haud falso iactari affirmat: ceterum qui regnaret, non modo ignobilem esse, sed etiam vltima sortis: quippe patrem eius tonsorem, vix diurno questu propulsantem famem, propter habitum haud indecorum cordi fuisse regina: ab ea in propiore eum qui tum regnasset amicitiae locum admotum interfecto eo per insidias, sub specie tutelae liberum eius inuasisse regnum, necatisque pueris hunc qui nunc regnat, generasse, inuisum vilemque popularibus, magis paterna fortuna quam sua memorem. Affirmatio Porum multiplicem animo regis iniecerat curam. hostem beluasque spernebat, sitium locorum, & vim fluminum extimescebat, relegatos in vltimum per rerum humanarum persequi terminum, & eruere, arduum videbatur. Rursus avaritia gloria, & insatiabilis cupido fame nihil inuium, nihil remotum videri sinebat. Et interdum dubitabat, an Macedones tot emensi spatia terrarum in acie & in castris senes facti, per obiecta flumina, per tot naturae obstantes difficultates secuturi essent. Abundantes onustosque praeda magis parta frui velle, quam acquirenda fatigari: non tamen sibi & militibus animi esse, se totius orbis imperium mente complexum, adhuc in operum suorum primordio stare: militem labore defatigatum, proximum quemque fructum finito tandem periculo expectare. Vicit ergo cupiditatem, & ad concionem vocatis militibus ad hunc maxime modum disseruit.

AD FLVVIVM HYPASIN PROCESSIT) triplex huius fluminis nomen lego, Hypasis Curtio, Plinio, Solino dicitur; Hypanis Dionysio Periegetæ, Straboni, Ouidio: Hypaphis Arriano & Philostrato. Hic obseruandum, Hypanin homonymon etiam esse Ponti flumen, de quo Solinus, Hypanis oritur inter Anchetas Scythicorum annium princeps. De eodem Herodotus, Melas, Eustathius, qui disertè Indicum à Scythico ad Periegeten distinguit: Ouidius in 15. metamorph.

Quid non & Scythicis Hypanis de montibus ortus,
Qui fuerat dulcis, salibus vitatur amarus.

Ste-

Stephanus de urbibus :

Ἕπανις ποταμός ἐς πόλιν μεταξὺ τῆς Πόντις καὶ τῆς Μαυρίας ἢ Ἀλίωνης. Hypanis est nomen fluvij & ciuitatis, inter Pontum & Maotidem paludem. Sed hunc Hypanim amnem Scythicum, hinc in Scythiam ablegemus, & hic de Indico quamuis τριούμιον seu trinomine agamus. Hic, inquit Diodorus, qui Hyphasin vocat, septem stadia latus est, & sex orgyas, seu vlnas altus, cursu vehementer concitato & transitu perquam difficili. Philostratus copiosius & elegantius omnia, quem Morellus latitio donauit, quom leges.

L. c. i. p.
108.

Plinius l. 2. c. 73. Supra Hypatim flumen, solstitij die nullas iaci umbras dicit; sicut in Syene opido, quod est supra Alexandriam in Aegypto. Solinus, Hypasis etiam nobilissimus ibi, qui Alexandri iter terminauit, sicut ara in ripa eius posita probant. Sed determino Alexandri M. & aris infra videbimus: Dionysius aurum vehere canit:

Γαργαρίδα κείσιν ὄβι χρυσοῖο γενέθλην
Δαυδαλήν Ἕπανίς τε φέρετ θεῖός τε Μέγαρος
Λαβρότατοι ποταμῶν.

Gargarida habitant, vbi auri originem (materiam)
Pulchram Hypanisque vehit, vastusq; Megarus
Rapidissimi flumiorum.

Hos è monte Emodo ortos in Gangeticam regionem decurrere ibidem affirmat. Addit Eustathius ex Dionysio Hypanim seu Hypanidem & Megarum in Emodis ortos, postea euaneſcere, & rursus emergere. De Hypanide verò, πολὺς δὲ, inquit, ἐστὶ τῆς ἰσορίας ὁ Ἰνδικὸς Ἕπανις ἀρίστη γὰρ φασίν, ἢ πέραν αὐτῆς, καὶ οἱ γέσσαντο οἱ μέρμηκας αὐτῆς πρὸς λέγονται εἶναι. Καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ ἐστὶ τόπω προσηρατεύονται φασὶ δὲ καὶ τὸν Ἀλέξανδρον μέχρις αὐτῆς ἐλθόντα περὶ τέρω κωλύσθαι προσελθεῖν μαντείαις προσέχοντα, καὶ διὰ τὸ ἀπαγορεῖσθαι τὴν στρατῶν, οἱ δὲ περὶ τέρω τῆς Ἕπανιδος ἐκείνων φασὶ προσελθεῖν μέχρις ἢ Γάγγη. Multa, inquit, mentio est in historijs de Hypanide Indico; optimam trans illum terram, ibique formicas esse quae aurum effodiant, multaque alia prodigiosa loco illi assignuntur. Aiunt etiam ad Hypanin progressum, prohibitum ulterius progredi, cum oraculis deterritum, tum quod exercitus porro progredi recusat.

* Alexandrum.

QVI DIVERSAM REGIONEM SVBGERAT) atqui Arrianus Hephæstioni imperatum ait ab Alexandro, vt quam celerimè ad Sophitis, seu Sopithi (vt ipse appellat) regiam contendant. Quis mihi græcos hos cum latinis componat? sed non sunt in hoc się mundi fortunæ. Diodorus sentit cum Curtio, imò Curtius cum Diodoro.

PHGELIS ERAT GENTIS PROXIMAE REX) Nunquam ferè & nusquam, vitio librorum vel operarum, nomina vel urbium vel hominum, vel fluminum propria rectè exprimuntur: & hinc illa lectionum varietas, vt paulò antè in Hypasi, nunc in rege Phegele, quem in alijs editionibus Phegelam leges, apud Diodorum Phegeam. Arrianus nomen omninò dissimulat.

BIDVVM APVD EVM SVBSTITIT REX) Alexander apud Phegelin seu Phegela vt quartum casum ferat Curtius, non Phegelis apud Alexandrum biduum substitit. Et proximum inde Phegi regnum, inquit Diodorus, inuadit, Alexander inquam, vbi cum incolis acceptus esset Macedonum aduentus, & Phegeus ipse multis cum muneribus obuiam procederet, vt beneficio suo regnum obtineret, concessit: & biduum cum exercitu splendide ab illo tractatus, ad Hyphasin fluumiuum promouit.

GANGARIDAS) hos Periegetes Gargaridas vocat, Bacchi cultores

Strabo, Diodorus, Plutarchus, Stephanus Gandaridas. cum Curtio autem Gangaridas appellant Virgilius, Ptolemæus, Vibius Sequester, Plinius, Solinus, Iustinus, haud dubiè à Cange, cuius accolæ sunt, vt docent cum Curtio omnes.

PHARRASTIOS) hos Plutarchus, Prasios, Præfidas seu Præfidias; Diodorus Tabrasios, Iustinus Prasios Strabo & Solinus nominat, qui Palibotram urbem incolunt.

AGRAMMEN) Diodoro idem Xandrames est.

p. 586.

XX MILLIBVS EQVITVM) multis millibus auget hos Plutarchus, cuius locum videbis. Modestius omnia Diodorus cum Curtio Tum, inquit, è Phegeo cognoscit, quod trans Indum regio XII. dierum itinere per vastas solitudines excurrat, quam Ganges fluiuis excipiat, latitudine stadiorum XXXII. ac profunditate tanta, vt omnia per Indiam flumina superet. Vteriores autem ripas Tabrasiorum & Gandaridarum gentes colere, regemque horum esse Xandramen, viginti equitum & ducentis peditum millibus, curribus insuper bis mille & quater mille elephantis, ad bellum adornatis, instructum. Incredibilia hæc regi visa. Iustinus paucis, Inde Adrestas, Stabenos, Pasidas, Gangaridas, caesis eorum exercitibus, expugnat. cum ad Eufites venisset, vbi eum cum CC. millibus hostium equitum operiebantur, omnis exercitus non minus victoriarum numero, quam laboribus fessus, lacrymis eum deprecatur, vt finem tandem bellifaceret.

p. 526.

p. 118. edit.
Glarcani

DICEBAT) hanc vocem expungit Acidalius, quæ fuit causa vt parenthesi includeretur, ne quereretur lector contra omnium codicum & chirographorum & editorum fidem deletam.

IN

INCREDIBILIA OMNIA REGI VIDEBANTUR) Idem prorsus Siculus d. 502. m.

NECATISQVE PVERIS) legitimis & regijs suum filium substituit hæredem.

MAGIS PATERNÆ FORTVNÆ, QVAM SVÆ MEMOREM) degenerem dicit hunc regem fuisse, & potius tonforis animum, quam regium gessisse. tonfor enim pater fuerat, qui non solum crines, sed capita etiam regum detonderat, ut ipse regnaret. filium patri dissimilem audacia, ingenio & indole, nihil de patris animo præter officium & fortunam patris, hoc est, tonforis habere.

AFFIRMATIO PORI MULTIPlicEM ANIMO REGIS INIEC. CVRAM) Quinque regi occurrebant rationes, quas suis consilijs & gloriæ cupiditati obstare videbat. hostis magnus & numerosissimus & bellicosissimus, & in iatimis atque extremis terrarum latebris orbisque terminis collocatus: beluæ & elephantum plurimi, qui veluti cautes & turres in acie stabant: vastæ XI. aut XII. dierum solitudines intrandæ & superandæ: fluminum maximorum & altissimorum traiectus: & quod erat super omnia, Macedones iam bello diuturno senioque fracti & fatigati. Hæ rationes quamvis grauisimæ & dignissimæ, quæ mentem regis meritisimè à conatu vltiore deterrent, tamen immensum gloriæ calcar & cupido famæ & laudis inexplabilis stimulat animum regis ad omnia tentanda. primum ergo omnium pertentandos suorum animos censebat, quos ad concionem coegit. Atque hæc breuissimè Curtius. paulò fusius omnia * Dio. * p. 562. dorus, quem adhibis.

Vide etiam Arrianum, cuius oratio luculenta est, quam cum Curtiana poteris componere: à Diodoro & Plutarcho omninò neglectam.

CAPVT V.

ARGVMENTVM.

Suadet militi vltimū restare bellum. eleuat conceptam de hostis potentia opinionem. laudat virtutem suorum, nec tamen persuadet. oritur omnium fletus.

*N*on ignoro, milites, multa qua terrere vos possent, ab incolis India per hos dies de industria esse tractata. Sed non est improvisa vobis mentientium vanitas: sic Cilicia fauces, sic Mesopotamia campos, Tigris & Euphratem, quorum alterum vado transiuimus, alterum ponte, terribilem fecerant Persæ, nunquam ad liquidum fama perducitur. Omnia, illa tradente, maiora sunt vero. nostra quoque gloria cum sit ex solido, plus tamen habet nominis quàm operis. Modò quis beluas

offerentes mœnium speciem, quis Hydaspem amnem, quis cetera auditu maiora quàm vero sustinere posse crederet? Olim hercule fugissemus ex Asia, si nos fabula debellare potuissent. Creditisne elephantorum greges maiores esse, quàm vsquam armentorum sunt, cum & rarum sit animal, nec facile capiatur, multoque difficilius mitigetur: atqui eadem vanitas copias peditem equitumque numeravit. Nam flumen quò latius fusum est, hoc placidius stagnat, quippe angustis ripis coercita, & in artiore alueum elisa torrentes aquas inuehunt: contra spatium aluei segnior cursus est. præterea in ripa omne periculum est, ubi applicantes nauigia hostis expectat. Ita quantumcunque flumen interuenit, idem futurum discrimen est euadentium in terram. Sed omnia vera ista esse fingamus. Vtrumne vos magnitudo beluarum, an multitudo hostium terre? quod pertinet ad elephantos, præsens habemus exemplum, in suos vehementius quàm in nos incurrerunt. tam vasta corpora securibus falcibusque mutilata sunt. quid autem interest, totidem sint, quot Porus habuit, an tria millia, cum vno aut altero vulneratis ceteros in fugam declinare videamus? dein paucos quoque incommode regunt. Congregata verò tot millia ipsa se elidunt, ubi nec stare, nec fugere potuerint, inhabiles vaforum corporum moles. equidem sic animalia ista contemsi, ut cum haberem, ipse non opposuerim: satis gnarus, plus suis quàm ho-

sti-

stibus periculi inferre. At enim equitum peditemque multitudo vos commouet, cum patris enim pugnare soliti estis, & nunc primum inconditam sustinebitis turbam, testis aduersus multitudinem inuicti Macedonum roboris Granicus amnis, & Cilicia inundata cruore Persarum, & Arbela, cui campi deuictorum à nobis ossibus strati sunt. Serò hostium legiones numerare capistis, postquam solitudinem in Asia vincendo fecistis. Cum per Hellespontum nauigaremus de paucitate nostrae cogitandum fuit, nunc nos Scythae sequuntur, Bactriana auxilia praesto sunt, Daba Sogdianique inter nos militant, nec tamen illi turba confido, vestras manus intueor, vestram virtutem, rerum quas gesturus sum vadem praedemque habeo, quam diu vobiscum in acie stabo, nec meos, nec hostium exercitus numerauero Vos modò animos mihi plenos alacritatis ac fiducia adhibete, non in limine operum laborumque nostrorum, sed in exitu stamus. Peruenimus ad solis ortum & Oceanum, nisi obstat ignauia, inde victores perdomito sine terrarum reuertemur in patriam. Nolite (quod pigri agricola faciunt) maturos fructus per inertiam amittere è manibus maiora sunt periculis premia, diues eadem & imbellis est regio, itaque non tam ad gloriam vos duco, quam ad praedam, digni estis qui opes quas illud mare littoribus inuehit, referatis in patriam, digni, qui nihil in expertum, nihil metu ommissum relinquatis. Per ego vos, gloriamque vestram, quae humanum fastigium exceditis, perque & mea in vos, & in me vestra merita, quibus inuicti contendimus oro quas oque, ne humanarum rerum terminos adeuntem alumnum commilitonemque vestrum, ne dicam regem, deseratis, cetera vobis imperavi, hoc unum debiturus sum. Et is vos rogo, qui nihil unquam vobis praeci, quin primus periculis me obtulerim, qui saepe aciem clypeo meo teci, ne infregeritis in manibus meis palmam, qua Herculem Liberumque patrem, si inuidia abfuerit, equabo, date hoc precibus meis, Et tandem obstinatum silentium rumpite, ubi est clamor ille alacritatis vestrae index? ubi ille meorum Macedonum vultus? non agnosco vos milites, nec agnosci videor à vobis. Surdas iam dudum aures pulso, auersos animos & infractos excitare conor. Cumque illi, in terram demissis capitibus, tacere perseverarent, Nescio quid, inquit, in vos imprudens deliqui, quod me ne intueri quidem vultis. In solitudine mihi videor esse, nemo respondet, nemo saltem negat, quos alloquor? quid autem postulo? vestra gloriam & magnitudinem vindicamus, ubi sunt illi quorum certamen paullo ante vidi contententium, qui potissimum vulnerati regis corpus exciperent? desertus, destitutus sum, hostibus deditus. Sed solus quoque ire perseverabo, obijcite me fluminibus & beluis, & illis gentibus, quarum nomina horretis, inueniam qui desertum à vobis sequantur, Scythae Bactrianaeque erunt mecum, hostes paullo ante, nunc milites nostri, mori praestat, quam precario imperatorem esse, ire reduces domos, ire deserto rege orantes, ego hic, à vobis desperata victoria, aut honesta morti locum inueniam. Nec sic quidem ulli militum vox exprimi potuit. Expectabant, ut duces principesque ad regem perferrent, vulneribus & continuo labore militiae fatigatos non detrectare munia, sed sustinere non posse, ceterum illi metu attoniti in terram ora defixerant, igitur primo fremitus sua sponte, deinde quoque gemitus oritur, paulatimque liberius dolor erigi capit manantibus lachrymis: adeo ut rex, ira in misericordiam versa, ne ipse quidem, quanquam cuperet, temperare oculis potuerit.

Huius orationis quae in secundo genere caularum consistit, (conatur enim persuadere militi vltiorem militiam) aconomiam distinxit noster Causinus in XIII, quem ad manum habes, pag. 576.

Nos ad singula explicanda accedamus.

MVLTA ESSE IACTATA) de hostium copijs, elephantis, fluminibus, solitudine, atque alijs.

CILICIAE FAVCES) l. 3. c. 8. & 9.

MESOPOTAMIAE CAMPOS) l. 4. c. 23.

ALTERVM VADO) vado Tigrim, ponte Euphraten vt l. 4. c. 23. explicatum est.

TERRIBLEM FECERAT) l. 4. c. 16.

NVNQVAM AD LIQVIDVM FAMA PERDVCTVR) Ouid. l. 12. transform.

Mixtaq; cum veris passim commenta vagantur

Millia rumorum, confusaque verba volutant.

Et quibus hi vacuas implent sermonibus aures;

Hi narrata ferunt aliò, mensurâq; ficti
 Crescit, & auditus aliquid nouus adicit error.
 Illic credulitas, illic temerarius error,
 Vanâq; lætitia est, consternatiq; timores,
 Seditionis, recens, dubioq; auctore susurri.

EX SOLIDO) cum nos reuera magnas res gesserimus, tamen fama illas adhuc maiores facit, quam sunt.

BELVAS OFFERENTES MOENIVM SPECIEM) alij, inquit, augēt magnitudinem elephātorum, tanquam murorum & turrium in acie stantium.

QVIS HYDASPEN, QVIS CAETERA AVDITV MAIORA) omnia fama in maius auxit; flumina, quæ tamen superauius, Porum, quem vicimus; Aornon petram, Herculi quoq; desperatam, occupauimus.

ELEPHANTORVM) qui & pauci sunt, & ægrè capiuntur, & ægrius cicurantur, & ad rem bellicam instituuntur.

RARVM ANIMAL) In Europa propter frigora nullum, frequens in India, non tamen tam frequens, quam armenta boum, quia tardius & rarius pariunt. toto enim decennio gestare vterū dicuntur. Plautus in Sticho.

Audiui sæpè hoc vulgò à multis diciet,
 Solere elephantum gr̄auidam perpetuos decem
 Esse annos ———

hoc est quod dicunt Græci *ἑξάκαιον δέκαετία*, decennio ferunt vterum: vnde paræmia in tardos, Elephanti citius pariunt.

Aristoteles: tantum biennio, nec amplius existimat quam semel gignere, plures vè, quam singulos. Plin. l. 8. c. 10.
 Arrianus in Indicis: Elephas Venerem appetit verno tempore, quemadmodum bos aut equa, cum sex mensibus spiracula quadam circa tempora ad aperta expirant. feritq; in vtero fœtum minimum xvi. menses, summum xviii. parit autem elephas vnicum, sicut equa, atque hunc lacte suo in octauum vsque annum nutrit. Idem prorsus Strabo l. 15. nisi quod dicat lex, non octo annis nutriri à matre. Et Diodorus l. 2. bibliothecæ.

NEC FACILE CAPIATVR) quomodo capiatur, exertè & perspicuè præ reliquis docet Strabo in quintodecimo volum. Elephantum autem, inquit, sic venantur. Locum aliquem ab omni purgatum materia, quatuor aut quinque stadiorum profunda fossa circumdant: tum ingressum, ponte angustissimo iungunt: deinde tres quatuor vè elephantes fœminas de mansuetis immittunt: ipsi in tugurijs occulti insidiantur. per diem siluestres non accedunt. nocte autem singularim introeunt: quibus ingressu venatores clam aditum occludunt. postea nonnullos è cicuribus certatoribus fortissimos inducentes, cum illis pugnant, simul etiam fame eos fatigant. Cum verò iam defessi fuerint, aurigarum audacissimi clam descendentes, quisq; sui elephantis vterum subeunt, atq; hinc subito siluestrium vterū subeunt, cõpedes illis injiciunt. quo factò cicures instigant, vt vincos verberent, quousq; in terram cadant. postquæ ceciderint, bubulis loris eorum colla ad domitorum colla adstringunt: & ne ascensores excutere possint, colla circumcidentes, in casuris vincula imponunt, vt præ dolore vinculis cedant. & quietem agant. De captis seliguntur, quicumq; vel senio, vel inuenta inutiles sunt: reliqui in stabula ducuntur, & pedibus iniucè vincis, ac colla ad columnã validè infixã fame domantur: deinde herba vel arundine viridi reficiuntur, post cicuratur, alij oratione, alij cantu aliquo, vel tympani sonitu delimiti. Rari sunt, qui non facile mansuescant: sunt enim à natura mites & mansueti, & ad rationẽ vtentis animalis ingenium proximè accedunt. quidã aurigas suos, qui in certamine ceciderint, è prælio efferunt. quidã per anteriores pedes vterum subeuntis propugnando seruauerunt. quod si quem ex curatoribus magistris vè per irã interfecerint, adeò illum desiderant, vt præ merore à cibo abstineant, interdum etiam sibi mortem consciscant. Ad eundem ferè sensum Arrianus p. 177. in Indicis.

Alia prorsus ratione venandi Aethiopes vtuntur, quam describit in tertio libro bibliothecæ Diodorus, quã hic non pono, parum enim hoc ad Indos & Curtiũ. Aelianum tamen non possum silentio transmittere, qui vel maximè docet quàm ægrè, & quanto cū periculo capiuntur. Insidia, inquit per interpretẽ, quas elephantis venatores instruxerint, nõ eos facile latet. nam cum ad foueam, quam contra ipsos suffodere venatores solèt, proximi accesserunt, seu naturali quadã intelligentiã, seu reclusa & abditã præensione & sciẽtia rerũ futurarum, à progrediendo vterius se sustinent, ac quã mox itinere conuerso, in venatores inuadunt, vig. & impressione sese in medios insidiatores incitat, simul & eos euertere conantur. fuga vt salutẽ cõtra insidias superiores facti adipiscantur. Id igitur tẽporis cum atrocis pugna, tum verò vel hominũ vel elephatorũ cades & occisio fit multiplex. huius pugna ratio talis est: homines quidẽ eminẽs hastas & iacula intorquentes ac collimãtes, ictu directo eos feriunt: contrã elephantis, ex hominibus si quẽ cecidisse animaduertent, statim violenter illũ & corripunt, & ad terrã à se abiectũ proterant & conculcant: simul & cornibus, siue dentibus tamdiu prostigant, quoad miserabili & referta acerrimis doloribus morte, hũc proiectũ affecerint. Cũ autẽ huiusmodi animalia inuadunt, tanquã vela ex animi incitatione, quàm contentissimè aures quas habet patulas, intendunt & pandunt, more magnatum

struthionū: qua vel dū fugiūt, vel dum inuadunt explicatis aliis ferūtur. Itemq; promuscidibus, sub cornua redactis & contractis, quē admodum rostra nauium plenissimis velis propulsa, sic elephantī uehementi impressione irruentes, multos mortales funditus euertunt. tumq; perinde, ut tuba, belli classicum sonans, clamores vastissimos edunt. Humi porro prostratorum, & genibus contritorum, & osstrum obritorum, tātus est strepitus, ut vel illinc longissimē exaudiatur: nec non sepē elisis oculis, naribus distractis fronte disrupa, faciesq; forma amissa; non vel à proximis cognatione sibi noscuntur. Iam ex ijs nonnulli ad hunc modum inopinatō seruantur. quamuis enim sanē venatorem belua cursus celeritate comprehenderit: pra tamen uehementi impetu hunc transcurrens, genibus in terram praecipitibus actis, cornua aut in radicem, frutetumue, aut in quippiā aliud tale compingit: ex quo retinetur, ac vix dum se retraxit, cum venator elapsus iam salutem fugā est consecutus. In hac igitur pugna elephantī sepē vincunt, sepē item varijs terroribus iniectis vincuntur. tubarum enim clangor vastum clamorem efficit, ipsiq; homines armis concrepantes, clypeos videlicet hastis contūdentes, strepitu vndiq; omnia circumsonare faciunt: tum verò partim in terra ignem incendentes, partim in sublime tollentes, ac tanquam fundā eum contorquentes, ignitosq; torres iaculantes, atque etiam longas faces in ferarum oculos magna vi inferentes & intrudentes, eis hac omnia agrē intuentibus, timorem afferunt. Vnde adeo impelluntur, exterrēturq; ut interdum in foueam, quam antē declinabant, detrudantur & compingantur. Memorabile etiam est, quod infra narrat idē de elephantis fossas transeuntes: Cū, inquit, elephantī fossam transilire non queūt, de hū vnus aliquis in hanc sese dimittit. & transversus fossa stans, partim vacuitatem occupat, partim pontis se vicariū praestat. ceteri supra hunc gradientes transmittunt & euadunt. simul & eum qui pontis loco erat, hoc modo ex fossa conseruant. superiore enim ex loco quissiam porrigit pedem, quem is qui infra est, promuscide circumplicat: reliqui autem virgultorum fascies celeriter deiciunt, quos ille conscendens, & ad pedem demissum fortiter cauteq; inhaerens facile subtrahitur.

l. 8. c. 15.

p. 123.

Et Tzetzes:

Inter alia, & elephantēs sunt ex mutuo se amantibus,
 Neque omnino deserentes in calamitatibus se inuicem.
 Fugientes enim venatores, primum non disperguntur,
 Robusta autem & iuuenes abeunt in circulum,
 Intra circulum agentes senes atque matres,
 Et omne quod vbera sugit atque pullorum genus.
 Permittunt cibi prima antiquioribus
 Senescentes enutriunt patres proprios.
 Aquas trañcientes masculi pullos
 Proboscibus suis impellunt in altum:
 Qui autem lactentes sunt, deserunt matres
 Vel rostris suis, vel geminis dentibus.
 Fossas autem si pertranseant profundas atque immeabiles,
 Omnibus robustior atque maior magnitudine
 Stans medius, uti pons, transmittit omnes.
 Alij autem ingerentes deinde sarmenta multa fossa
 Eum seruant qui traiecit illos.
 Pullis verò cadentibus, sepē in profundis fossis
 Cadentes vnā pereunt, occisis recenter natis,
 Atque à patria longē abducti, eiulant.

l. 10. c. 10.

MVLTOQVE DIFFIC. MITIGETVR hoc quoq; singulari capite docet Aelianus, Quid elephantis, postquā capti sunt faciant, ut mansuescant, dicendum est. Primum in siluā non ita longo interuallo ab ea fossa, vbi comprehensi fuerint, distantem, sic eos strictē constrictos funibus trahunt, ut ne permittant quidē, neve hi pracurrant, neve rursus retrahātur: deinde, certo & dimenso spatio horum quemq; ad maximam arborem alligantes, ita ut neu in anteriorem partem insilire, neu rursus admodū in posteriorem resiliere queant, neve ipsis ex funis laxitate facultas sit ad inferendū iniuriam. victus tenuitate & fame, horum robur frangunt. postea verò quā eorum domitores duritiam animi tam diu paulatim molliuerūt, quoad pristina inexpugnabilis feritatis eos ceperit obliuio, de manu cibum sumendum dant. Hi necessitate pressi, cū non malitiosē iam tum verò oculis mansuetioribus quā essent soliti, & tanquā se lassos cōfidentes, intuentur. Horum autē, qui sunt etate robusti, vinculis ruptis, cū dētium robore, tum verò promuscide arbores reuellunt, aut cū impetu irruentes frangunt, vixq; serò admodū, partim fame, partim ciborū illecebris, partim stimulis mansuefiunt. Dum verò cicurantur, panibus maximis, hordeo, caricis, vuis, cœpis, alijs, & melle copiosē: item iunco, palma, hederarum fascibus, & alijs, quibus assueti fuerint, gaudentq; esculentis eos pascunt. Quid Arrianus & Strabo de eadem re, iā suprà cognouisti, quomodo cymbalis demulcerentur. Plurima super hac re Gesnerus ex antiquis scriptoribus adducit l. i. de quadrupedibus, voce de elephanto, lit. E. p. 432. vbi superioribus sequentibusque paginis totam de elephantis & iucundā sanē auditu historiā cognosces. Nos & suprà passim multa attigimus, & hīc, nihil opus pluribus ad Curtium capiendum iudicauimus. Videbis etiam si placet Polybium li. v. Lybici cedunt Indicis omni ex parte.

EADEM

EADEM VANITAS COP. PED. EQVIT. NVMERAVIT) hoc Alexander oratoriè vt vanum eleuat, sed veram fuisse narrationem omnes alij scriptores testantur, vt suprâ ostendi.

NAM FLVMEN) situm locorum & vim fluminum extimescebat, suprâ dixerat Curtius. hinc etiam timorem quem ipse conceperat, eximere militi conatur, quod duabus rationibus efficere velle videtur. Flumen, inquit, quò maius est, hoc latius se diffundit: quò latius est, hoc segnius fluit, vt magis angusta, quàm lata pertimescenda sint: hæc enim magno impetu feruntur, illa placidissimè stagnant. Præterea quaecunque sit flumen, perinde est, cum in ripa duntaxat superanda, periculum omne existat.

SECVRIBVS ET FALCIBVS) suprâ li. 8. c. 25. secures & copidas coniunxit, & has falces leu curuos gladios est interpretatus.

CAETEROS IN FVGAM DECLINARE) redi ad c. 25. l. 8. Tandem, inquit, fatigati suos impetu sternunt. & Itaq, pecorum modo magis pauidi, quàm infesti vltra aciem exigebantur.

MVLTITVDO VOS COMMOMET) quasi verò, inquit, vlla vos multitudine terreamini, aut vnquam territi fueritis, cum semper pauci aduersus propè innumeros dimicantes nunquam non victores ex prælio recesseritis. quod pugna ad Granicum aduersus duces Darij, aduersus ipsum Darium, ad Issum in Cilicia & Assyria ad Arbela & Gaugamela testantur.

DE PAUCITATE NOSTRA) cum non nisi triginta quatuor millia, summum quadraginta, sub signis haberem: nunc suprâ centum xx. millia aut ducenta nos comitentur.

AD SOLIS ORTVM ET OCEANVM) Macedoniæ India & Oceanus Indicus est ad ortum, sicut & toti Europæ.

MARE LITTORIBVS INVEHIT) gemmas & margaritas, vt suprâ docuimus, l. 8. c. 17.

PER EGO VOS) per oratio plena affectus & humanitatis, adeoque sollicitudinis. animaduertat enim è singulorum vultibus auersum ab vltiore expeditione animum.

HVM RER TERMINOS) terras enim Oceano finiri veteres existimarunt.

CLYPEO MEO) cum primus stare in acie, & hostem ceruicibus vestris imminentem repellere.

VBI EST CLAMORILLE ALACRITATIS VESTRAE INDEX) l. 6. c. 5. cum ad militè pro concione dixisset, & ad persequendam victoriam hortatus esset, Summa, inquit Curtius, militum alacritate, iubentium, quocunque vellet, duceret, oratio excepta est. Et l. 7. c. 26. His animis regem audierunt, vt iam cepisse verticem viderentur. Infra c. 19. non aliàs tam alacer clamor. & quæ sequuntur.

VVLNERATI REGIS CORPVSEXCIPIERENT) hoc elegans equitum & peditum certamen descripsit l. 7. c. 15. Longè alia oratione vltus est Alexander apud Arrianum, p. 119. ex quo apparet vtramque esse à scriptoribus fictam. Multo tamen neruosiore est Latina, quàm Græca, quod plerumque animaduertes, si scriptores inter se composueris.

EGO HIC A VOBIS DESERT. VICT. AVTHON. MORTI LOCVM INVENTIAM) Més Curtij hæc est: Ego hinc in India à vobis desperatæ victoriæ victoriam, seu victoriæ locum, aut certæ generosæ morti occasionem inueniam.

NEC SIC QVIDEM VLLI MIL. VOX EXPR. POTVIT) Nihil tantis verborum, quærelarum, conuersionum machinis ad aures militum ad motis profecit. Obfirmat enim animum miles periculis, itineribus, pugnis, fluminibus, armis, vulneribus fractus. Cumque nemo contra regem auderet hincere, tandem tota concio in fremitus & gemitus lachrymasque erupit: quibus ipsum regem fregerunt, vt & ipse, quamuis inuitus, collachrymaret, animum tamen & consilium non mutaret.

CAPVT VI.

ARGVMENTVM.

Cœnus respōdet orationi regis, & deprecatur loco exercitus longiorem militiam. soluitur lachrymis concio. rex indignatus se includit.

Andem vniuersa cōcione effusiùs flente, Cœnus ausus est cūctantibus cæteris propius tribunal accedere, significans se loqui velle quæ vt videre milites detrahentem galeam capiti (ita enim regem alloqui mos est) hortari cœperunt, vt causam exercitus ageret; tum Cœnus, Dii prohibeant, inquit, à nobis impias mentes; & profecto prohibent. idem animus est tuis, qui semper fuit, ire quo iusseris pugnare, periclitari, sanguine nostro commendare posteritati tuum nomē. Proinde

Ccc 2

si per.

si perseveras, inermes quoque & nudi, & exaques, utcumque tibi cordi est, sequimur vel antecedimus. Sed si audire vis non fictas tuorum voces, verum necessitate ultima expressas, praebe quaeso propitias aures. imperium atque auspiciam tuam constantissime secutus, & quocumque pergis, secutus. Vicisti rex magnitudine rerum non hostes modo, sed etiam milites. Quidquid mortalitas capere poterat, implevimus. Emensis maria terrasque, melius nobis quam incolis omnia nota sunt. Perè in ultimo mundi sine consistimus; in alium orbem paras ire, & Indiam quæris, Indis quoque ignotam. Inter feras serpentesque, degentes eruere ex latebris & cubilibus suis expetis, ut plura quam sol videt, victoria lustres. Digna prorsus cogitatio animo tuo, sed altior nostro. Virtus enim tua semper in incremento erit, nostra vis iam in fine est. Intuere corpora ex sanguia tot perfossa vulneribus, tot cicatricibus putria. Iam tela hebetia sunt, iam arma deficiunt. Vestem Persicam induimus, quia domestica subuehi non potest. In externum degenerauimus cultum. Quoto cuique lorica est? quis equum habet? tunc quæri quàm multos serui ipsorum persecuti sunt, quid cuique supersit ex prada. Omnium victores, omnium inopes sumus. Nec luxuria laboramus, sed bello instrumenta belli consumpsimus. hunc tu pulcherrimum exercitum nudum obicies beluis? Quarum ut multitudinem augeant de industria Barbari, magnum tamen esse numerum etiam ex mendacio intelligo. Quod si adhuc penetrare in Indiam certum est, regio à Meridie minus vasta est: qua subacta, licebit decurrere in illud mare, quod rebus humana terminum voluit esse natura. Cur circuitu petis gloriam quæ ad manum est? Hic quoque occurrit Oceanus. Nisi mauis errare, peruenimus quo tua fortuna ducit. Hæc tecum quàm sine te cum his loqui malui, non uti inire circumstantis exercitus gratiam, sed ut vocem loquentium potius quàm gemitum murmurantium audires. Ut finem orationi Cænis imposuit, clamor undique cum ploratu oritur, regem, patrem, dominum confusis appellantium vocibus. Iamque & alij duces: præcipueque seniores, quibus ob atatem & excusatio honestior erat, & auctoritas maior, eadem precabantur. Ille nec castigare obstinatos, nec mitigare poterat iratos. Itaque inops consilij desiluit è tribunali, cludique regiam iussit, omnibus, præter assuetos, adire prohibitis.

COENVS AVSVSEST CVNCT. CAET. PROP. TRIB. ACCEDERE) Quis hic Cænus vnus ex omnibus aufus & suam & totius exercitus causam contra regem omnium victorem agere? Erat ex intlmis & fidissimis Alexandri amicis cum Cratero, Perdicca, Hephæstione facile comparandus. Arrianus vol. vi. vbi mortem Cæni describit, Κοῖνος μὲν, inquit, ἐν τοῖς πισοτάτοις Ἀλεξάνδρου ἀντιπαύτων νόσῳ τελευτῶν. Hic idem Spitamenem Satrapam acri prælio fregit, ut idem in iv. testatur. Apud Curtium multa eius & semper inter maximos duces mentio l. 3. c. 18. vbi acies contra Dariam in Sicilia disposita, dextrum cornu Nicanor Parmenionis F. tuebatur: huic proximi stabant Cænos, & Perdiccas, & Meleager, & Ptolemaus, & Amyntas. l. 4. c. 32. ad Gaugamela: Hic Nicanor Parmenionis F. præerat, in subsidijs cum manu sua Cænos, & non ignotum, in subsidijs fortissimos collocari. eod. l. c. 38. vbi post prælium duces laudat, qui etiam vulnera exceperat, Hephæstionis brachium hasta ictum: Perdiccas, ac Cænos, & Menides sagittis propè occisi. Hic idem Philotæ reo magnoperè nocuit, acerrimè in illum inuectus, quamuis sororem Philotæ in matrimonio haberet, imò quæ & saxo ferire & occidere voluerit, sed ut Curtius interpretatur, ut illum è quæstionibus & tormentis, quæ imminabant, eriperet. de morte eiusdem pauldò inferiùs agemus. Hic ergo tantus princeps, copiarum ductor, & sæpè pro Imperatore bellum gerens, meritò præ cæteris aufus præτὰ ἀρρίστια, agere.

DETRAHENTEM GALEAM CAPITI) hoc honoris causa. Posseuinus de Magno Moschothum duce Basilio, si rite memini, legato, sibi consue tum honorem non exhibenti, pileum clauo adacto iussit capiti affigi. Macedonum mores & honores, quibus reges colebant, satis moderati & modesti fuere: superbi Persarum & Parthorum, de quibus (ut alio loco ostendimus) multa Brissonius regno Persarum l. i. pag. 8. & 16.

DII PROHIBEANT A NOBIS) huic Cæni orationi hanc Oeconomiam vnà cum argumèto præfixit Causinus: Artificiofissima, inquit, hæc responsio, in qua primùm milites dant manus suo Imperatori, promptissima quaque obsequia polliciti, mox leni insinuatione spargunt mites querimonias, quarum tanta sunt illecebra, ut querendo auidissimum gloria iuuenem, molliori tractent articulo, & vehementer laudent: sibi quoque subsidium, & cessationem laborum in hac ærumnosissima expeditione suauiter, & magnarationum efficacitate flagitèr. Verum dixit Causinus, verè enim artificiosa est, Curtij reor potius, quàm Cæni, responsio. quamuis enim ægrè tulerit Alexander libertatem Cæni: non habuit tamen quod contra diceret, quamuis indignationem, tridui morore omni que sui adeundi exclusa potestate declarauerit.

DI PROHIBEANT A NOBIS IMPIAS MENTES) dixerat in extrema oratione Alexander, *Desertus, destitutus sum, hostibus deditus: obijcite me fluminibus & beluis, & illis gentibus, quorum nominis horretis.*

Ad hoc vltimum caput, primùm respondet Cœnus, & cum exclamatione refutat: *dij, inquit, prohibeant à nobis impias mentes, vt te deseramus, destituamus, hostibus dedamus, fluminibus, beluis, barbaris obijciamus. Si ita decretum est tibi, pergere ad Gangem, ad elephantes, ad armatum, acerrimum, & numerosissimum hostem, etiam inermes & nudi sequemur, parati vitam pro nominis tui immortalitate projicere.*

SI AUDIRE VIS) proponit argumētum orationis, iustissimas, inquam, totius exercitus querelas, quas tam artificiosè inlinuat, vt interim in laudes immensas regis excurrat, ne querelis exasperetur.

VICISTI REX) vicisti hostes & amicos fortitudine, patientia, gloria. nemo ex mortalibus immortalem & diuinum animum tuum vllis conatibus assequi potest. Nos quidquid supra mortales non est, executi sumus, omnemque orbem emensi ad mundi fines peruenimus. tu quem orbis non capit, alium orbem adeoque Indiam in India quæris. & quas latebras & cubilia ferarum Sol ipse penetrare non potest, scrutaris. tua velut numinis virtus non solum non hebet, sed in dies etiam crescere videtur: nobis mortalibus obrepit senium, sanguis hebet, vires cadunt, vulnera putrescunt, vita exhausta est, *turpe senex miles.* vt taceam omnem corporis cultum detritum, vestes absumtas, nudam à seruis, iumentis instrumentisque omnibus inopiam. Nudos ergo & rerum omnium egentes immanissimis obijcies feris? paucos infinitis, inermes armatis? at Oceanum quæris veluti terminum orbis terrarum? quid est opus illum in oriente trans Gangem quærere, cum hic è propinquo à meridie occurrat. Peruenimus ergo eò quo tendis.

CICATRICIBVS PVTRIA) Acidalius emendat turpia, non equidem malè, sed Modiana scriptura æquè commoda.

HAEC TECVM) quod est apertè & sinceri pectoris, apertè nempe in os dicere, quod aliàs fieret in circulis, tabernaculis, colloquijs clandestinis, non sine seditionis vel periculo vel suspitione. Atque ita Curtius hunc locum tractauit. Videndus hic Arrianus p. 120.

CLVDI REGIAM) cum & duces & exercitum à suis consilijs auersos videret, ne contra torrentem niteretur, destitit à cœptis, & indignabundus se tabernaculo, exclusis omnibus præter eos qui illi à cubiculis erant, includit.

ADIRE PROHIBITIS) ita lege, *adire* inquam, non audire, quæ labes operarum est. Plutarchus * omnia tribus (vt aiunt) verbis abloluit: *Hic primum, inquit, animi maiore & ira tabernaculo* * in Alex. inclusus, abiicit se in terram, penitebantque, euniterum perpetratarum, nisi Gangem superaret, & pro cō- P. 699. fessione victum se esse, habebat reditum. Siculus non pluribus, sed omnia frigidissimè, Omnes, inquit, in concionem aduocauit. ibi probè meditato sermone ad illos differuit, vt promti & alacres Gandaridis se-^{1.17. p. 53.} cum arma inferrent: sed cum nullo Macedones pacto ad voluntatem eius se accommodarent, ab incepto destitit. atque ibi terminum expeditionis sua facere statuit. In secundo tamen bibliothecæ Sicu- P. 122. lus ait, Alexandrum ad Gangem vsque progressum, Ipse etiam Alexander redact à sub iugum Asia totà, solos Gandaridas bello intactos reliquit. Postquam enim ad Gangem cum omni exercitu venisset, alijs retrò Indis iam deuiitis, simul ac Gandaridas quater mille elephantes ad bellum egregiè instructos habere animaduertit, expeditionem in illos omittendam censuit. Iustinus & ipse quidem non multis hæc persequitur, sed omnia calenti stilo, Cum ad Cuphites, inquit, venisset, vbi eum cum CC. millibus p. 123. vel 118. edit. hostium equitum operiebantur, omnis exercitus non minus victoriarum numero, quàm laboribus fessus, Glar. lachrymis eum deprecatur, vt finem tandem belli faceret, aliquando patria reditusque, meminisset, respiceret militum annos, quibus vix atas ad reditum sufficeret: ostendere alius caniciem, alius vulnera, alius a- rate consumpta corpora, alius cicatricibus exhausta. Solos se esse qui duorum regum Philippi Alexandrique continuam militiam pertulerint: tandem orare, vt reliquias saltem suas paternis sepulchris reddat, quorum non studijs deficitur, sed annis. ac si non militibus, vel ipse sibi parcat, ne fortunam suam nimis querando fatiget. Orofius contra plerorumque omnium fidem: Cumque ad Cophides ventum esset, ibi Fallum hoc. contra CC. millia equitum hostium pugnam conseruerunt. & cum atate detriti, animo agri, viribus lasi, difficile vicissent, castra ob memoriam plus solito magnifica condiderunt.

CAPVT VII.

ARGVMENTVM.

Signat terminos expeditionis. Redit quā venerat.
Cœni mors. ad Acesinem flumē, nouum supple-
mentum accipit. Duos reges cōciliat. duo oppida
condit. Classis ad Sobios deuenit.

BIduum ira datū est, tertio die processit, erigiq; XII. aras ex quadrato saxo monumentum expeditionis suae. munimenta quoq; castrorū iussit extendi, cubiliaque amplioris forma, quā pro corporum habitu, relinqui, vt speciem omnium aueret posteritati fallax miraculū preparans. Hinc relegens quae emensus erat, ad flumē Acesinem locat castra. Ibi fortē Cœnus morbo extinctus est, cuius morte ingemuit quidem rex, adiecit tamen propter paucos dies longam orationem eum exorsum, tanquam solus Macedoniam visurus esset. Iam in aqua classis, quam adificari iusserat, stabat. Inter hæc Memnon ex Thracia in supplementum equitum, VI. millia, præter eos ab Harpalo VII. millia adduxerat, armatq; XXV. M. auro & argenteo calata pertulerat: quis distributis vetera cremare iussit. mille nauigijs aditurus Oceanum. Discordes & vetera odia retractantes Porum & Taxilem India reges firmata per affinitatem gratia reliquit in suis regnis, summo in edificanda classe amborum studio usus. Oppida quoque duo condidit, quorum alterum Niceam appellauit, alterum Bucephalon, equi quem amiserat, memoria ac nomini dedicans urbem. Elephantis deinde & impedimentis terra sequi iussus, secundo amne defluxit, quadraginta ferme stadia singulis diebus procedens, vt opportunis locis exponi subindē copia possent.

p. 121. f.

BIDVVM IRAE DATVM EST) Arrianus triduum ponit. Hæc Cœni ouatio, inquit, fremitu quodam audientium excepta est: multorum etiam lachryma subsecuta sunt. quod ipsam maiori documento erat, inuitos sese vltiora pericula adituros: reditum verò in patriam periucundum ipsis fore. Alexander Cœni libertate loquendi, & reliquorum ducum ignauia offensus concionem dimisit, quâ postridie rursum iracundè conuocatâ, se quidem vltius perrecturum dixit, neminem verò Macedonum ad sequendū coacturum. neque enim defuturos, qui regem suum sua spõte sequerentur: ijs autem qui abire statuissent, per se liberum esse: vtq; amicis nunciarent sese rege suo in medijs hostibus destituro, domum reuerti. Hæc cum dixisset, in tabernaculum se recepit, neq; quemquam amicorum ad tertium ab eo diem in colloquium admisit: expectans, si qua fortē animorum mutatio (vt plerunque in turba militari euenire solet) Macedonibus ac socijs incidisset, quæ faciliores persuasum eos redderet.

ERIGIQVE DVODEC. ARAS) Idem Arrianus de aris XII. Sed multò copiosius & enucleatius quàm Curtius: pag. 122. ante med. Vocatos enim (aiunt) ab Alexandro in concilium duces & familiares, mentemque illis aperuisse, sibi decretum domum reuerti, vocemq; ab omnibus faustis imis clamoribus exceptam, aras inde ingentes XII. instar turrium pro monumento expeditionis positas, ludos gymnicos & equestres celebratos, Porum toti regioni vique ad Hypaphasin præfectum. Diodorus etiam cubitis aras dimensus est. Ante omnia, inquit, XII. dijs aras L. cubitorum erexit, qui geometricos pedes efficiunt quinque supra leptuaginta. Fecit harum etiam mentionem Geographus in tertio. p. 118.

p. 563.

Plutarchus in Alexandro narrat Prætorum reges, traiecto flumine, posteris temporibus ibi hostias immolasse, græcoque ritu aras illas Alexandri (tanta maiestas Alexandri apud barbaros erat) veneratos esse. Fixæ sunt hæc aræ in ripa, vt Solinus * ostendit. Et expressè Philostratus, qui alia quædam addit illustria, quæ apud ipsum reperies: l. 2. c. vlt. p. 106. & 107.

c. 55.

p. 563.

MVNIMENTA QVOQVE CASTRORVM IVSSIT EXTENDI) Hæc omnia ad pedem dimensus est Siculus: Hinc castra, inquit, triplo maiore, quā prior fuerat, ambitu complexus, fossâ pedes L. latam, & X. altâ duxit. E terra autem intra fossam accumulata murū nō contemnendam extruxit. Pedites etiâ iussit: vt in tabernaculo quisq; suo duo cubilia quinūm cubitorū extrueret. equites autē, vt cubi-
libus

libus etiam profepia, altero tanto vsitatis ampliora, adderent, eademque ratione ceterorum magnitudines extenderent. Hac eo consilio per agenda curabat, tum vt heroicam fecisse expeditionem memoraretur: tum vt virorum prae grandium vestigia & roboris vsitatum excedentis modum, argumenta incolis relinqueret. Plutarchus a eadem, sed incerto spatio extendit. b Iustinus etiam.

AD FLUMEN ACESINEM) de hoc supra & infra Curtius.

COENVS MORBO EXTINCTVS EST) de huius morte etiam * Arrianus: Per id, inquit, tēpus Cœnus ex intimis fidelissimisque Alexandri amicis, morbo interijt.

ADIECIT TAMEN) hoc, præter Curtium, tradidit nemo. Nondum decoxerat παρρησίαν Cæni etiam mortui Alexander, quod ipsum ab vltiore expeditione impedisset. Si, inquit, Cænus præuidisset, se intra paucos dies vita cessurum, superfedisset labore & oratione. est acerba simul irrifio. De alio Cœno leges infra l. 10. c. 4.

IAM IN AQVA GLASSIS Q. AD I. STABAT) statim atque ad Acesinam redierat, cœpit peritis negotium dare, vt classem ædificarent. Arrianus: Ipse, quæ ad nauigationem Oceanum ver-
sus necessaria erant, parare cœpit. Diodorus: Hus perfunctus, cum vniuersis copijs, eodem quo venerat itinere, ad Acesinam flumen regressus. Ibi naues, quas constructas inuenerat, absoluit, alijsque fabricandis operam adhibet. Et paucis interiectis, classe verò cū armamentis perfecta (adornata autem fuerant naues aperta CC. & actuaria 1000) & quæ sequuntur.

INTER HÆC MEMNON EX THRACIA IN SVPPLEM. EQVIT. VI. MILLIA) Siculus. Sub id verò tempus noua ex Græcia supplementa tum auxiliariarum, tum stipendijs militantium, ductu imperatorum aduentant XXX. amplius peditum millia, & sex millia ferme equitum: arma simul eleganter fabricata in viginti quinque millia pedites & medicamentorum C. talenta tunc aduecta. Arrianus duplo numerum nauium auget, Nearchum, inquit, vniuersæ classi præficit, Onesicritum nauis
sua gubernatorem constituit, qui quidem in ea historia, quam de Alexandro conscripsit, etiam hoc mentitur, quod se classis præfectum fuisse scribat, cum gubernator nauis tantum esset. Erat autem nauium omnium numerus (vt Ptolemaus Lagi filius tradit, quem ego potissimum sequor) naues triginta remorum LXXX at in vniuersum omnes naues, tam quæ equos vehebant, quàm actuarie & fluuiales, quæ aut multo antè, aut tum temporis constructæ fuerant, circiter bis mille.

Hanc classem summo studio Taxiles & Porus reges, vt Curtius docet, ædificarunt, quos Alexander rursus disidentes, odiaque vetera recoquentes in concordiam reduxit, & vt firmior constantiorque esset amicitia, eandem affinitate nuptiarum colligauit.

MEMNON) l. 7. c. 3. Arachosius antè prætor datus erat, posteam in Græciam & Thraciam missus ad nouum militem conquirendum & deducendum. De Harpalo depeculatore & harpage infra l. 10. c. 4. plenius.

NICAEAM) à victoria de Poro exportata dictam. Græcis νίκη victoria. Stephanus περι πόλεων octo cognomines Nicæas enumerat, primam Bithyniæ, vbi celebratum Concilium Nicænum: alteram Locrensiem, 111. Illyricam, 1 v. hanc Indicam Alexandri, v. Cynrensem in Insula Cyno, vi. Leuetricam Bœoticiæ, vii. Celticam, viii. Thracicam. Addit & alias esse ad Thermopylas, & in Thracia.

BUCEPHALON) seu Bucephalan seu Bucephala, seu Bucephaliam variè scriptam reperies. Stephanus βυκεφάλειαν scribit: πόλις, inquit, ἐπι τῷ βυκεφάλῳ ἵππῳ ἢ ἐκλεσεν Ἀλέξανδρος ἐν Ἰνδία παρὰ τὸν ὕδαρην ποταμὸν. Strabo βυκεφάλια. Has vrbes intellexit Curtius supra c. 1. Rex duabus vrbeb. conditis in vtraque fluminis, quod superauerat, ripa. Iustinus: Duas ibi vrbes condidit, vnam Nicæam, alteram ex nomine equi Bucephalem. Iuxta vrbes, inquit Strabo, in vtraque fluminis ripa à se conditas, vbi, eo transmissis, Porum vicit, quarum alteram Bucephaliam nominauit, ab equo, qui in eo proelio cecidit. Is bucephalus à latitudine frontis quasi bouis capite pradius, dictus est, quo semper Alexander in certaminibus utebatur; erat enim bellator optimus. alteram Nicæam à victoria appellauit. plura supra lib. 8. cap. vlt.

SECUNDO AMNE DEFLVXIT) Acesine, vt hîc docet Curtius, & cum Curtio Diodorus; Hydaspes vt Strabo & Arrianus, qui hanc nauigationem elegantissimè & copiosissimè describit, quem tamen studio breuirat istranseo, qui tibi non transeundus. Diodorus * verò: Tandem cum amicis naues ingressus, amne secundo in Oceanum, qui versus meridiem est, nauigationem intendit. Sed bona exercitus pars iuxta in fluminis ripa, Crateri & Hephestionis ductu interfaciebat.

a p. 586.
b pag. 1240
edit. Glareani p. 108.
* p. 123.

p. 563.

p. 124.

p. 480. v.
10. a. f.

* p. 124. &
125.

CAPVT VIII.

ARGVMENTVM.

Sobios describit. rex opida vi occupat, per fluminum concursum in vortices abripitur, & tantum non hauritur.

Peruentum erat in regionem in qua Hydaspes amnis Acesini committitur: hinc decurrit in fines Sobiorum. hi de exercitu Herculis maiores suos esse memorant, agros relictos cepisse sedem, quam obtinebant. pelles ferarum pro veste, claua tela erant. multaque etiam cum Graci mores excoluissent, stirpis ostentabant vestigia. Hinc exscensione facta CC & L. stadia processit. de populis usque regionem, oppidum caput eius coronâ cepit. XL. pedium milia alia gens in ripa fluminum opposuerat, qua amne superato in fugam compulsi, inclusosque mœnibus expugnat. puberes interfecti sunt, ceteri venierunt. alteram deinde urbem expugnare adortus, magnaquæ vi defendentium pulsus, multos Macedonum amisit. Sed cum in obsidione perseuerasset, oppidani, desperata salute, ignem subiecere tectis, se quoque ac liberos coniugesque incendio cremant. quod cum ipsi auerent, hostes extinguere, noua forma pugna erat. debebant incolæ urbem, hostes defendebant: adeo etiam natura iura bellum in contrarium mutat. Arx erat opidi intacta, in qua præsidium dereliquit. ipse nauigio circumuectus est arcem: quippe III. flumina tota India præter Gangem maxima, munimento arcis applicant undas. A septentrione Indus alluit, à meridie Acesines Hydaspem confunditur. Ceterum annuum cœtus maritimis similes fluctus mouet, multoque ac turbido limo, aquarum concursu subinde turbatur, iterque qua meant nauigia, in tenuem alueum cogitur, itaque cum crebris fluctus se inueherent, & nauium hinc proras, hinc latera pulsarent, subducere nauis cœperunt. Sed ministeria eorum hinc cœtu, hinc prærapida celeritate fluminum occupantur. In oculis omnium duo maiora nauigia submersa sunt, leuiora, cum & ipsa nequirent regi, in ripam tamen innoxia expulsa sunt; ipse rex in rapidissimos vertices incidit: quibus intorta nauis obliqua & gubernaculi impatiens agebatur. Tam vestem detraxerat corpori, proiecturus semet in flumen: amicique ut exciperent eum, haud procul nabant, apparebatque anceps periculum tam nataturi, quam nauigare perseuerantis. ergo ingenti certamine concitant remos, quantaque vis humana esse poterat, admota est, ut fluctus qui se inuehebant, euerberarentur. Fandi crederes undas, & retro gurgites cedere quibus tandem nauis erepta non tamen ripæ applicatur, sed in proximum vadum illiditur. cum amni bellum fuisse crederes. ergo aris pro numero fluminum positæ, sacrificioque facto XXX. stadia processit.

QVA HYDASPES AMNIS ACESINI COMMITTITVR) Regio hæc tota Indiæ, vergit ad meridiem. Alexander enim reculantibus Macedonibus Hypasim transire, & Orientem Gangemque petere, coactus est se ad meridiem conuertere, ut ibi ad Oceanum penetraret. de concursu verò Hydaspis & Acesinis magnorum etiam fluminum (Acesinem Arrianus in Indicis Nilo & Istro maiorem affirmat, ubi Hydaspem, Hyphalim, & Hydraotem in se recipit, & cum his in Indum defertur, Hydaspem supra Curtius * quatuor stadia in latitudinem diffusum, profundo alued, speciem vasti maris referre dixerat) Diodorus, ex quo sua Curtius hic descripsisse videri potest, * Peruentum erat in regionem ubi Hydaspes Acesini committitur. Sed de his mox infra ex Arriano quoque plenius.

DECURRIT IN FINES SOBIORVM) Malim cum Strabone & Arriano, Sibarum. Diodorus Ibos appellat: Hic, inquit, expositis militibus, Iborum ad fines procedit.

HI DE EXERCITV MAIORES SVOS ESSE MEM.) Hos, inquit ibidem Diodorus, ex posteritate illorum esse memorant, qui cum Hercule petram Aornon oppugnauerant. & post irritum conatum, in regione illa, Herois auspicio collocati erant. Tum castris non obscuri nominis vrbi admotis, quorum præ-

precipua erat auctoritas, exeunt, inque colloquium regis admissi, necessitudinis antiqua memoriam renouant, & cupide omnia se facturos, quomodo cognatos deceat, pollicentur. Quod & munerum haud vulgarium exhibitione testatum faciunt. Grata horum beneuolentia regi accidit; ideoque omnes illorum ciuitates liberatas esse iubet. De cultu vestium apud Sibas seu Sobios cum Curtio tradit Geographus: Cum Alexander petram quandam Aornum nomine, primo adortu cepisset, cuius radices Indus non procul à fonte suo alluit, gloriose dixerunt Herculem ter petram adortum, ter inde repulsum fuisse. Ab ijs autem, qui cum illo militauerant, profectos volunt Sibas, generis signum seruantes, quod pellibus amician- tur, quemadmodum Hercules, & quod clauas gerant, easque bobus & mulis pro nota inurant.

CCL. STADIA) septem milliaria germanica cum quadrante, eoque amplius.

INCLUSOSQUE MOENIBVS EXPVGNAT) arbitror eosdem esse, quos Arrianus describit è gente Mallorum, Alexander, inquit, curato corpore, & quiete suis data, ad primam noctis vigili- am progressus est, magnumque iter ea nocte emensus, sub diluculum ad Hydraotem fluuium peruenit, ac multos quidem Mallorum iam amnem transgressos cognouit; alios alueum transeuntes adortus, plerosque interfecit, amneque pertransito, eos qui transmiserant consequutus, multos ex ijs cecidit, multos cepit. maxima tamen pars in opidum natura atque opere munitum se recepit. Alexander, postquam peditatus aduenit, Pythonem in eos mittit, cum suo aliisque duobus equitum agminibus: qui quidem primo impetu illapsi opidum capiunt, omnibus qui ed confugerant (qui quidem in illo impetu interfecti non erant) in seruitutem redactis, quo facto Python in castra redijt. Diodorus ait, Agalenses fuisse: Inde, inquit, conterminas ad gentes se conuertit. inter has Agalenses quadraginta peditum, & tria equitum millia coegisse reperit. committitur pugna, & vincit Alexander, vbi plerique conciduntur; superstites in specus & vicina opida confugiunt, quibus expugnatis, seruituti mancipantur.

ALTERAM DEINDE VRBEM EXPVGNARE ADORTVS) Diodorus; De ceteris etiam incolis, qui ad arma concursauerant xx m. in magna quadam, vrbe tutandi sui causa, congregatos vi expugnat. Sed cum obseptis viarum angustijs, fortiter è tectis propugnarent, vi summa pulsus, Macedonum haud paucos amittit.

INCENDIO CREMANT) Siculo contra, à Macedonibus propter cladem acceptam ignes vrbi subiectos ait: Opido, inquit, per iram incenso, maximam illorum partem comburit.

Arrianus cum Curtio facit.

NATVRAE IVRA BELLVM IN CONTRARIVM MVTAT) elegans gnome.

Omnia natura contraria legibus audet

Mars sauius

Alias hostes obsessas vrbes incendunt, hic incolae; alias incolae incendium conantur extinguere, hic hostes extinguebant, ciues incendebant.

ARX OPIDI ERAT INTACTA) plane diuersa hic Curtius, Diodorus, & Arrianus nar- rant. Curtius nec oppugnatam, nec à ciuibus defensam. Diodorus ex incendio vrbis in arcem e- lapsos, cum veniam rogassent, impetrasse. Arrianus vrbem & arcem vi captam, incolas tectis suis vltro incensis, partim eodem rogo sepultos, partim caelos, paucissimos captos, tanta, inquit, vir- tus eorum erat. Ita cum nemo vnus narrat quod alter, nemini certò credi potest. accedit, quod nec ordinem eundem expugnataram vrbiū obseruent, aliuque alio loco & tempore rem ge- stam exponat. Et haec dissensio scriptorum, passim obuia, nec quidquam ferè in latina veterum & graeca historia frequentius. Notum, quantis interuallis Lilius & Polybius de eadem re, iisdemq; bellis narrantes inter se abeant, & non raro omnia pugnantes tradant, vt cum alter Hannibalem cautes aceto maceratas, cum elephantis transijisse refert, alter taquam stultam fabulam explodat.

CIRCVMVECTVS EST ARCEM) non ad eam oppugnamdam, quam iam cum praesidio tenebat, sed vt per flumina vltimus progrediretur.

TRIA FLVMINA) Acesines, Hydaspes, Indus. Omnes demum cum Indo iuncti in Ocea- num, meridiem versus, erumpunt.

MVNIMENTO) alij munimenta, mihi Acidaliana arrifit emendatio, seruaque rò muni- mento.

AMNIVM COETVS) eleganter hoc, ab animatis ad res inanimas translata significatione. Coetus idem est quod coitus; Lucretius in 1.

Quippe suam quicquam in coetu variantis acerui

Id est, inquit Lambinus, in concilio & congressu varij acerui. coetus idem significat, quod coi- tus: imò verò coitus & coetus idem sunt. Proinde non fuisset opus emendare vocem coitus hoc loco, quæ antea legebatur, cum idem sonent, idem valeant.

Totam hanc classis cum amnibus luctam seu bellum potius, vt Curtius appellat, etiam Arria- nus accuratè describit, quem hoc loco pro interprete adhibere potes. p. 125. Ad has licet & Di- odorum propius ad mentem Curtij collineantem. p. 565. v. 1.

SVBDVCERE) ad ripas applicare. Virgil. i. subducere classem, hoc est, in terra, in nauale & portum.

HINC COETV) coitu, congressu, concursu fluminum.

Dvo

DVO MAIORA NAVIG.) ita apud Virg. l. Aen.

Vnam, qua Lycios, fidumque vehebat Orontem,

Ipsius ante oculos ingens è vertice pontus

In pappis ferit, excutitur, pronusq; magister

Voluitur in caput, ast illum ter fluctus ibidem

Torquet agens circum, & rapidus vorat aquora vortex.

CAPVT IX.

ARGVMENTVM.

Ad Oxydracas & Mallos accedit, seditionem militarem compescit.

Inde ventum est in regionem Oxydracarum Mallorumque, quos aliàs bellare inter se solitos, tunc periculi societas iunxerat. Ix. millia iuniorum peditum in armis erant, præter hos equitum x. millia, DCCCC. quadrige. at Macedones qui omni discrimine iam defunctos se esse crediderant, postquam integrum bellum cum ferocissimis India gentibus superesse cognouerunt: improviso metu territi rursus seditiosis vocibus regem increpare cæperunt, Non quidem Gangem amnem, & qua ultra essent coactos transmittere, non tamen finisse, sed mutasse bellum, indomitis gentibus se obiectos, vt sanguine suo aperirent ei Oceanum, trahi extra sidera & solem, cogique adire qua mortalium oculis natura subduxerit. Nouis identidem armis novos hostes existere, quos vt omnes fundant fugentque, quod præmium ipsos manere? caliginem ac tenebras, & perpetuam noctem profundo incubantem, repletum immanium beluarum gregibus fretum, immobiles vndas, in quibus emoriens natura defecerit. Rex non sua, sed militum sollicitudine anxius, concione aduocata docet imbelles esse quos metuant. Nihil deinde præter has gentes obstare, quo minus terrarum spatia emensi ad finem simul mundi laborumque perueniant. Cessisse illis metuentibus Gangem, & multitudinem nationum, qua ultra amnem essent, declinasse iter eo vbi par gloria, minus periculum esset. Iam prospicere se Oceanum, iam perflare ad ipsos auram maris, ne inuiderent sibi laudem quam peteret, Hercules & Liberis patris terminos transituro, ipsos regi suo paruo impendio immortalitatem fama duros, paterentur se ex India redire, non fugere. Omnis multitudo & maximè militaris, mobili impetu fertur: ita seditionis non remedia quàm principia maiora sunt. Non aliàs tam alacer clamor ab exercitu est redditus, iubentium duceret dñs secundis, aquaretque gloria quos emularetur. Latius his acclamationibus ad hostes protinus castra mouit.

OXYDRACARVM) Oxydracæ & Malli vicinæ gentes ad Indiæ meridiem colentes, à scriptoribus plurimum à fortitudine bellica, numero militum, equitum, peditum, quadrigarum commendantur. præsertim, quod Alexander in oppugnatione vrbs Oxydracarum solus intra mœnia opidi desilierit, & vulnus grauisimum acceperit, vt sequenti capite videbimus. Quæ verò hic Curtius de Oxydracis, Mallis, numeroque militum recenset, ex Diodoro decerpta, vel potius descripta videri possunt. Nisi quod existimem mendam irreplisse apud Curtium in notis, quibus peditum numerus exprimitur, vbi non nisi Ix. millia ponuntur, cum Diodorus octoginta millia, eoque amplius exprimitur, vt non dubitem, vel octoginta vel etiam nonaginta millia rescribendum esse. Hinc, inquit Diodorus, in Oxydracas & Mallos, populosissimas India gentes & pugnaces, ducto exercitu, ita paratos inuenit incolas, vt plus quàm xx. c. millia peditum & x. m. equitum, cum IC. C. curribus (Curtius octingentos numerauit) sub signis haberent. Hi ante regis aduentum (idem Curtius narrat) bellum inter se gerebant, sed regis iam imminentiæ metus ad concordem armorum societatum eos compulerat, datuque & acceptis vtrò citroque denis virginum millibus, per affinitatem illam inter se reconciliati erant, nec tamen coniunctis in aciem viribus descenderunt: sed diffensione de summa imperij exorta, in propinquas huc illuc vrbes dilapsi fuerant. Geographus de vtraque

ferocissimis gentibus bellum integrum esse, hoc diluit, negatque fortes esse, sed imbelles illas gentes, nulloque negotio vinci & deleri posse. Et credebat miles regi nunquam fallenti, ut alibi testatus est Curtius: deinde illas unas & solas, easque ipsas imbelles superesse, nullos novos hostes alios pertimescendos, & his superatis, mox ad ultimos mundi fines peruenturos. se fecisse illis hanc gratiam, ut nullum cogeret traicere Gangem, quem metuissent, & aduersus gentes ultra Gangem sitas belligerare, iterque inde ad Oceanum, quæ meridiem spectat, de flexisse, ut id quod ultra Gangem quaeriturus erat, citra Gangem cum minori periculo & maiori gloria assequeretur. proinde, par esse, ut sibi quoque ultra Bacchi & Herculis terminos tendenti obsequerentur, nec illam sibi laudem & immortalitatis famam inuiderent, nec cogentur se, ex India fugere, sed cum triumpho, velut deuictis hostibus redire: iam proximos esse Oceano, iam auram maris ad ipsos usque perflantem sentire. Hæc oratio, sed obliqua, fuit Alexandri, in qua singillatim illud quod dictum est, non lippis oculis transibis, celsisse illis metuentibus Gangem & multitudinem nationum, quæ ultra amnem essent: hoc est, se celsisse illis, & locum precibus illorum dedisse, ne quem timuissent Gangem, cogentur transmittere, & cum populis ultra Gangem sitis, quorum arma & elephantos formidassent, manus conferere. Sed te, relicto Gange, & quidquid ultra est, iter ad reditum declinasse, atque ad Acesir em rediisse. Tuam fidem, lector, utrum non hoc ex ipsa Curtij mente, pectore & sensu? Diligenter omnia verba expendi, & statim ab initio hanc labem inesse Curtio, sibi, ut antea verba iacebant, ipsi in se pugnant, animaduerti. Non transisse Gangem, etiam Siculus testatur: *Quia enim Gangem transire Macedones detrectarent, & subinde in concioni huic regi clamore suo obstrepebant, ortumque ex Hamnone suggillabant; agmen hoc Persarum eiusdem ætatis, quod phalangi Macedonica opponi posset, sibi comparauit.*

P. 574.

OMNIS MULTITUDO) Rectè teditiosus populus maris fluctibus nunc intumescens, nunc residentibus, à scriptoribus comparatur. sicut Maro fluctus ipsos cum populo tumultuante compoluit:

x. Acacid.

*Ac veluti magno in populo cum sapè coorta est
Seditio, seuitque animis ignobile vulgus;
Tum pietate grauem ac meritis si forte virum quem
Conspexere, silent, arrectisque auribus astant,
Ille regit dictis animos & pectora mulcet.*

NON ALIAS TAM ALACER CLAMOR) de his clamoribus & acclamationibus, supra c. 5. ad illa Curtij, ubi est clamor ille alacritatis vestrae index, dictum.

Priusquam hoc caput finiam, quædam ex hoc capite relicta, velut analecta hinc colligenda sunt, & explananda, quod in explicatione contextus fieri non potuit, nisi abrumperetur sententia narrationis; videndum ergo quid illa sibi velint. *Vel sanguine suo aperirent illi Oceanum, trahi se extra sidera & solem, cogique adire quæ mortalium oculis natura subduxerit, & quæ ibidem de Oceano sequuntur.* Extat apud Senecam philosophi patrem & declamatorem, sua foria prima, hac inscriptione:

Deliberat Alexander an Oceanum nauiget. Dicuntur velut in senatu variæ sententiæ, omnesque eò decurrunt, ut diuadeant nauigationem. sequuntur dein prolixæ latinæ & græcæ declamatorum sententiæ: quas ipse videbis, si vacabit. p. 9. 10. 11. sed in minori edit. p. 1482.

In libros
Arist. meteor. c. 2. p.
78.

Quod ad rem ipsam pertinet, subijciam hic ex Conimbricensibus, quid omnino de Oceano sentiendum sit. *Quatuor potissimum, quinqueue maria ab hydrographis numerantur: mare Oceanum, mare Mediterraneum, mare rubrum, mare Persicum & Caspium. Mare Oceanum, quod reliqua maria vastitate & magnitudine vincit, ambitque totam terram, è Gaditano freto & Herculi columnis tanquam è portu soluens circumquaque in immensum funditur, diuersas mundi oras, variorum gentium litora continentem, in insulas, promontoria flexuoso meatu oberans, à quibus varia sortitur nomina. dicitur enim Oceanus Occiduum ab Occidente, Eous ab Oriente, Aethiopicus ab Aethiopia, Atlanticus, Scythicus, Britannicus, Germanicus, à monte Atlante, à Scythia, à Britannia, à Germania, atque ita alijs indidem vocabulis.*

Explicant deinde singula, quæ huc non pertinent, nos Oceanum hoc traiecto, ad Curtium redeamus.

CAPVT X.

ARGVMENTVM.

Hostes fugat. opidum obsidet. vltimum vitæ discrimen contemto vate adit. solus in opidum hostile desiliens agrè tandem per suos iam faucibus cripitur. hostes internecione delentur.

*V*alidissima Indorum gentes erant, & bellum impigrè parabant, ducemque ex natione Oxdracarum spectata virtutis elegerant, qui sub radicibus montis castra posuit, lateque ignes, ut speciem multitudinis auget, ostendit: clamore quoque, ac sui moris vultu identidem acquiescentes Macedonas frustra terrere conatus. Iam lux appetebat, cum rex fiducia ac spei plenus alacres milites arma capere, & exire in aciem iubet. Sed metune, an oborta seditione inter ipsos, subito profugerunt barbari. certè auos montes & impeditos occupauerunt, quorū agmen rex frustra persecutus, impedimenta cepit. peruentū deinde est ad opidū Oxdracarum, in quod plerique confugerant, haud maiore fiducia mentium quàm armorū. Iam admouebat rex, cum vates monere cœpit, ne committeret aut certè differret obsidionem, vitæ eius periculum ostendi. Rex Demophoontas (is namque vates erat) intuens, Si quis, inquit, te artitua intentum, & extra spectantem sic interpellet, non dubitem, quin incommodus ac molestus videri tibi possit. Et cum ille ita prorsus futurum respondisset, Cense sne, inquit, tantas res, non pecudum fibras ante oculos habenti, vltimum esse maius impedimentum, quàm vatem superstitione captum: nec diutius quàm respondit moratus, ad moueri iubet scalas: cunctantibusque ceteris euadit in murum. Angusta muri corona erat, non pinna, sicut alibi fastigium eius distinxerant, sed perpetua lorica obducta transitum sepserat. Itaque rex hærebat magis, quàm stabat in margine, clypeo undiq; incidentia tela propulsans, nam undiq; eminus ex turribus petebatur, nec subire milites poterant, quia supernè vi telorum obruebantur. Tandem magnitudinem periculi pudor vicit: quippe cernebant cunctatione sua dedi hostibus regem, sed festinando morabantur auxilia, nam dum pro se quisque certat euadere, onerare scalas, quis non sufficientibus deuoluti vnicam spem regis fefellerunt. Stabat enim in conspectu tanti exercitus velut in solitudine destitutus. Iamque laeuam, qua clypeum adictus circumferebat, lassauerat, clamantibus amicis ut ad ipsos desiliret, stabantq; excepturi, cum ille rem ausus est incredibilem atq; inauditam, multoq; magis ad famam temeritatis quàm gloria insignem, namq; in urbem hostium plenâ precipiti saltu semet ipse immisit, cum vix sperare posset, dimicantem certè & non inultum esse moriturum: quippe antequam assurgeret opprimi poterat, & capi viuus: sed fortè ita librauerat corpus, ut se pedibus exciperet. Itaque stans in pugnam, & ne circumriposset, fortuna prouiderat. Vetusta arbor haud procul muro ramos multa fronde vestitos velut de industria regem protegentes obiecerat, huius spatio stipiti corpus, ne circumriposset applicuit, clypeo tela qua ex aduerso ingerebatur, excipiens, nã cum vnum procul tot manus peterent, nemo tamen audebat propius accedere. Misilia rami plura quàm clypeo incidebant. Pugnat pro rege primum celebrati nominis fama, deinde desperatio magnum ad honestè moriendū incitamentū. Sed cū subinde hostis afflueret, iã ingentē vim telorū exceperat clypeo, iã galeã saxa perfregerant, iã continuo labore grauius genua succiderant. Itaque contemtim & incautè qui proximi steterant incurrerūt, e quibus duos gladio ita excepit, ut ante ipsū exanimis procuberent, nec cuiquā deinde propius incescendi eū animus fuit, procul iacula sagittasq; mitebāt, ille ad oēs ictus expositus agrè, iã exceptū poplitibus corpus tuebatur, donec Indus duorū cubitorū sagittā (namq; Indis, ut antea diximus, huius magnitudinis sagitta erat) ita excussit, ut per thora-

D d d

racem

racē paulū super latus dextrū infigeretur, quo afflictus, magna vi sanguinis emicante remisit arma, moribundo similis, adeoq̄. resolutus, vt ne ad vellendū quidē telū sufficeret dextra. Itaq̄. ad spoliādum corpus, qui vulnerauerat, alacer gaudio occurrit, quē vt incere corpori suo manus sensit, credo vltimū de decoris indignitate cōmotus linquentē reuocauit animum, & nudum hostis latus subiecto mucrone hausit, iacebant circa regem tria corpora procul stupentibus ceteris. Ille vt antequam vltimus spiritus deficeret, dimicans iā extingueretur, clypeo se allenare conatus est, & postquam ad committendum nihil supererat virium, dextra impendentes ramos complexus tentabat assurgere. Sed ne sic quidem potēs corporis rursus in genua procumbit, manu prouocans hostes, si quis congrēdi auderet. Tandem Peucestes per aliam opidi pariem deturbatus propugnatoribus muri vestigia persequens regis, superuenit. Quo conspecto Alexander iam non vita suae, sed mortis solatiū superuenisse ratus, clypeo fatigatum corpus excepit. Subit inde Timaeus, & paullo post Leonatus, huic Aristonus superuenit. Indi quoq̄. cum intra mœnia regem esse comperissent, omissis ceteris illuc concurrunt, vrgēbantque protegentes, ex quibus Timaeus multis aduerso corpore vulneribus acceptis, egregiaque edita pugna cecidit. Peucestes quoque tribus iaculis confossus, non se tamen scuto, sed regem tuebatur. Leonatus dum auidē ruentes barbaros submouet, ceruice grauitē icta semianimis procubuit ante regis pedes. Iam & Peucestes vulneribus fatigatus submiserat clypeum, in Aristono spes vltima hœrebat, hic quoque grauitē saucius tantam vim hostium ultra sustinere non poterat. Inter hac ad Macedones regem cecidisse perlata est fama. Terruisset alios, quod illos incitauit, namque periculi omnis immemores dolabris perfregerē murum, & quā moliti erant aditum irrupere in urbem, Indosq̄. plures fugientes quā congrēdi ausos occiderunt, non senibus, non fœminis, non infantibus parcitur, quisquis occurrerat ab illo vulneratum regem esse credebant, tandemq̄. internecone hostium iusta ira parentatum est. Ptolemaum, qui postea regnauit, pugna affuisse, auctor est Clitarchus, & Timagenes: sed ipse scilicet glorie suae refragatus abfuisse se missum in expeditionem, memoria tradidit, tanta componentium vetusta rerum monumenta vel securitas, vel par huic vitium credulitas fuit.

VALIDISSIMAE) nobilissimum hoc caput est, & res in eo perscripta à plurimis celebrata, scriptoribus propter inauditum facinus Alexandri, ausi in medios hostes è muro saltu se demittere, vbi vnus pugnavit in omnes, quamquam hoc facinus non omnes probent, sed, vt temerarium, in duce damnent, quod infra demonstrabimus. Validissimæ duæ gentes erant Oxydracæ & Malli.

* lib. 6.

DUCEMQUE EX NATIONE OXYDR. SP. VIRT. ELEGERANT) Arrianus* negat quod Curtius supra cum Diodoro affirmarat, Millos vnquam cum Oxydracis iunctos fuisse: voluisse tamen iungi, sed Alexandri celeritate occupatos non potuisse copias coniungere.

CLAMORE QUOQUE) Dixeram supra, generosos canes non latrare, perindeque Macedones, vociferantibus & ritu elephantorum barritum tollentibus barbaris, conticuisse, nec vllis clamoribus territos, repente in hostem insiluisse, in ipso tamen congressu & concursu primo etiam ab Romanis atrociter clamatum. Sed de huiusmodi clamoribus bellicis habes apud Vegetium a, Stevvechium b, & Lipsium de militia Romana c; vnde quæ voles ad hunc locum petes, quibus & Tzetze versus addere poteris, pag. 338. idem ex Homero affirmantis.

a li. 3. c. 18.

b in c. 18.

pag. 204.

c l. 4. dial.

II. toto,

p. 318.

* lib. 6.

* In Alex.

lib. 2.

AD OPID. OXYDRACARVM) Mallorum, non Oxydracarum tradit* Arrianus. * Plutarchus, In Mallis verd, quos Indorum perhibent bellicosissimos fuisse, penè concisus est, Idem de Fort. Alexandri. Apud Mallos tripodana sagitta ictus, i piculo per lorica & pectus ad ceruicem pertingente, vt auctor est Aristobolus. Idem Strabo & Eustathius. De Oxydracis tamen Philostratus mira, eorumque vrbe: lib. 2. c. 14. p. 96. Ex quo simul discēs, Hyphasidem & Gangem, vti aliàs docui, ab Alexander nuquam traiectum; quod tamen aliqui affirmant.

VATES ADMONERE COEPI) Vates Demophoon. Diodorus plura docebit, qui Demophoontis auguria ab Alexandro contempta ait.

SUPERSTITIONE CAPTVM) quin ipse aliàs sæpè etiam Alexander eadem superstitione captus fuit, cum rebus in aëis versaretur, libro quinto capite decimo. Tum castris vndique aperto loco positis, non consultare modò quid agendum esset, sed vates quoque adhibere coepit à superstitione animi. Et libro septimo cap. 18. Itaque qui post Darium victum ariolos & vates consulere desiderat, rursus ad superstitionem humanarum mentium ludibrio reuolutus, Aristandrum, cui credulitatem suam addixerat, explorare euentum rerum sacrificijs iubet. En Alexandri pietatem; in secunda fortuna & felici rerum decursu omnium vatum est oblitus: vbi felicitas hæsit, ibi rursus coepit esse pius. Non vni hoc Alexandro vsu venit. Mala, quibus premimur, ad Deum prouocare

uocare nos cogunt. tempestates, fulmina, hostis ingruens, imminens naufragium, & hoc genus alia nos cœli memores esse iubent. Apud Curtium duo Augures potissimum celebres, Aristander & Demophoon. Hic Demophoon, passim alibi Aristander, qui Alexandro etiam superstes fuit, & eius cadauer, ne à ducibus negligetur, curauit. lib. 10. cap. 7. consule, vbi multa ex Aeliano de Aristandro & corpore Alexandri.

PECVDVM FIBRIS) de his sacrificandi ritibus & pecudum fibris, supra lib. 7. c. 18. dictum. Hic Demophoon Alexandrum iam muros ascendere parantem importunissimè interpellauit, gratiamque ab rege exiguam iniit, quantumuis bono animo, de imminente periculo admone- ret.

MURI CORONA) coronæ in muris & parietibus & ædificijs, sunt testaceæ structuræ sub tegula, altitudine setquipedali cum proiecturis coronarum, ita, inquit Vitruuius in secundo, *vitari poterunt, quæ solent in his fieri, vitia. cum in tecto tegula fuerint fracta, aut è ventis deiecta, quæ possit ex imbris aqua perpluere, non patietur lorica testacea ledi parietem, sed proiectura coronarum rejiciet extra perpendiculum stillas, & ea ratione seruaerit integras lateritiorum parietum structuræ.* Hæc Vitruuius. Ad hæc verba Guillemus Philander: *Corona, inquit, hic dicuntur protecta siue projecta, meû Gallis Armenij, Bononiensibus grunda, id est, prominentia & veluti supercilia parietum arcendi stillicidijs inuenta, quod etiam admonuit Budæus. Eâ proiecturam pauld post lorica testaceam vocat, aliàs, lorica est tectorium vt, lib. 7. cap. 1. docetur. quando hic Curtius docet angustam fuisse muri coronam, vult ostendere proiecturas coronarum non multum excelsisse ipsum murum. aliàs in corona muri, quod extra murum extaret, stari poterat. tectum autem erat pronum, vbi vestigia figi non poterant; quæ coronam tegebat, molliùs declinabat.*

Vitru. li. 2.

NON PINNÆ FASTIGIVM EIVS DISTINXERANT) ergo nec in summo tecto, vbi pinnæ erant, poterat consistere, nec in imo, vbi coronæ erant angustiores. Pinnæ, inquit Varro de lingua latina, summa tectorum ab his quas insigniti milites habere in galeis solent, & in gladiatoribus Samnites. Sunt ergo plumatæ cristæ è galea, militis aut gladiatoris ornatus, extantes in tectis signa, columellæ, acroteria, tritones, pyramides, statuæ, galli gallinacei, lunæ, stellæ, ventilabra, & id genus alia tectorum ornamenta in summo & fastigio tecti collocata, vt & in aggeribus castrorum. Cæsar de bello lib. 7. numero 72. *Post eos aggerem & vallum XII. pedum extruxit, huic lorica pinnasque adiecit grandibus cervis eminentibus ad commissuras pluteorum atque aggeris, qui adscensum hostium tardarent.* A pinnis tecti, apud Liuium de bello Macedonico, suspensio miles fune se è muro demisit. Alia huius vocis de *pinnis piscibus*, & pilcium pinnis, significata hic prætereo. Itaque cum nulla in muro & fastigio muri pinnæ essent, non potuit se ad illas applicare, vt pedem figeret, vel manu sustineret corpus.

PERPETVA LORICA OB DVCTA) Philander ad II. Vitruuij. cap. 8. lorica testacea, aliàs lorica tectorium est. Coronam quoque muri Vitruuius lorica appellat lib. 7. ad illa verba Vitruuij. p. 297. *Et supra lorica ex calce & arena inducantur, id est, inquit Philander, tectorium, crusta, corium,* 298. *vnde loricae parietes Varroni lib. de re rust. 1. c. 57. & Plinio lib. 8. cap. 24. de Ichneumone limo se mergente, sic anteque sole & huiusmodi corijs se loricante. Lorica diximus libro secundo esse testaceam structuram, id est, veluti cornices projectas, siue semifastigia, quæ stillicidium à muris arcerent. Apud Vegetium libro quarto, lorica significat id munimentum, quod vrbium obsessores vltra iactum teli adificiant, fossa, vallo, sudibus & turriculis instructa, vt erumpentibus è ciuitate obsistere possint. Et loricanis in tecto Hieronymus contra Pelagianos libro primo, ex Deuteron, capite vigesimo secundo, vertit pro muro, qui in circuitu tectorum sit, ne quis in præceptis labatur: quod interpretes septuaginta $\sigma\epsilon\phi\alpha\upsilon\upsilon$ dixerunt. Nam quod Ezechielis capite quadragesimo $\pi\epsilon\pi\epsilon\sigma\theta\lambda\omicron\nu$ Symmachus & illi verterunt. (si modo eorum est versio, de qua video plerisque dubitare, neque id fortasse abs re, nam D. Hieronymus, non vno tantum loco, sed & Iosephus in præfatione Iudaicarum antiquitatum, tradunt septuaginta illos duos, legem tantum, id est Mosis libros in gracam linguam transtulisse) Aquila autem & Theodotio murum, vt scribit Hieronymus. Id verò lorica dici oportuisse contendimus. Nō poterat ergo consistere pedibus Alexander in muro, cum corona seu lorica esset angustior, nullisque murus fastigiorum pinnis, quas prenderet, distingueretur, & lorica transitum sepsisset & impedisset, nec miles ipsius è turribus hostium telis vndique petitus & prohibitus, murum subire posset, & ipse in periculo vltimo versaretur, ne hostibus dederetur. tandem exercitus, pudore victus, ne regem deleruisse & hostibus dedidisse videretur, spreto omni periculo, muro succedere, scalas applicare, properè eniti: ipse interim vim telorum, circumlato vndique scuto, excipere, cum repenti per scalas euadere conati, ruptis radijs, præcipites deuolui, aliterque alterum secum in calum trahere, spem regis vnicam desituere, quem amici infra stantes magnis clamoribus hortabantur, vt ad se resiliret, se desilientem molliter excepturos. puduit regem inuictum, tergum hosti vertere. Itaque cum remedium nullum superesse cerneret, vnus contra omnes pugnaturus præcipiti saltu in medios hostes præter omnium expectationem se deiecit. Hanc rem non ad vrbis iam occupatæ moenia, sed*

arcis, in quam se hostes receperant, oppugnationem Diodorus * & alij referunt. Erit hic operæ etiam a Arrianum omnia prolixè enarrantem adire, imò & b Plutarchum.

* pag. 565.
a p. 128.
b pag. 587.
in paruo.

REM AVS. EST IN GREDIB. A TQVE IN AVD. MVLTQVE MAGIS AD FAM. TEMERIT. QVAM GLOR. IN SIGNEM) Hoc incredibile, nec vnquam ante Alexandrum, nec post auditum, scriptores rerum non mediocriter carpunt; inter primos ipsius Alexandri duces, de quibus apud Arrianum. lib. 6. p. 132. vel pag. 257.

Lucianus quoque in dialogis mortuorum, vbi Philippum patrem cum Alexandro apud inferos facit loquentem, cum Alexander interrogasset patrem, quid sentiret de illo apud Oxydracas factò: *Non probo, inquit Philippus, neque id, quia pulchrū esse negē, vulnerari quandoque imperatorem, & in subeundis periculis præterire viam: sed quia ex tua re isthuc erat minimè. siquidem pro deo habitus, quos oro risus præbebas. spectatoribus, quādo post acceptum vulnus, ab exercitu magnorumultu direptus moerens ac eiulans sanguine fluit abas, & quæ apud Lucianum sequuntur.* Proinde Onofander cap. 33. pag. 46. verè monet, imperatorem ipsam non debere manum cum hoste conferere, ne vniuersum exercitum in periculum conijciat.

Rectè in acie Romanorum, imperator medium locum, velut cor in corpore occupat, nisi quando vltus & necessitas vrgent, quod in Iulij Cæsaris historia & factis legimus. Nunc ad Alexandrum reuiliamus, videamusque, quomodo in ipsa ciuitate solus aduersus omnes depugnauit.

ITA LIBRAUERAT CORP. VT SE PED. EXCIPERET) hoc primum & virtutis & fortunæ specimen fuit, quod in saltu non conciderit, sed pedibus rectus institerit, alioqui nullo negotio, priusquam se colligeret, opprimi poterat. Testatur idem Plutarchus, *Librato corpore in medio, saltu se immisit in hostes, & fortè fortuna se pedibus excepit. cuius vibrantibus armis iubar aliquod & spectrum barbaris videbatur pro corpore eius obuersari; vnde primum in fugam effusi sunt.* Idem Plutarchus hoc Alexandri facinus miris modis multisque verbis prædicat in extremo de Fort. Alex. p. 658, & seqq.

Idem Eustathius
Commen-
tatio testatur.

VETVSTA ARBOR) alterum fortunæ præsidium, ingens arbor ibidem ramos explicarat, ad cuius latum stipitem se applicuit, ne à tergo circumueniri posset. Diodorus * medium inter arborem & murum stetit docet. *Et mox, inquit, Indu irruentibus, magna fiducia imperum barbarorum sustinuit. cumq; à dextra arborem radicibus muro adfixam, à sinistra murum ipsum pro munimento sibi fecisset, turris hostes propulsabat.* De muro etiam Arrianus meminit, de arbore tacet. Iustinus * vtrumque munimentum cum Curtio & Plutarcho memorat.

* pag. 566.

* lib. 12.

DVOS GLADIO ITA EXCEPIT, VT EX ANIMES ANTE IPSVM PROCVMBERENT) sequitur proliè & duellum, quod sanè eleganter Iustinus * describit: merito hic videndus.

* 1. 12. circa

Arrianus * ipsum Indorum ducem ait ab Alexandro interfectum: Diodorus hic quoq; consulendus. p. 566. circa med; Sed hæc omnia illigauit Galterus heroo versu, quem iuuabit non in iucundè canentem audire:

* p. 129.
post med.

p. 1.

*Iamque manus, clypeum qua sustentabat ad ictus,
Lassa minabatur defectum, iamq; monebant
Clamantes socij, celer vt resiliat, & ipsum
Exciperent, cum rex (ausus mirabile dictu
Atque fide maius) saltu de præpete, ilia
Barbarie plenam præcepit se immisit in urbem,
Indignum reputans diuino stemmate princeps
Tot clarus titulus si tergum ostenderet hosti,
Quæritur an fortis, factò an temerarius isto
Rex fuerit, sed si contraria iungere curas,
Et factò fortis fuit, & temerarius isto:
Cumq; capi viuus posset, perimivè priusquam
Surgeret, excussit fortuna potenter vtrumque
Et miro miranda modo protexit alunnum.
Sic etenim Macedo corpus librauerat, vt se
Exciperet pedibus, stans ergo lacescere pugnam
Cæpit, & à tergo ne posset ab hoste moueri,
Magnipotens fortuna duci prouiderat ante:
Stabat enim laurus annofo stipite tanquam
Nata ducem Macedum parulis defendere ramis;
Huius vt applicuit trunco insuperabile corpus,
Vltio cælestis, clypeum circumtulit, ictus
Telorum excipiens, cumq; omnes eminus vnus
Impeterent, propius accedere nemo, manumve*

Conferre

Conferre audebat, celeberrima fama verendi
 Nominis, edomitum iam dilatata per orbem,
 Prode pugnabat, & desperatio magna
 Virtutis stimulus, & honesta occasio mortis.
 Sed clypeum iam missilium perfoderat imber,
 Fractaq; plangebatur saxorum turbine cassis,
 Lubrica succiderant genua & labefacta laboris
 Pondere continui, vix sustentare valebant
 Egregium corpus, quod cum spoliare pararent,
 Qui stabant propius, sic hos mucrone recepit
 Magnus, ut ante ipsum, vita fugiente, iacerent
 Exanimis gemini, quorum sic terruit omnes
 Subdrachas obitus, ut nemo laceessere deinceps
 Cominus auderet collato robore magnum.
 Ille tamen genibus exceptum corpus ad omnes
 Ictus expositum, non agrè, tigridis instar,
 Ense tuebatur, donec per inane sagitta
 Accelerans latus in dextrum scelus ausa cucurrit,
 Cuius ad introitum crudo de vulnere tantum
 Sanguinis emicuit ut, rex tremefactus & amens
 Non posset telum nutanti euellere dextra.
 Exanguis igitur afflicti corporis artus
 Applicuit lauro moribundus, & arma remisit,
 Concurrens alacer iaculum qui miserat Indus,
 Exanimem credens regem, spoliare parabat,
 Quem simul, ac sensit, corpus regale profana
 Attractare manu Macedo, proh dedecus, inquit,
 Mene ducem Macedum nostrum? nec plura locutus
 Languentem reuocans animum, nudum latus hostis
 Subiecto mucrone fodit, iungitq; duobus
 Exanimem socys: talem decet ire sub umbras,
 Inquit, Alexandrum, talis mihi nuncius esto.
 Dixit, & ut moriens inuictus dimicet antè,
 Quam sacer in tenues erumpat spiritus auras,
 Se clypeo & laurirami attollere tentat,
 Sed neq; se proferre potens venerabile corpus
 Poplite succiduo rursus procumbit, & hostem
 Prouocat, exerto si quis constringere ferro
 Audeat, & tanta spoliolum sibi sumere palma.

QVO VULNERE AFFLICTVS) In hoc ingens Alexandri vulnus omnes rerum scriptores,
 qui res Alexandri tradiderunt, calamum immittunt, & omni posteritati spectandum propolu-
 erunt, ex quo tanquam ex fonte, nil nisi gloria Alexandri profluxit.

DVORVM CVBITORVM SAGITTAM) tripedalem, inquam, quales, ut antè dictum, Indi
 vibrabant. Plutarchus plura. Quod de duobus armigeris refert, nemo præter Plutarchum nar-
 rat, nisi quod Arrianus, * quasi Plutarchum exponens, doceat, Peucesten, Abream, ac Leonnatum
 in murum euasisse, antequam scalæ frangerentur, & regem in urbem desilientem secutos pro illo
 in vrbe depugnasse. Peucestes Palladus Iliacæ scuto interiecto, regem protegebat, Leonnatus quoq; la-
 cri affusus, venientes ictus excipiebat. Sed & hi quoque grauius vulnerantur, parumque aberat quin vita
 Alexandrum simul cum sanguine deficeret. Spiculum autem tres digitos latum, quatuor longum fu-
 isse, hoc est, aciem sagittæ, testatur Plutarchus in 2. de Fort. Alex. sagittam ipsam tripedanam af-
 firmavit. Strabo tantum attingit. Eulathius: ἰστέον δὲ ὅτι ἔθνος ἐστὶ μαχιμώτατον Ἰνδικόν οἱ Μαλλοὶ
 πλεονεξίαις, ἐνθα παρὰ θρασύ ἐκινδύουσεν, εἰς ξυῶν ὀμέγας Ἀλέξανδρος. Sciendum, Mallos nu-
 mero multitudinis dici, & gentem Indicam esse bellicosissimam, vbi Alexander vltimum vita periculum
 adiit.

TANDEM PEUCESTES) Hunc omnes testantur Alexandro periclitanti adstitisse, & pro ip-
 so propugnasse. Plutarchus, Arrianus, Siculus. De Leonnato non omnes consentiunt, ut nec de
 Abrea duplaro. Rursus alij, Alexandrum fuisse ad galeam ictum caligine oculis oborta procidisse
 se scribunt, cumque se denuo erexisset, thorace traiectum sagittam pectore excepisse. * Arrianus
 Lagi filius in pectore solum vulneratum fuisse tradit. * Ptolemaeus p. 124

Peucestes, quamuis grauius vulneratus, vixit tamen, sicut & Leonnatus, & post mortem A-
 lexandri, Persidi cum imperio præfuit. De Aristono nulla apud alios mentio in hoc Alexandri

discrimine. alioqui inter primos etiam Alexandri duces, qui l. 10. c. 11. de creando rege dixit sententiam.

INTER HAEC, AD MACEDONES REGEM CECIDISSE PERLATA FAMA EST) Quid interim exercitus ipse molitus sit, quomodo in muros euaserit, moenia subruerit, portas effregit, urbem occuparit, & in opidanos sine modo saeuierit, graffatusque sit, multis verbis exponit Arrianus. Diodorum quoque consulat. Adde, quae Arrianus de nuncio mortis Alexandri in castra allato, subiungit, quis motus in exercitu, quae lamenta, quis eiulatus fuerit excitatus.

p. 110. v. 5.

lib. 1. p. 10.

PTOLEMAEVM QVI POST. REGN.) Iam hunc locum supra ex Arriano explicatum legisti. At enim Pautanias in Atticis * tradit Ptolemaeum Alexandro in Oxydracis periclitanti praecursum regis amicum auxilio fuisse.

VEL SECVR. VEL CREDVL.) Imò, teste Strabone, multi in rebus Indicis multa scientes volentes confinxere. ut iucunda lectori narratio esset & lectio.

GLITARCHVS) Quintiliano Clitarchi probatur ingenium, fides infamatur. Certè Curtius hic eiusdem fidem labefactat.

TIMAGENES) de eod. Quintilianus, Longo post interuallo temporis natus est Timagenes, vel hoc ipso probabilis, quod intermissam historias scribendi industriam noua laude reparauit.

CAPVT XI.

ARGVMENTVM.

Vulnus curat non sine cura deploratae vitae, nec omnino curatus pergit rursus in hostes.

Ege in tabernaculum relato, medici ignum sagitta corpori infixum, ita ne spiculum moueretur, abscindunt, corpore deinde nudato, animaduertunt hamos inesse telo, nec aliter id sine pernicie corporis extrahi posse, quam ut secando vulnus auerent. Caterum ne secantes profluuium sanguinis occuparet, verebantur, quippe ingens telum adactum erat, & penetrasse in viscera videbatur. Critobulus inter medicos artis eximia, sed in tanto periculo territus, manus ad mouere metuebat, ne in ipsius caput parum prospera curationis recideret euentus, lachrymantem eum ac metuentem, & sollicitudine prope modum ex sanguinem rex conspexerat. Quid, inquit, quod uel tempus expectas, & non quã primum hoc dolore me saltem moriturũ liberas? an times ne reus sis cũ insanabile vulnus acceperim? At Critobulus tandẽ vel finto vel dissimulato metu hortari eum cepit, ut se continendum praeberet, dum spiculum euelleret, etiam leuem corporis motum noxium fore. Rex cũ affirmasset, nihil opus esse his, qui semet continerent, sicut praeceptum erat, sine motu praeiuit corpus. Igitur patefacto latius vulnere, & spiculo euulso, ingens vis sanguinis manare cepit. Inquisq; animo rex, & caligine oculis offusa, veluti moribundus extendi, cumq; profluuium medicamentis frustra inhiberent, clamor simul atq; ploratus amicorum oritur, regem exprasse credentium, tandem cõstitit sanguis, paulatimq; animum recepit, & circumstantes cepit agnoscere. Toto eo die, atq; nocte quae secuta est, armatus exercitus regiam obsedit, confessus omnes vnus spiritu viuere. Nec prius recesserũt, quã compertum est, sermo paulisper acquiescere. Hinc certiore spem salutis eius in castra retulerunt. Rex septem diebus curato vulnere, necdũ obducta cicatrice, cũ audisset conualuisse apud barbaros famam mortis suae, nauigys duobus iunctis statui in medium vndique conspicuum tabernaculum iussit, ex quo se ostenderet, perisse crebentibus, conspectusq; ab incolis, spem hostium falso nuncio conceptã inhibuit. secundo deinde amne defluxit, aliquantum interualli à cetera classe praecipiens, ne quies perinualido adhuc necessaria, pulsoremorum impediretur. quarto postquam nauigare caperat die, peruenit in regionem, desertam quidem ab incolis, sed frumento & pecoribus abundantem, placuit is locus & ad suam & ad militum requiem.

MEDICI

MEDICI LIGNVM SAG. INFIX. ITA NE SPIC. MOV. ABCINDVNT) Plutarchus
 * In *Interea circumfundentibus se Macedonibus abreptus, semianimisque iam in tabernaculum est relatus: ac mox regem vulgatum est in castris, expirasse. Ingenti difficultate ac labore sagitta, qua lignea erat, absindunt.* * In Alex. p. 7^{co}.

CORPORE DEIN NVDATO ANIMAD. HAMOS INESSE TELO) Plutarchus, Tum detracto tandem thorace, accingunt se ad euellendum spiculum, quod vni ofsi erat infixum.

SECUNDO VVINVS AVGERENT) Arrianus: *Dehinc regem pessimè affectum scuto efferunt, viueret nec ne, incerti. Sunt qui scribant Critodemum (Critobulum Curtius appellat) medicum Cozum ex stirpe Aesculapij, resoluta plaga sagittam euulsisse, alij Perdican, cum medicus urgente necessitate, non adesset, iubente Alexandro, ense vulnus rescidisse, telumque exsecuisse, inque euulsione magnam sanguinis vim erupisse, cumque Alexander rursus animo linqueretur, syncopen ipsam sustinendo sanguini remedio fuisse.*

INGENS TELVM ADACTVM ERAT) Plutarchus vt supra: *Apud Mallos tripodana sagitta ictus, spiculo per loricae & pectus ad cervicem pertingente, vt auctor est Aristobulus. At qui in Alexandri vita idem Plutarchus scripserat, ofsi fuisse infixum. Quid mirum, si diuersi diuersa tradant, cum vnus idemque Plutarchus non vnum idemque scribat. Curtius cautè, penetrasse in viscera videbatur; non, hæsisse in osse, vt videbatur Macedonibus primùm priusquam explorassent intimum vulnus. Plutarchus tres digitos latum, quatuor longum ferrum sagittæ fuisse prodidit.* 2. de fort. Al.

CRITOBVLVS) Icu Critodemus, vt monui, vbi Philippus Acarnan, qui in Cilicia ad Tarsum curauerat Alexandrum? an extinctus interim? an clinicam tantum, non vulnerariam professus? alij enim medicorum ophthalmici, alij clinici, alij vulnerarij, rarò vnus omnes medicinae partes profitebatur aut exercebat, vt nec hodie, vbi Osthanes, de quo Plinius xxx. c. i. *Non leuem & Alexandri M. temporibus auctoritatem addidit professioni secundus Osthanes, comitatu eius exornatus, planeque, quod nemo dubitet, orbem terrarum peragravit. Sed Philippus Acarnan etiam vulnerarius fuit, vt ex c. 19. lib. 4. apparet, sed postea extinctum credo, quando nulla ampliuseius mentio.*

NE IN IPSIVS CAP. PARVM PROSP. CVRATIONIS RECID. EVENTVS) Glaucum certè, qui Hephæstionem neglexerat, aut certè parum feliciter curarat, ipse Alexander in cruce egit.

INSANABILE VVLNVS ACCEPERIM) hoc vt chirurgo adderet animum, ne trepidatione ipsa manum vacillantem vulneri ad moueret, Alexander dixit.

VT SE CONTINENDVM PRAEBERET) Laudat ab hac animi fortitudine & patientia suum Marium, M. Tullius, negatque eiusmodi fortitudinis exemplum in Romana historia ante Marium repertum. Sed enim quid miramur viros & duces belli & reges, cum pueros etiam ignes constantissimo animo pertulisse legamus. Valerium Max. ad i. 3. c. 3. de patientia: vbi ephebi Macedonis patientiam commendat, meritissimo commendandam: in cuius brachium (sacrificante Alexandro) ardens carbo incidit, quem dolorem silentio prescit, & brachium immobile tenuit. Digna sanè virtus regio puero, & rex tali puero non indignus, cum alter alteri fortitudinis & patientiæ tanta præbuit documenta. Habuit id genus specimina Ecclesia cum vetus Hebræorum, tum recentior Christianorum; quæ tanquam in vulgus etiam nota cum alijs etiam ignotis, quòd hæc ad hunc locum illustrandum sufficiant, prætermitto. Tuseul. Quæst. lib. 2. n. 47.

VEL VTI MORIBVNDVS EXTENDI) mors corpora extendit. Persius, Saty. 3.

*Compositus lecto crasus, litatus amomis,
In portam rigidos calces extendit.* —

Virgilius quoque ita locutus est.

*Victorem Buten immani corpore qui se
Bebrycia veniens Amyci de gente ferebat,
Percutit, & fulua moribundum extendit arena.
Homerus — ὄδ' ὄπλιος ἔτεράβον — & ὄπλιος ἔτεράβον, supinus extensus est.*

Patria inde nata imprecatio, vt te mors tendat. *Dass dich der Tod streck.*

CVMQVE PROFLVVIUM MEDICAMENTIS FRVSTRA INHIBERENT) sanguis, vt ex Arriano dixi, per syncopen & defectionem, quam Alexander passus est, obstupuit & constitit: quemadmodum de Seneca traditur, quamuis omnes propè venas, & quidem in calenti balneo, incidisset, horrore tamen mortis credo, venæ obstupuerunt, vt diu cruciatus ægrè tandem expiraret. Sed Alexander respirauit.

CONCESSVS OMNES VNIVS SPIRITV VIVERE) Exercitus, qui cum Alexandro ad Mallos seu Oxydracas erat, ille pro regia ad fores excubuit, reliquus exercitus, & quidem maior pars in castris ad confluentes Acesinis & Hydraotis erat, vt docet Arrianus. Sed hinc exitia cura Macedonum erga regem suum & amor eluxit, quando cum rege morituriente, vt opinabantur, quodammodo omnes animam agebant, quasi spiritus omnium ab vnus regis anima, spiritu, & vita penderet. Ita Philippus Acarnan medicus l. 3. c. 10, cum regi potionem medicam propi-

nasset, Rex, inquit, semper quidem spiritus meus ex te pependit, sed nunc verè arbitror sacro & venerabili ore trahitur. Plutarchus breuissimè, Cum ex periculo emerisset, esset tamen adhuc imbecillis, diu in victus ratione & cura hæeret, vbi tumultuantes videndi sui desiderio Macedonas animaduertit, sumto pallio prodijt, & cum dijs sacra fecisset, iterum conscendit naues. Cura verò omnium omninò militiù Alexandri, & præfertim, qui in caltris ad flumina manserant, quanta fuerit, & quas sollicitudines, quantumque mærorem excitarit & crearit, eleganter (vt suprà monui) exponit Arrianus.

p. 131.

p. 132. vel
p. 256.

CERTIOREM SPEM IN CASTRA RETVLERVNT) non credebant etiam nuncijs de valetudine meliore & spe salutis legiones Alexandri, qui in castris versabantur. Et primùm vbi nauem prætoriam conspexere, putarunt cadauer defuncti ad se deferri : vbi autem viuum conspexere, Tum verò ingenti clamore, inquit, Arrianus, sublato, alij in calum, alij in Alexandrum manus tendunt, multis præ insperato gaudio lacrymæ spontè oborta sunt. Cumquè argyraspides ei nauem egresso lecticam adferrent, ipse equum adduci iussit: quem vt inscendit, ab vniuerso rursus exercitu applausum est, ripis ac siluis circùm vicinis clamore resonantibus. Tabernaculo autem appropinquans, ex equo desiliit, vt & pedibus incedens conspici posset, tum certatim alij atque alij accurrebant, alij manus, alij genua, alij vestem ipsius contigisse, alij vel vidisse tantùm contenti, salutem felicitatemque ei precantes, alij corollas, alij flores, quoscunquæ fert Indorum regio, inspergere, donec in tabernaculum sese contulit.

p. 130. post
med.

Concludit Arrianus hanc de curatione vulneris Alexandri narrationem ab alijs plerisque multis mendacijs fuisse aspersam: Multa præterea, inquit, alia de hoc Alexandri casu ab historicis scripta sunt, quæ fama à primis mendacijs auctoribus sparsa in hunc vsque diem transmisit: neque desinet mendacijs fides etiam in posteros propagari, nisi hoc scripto finis ei imponatur. Magnum ianè operæ precium tulisset, si mendoso historicorum & scriptorum calamo finem impoluisset, sed perinde posterorum vestigia secuti, fabulis suos libros infarserunt.

CONVALVISSE APVD BARBAROS FAMAM MORTIS SVÆ) Quàmuis hoc nullus aliorum scriptorum testetur, tamen probabile, adeoque verum fuit, vt non solum barbari spem libertatis ex morte Alexandri concepisse videantur, sed etiam Græci in colonias & nouas ciuitates distributi, sublatis quasi signis iter in patriam adornarint (vt infrà narrabimus) horum spem, Alexandri præsentia elusif, famamque omninò oppressit.

REGIONEM DESERTAM) Nullus gentis nomen & regionis exprimit. Sed intra Oxydracas & Mallosea gens & regio fuit.

CAPVT XII.

ARGVMENTVM.

Monent amici regem, ne se in posterum tantis committat periculis, nullam sequi gloriam ex ignobili hoste petitam. Respondet rex vbique laudis materiam offerri, vbi liceat fortiter agere, ipsi regem suum a domesticis insidijs defendant, de hoste ne sint solliciti.

Mos erat principibus amicorum, & custodibus corporis excubare ante prætorium, quoties aduersa regi valetudo incidisset. Hoc tum quoque more seruato, vniuersi cubiculum eius intrant. Ille sollicitus ne quid noui adferrent, quia simul venerant, percontatur, num hostium recens nunciaretur aduentus. At Craterus, cuius mandatum erat vt amicorum preces perferret ad eum, Credisne, inquit, aduentu magis hostium, vt iam in vallo consisterent, quàm cura salutis tuæ, vt nunc est (tibi vilis) nos esse sollicitos? Quanta libet vis omnium gentium conspiret in nos, impleat armis virisque totum orbem, classibus maria consternat, inuisitatas beluas inducat, tu nos præstabis inuictos, sed quis deorum hoc Macedonia columen ac sidus diuturnum fore polliceri potest, cum tam auide manifestis periculis offeras corpus, oblitus

litus tot civium animas trahere te in casum? quis enim tibi superstes aut optat esse aut potest? eò peruenimus, auspiciū atque imperium secuti tuum, unde nisi te reduce nulli ad penates suos iter est. Qui si adhuc de Persidis regno cum Dario dimicares, & si nemo vellet, tamen admittere quidem posset, tam prompta esse te ad omne discrimen audaciæ (nam ubi paria sunt periculum ac præmium, & secundis rebus amplior fructus est, & aduersis solatium maius) tuo verò capite ignobilem vicum emi, quis ferat, non tuorum modò militum, sed vllius gentis barbara, qui tuam magnitudinem norit? Horret animus cogitatione rei, quam paullo antè vidimus, eloqui timeo ad inuicti corporis spolia inertissimos, manus fuisse iniecturos, nisi te interceptum misericors in nos fortuna seruasset, totidem proditores, totidem desertores sumus, quot te non potuimus persequi. vniuersos licet milites ignominia notes, nemo recusabit luere id, quod ne admitteret, præstare non potuit. patere nos quæso alio modo esse viles tibi, quocumque iusseris ibimus. obscura pericula & ignobiles pugnas nobis deposcimus; temetipsum ad ea serua, quæ magnitudinem tuam capiunt. citò gloria obsolescit in sordidis hostibus, nec quidquam indignius est, quam consumi eam ubi non possit ostendi. Eadem ferè Ptolemæus, & similia ijs ceteri. Iamque confusis vocibus flentes eum orabant, ut tandem exsatiata laudi modum faceret, ac salutem suam, id est, publicam parceret, grata erat regi pietas amicorum. itaque singulos familiarius amplexus considerare iubet, altiusque sermone repetito, Vobis quidem, inquit, o fidißimi pißimiq; civium atque amicorum, grates ago habeoque, non solum eo nomine, quod hodie salutem meam vestra præponitis, sed quòd à primordijs belli nullam erga me benevolentiam pignus atque indicium omisitistis: adeò ut confitendum sit, nunquam mihi vitam meam fuisse tam charam, quàm esse capit, ut vos diu frui possim. Ceterum non eadem est cogitatio eorum qui pro me mori optant, & mea, qui quidem hanc benevolentiam vestram virtute meruisse me iudico. Vos enim diuturnum fructum ex me, forsitan etiam perpetuum percipere cupitis, ego me metior, non atatis spatio, sed perennitate. Licuit paternis opibus contento, intra Macedonia terminos per otium corporis expectare obscuram & ignobilem senectutem. Quæquam ne pigri quidem sibi fata disponunt, sed vnicum bonum diuturnam vitam existimantes, sæpè acerba mors occupat. verum ego qui non annos meos, sed victorias numero, si munera fortuna bene computo, diu vixi. Orsus à Macedonia imperium, Græciam teneo, Thraciam, & Illyrios subegi, Triballis Mediisque imperito. Asiam quæ Helleponto, quæ rubro mari subluitur, possideo. iamque haud procul absom fine mundi. Quem egressus aliam naturam, alium orbem aperire mihi statui. Ex Asia in Europa terminos momento vnus hora transiit, victor vtriusque regionis post nonum regni mei, post viceßimum atque octauum atatis annum, videor ne vobis in excolenda gloria, cui me vni deuoui, posse cessare: ego verò non deero, & ubicumque pugnabo, in theatro terrarum orbis esse me credam, dabo nobilitatem ignobilibus locis, aperiam cunctis gentibus terras, quas natura longè submouerat. In his operibus extingui mihi (si fors ita feret) pulchrum est. Ea stirpe sum genitus, ut multam prius, quàm longam vitam debeam optare. Obsecro vos, cogitate, nos peruenisse in terras, quibus femina ob virtutem celeberrimum nomen est, quas vrbes Semiramis condidit? quas gentes redegit in potestatem? quanta opera molita est: nondum faminam aquauimus gloria, & iam nos laudis satietas cepit: dy faueant, maiora adhuc restant. Sed ita nostra erunt, quæ nondum adijimus, si nihil paruum duxerimus, in quo magna gloria locus est. Vos modò me ab intestina fraude & domesticorum insidijs præstate securum, Belli martisque discrimen impavidus subibo. Philippus in acie tutior quàm in theatro fuit, hostium manus sæpè vitauit, suorum effugere non valuit, aliorum quoque regum exitus si reputaueritis, plures à suis quàm ab hoste interemtis numerabitis. Ceterum quoniam olim rei agitata in animo meo, nunc promenda occasio oblata est, mihi maximus laborum atque operum meorum erit fructus, si Olympias mater immortalitati consecratur, quandoq; excesserit vita. Hoc si licuerit ipse præstabo, si me præceperit fatum, vos mandasse mementote. Actum quidem amicos dimisit. ceterum per complures dies ibi statina habuit.

PRINCIPIB. AMIC. ET CVSTOD. CORPORIS) supra cùm etiam ex vulnere decumbe- 1.7. c. 19.
ret, Hephæstion, Craterus, & Erygius erant cum custodibus in tabernaculum admissi, 8. 17.
VNIVERSI CVBICVLV T EIVS INTRANT) Quia hoc præter morum accidit, suspicari
potuit

potuit nouam aliquam coniurationem conuincatam, aut certè hostem pro foribus esse, nihil nimis suspicio vfitati expectat aut conijcit.

CREDIS NE) Elegantissima hæc Crateri, vel potius Curtij oratiuncula est & artificij plena, quâ mollissimè tractat non tam corporis quàm animi vulnus Alexandri, hoc est, temeritatem è superbia & nimia gloriæ cupidine natam. Et quia rex hostes adesse ratus erat, orditur à cura sua, amicorum inquam, & amore omnium erga regem, communique nomine principum, negat ipsos vlla hostium cura tangi, se omnes pro vno ipso esse sollicitos. nam, quod ad hostes attinet, inquit, te saluo & sospite salui & securi sumus: nihil formidamus, etiam si totus orbis, omnes barbaræ gentes, omnia maria, omnes feræ & siluæ in nos conspirent, exsurgant, incurrant: tu tamen si viuas, perire non possumus.

SED QVIS DEORVM) incipit delicatissimè per lenissimam insinuationem reprehendere summam audaciam & temeritatem regis, quam nobilitatis epithetis temperat, dum columen & fidus Macedoniæ appellat.

CVM TAM AVIDE MANIFESTIS PERICVLIS CORPVS OFFERAS TVVM) hoc est crimen Alexandri; cum ab ipsius salute omnium pendeat salus, nullam tamen sui curam habeat, sed se, iuxtaque secum omnes in præsens exitium trahat. nam te subdito nemo vel potest, vel etiam vult viuere, tu pluris es nobis, quam integra natio: sæpe spes opesque in vno sitæ sunt viro.

Nam vitam sibi rex qui negat, multis negat.

VBI PARIÀ SVNT PERICVLVM ET PRAEMIVM) Non esset, inquit, iste interritus & inuictus animus tuus, tam ad omnia discrimina periculum promptus vquam reprehendus, si cum pari hoste, vt olim cum Dario, & nuper cum Poro congredereris; quia inde vel præmium etiam est sperandum, vt ex victo Dario accepisti, aut si victus esses, habuisses solatium, quod à tanto rege esses victus. Sed nullo modo ferendum est, quod laureolam ex mustaceo, hoc est, gloriam tanto periculo tuo & tuorum ex barbaro, ignobili, & ignoto loco captis. Non æquo hoc animo miles ferat tuus, non barbarus laudet vllus, sed hostis ipse miretur tuam audaciam. Adhuc omnes horremus, cum de tuo periculo cogitamus, quando iam ad regium & insuperabile corpus tuum contrectandum & spoliandum tantum non faminae accurrerunt, perieras, nisi clemens te tibi nobisque omnibus propitia fortuna seruasset. non possumus infirmitas ire, nos omnes abste vno victos, prodidimus te hosti, deseruimus & destitimus; sed ignosce, tuam virtutem nec assequi, nec capere potuimus.

VNIERSOS LICET MILITES IGNOM. NOTES) de poenis militaribus & ignominiosis dimissionibus copiose ex Polybio Liplius lib. 5. dial. xviii. & sequenti. Proditores hic non propriè accipit; nec enim hosti prodiderant regem suum, nisi deserendo, desertores autem ignominia notabantur, & subinde etiam morte, prout periculum inde existens paruum aut grande fuit, cum deserendo ordine vel ducem destituendo, vel per secessionem & seditionem peccatum est. Sed hic nihil horum est, actum verè & ex animo, omnia casus rexerat.

ALIO MODO VILES ESSE TIBI) si nos cum animi tui magnitudine componas, meritò tibi viles sumus, & abste velut degeneres contemnimur, vt qui tuam virtutem capere non possumus. Sed hoc dolet nobis, quod nec viliora quidem nobis committas, cum te ipsum discrimini offers. proinde rogamus, vt deinceps nobis obscuros hos & ignobiles hostes expugnandos committas, te ipsum autem nulli periculo exponas, nisi quod tibi par sit, & tua maiestate, dignitate, animique magnitudine dignum, vnde & parem laudem, gloriam, præmium expectare & capere possis.

CITO GLORIA OBSOLESCIT IN SORDIDIS HOSTIBVS) Illustringnomia claudit orationem Craterus. Gladiatores quoque, quando cum imparibus componuntur, indignantur, & ignominiam putant cum deteriore in arenam descendere.

CONSUMI EAM VBI OSTENDI NON POSSIT) inter gnomas ethico-politicas hæc verba paullum immutata leges:

Gloriam indignè consumes, vbi ostendi non potest.

Gloria enim ex inglorijs peti non potest. Atque hactenus Craterus, cuius orationem omnes duces, precibus & lacrymis confirmarunt, quibus magnopere regis animum ceperunt & flexerunt, vt singulos quàm familiarissimè complecteretur & exoscularetur, adeoque longa oratione tellaretur, nihil sibi gratius optatusque accidere potuisse, quàm curam ipsorum erga se & amorem in suam regem. Talia quidem Curtius, cui sequentem orationem, qua respondet Alexander, accommodat. Sed Arrianus ingratis fuisse reprehensionem seu potius admonitionem, vt supra docui, ostendit.

Obserua in Crateri oratione, prima exordij verba: *Credisne? amare ita loqui in orationibus s. s. Curtium. Alexander supra: Credisne elephantorum greges, & c. Et 18. c. 12. Callisthenes, Credisne illos vnus conuiuij decreto deos factos? Et similem huic loco illum: l. 4. c. 25. Videsne in te Tyriote locum mendacij non esse. & cap. sequenti: Videsne vt nauigia, quomodo excedunt, regi nequeant?*

VOBIS QUIDEM Ô FIDISSIMI) præfatur ducto à persona amicorum eorum que laudibus, benevolentia, & studio erga se, exordio. dein ingreditur orationem, quâ docet omnia sua studia semper fuisse relata, & deinceps relatum iri ad gloriam, famam, & nominis immortalitatem comparandam: se non longam optare ætatem, non multos annos, non senectutem, sed multam laudem & gloriam. Ei se à puero studuisse, hoc docere quicquid ante in Græcia, Illyrico, Asia, Perside, India gesserit, semperque deinceps id vnum & maximè spectatum acturumque, se decurso hoc Oceano, definito orbe, alium quæsiturum. nullum se hostem ignobilem credere, aut si qui sint, eis fama sua nobilitatem daturum; se enim quasi in orbis theatro versari, in quo nihil latere possit. adhuc parum profectum; à fæminis se superatum. grastrandum vterius ad gloriam, nec ante mortem, nec cum morte gloriam, quam quæreret sempiternam, vnquam finiendam. Duo tamen ab ipsis petere, vt ab invidijs domesticis, quibus plerique reges perierint, vitam suam tueantur. Et si ipse fati præceptus non possit, ipsi matrem Olympiadem inter diuos referri curent.

NUC SINGULA EXCVTIAMVS, PISSIMI CIVIVM) Hanc vocem *pissimus* M. Tullius * princeps eloquentiæ à toto Latio proscripsit: Tu porrò, inquit, *ne pios quidem, sed pissimos quavis, & quod verbum omnino nullum in lingua latina est, id propter tuam diuinam pietatem nouum inducis.* Barbarus ergo nolter Curtius? si barbarus Antonius, æqualis Ciceroni, si barbarus Seneca declamator, & filius declamatoris, non multo posterior aut deterior: quod vtrumque & *pissimè & fortissimè tulit.* Et: *principis pissimi recreat clementia.* Frequentiùs apud Aufonium, hanc vocem deprehendas, & siquid etiam Apuleius auctoritate valer: *pissimis sacrorum arcanis.* Valla certè mauult dicere *pissimus quisque* quàm *pious quisque.* Intrepidè ergo, inquit, lib. de componenda epistola Delpauterius, iis vtemur, vt *pissimus*, à quibus Seneca & alij non abhorrent. non est ergo pro barbara ducenda vox *pissimus*, nec barbarus Curtius. Laudatur etiam à Grammaticis Liuius, apud quem tamen ego hanc vocem nondum obseruavi.

* Philip. 3.

De breu. vitæ.

VT VOS DIV FRVI POSSIM) offensus credo grammaticus rescripsit, vt vulgò est editum *vobis frui.* Modius ex membranis *vos frui.* Non ignoro ego iunctum hoc verbum cum quarto subinde casu, sed perrarò. chartæ Constantiensis chirographæ *vobis*, non, *vos* habent, & vt, quod lenitio dicam, malim ego cum Cicerone *vobis*, quàm cum priscis Cælijs aut Plautis cum quarto casu iungere, *vobis*, reor Curtium dixisse, scribamus ergo deinceps *vobis* fruar, non *vos*, & comicos casus comicis relinquamus.

NON ÆTATIS SPACIO, SED PERENNITATIS) non quod me moriturum negem, sed quod sciam spacium vitæ breue; gloriæ, famæ & laudis sempiternum, quod vnum ego specto. Si voluissem cessare, & famam negligere, poteram deses & inglorius domi residere, & in voluptatibus ac delicijs consensescere. quamquam per sæpe falluntur, qui sibi ipsi longa vitæ somnia potius quàm spacia fingunt. sæpè enim mors inexpectata omnia illorum gaudia abrumpit, & è medio tollit. ego si res à me gestas, & bella, & victorias, quibus meam vitam metior, spectem, diu iam vixi, & plerosque reges qui ætatem ad centum etiam annos propagarunt, factis & rerum gestarum gloria superavi. quod iam ab enumeratione partium ostendit.

ORSVS A MACEDONIA IMPERIVM) Macedonia proprium fuit Alexandri regnum, cuius ex asse fuit hæres, proinde non bellum, sed imperium cœpit à Macedonia.

GRÆCIAM TENEØ) statim enim à morte patris in Peloponnesum profectus, omnium (exceptis Lacedæmonijs) votis creatus est Imperator Græcorum aduersus Persas: cumque postea in Thracas, Illyrios, & alios arma moueret, & Thebani interim ab ipso deficerent, reuersus, Thebas excidit, & totam Græciam in officio continuit. Atque hoc est quod hic dicit, *Græciam teneo*, quod nos in primi libri synopsis exposuimus.

TRIBALLIS, MOEDISQVE IMPERITO) de Triballis etiam in primi libri synopsis dictum. Sed qui hoc loco Mædi seu Mædi? (nam litera duplici seu diphthongo vox *Mædi* hic, vt in editione Colonienfi Allobrogum rectè per æ, *Mædi*, expressa est, scribenda, non simplici è, vt distinguamus illos à Medis Asiaticis ad mare (a'pium litis) nulla horum Mædorum apud vltros scriptores, qui de Alexandro tradidère, in Græcia, vel Thracia, vel Macedonia, vel Europa mentio est. Tacet Arrianus, Plutarchus, Siculus, Iustinus, alijque omnes. Nec tamen hic gratis posita est ab Curtio. Non tacet hos ipsos Mædos Stephanus *περι πάλαιων Μακεδονίων* & *Ἐπιπέδου* & *Ἰσθμίου* *Μακεδονίας, ἐκ τῶν μεταβάλλοντες ἕως εἰς Μακεδόνας Μακεδονιστῶν ἐκλήθησαν τὸ ἔθνος Μακεδονοὶ καὶ Μακεδόνες.* Cosmographus quoque Ptolemæus in tabulis Europæ, & lib. 3. c. 21. hos laudat: *Versus Macedoniam*, inquit, & *Aegeum mare similiter præturæ (σπαρτηγία) sunt Medica, Drofica, Cæletica.* Confirmat hic Stephani & Curtij locus valde nostri * Iacobi Saltani sententiam in Ecclesiasticis Annalibus veteris testamenti, qui Mædos hos à Madai tertio Iapeti seu Iapheti filio, Noachi nepote deducit.

* Anno. mundi 193. n. 24. p. 175

Nihil ergo Macedonici & Europæi Mædi ad illos Caspianos, quos postea tamen, traiecto Helleponto & victo Dario, etiam imperio suo subiecit. Non aduertit hoc Glareanus, vt & multa alia præterijt. Erit tamen fortasse, qui volet pro Mædis, Mæsis reponere, Mæsos enim seu My-

fos Pomponius Mela inter Thracas ponit. Ego sinceram scripturam seruo, & Mædos retineo.

ASIAM QVA HELLESP. QVA RVBRO MARI SVBLVITVR, POSSIDEO) hoc est, à finibus Europæ usque ad Indos & Oceanum. tantum erat ac tam latè patens Darij regnum, ut ipse l. 4. c. 34. testatur: *Terrarum, inquit, quas Oceanus hinc alluit, illinc claudit Hellespontus, paullo ante domini. & quæ sequuntur.*

HAUD PROCVL ABSVM A FINE MVNDI) Oceano enim ambiri totam terram, scripsere Geographi & Hydrographi. Oceanus enim è Gaditano freto & Herculis columnis tanquam è portu soluens, circumquaque in immensum funditur, diuersas mundi oras, variarum gentium litora, continentem, insulas, promontoria flexuoso meatu oberrans, à quibus varia sortitur nomina.

QVEM EGRESSVS) in India ad meridiem, quæram per Oceanum alia regna, terras, alium orbem.

MOMENTO VNIVS HORAE) traiecto nempe Tanai, qui Europam ab Asia diuidit. ita existimant Macedones, cum tamen reuera esset Iaxartes, ut supra docuimus, non Tanais. Tanais enim in alia parte orbis quàm septentrionem spectat, diuidit Europam ab Asia: Hellespontus autem eandem Asiam diuidit ab Europa ad Occidentem; Thracia enim ad Hellespontum, Asia ab Occidente obiecta est.

POST NONVM REGNI MEI, POST XXVIII. AETATIS ANNUM) de hac re vide Proclusionum cap. VII. vbi omnes anni, ætatis, & imperij sunt annumerati.

VIDEORNE VOBIS IN EXC. GL. G. M. V. D. POSSE CESSARE?) corrumperem omnem laudem, prioribus annis collectam, si iam cessarem, & ignauo me otio dederem.

IN THEATRO TERRARVM ORBIS) Nullus locus tam ignobilis & obscurus erit, qui mihi non sit pro ipso theatro totius orbis, in quo potero virtutem meam exercere. ita faciam, ut propter Alexandrum, locus quantumuis obscurus & ignobilis, nobilitetur. quemadmodum de Aristippo legimus in apophthegmatis * *Is iussus aliquando è sua philosophia nonnihil dicere, cum, detrectantem vrgeret Dionysius, Ridiculum, inquit, siquidem me, ut de philosophia loquar, rogas, & quando oporteat loqui ipse me doces. Sensit hoc ipsum esse philosophi, scire quando loquendum sit, quando tacendum: at qui petit ut audiat aliquid ex philosophia, declarat se philosophiam à philosopho velle discere: rursus qui cogit ad loquendum, is videtur ipso philosopho doctior, ut qui melius norit loquendi tempus, quàm philosophus ipse. Ob hoc Aristippi responsum indignatus rex, iussit illum in conuiuio infimum omnium accumbere. hic Aristippus nihil offensus, Hunc, inquit, locum, ô rex, illustrare vis ac honorificum reddere, significans non locum reddere hominem viliozem: sed ex dignitate hominis, honorem addi loco.*

QVAS NAT. LONGE SVBMOVERAT) Aquis diuiserat. Oceanus enim cum totam terram ambiat, nec omnes adhuc sint per Oceanum aditæ, quæram illas, & alijs aperiam.

IN HIS OPERIB. EXTINGVI, MIHI PVLCHRVBVS EST) est enim viri fortis, mori antequam mortem inuocet.

MVLTAM PRIVS QVAM LONG. VIT. DEB. OPTARE)

Virtus vbi festinat, annos transilit.

NONDV M FAEMINAM AEQVAVIMVS GLORIA) de Semiramide, multa nobis dicta * *ibi ob longitudoem alium gentium illarum magis admiratus, quam hunc regem & Semiramis, in quis & magnitudinem animi & claritatem rerum longè emicuisse. Sed hoc loco tria de Semiramide capita æternitatis memoria digna attingit Alexander apud Curtium; Vrbes conditas, gentes bello victas & imperio subiectas, alia opera quæ molita est. Atque de vrbe principe Assyriorum Babylone dictum est l. 5. de alijs vrbibus. Diodorus Siculus. Caterum, inquit, Semiramis alias etiam vrbes, post Babylonem, ad Euphraten & Tigrim condidit, vbi emporia illis constituit, qui merces è Media & Paratæcæ totaque vicinia important.*

De gentibus verò quæ redegerit in potestatem copiosè narrat Siculus: * *Aegyptum, inquam, Libyam usque ad Iouem Hammonem quem adiit, magnam Aethiopiæ partem, Bactra quoque subegit, Indis bellum intulit, sed inde repulsa est. Addit & Iustinus multa lib. I. pag. 4. Strabo itè ex Nearcho pag. 472. & 496. Siculus demum etiam admiranda eius ædificia celebrat, p. 99.*

Plutarchus de fort. Alex. l. 2. *Siquidem ipsè in opibus, eodem imperio freta Semiramis famina classem instruebat, phalangas armabat, Babylones condebat, rubrum denique mare nauigio perlustrabat, Aethiopiæ atque Arabia subigendis populis. Inter opera eiusdem etiam corporis robur in fæmina admirandum, audaciamque summam laudat Aelianus, ut quæ contemnerit leones, & cum ferocissimis tantum leænis ipsa quoque leæna congressa sit. Aeliani * verba sunt è Græco translata, quæ simul Perdicaæ leoninum pectus describant. Perdicaæ, inquit, Macedo, qui secutus est Alexandrum in bellis, usque adeo fuit audax, ut aliquando in speluncam, leæna latibulum solus introiret. Verum leonem ipsam non deprehendit, sed catulos eius secum exportauit: & magnam hominum admirationem Perdicaæ hoc facto meruit. Et enim non solum apud Græcos robustissimum & bellicosissimum animal leæna putatur*

Conimbr. tract. 8. ad meteor. Arist. c. 2.

* p. 253. n. 25.

* pleraque ibi ob longitudoem alium gentium illarum magis admiratus, quam hunc regem & Semiramis, in quis & magnitudinem animi & claritatem rerum longè emicuisse. Sed hoc loco tria de Semiramide capita æternitatis memoria digna attingit Alexander apud Curtium; Vrbes conditas, gentes bello victas & imperio subiectas, alia opera quæ molita est. Atque de vrbe principe Assyriorum Babylone dictum est l. 5. de alijs vrbibus. Diodorus Siculus. Caterum, inquit, Semiramis alias etiam vrbes, post Babylonem, ad Euphraten & Tigrim condidit, vbi emporia illis constituit, qui merces è Media & Paratæcæ totaque vicinia important.

* li. 12. var. cap. 39. p. 526.

tatur esse, verum etiam apud barbaros. proinde dicunt Semiramidem Aſyriam, non, ſi quando leonem cepiſſet, aut pardalim. ſimilemve feram interfeciſſet, ſed ſi leonem prehendere potuiſſet, animum extuliſſe, ſibiq; in eo placuiſſe.

Subijciam hic ex monumentis Romanis iconem huius immortalis heroidis, vt Lector etiam os ſœminæ contempletur, quæ propè omnes viros vicit, victum certè Alexander ab illa ſe hoc loco profeſſus eſt.

SEMIRAMIS BABYLONIA.

Plura de hac lib. 5. Multa de eadem fabuloſa traduntur, quæ hic omitto. Hoc tamen poſtremum ex Aeliani l. 7. cap. 1. addo, ſeu fabula ſit ſeu hiſtoria; nam apud nullum alium è veteribus memini legere: recentiores certatim prædicant. De Semiramide, inquit, aliſq; alia dicunt. Ea fuit inter omnes ſæminas ſpecioſiſſima, tamen ſi remiſſius & negligentius formam curabat. Cùm autem veniſſet ad regem Aſyriorum, vocata propter ſamam pulchritudinis, ille vbi vidit, ſt atim deperire eam capit. At illa petijt ab rege munus, ſtolam regiam, Aſteq; imperium ad quinque dies, & eorum, quæ in hoc tempore gererentur, poteſtatem: neque fruſtrata eſt eam petitiõ. Cùm verò colloc aſſet eam rex ſuper thronum, ipſaq; cognouit in ſua omnia eſſe poteſtate, & à ſuo conſilio omnia pendere, mandauit ſatellitibus, vt regem interficerent. Atque ſic Aſyriorum imperium obtinuit. reſert hæc Dinon. Muretus in 6. Variarum c. 17. vnum duntaxat diem petiſſe à Nino imperium ſcribit, & ille ſe ex Græcorum commentarijs accepiffe id tradit, nec nomen auctoris exprimit.

SI NIHIL PAR. DVXER. IN QVO M. LOCVS EST) vbi cunq; rei benè gerendæ locus eſt, ibi virtus exeri, gloria & fama comparari & augeri poterit.

DOMESTICORVM INSIDIIS) iam læpè per Attalum, Philotam, Hermolaum, & ſocios coniuurationum intentatis: quibus tamen vltimo Babylone ſuccubuit.

PHILIPPVS IN ACIE TVTIOR, QVAM IN THEATRO FVIT) Redi ad librum 6. cap. 20. vbi Hegelochus ita loquitur: Quis proauum huius Alexandrum, quis deinde Archelaum, quis Perdiccam, occiſos vltus eſt? Verum hoc eſſe quod hic Alexander affirmat, teſtatur hiſtoria ſæcra & profana, Græca & Romana; atque adeo omnium prope gentium annales, in quibus leges imperatores, reges, principes, ab vxoribus, liberis, cognatis, amicis, familiaribus interſcetos. recognoſce libros Regum in literis ſæcraſ, lege Herodotum, luſtinum, Suetonium, alios ſexcentos. Nec id antiquis duntaxat ſæculis apud biographos factitatum intelliges, ſed in recentiore hiſtoria, noſtris etiam ſæculis, & vltimis ferè his annis. Res in promptu eſt, nec infarciam exemplis per ſe patentibus chartas: verum enim eſt, quod dicit Satyricus:

Ad generum Cereris ſine cade & vulnere pauci
Descendunt reges, & ſicca morte tyranni.

SI OLYMPIAS MATER IMMORTALITATI CONSECRATUR) si per ἀροβωριω referatur in numerum cælestium. sed nihil erat opus illam immortalitati consecrare; consecrauit illam factis suis filius, Alexander inquam, imò & ipsa se ipsam suis factis, uti sub finem libri 10. & ultimi ad illa Curtij verba docebo: *Soboles deinde excepit, interfectis omnibus quicumque Alexandrum etiam longa cognatione contigerant.*

SI ME PRÆCEPERIT FATVM) nisi mors consilia mea interceperit & occuparit. Ita M. Tullius loquitur: *Ingenij magni est præcipere cogitatione futura.* Ita Lucretius (Lambino interprete) hac voce vsus l. 6.

Propterea quia nimirum prius æstus vbi aris

Præcepit, ferrig, vias possedit apertas.

præcipit, id est, præoccupauit, ut probè Lambinus explicat, quamuis nonnulli legant percepit, sed melior est scriptura præcepit, Lambino etiam probata. Idem supra:

Carbonumq, grauis vis atque odor insinuat

Quàm facile in cerebrum, nisi aquam præcepimus antè.

præcepimus, antè hausimus, bibimus. Ita Virgilius, Liuius, & optimi quique scriptores hanc vocem viurparunt. & huiusmodi delicæ sermonis Romani fuissent ab Hadrianis, Iulij, & Schoris obseruandæ.

STATIVA) æstiuæ, hibernæ; statiuæ sunt militum sedes, quibus per hyemem, per æstum, aut post longa itinera, aut labores conuiescunt, quòd aliquandiu vno in loco resideant & consistant. De quibus supra etiam ex Vigeio disputauimus lib. 7. cap. 8.

CAPVT XIII.

ARGVMENTVM.

Colonia Græcorum Bactriana deficit, & relictis barbaris Græciam repetit.

Hæc dum in India geruntur, Græci milites nuper in Colonias à rege ducti. Carabactra, orta inter ipsos seditione defecerant, non tam Alexandro infensi quàm metu supplicij: quippe occisis quibusdam popularium, qui validiores erant, arma spectare cæperant: & Bactriana arce, qua casu negligentius asseruata erat, occupata, barbaros quoque in Societatem defectionis impulerant. Athenodorus erat princeps eorum, qui regis quoque nomen assumerat, non tam imperij cupidine, quam in patriam reuertendiscum ijs, qui auctoritatem ipsius sequebantur. Huic Bicon quidam nationis eiusdè, sed ob emulationem infestus, comparauit insidias, inuitatumq, ad epulas per Boxum quendam Macerianum in conuiuio occidit. Postero die concione aduocata, Bicon, vltro insidiatum sibi Athenodorum plerisque persuaserat. sed alijs suspecta erat fraus Biconis, & paulatim in plures cæpit manare suspicio. Itaque Græci milites arma capiunt, occisuri Biconem, si daretur occasio. ceterum principes eorum, iram multitudinis mitigauerunt. Præter spem suam Bicon præsentis periculo ereptus, paullo post insidiatus auct oribus salutis sua est: cuius dolo cognito, & ipsum comprehenderunt, & Boxum. Ceterum Boxum protinus placuit interfici, Biconem etiam per cruciatum necari. Iamq, corpori tormenta admouebantur, cum Græci, incertum ob quam causam, lymphatis semiles ad arma discurrunt; quorum fremitu exaudito, qui torquere Biconem iusserant, omisere, veriti ne id facere tumultuantium vociferatione prohiberentur. Ille, sicut nudatus erat, peruenit ad Græcos, & miserabilis facies supplicio destinati in diuersum animos repente mutauit, dimittiq, eum iusserunt. Hoc modo pænabis liberatus, cum cæteris qui colonias à rege attributas reliquerunt, reuertit in patriam. Hæc circa Bactra & Scytharum terminos gesta.

GRÆCI MILITES) Principium huius capituli confirmat Diodorus* de defectione Græcorum in Colonias apud Bactra & Sogdianos distributorum. Interea, inquit, dum rex complures curationi vulneris dies infumit: Græci per Bactrianam & Sogdianam in Colonias distributi, quod & iam pridem sedes inter barbaros assignatas molestè ferrent, & tunc rumore defuncti ex vulnere regis arrigerentur, à Macedonum rege deficiunt: ad tria enim millia confluxerant; qui deinde cum magno reditum in patriam conatu tentassent, omnes post Alexandri interitum concisi fuerunt.

Ergo

* lib. 17. p. 566. in fin.

EXPLANATIONES.

603

Ergo ut vides, huius defectionis occasio arrepta est ex rumore de morte Alexandri, cum alijs etiam ad patriam aspirarent: sed viuo rege nemo audebat se commouere. Quæ sequuntur in hoc capite de Bicone, Athenodoro, Boxo, & tumultu militum sine teste narrantur à Curtio.

CARABACTRA) Ortelius corruptam putat vocem, & circa *Bactra* legendum existimat. Constantiensis MS. habet *Garabactra*. Glareanus existimat compositum ex *Cara* & *Bactra*, sicut Tyros Palætyros, Paphos, Palæpaphos. Fieri potest, ut dicta sint *noua Bactra* propter coloniam nouam eò deductam. Ortelij tamen coniecturæ fauet, quod Curtius ipse in fine capituli addat: *Hæc circa Bactra & Schyrarum terminos.*

OCCISIS QUIBUSDAM POPULARIVM) Huc ego locum ita intelligo, Græci partim Macedones, partim è reliqua Græcia regem secuti, & vel ob ætatem vel morbos bello iam inutiles, in colonias circa *Bactra* & *Sogdianos* nouas deducti, accepto, de morte Alexandri quamuis falso nuncio, tumultuari cœpère, & ab Alexandro eiusque præfectis deficere; non tam quod regem hunc odissent, quam quod supplicium ob quorundam Græcorum seu Macedonum (omnes enim, ratione barbarorum, populares erant inter se Græci & Macedones) eadem commertorum formidarent.

Qui validiores ergo ex seditiosis erant, & pœnas metuebant, arma sumserunt arcemque *Bactrianam* in ipsis *Bactris* sitam, negligentius, quod custodes nullum externum hostem timerent, custoditam occuparunt, & ipsos *Bactrianos*, seu *Bactris*, seu in arce *Bactriana* Græcis & Macedonibus mixtos, seditiosi, in societatem belli & defectionis ab Alexandro impulerunt. Factiones erant duæ: alterius dux Athenodorus, qui cum suis patriam spectabant, & regis nomen tantisper assumerat, ut haberent seditiosos, quem maiori auctoritate sequerentur: alterius *Bicon* itidem Græcæ nationis (nam Athenodorum Græcum fuisse ipsa vox docet, & cum *Bicon* eiusdem nationis fuerit, Græcum fuisse oportet. Hic Athenodoro regium nomen & dignitatem, quam ipse affectabat, inuidebat, quem tamen, odio per suorum fraudem dissimulato, per speciem amicitie ad conuiuium vocatum, inter ipsas epulas, per quandam barbarum gentem *Macerianum*, *Bactrum* nomine, adortus interfecit. Iam quæ ad finem vsque capituli sequuntur, satis liquent.

Hæc mihi visa Curtianæ narrationis sententia à principio huius capituli vsque ad illa: *postero die*. Paullò aliter Glareanus hunc locum in quadam animaduersione explicauit, cuius verba describo: illud, inquit, quod sequitur magis considerandum, Quippe occisis, inquit, popularium, qui validiores erant, & popularium, *Bactrianos*ne an Græcos sui corporis referat, obscurum est. Sunt, qui ita ordinè faciunt: Et occisis quibusdam, cœperunt spectare arma popularium, qui validiores erant. ut genitium popularium, regatur ab accusatiuo, arma. Quando Diodorus nono anno clarè scribat, Græcos milites in *Bactris* contra Macedonas insurrexisse: videntur enim ex Macedonibus quosdam occidisse, & cum scirent hoc non impunè fore, conati sunt ad se allicere populares, hoc est, *Bactrianos*, qui validiores erant, quam Alexandri præsidium. idq; declarat manifestius arx occupata. Huic dubitationi haud dissimile est, quod post quinq; aut sex versus sequitur. Hic *Bicon*, inquit, quidam nationis eius, & eius, *amphibolon Bactrianane* an Græca. Hæc Glareanus. Ego nihil dubito, quin per vocem populares Græci, siue illi Macedones, siue è reliqua Græcia essent, sint accipiendi, nõ Barbari aut *Bactriani*. Nec verum est quod ex Diodoro affirmat Glareanus, Græcos milites in *Bactris* contra Macedones insurrexisse; hoc non docet Diodorus, sed ait, Græcos colonos in *Bactrianis* à rege Macedonum defesse. Inter colonos autem erant tam Macedones, quam alij Græci, & tam Macedones ipsi quam alij Græci patriam spectabant, ut supra audisti, ubi recusabant regem ultra *Hypasin* & *Gangem* sequi; ubi, inquit, ille meorum Macedonum vultus non agnosco vos milites. Idem apparet ex libri 10. c. 6. Nec de *Bicone* vlla dubitatio, quin fuerit Græcus, non barbarus, cum eiudem cum Athenodoro nationis eum fuisse Curtius affirmet.

num. 169.

lib. 9. c. 15.

MACERIANVM) Martianum putat legendum Glareanus, quod *Marciani* Medi essent. Omnia exemplaria habent *Maceriani*. Vnde ego conijcio à *Macis* dictos *Macerianos*, secundamque syllabam diphthongo *ai*, & latinè æscribendam. Stephanus *Μάκαι εθνός μεταξὺ καρμανίας* (scribo *καρμανίας*) & *Αραβίας* *Maca* populus inter *Carmaniam* & *Arabiam*. *Carmani* autem *Indi* sunt.

ULTROSIBI INSIDIATVM) summæ improbitatis exemplum, cuiusmodi multa leguntur.

PER CRUCIATVM INTERFICIT) ita meritis erat, si vera narrat Curtius.

POENA BIS LIBERATVS) primò per principes Græcorum, quibus mox consceleratus homo pro gratia sibi facta summoque beneficio, necem inferre, ut Athenodoro, conatus est. dein de per tumultum panicum Græcorum, liberatus.

REVERTIT IN PATRIAM) Diodorus * contra, omnes post Alexandri mortem concisos affirmat.

* l. 8. pag. 392. & seq.

* * *

CAPVT XIV.

ARGVMENTVM.

Oxydracæ & Malli gentes se dedunt regi. Legati adhibentur conuiuio. Dioxippus prouocatus duello aduersarium vincit; furti per inuidiam falso insimulatus in se manus vertit.

Nterim regem duarum gentium (de quibus ante dictum est) c. legati aduunt. Omnes curru uehebantur, eximia magnitudine corporum, decore habitu; linea vestes intexta auro, purpuraq; distincta. Ei se dedere, ipsos vrbes agrosq; referabant, per tot atates inuolatam libertatem illius primum fidei ditioniq; permissores. deos sibi deditio- nis auctores, non metum: qui, pe intactis viribus iugum excipere. Rex consilio habito de ditos in fidem accipit, stipendio, quod Arachosius v- traq; natio pensabat, imposto. Præterea II. millia & D. equites imperati: & omnia obe- dienter à barbaris facta. Inuitatis deinde ad epulas legatis gentium, regulisq; exornari cõuinium iussit. Centum aurei lecti modicis interuallis positi erant. lectis circũdederat aulae purpura auroq; fulgentia, quidquid aut apud Persas vetere luxu, aut apud Macedonas noua immutatione corruptum erat, confusis utriusq; gentis vitis, in illo cõuinio ostendēs. Intererat epulis Dioxippus Atheniensis, pugil nobilis. & ob eximiam virtutem virium re- gi pernotus & gratus. Inuidi maligniq; increpabant per seria & ludum, saginati corporis sequi inutilem beluam, cum ipsi prælium inirent, oleo madentem praparare ventrē epulis. Eadem igitur in conuiuio Horratus Macedo iam temulentus exprobrare ei capit, & po- stulare ut si vir esset, postero die secum ferro decerneret: regē tandē vel de sua temeritate, vel de illius ignauia indicaturum & à Dioxippo contemptim militarem eludente ferocia accepta conditio est. Ac postero die rex, cum etiam acrius certamē exposcerent, quia deter- rere non poterat, adestinata exsequi passus est. Ingens hic militū, inter quos erant Graci qui Dioxippo studebant, conuenerat multitudo. Macedorū stia arma sumserat, arcū clypeū, hastam quam sarissam vocāt leua tenens; dextra lanceā, gladioq; cinctus velut cū pluri- bus simul dimicaturus. Dioxippus oleo nitēs & coronatus, leua pumiceū amiculum, dextra valida in nodo sumq; stipitē præferbat. Farsa res omnium animos expectatione suspēde- rat, quippe armato congrēdi nudum, dementia, non temeritas videbatur. Igitur Macedo haud dubius eminens interfici posse, lanceam emisit, quā Dioxippus cū exigua corporis de- clinatione vitasset, antequā ille hastam transferret in dextrā, assiluit. & stipite mediā eā fregit. Amisso utroq; telo Macedo gladiū caperat stringere, quē occupatum complexu pe- dibus repente subductis, Dioxippus arietanti in terram, ereptoq; gladio pedem super cerui- cem iacentis imposuit stipitem intentans elisurusq; eo victum, nī prohibitus esset à rege. Tristis spectaculi euentus non Macedonibus modo, sed etiā Alexandro fuit, maxime quia Barbari affuerant, quippe celebratā Macedonū fortitudinē ad ludibriū recidisse. Hinc ad criminationem inuidorum adaperit sunt regis aures. & post paucos dies inter epulas arcū poculū ex composito subducitur, ministrisq; quasi amisissent quod amouerāt, regem aduunt. Sapē minus est constantia in rubore quā in culpa. Coniectū oculorū, quibus ut fur desti- nabatur, Dioxippus ferre non potuit. Et cū excessisset conuiuio, literis conscriptis qua regi redderentur, ferro se interemit. Grauer moricem eius tulit rex, existimans indignationis esse, non penitentia testem. utiq; postquam falso insimulatum eum, nimium inuidorum gaudium ostendit.

DVARVM GENTIVM, DE QUIBUS ANTEA DICTVM EST C. LEGATI ADEVNT) Duas præclaras cõtinet res hoc caput, honorificentissimam Oxydracarum & Mallorum) nam illæ duæ sunt gentes, de quibus antea dictū erat) legationem ad Alexandrum, qua se & gentes suas illi de- diderunt. alterum est eximium duorum athletarum duellum, Horratus Macedonis & Dioxippi Atheniensis, de legatione primum videamus.

CENTVM LEGATI) pertinebat hoc & ad genium dignitatem, & regis maiestatem. Arria- nus his addit quinquaginta. Rarò tam splendidam, & illustrem, & numerosam, ac cum tanta pompa

pa institutam legationem reperies. Virgilius tamen magnificam adornat Aeneæ legationem ad regem Latinorum:

*Tum satus Anchisa delectos ordine ab omni
Centum oratores angusta ad mœnia regis
Ire iubet, ramis velatos Palladis omnes,
Donaq; ferre iubet, pacemq; exposcere Teucris.*

7. Aeneid.

OMNES CVRRV VEHEBANTVR) hoc quoque auctoritatem legatorum augebat, quando curru, quasi triumphandi magnifico corporum etiam gradium cultu exornati, velut reges, non supplices ut victi, aut rei, aut arma Alexandri metuentes regē adierunt. Porro deditiois causam negabant metum, quod nempe adhuc vires gentium essent integræ & inuiolatæ, non infractæ aut debilitatæ. Sed deos ipsos sibi auctores esse, ut gentes suas Alexandro tanquam nouo deo ad eos à superis misso dedant, totosq; eise permittant, quamuis nulli vnquam antea seruiissent, aut cuiusquam se iugo subiissent. De eadem legatione Arrianus p. 132 133.

STIPENDIO, QVOD ARACHOSIIS VTRAQVE NATIO PENSITABAT, IMPOSITO) si Malli & Oxydracæ Arachosiorum stipendiarij fuere, quomodo libertatem per tot ætates inuiolatam iactabant? certè qui alteri stipendium pendit, illius seruus est. Inde apud Varronem stipendiarij populi, qui stipem, id est, stipendia & æs militare pendebant. Hinc Ennius:

— Pœni stipendia pendunt.

Cicero etiam in Verrem, Hispanis & pleriq; Pœnorum, vectigal stipendiarium dicit impositum. Malli ergo & Oxydracæ, Arachosiorum serui stipendiarij fuere? stipendiarij quidè fuere, sed non serui, nec regem vllum, nec magistratum extra suam gentem agnouere, nec ipsi vni alicui parebāt, sed rempub. liberā habuere, suisq; legibus vivebant, quamuis Arachosiorum imperium agnoscerent, illisq; stipendia penderent, ut Pœni Romanis, qui tamen nullum ex Romanis vel prætorem, vel præsidem prouinciæ, vel procoludem ad excidium vsque suum admisere. Sed Mallos & Oxydracæ tutelæ potius causa aliquod dependisse crediderim Arachosijs, alioqui proflus liberos, ut apud Heluetos pagus Gersauianus est nemini mortalium subiectus, qui tamen Schvizeris pedit Gersau.

EXORNARI CONVIVIVM IVSSIT) Diodorus nulla facta legatorum mentione, tantum ait magnificas epulas instructas, Athenæus verò l. i. d. ipso sophist. *Sedebant, inquit, in cœnis heroës, non accumbebant, qui mos, ut inquit Duris, etiam interdum seruabatur apud Alexandrum regem. Is enim aliquando quadringentos duces in sellis aureis & argenteis, veste purpurea stratis, sedentes ac reclinatos, conuiuio excepit* Curtius tamen lectis recubuisse hinc tradit. Et Athenæum reor de Sufianis nuptijs locutum, quamquã de illis ipsis infra disertè loquatur, & illius conuiuij nuptialis magnificentiam & pompam multis verbis describat, quem locum l. 10. ad Curtium adferemus. Arrianus de hoc præsentis conuiuii nullum verbum, uti nec Plutarchus, nec Iustinus.

DIOXIPPVS ATHENIENSIS) hunc Athenæus in vi. *παγκρατιασὴν* quinquertionem appellat, *Αριστοβύλος*, inquit, *φησὶν ὁ κασσάνδρου δὴ ὠξέπικρον τὸν Αθηναῖον παγκρατιασὴν τρωθέντος ποτὲ τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἐν ἄματος βέοντος εἶπέν*

ἔχωρ εἰός περ τε βέει μακάρεσσι θεοῖσι.

Aristobulus Cassandreu refert, Dioxippum Atheniensem quinquertionem, cum vulneratus aliquando fuisset Alexander, manante sanguine dixisse:

Est sanguis qualis Diuis fluit ipse beatis.

Aelianus de eodem: *Dioxippus pugil Olympionices Atheniensis, cum more pugilum Athenas introiret e-* l. 12. c. 18.
p. 342.
*ques, magnaq; hominū multitudo confluere, atq; alius aliunde spectandi cupiditate dependeret, in ijs formina forma decentissima visum accederet. Quã videns Dioxippus subitò pulchritudine victus, indefinenter fixos in mulierem oculos habuit: conuersusq; & vultu in plurimos colores mutato, animaduersus est ab omni multitudine non oscit ante neq; ociosè seminã contemplari. maximè verò hunc eius affectū redarguit Diogenes Sinopenfis. Etenim aur eum speculū operis Corinthij vendebatur, in quo ille (demonstrato pugile) dicebat ad proximos: En pugilem vestrum magnum, quemadmodum puella ei ceruicem confringit. Plinius l. 35. c. 11. Dioxippum hunc ab Alcimacho depictum laudat, qui pancratio Olympiæ contra pulueris iactum, quod vocant *ἀκοντι*, vicit.*

Fuit & alius Dioxippus Atheniensis Comicus, de quo Suidas.

PUGIL NOBILIS) de pugilatu, qui fuit inter gymnica certamina, multis passim locis Petrus Faber in Agonisticis, Mercurialis de arte gymnastica l. 2. c. 9 De pugilatu, & pancratio, & cestibus inscripto. Alexander odit hoc genus certaminis, ut in vita eiusdem docet Plutarchus.

HORRATAS MACEDO) sequitur descriptio nobilis duelli inter Horrâtã & Dioxippum, in quo Dioxippus cum ingenti Græcorū applausu & Macedonū rubore victor è certamine discessit. Hanc narrationem videtur Curtius propè ad verbū descripsisse è Siculo & latine vertisse. Siculū ipsum adi cum interprete, apud quem Horrâtas audit Coragi, seu Corragi, sicut & apud Aelianū. pag. 567.

Aelianus à Dioxippo omninò interfectū ait, *Dioxippus*, inquit, *in Alexandri Macedonumq; præsentia, correpta claua, Corragum armatum ex Macedonibus ad certamē prouocauit: & cum ei hastã excussisset,*

vi rapuit hominem cum armis, & iacentis collū calcavit, strictoq; gladio ipſius, quo cinctus erat, armatum interemit. quamobrem Alexander illum odio habuit, quod cum videret, animum deſpondit, & triſtitia mororeq; confectus, vivere deſiit.

DIOXIPPVS OLEO NITENS ET CORONATVS) Luctatores, & pancratiſtæ potiſſimum vnguebantur, non item pugiles, aut curſores, vt docet Mercurialis l. i. c. 8. Faber tamen etiã pugiles ait inunctas geſtaſſe veſtes, ſed nõ niſi ad ſubligaculum aut campeſtre, vocẽ veſtis refert li. 2. c. 2. nudum certẽ ait Dioxiſſimum Curtius fuiſſe, niſi nudum exponas inermem comparatione Horratæ, coronatus autem, veluti vel prioribus olim certaminibus victor, vel quaſi certus de futura etiam cum Horrata victoria. De coronis multa Faber in Agoniſticis.

Röſten
braun.

PVNICEVM) phœniceus caſtanearum colorem imitatus, ſpadiæ ad rubrum accedit, & eſt inter atrum & rubrum medius.

EXIGVA CORPORA DECLINATIONE) Cicero in Catilinam prima: quot ego petitiones tuas ita conieciſas, vt vitari non poſſe viderentur, parua quadam declinatione, & vt aiunt, corpore effugi.

QVEM OCCVPATVM) in ſtringendo gladio. dum vagina educere conaretur gladium, antevertit, arreptumque ſubductis & eliſis pedibus deiecit in terram.

ARIETAVIT IN TERRAM) elegans metaphora. apud Ciceronem In Bruto Accij ita loquitur
i. de diuin. Tarquinius Superbus:

Viſum eſt in ſomnis paſtorem ad me appellere,
Duos conſanguineos arietes inde eligi,
Pecus lanigerum eximia pulchritudine:
Deinde eius germanum cornibus connitier
In me arietare, eoq; icu me ad caſum dari:
Exin proſtratam terra grauiſter ſaucium
Reſupinum, in cælo contueri maximum
Ac mirificum facinus

Virgilius quoque uſus eſt hac voce xi. Aeneid. extremo:

Pars in præcipites foſſas vrgente ruina
Voluitur: immiſiſſa pars cæca, & concita frenis
Arietat in portas, & duros obijce poſtes.

ELISVRVS QVE EO VICTVM, NI PROHIBITVS ESSET A REGE) Aelianus omninõ interfectum ait. Siculus cum Curtio facit. Aelianus, ex eo, refert, Dioxiſſimum Alexandro inuiſum fuiſſe, tum luctu & morore confectum interijſſe. alia omnia, vt ſequitur, Curtius & Diodorus.

AD CRIMINATIONES INVIDORVM) ſequuntur arces aulicæ, quibus petitus & circumueſtus Dioxiſſimus perijt, vt antea Siſenes, & poſteà Orſines. Nec eſt exitioſior peſtis per aulas imperatorum, regum, principum graſſari paſſim ſueta.

SAEPE MINVS EST CONSTANTIAE IN RVBORE, QVAM IN CVLPA) indegnoma apud Gruterum ex his verbis concinnata.

Sapius minus in rubore eſt, quàm in culpa conſtantia.

Maior ſæpè rubor & verecundia in eſt innocentibus, quàm peccantibus & nocentibus, vt ſi idem flagitium obijcias caſtæ virgini & proſtitulo, quia illi inſolens eſt eiufmodi crimination; hæc iam antè depuduerat.

NON POENITENTIAE TESTEM) cum adhuc neſciret innocentem fuiſſe, & per improborum inuidiam circumuentum.

INDIGNANTIS) indignè ferentis, quod notaretur digito propter ſublato aureum poculum, cum plus meritis videatur. Ita Alexander interpretabatur voluntariã Dioxiſſimi cadẽ, priuſquam eius innocentia deprehenſa eſſet, quam aperuit gaudium improborum ex morte innocentis captum.

CAPVT XV.

ARGVMENTVM.

Gentium duarum legati dimiſſi & reuerſi ferunt munera. Rex varias gentes & oppida expugnat.

Indorum legati dimiſſi domos paucis poſt diebus cum donis reuertuntur, CCC. erant equi, mille xxx. curruſ. quos quadrijugi equi ducebant. Lineæ veſtis aliquantum, mille ſcuta Indica, & ferri candidi talenta centum, leonesq; raræ magnitudinis, & rigres. vitrumq; animal ad mâſuetudinẽ domitum; lacertarum quoq; ingentium pelles. & dorſa teſtudinũ. Cratero deinde imperat rex, haud procul amne per quẽ erat ipſe nauigaturus, copias duceret. Eos autem, qui comitari eum ſolebant, imponit

imponit in naues. & in fines Mallorum secundo amne deuehitur. Inde Sabracas adijt validam India gentem, quæ populi, non regum Imperio regebatur; Lx. millia peditum habebant, equitum VI. millia: has copias currus D. sequebantur. Tres duces spectatos virtute bellica elegerant. at qui in agris erant proximi flumini (frequentes autem vitos maxime in ripa habebant) ut videre totum amnem, qua prospici poterat, nauigijs constratum, & tot militum arma fulgentia territi noua facie, deorum exercitum, & alium Liberum patrem, celebre in illis gentibus nomen aduenire credebant. Hinc militum clamor, hinc remorum pulsus, variaque nautarum voces hortantium. pauidas aures impleuerant. Ergo vniuersi ad eos qui in armis erant, currunt, furere clamitantes, & cum dyspralium iniuros. nauigia non posse numerari, quæ inuitos viros veherent, tantumque in exercitum suorum intulere terroris, ut legatos mitterent gentem dedituros. His in fidem acceptis ad alias deinde gentes quarto die peruenit. Nihil plus animi his fuit, quam ceteris fuerat. Itaque opido ibi condito, quod Alexandriam appellari iusserat, fines eorum qui Musicanum appellantur, intravit. Hic de Teriolte Satrapa, quem Paropamisadus profecerat, iisdem arguentibus cognouit, multaque auarè ac superbe fecisse conuictum interfici iussit. Oxa tres prator Bactrianorum non absolutus modò, sed etiam amplioris imperij donatus est finibus. Musicanis deinde in ditionem redactis, vrbi eorum presidium imposuit. Inde Praltos & vsjam India gentem peruentum est. Porticanus rex erat, qui se munita vrbi cum magna manu popularium incluserat. Hanc Alexander tertio die quam cæperat obsidere, expugnauit. & Porticanus cum in arcem confugisset, legatos de conditione ditionis misi ad regem. Sed antequam adirent eum, duæ turres cum ingenti fragore prociderant, per quarum ruinas Macedones euasere in arcem, quæ captæ Porticanus cum paucis repugnans occiditur. Diruta igitur arce, & omnibus captiuis venundatis, Sami regis fines ingressus est: multisque opidis in fidem acceptis validissimam gentis urbem cuniculo cepit. barbaris simile monstrum visum est rudibus militarium operum: quippe in media ferme armatiè terra existebant, nullo suffragio specus ante vestigio factò. * DCCC. Idorum in ea regione cæsa Clitarchus est auctor, multosque captiuos sub corona venisse. Rursus Musicanis defecerunt, ad quos opprimendos missus est Phytion, qui captum principem gentis, eundemque defectionis auctorem adduxit ad regem. Quo Alexander in crucem sublato, rursus amnem in quo classem expectare se iusserat, repetit, quarto deinde die secundo amne peruenit ad opidum, quod in regno erat Sami. Nuper se ille deciderat, sed opidani detrectabant imperium, & clauserant portas: quorum paucitate contenta rex D. Agrianos mœnia subire iussit. & sensim recedentes elucere extra muros hostem, securitum profecto, si fugere eos crederet. Agriani (sicut imperatum erat) laceffit hoste subitò terga verterunt: quos barbari effuse sequentes, in alios, inter quos ipse rex erat, incidunt. Renouato ergo pralio ex III. millibus barbarorum DC. cæsi sunt, mille capti, ceteri mœnibus vrbis inclusi. Sed non ut prima specie lata victoria ita euentu quoque fuit: quippe barbari veneno tinxerant gladios, itaque sauci subinde expirabant: nec causa tam strenua mortis excogitari poterat à medicis, cum etiam leues plagæ insanabiles essent. barbari autem sperauerant, incautum & temerarium regem excipi posse. & fortè inter promptissimos dimicans, intactus tamen euaserat. Præcipue Ptolemæus lauo humero leuiter quidem saucius, sed maiore periculo quam vulnere affectus, regis sollicitudinem in se conuerterat sanguine coniunctus erat, & quidam Philippo genitum esse credebant: certè pellice eius ortum constabat. Idem corporis custos promptissimusque bellator, sed pacis artibus quam militia maior & clarior, modico ciuilique cultu liberalis imprimis, adituque facili, nihil ex fastu regio assumerat: ob hæc regi an popularibus clarior esset, dubitari poterat. tum certe primum expertus suorum animos, adeo ut fortunam in quam postea ascendit, in illo periculo Macedones ominati esse videantur: quippe non leuior illis Ptolemæi fuit cura quam regis, qui & pralio, & sollicitudine fatigatus, cum Ptolemæo absideret, lectum in quo ipse acquiesceret, iussit inferrî, in quem ut se recepit, protinus altior insecutus est somnus, ex quo excitatus, per quietem vidisse se exponit speciem draconis oblatam herbam ferentis ore, quam veneni remedium esse monstrasset, colorem quoque herba referēbat, agniturum, si quis reperisset affirmans, inuentamque deinde (quippe à multis simul erat requisita) vulneri imposuit, protinusque dolore finito, intra breue spatium cicatrix

quoque obducta est barbaros ut prima spes se fellerat, se ipsos urbemque dederunt. hinc in proximam gentem Pathaliam peruentum est. Rexerat Maris, qui urbe deserta in montes profugerat. itaque Alexander opido potitur, agrosque populatur. magna inde prada acta sunt pecorum armentorumque, magna vis reperta frumenti.

MILLEXXX. CVRRVS) Arrianus quingentos tantum numeravit. nemo tam accurate dona Mallorum & Oxydracum expressit, quam Curtius. Diodorus omnia tacuit, nec apud Plutarchum vlla mentio. Arrianus generatim dona, quæ apud Indos amplissima censentur, allata dicit.

QVADRIIVGI) in morem triumphantium iuncti in vno versu, non bini se mutuo sequentes, ut hodie fit.

LINEAE VESTIS) de lino Indico supra dictum cap. 17. l. 8.

MILLE SCVTA INDICA) Arrianus in Indicis: In finitima, inquit, peltas ex crudo corio bubulo, angustiores, quam ij qui eas gestant, longitudine propè æquales.

FERRI CANDIDI TALENTA CENTVM) sexaginta millia aureorum efficiunt centum talenta argenti, miserunt autem tantum candidi ferri, ut tantam summam efficeret, quæ quidem summa parua esset, si nihil aliud misissent. Sed reor tanti æstimatum, quanti aurum. candidum porrò aut natura fuit eiusmodi, aut arte factum & politum. Sericum optimæ notæ Plinius affirmat * apud Seres Indos erutum. Ex omnibus autem generibus, inquit, palma serico ferro est. Iurilconsultis l. fin. §. species ff. de pub. appellatur ferrum Indicum. De ferro, inquit, Ctæsius * quod in fundo huius fontis extat: ex quo duos gladios se habuisse dicit ipse Ctæsius, vnum à rege, alterum à regis matre Parysatide donatum. Id ferrum si in terram defigatur, nebulas & grandines turbineque auertere: & se ipsum hæc vidisse, rege bis periculum faciente, commemorat. Plinius lib. 34. c. xiv. de natura ferri toto capite disputat, & sericum maximè laudat, sed de candido, quod meminerim, nihil. De ferri natura, vtu, præstantia, expoliendi modo librum singularem composuit Nicolaus Monradus.

* lib. 34. p. 818.

* Vide Excerpta ex Ctæsia post Herodotum p. 658. edit. Francof.

l. 15. p. 483. vel p. 806.

TIGRES) de leonibus dictum supra c. 5. de tigrilibus Strabonem paucis audi, Megasthenes auctor est, Tigres apud Prasios gigni, magnitudine duplos ferè ad leonem, adeo robustos, ut vnus de mansuetis à quatuor hominibus ductus, mulum posteriore pede apprehenderit, atq; ad se pertraxerit. Plinius toto capite 18. l. 8. Gesnerus de animalibus.

VTRVMQVE ANIMAL AD MANSVETVDINEM DOMITVM) de domitis tigribus multa à nobis dicta ex Aeliano, & alijs, ad xvii. epigramma Martialis lib. Spectac.

Lambere securi dextram consueta magistri

Tigris, ab Hircano gloria rara iugo.

De leone dictum etiam spectac. ep. 9. Et lib. 1. epig. de omni ferè generis domitis feris.

ep. 105. scu 84.

Pictò quodd iuga delicata collo

Pardus sustinet, & quæ sequuntur.

Sed tu Gesnerum consule, hæc omnia copiosè pertractanrem de animal. quadripedibus.

* l. 8. c. 39

LACERTARVM QVOQVE INGENTIUM PELLIS) In Nyfa Indiæ monte Plinius * lacertas ait longitudine 24. pedum reperiri. Tradit etiam Gesnerus quædam ex Bellonio.

DORSA TESTVDINVM) concharum, conchyliorum, testudinum, ostreorum, ostracodermaton, testarum, cochlearum tanta est varietas, ut propè innumerata horum sint tormæ & discrimina. terga horum & cutes, & testacea operimenta Curtius vocat dorsa, quorum haud dubiè ingens numerus est Alexandro collatus, ut regi admirationem mouerent. accedebat magnitudo & varietas testarum, de quibus toto lib. 3. copiosissimè Vlysses Aldrouandus de Testaceis, vbi & iconas ferè sexcentas testudinum & ostreorum expressit, quæ Dei ipsius infinitam sapientiam potentiam & prouidentiam ostendunt. Tu tantum * Plinij locum de Indicis testudinibus inspicias, ut rem Alexandro & posteritatis admiratione dignam credas, ab Oxydracis & Mallis muneris & honoris nomine repræsentatam.

* l. 9. c. 10. p. 211.

HAVD PROCVLAMNE) Indo ex Curtij sententia, iam Hydaspæ & Acesine aucto, ut supra cap. 8. docuerat. Sed * Arrianus, (cui faciliè hic subscribas) per amnem Hydraotem à Mallis nauigasse, donec veniret ad confluentem Acesinis & Hydraotis, tum perrexisse donec ad Indi & Acesinis confluentem appelleret.

* p. 133.

IN FINES MALLORVM) nam omnia ante hæc gesta apud Oxydracas Curtius acta docuit, cum, ut monui, alij apud Mallos facta affirmarint.

a pag. 137.

b pag. 368.

SABRACAS) Agastanos Arrianus a appellat, Sambestas Diodorus, b qui de his plura. Plutarchus pro more suo nihil enucleatè in hoc genere, cum dicit, inquit, sacrificia fecisset, iterum conscendit naues. In transitu latum tractum, vrbesque amplas domuit.

LX. MILLIA PEDITVM. VI. EQVITVM) per scriptum fuerat antea mendosissimè **VI.** millia peditum, **VIII.** millia equitum. quomodo cum **VI.** millibus peditum, & octo millibus equitum, hoc est, quatuor decem millibus contra centum viginti millia ducentem, & victorem gentium ausi fuissent non dicam dimicare, sed vel è longinquo comparere? Ex Diodoro igitur, quem plerunque sequitur Curtius, rescribo, **LX. millia peditum, VI. millia equitum**, vt peditum numero ex proportione etiam equitum numerus respondeat.

TOTVM AMNEM NAVIGIIS CONSTRATVM) nō amnem tantum, sed ripas etiam, vt Diodorus testatur, milite occupatas, qui secundum ripas armatus incedebat.

LIBERV M PATREM) nihil de hac realij, & videtur commentum Curtij, sed opportunum & probabile, si non verum.

AD ALIAS DIE QVARTO PERVENIT) ad Sodras & Massanos, vt est apud Siculum, Sogdas apud Arrianum, non Sogdianos; quibus Ossadios addit liberos quoque populos.

OPIDO IBI CONDITO QVOD ALEXANDRIAM APPELL. IVSSERAT) testes Siculus & Arrianus, quamuis hic nomen non exprimat.

MUSICANI APPELLANTVR) Musicani vergunt maximè ad Auftrum, vt ait Strabo. Pto- Non est
Malaca aut
aurea Cher
sonesus vt
Ortelius
tradit.
*p. 482. vel
pag. 804.
lomaus Suficanam regionem vocat. Regnum & regionem ex Onesicrito, laudat Geographus in xv. vbi & gētis mores & terrę ingenium describit, quę tibi ex illo reddo: *Multus est, inquit* Strabo, in Musicani terra commendanda, nonnulla incolis eius cum alijs Indi communia memorans, vt de longitudine vita, quod centum & triginta viuant annos. nam & Seres his longeuiores dicuntur. Item de vita frugalitate & salubritate, quanquam regio rebus omnibus abundet. Id eis proprium est, quod Laconicorum in morem Systiorum cibum in publico capiunt. item, quod opsonium venatione quaerunt: & auro & argento non vtuntur, quanquam metallis abundant. Item quod adolescentibus etate integris loco seruorum vtuntur, quemadmodum Cretenses Aphamiotis, & Lacones Helotibus vtentur. Item, quod nullas artes exquisitè discunt, prater medicinam, nam in quibusdam nimium exerceri, vt in bellicis ac similibus, maleficium putant. Ac quod iudicum ijs non est nisi cadis & contumelia, cum homo prestare non possit, ne ijs adficiatur: quæ verò in contractibus sunt, ea sint penes vnum quemque, ideo ferendum esse, si quis fidem violarit: sed videndum cui credatur, & non implendam esse urbem controuersijs. Et supra ex Aristobulo: In Musicani regione frumentum sponte nasci tritico persimile ait, itemque vites viniferas, cum ceteri vino carere Indiam dicant, aded vt nec ibi tibia sit, vt Anacharsis aiebat, nec vllum aliud musicum instrumentum, prater cymbala & tympana & crepitacula, quibus vti praestigiatores solent.*

MUSICANIS IN DITIONEM REDACTIS) coniungam quæ ad Musicanos pertinent: postea regrediar ad ea, quæ inseruntur de Teriolte & Oxatre Satrapis. De Musicano rege & Musicanis planè contraria narrant Arrianus & Siculus. Curtius neutri repugnat, sed generatim dicit vbi Musicanorum praesidium impositum. Diodorus a Musicanum interfectum ab Alexandro, b Arrianus non solum vita donatum, sed regno restitutum ait. Siculus autem tribus verbis: *Hinc ad Musicani regnum peruenit, quem captum interemit & gentem sua ditionis fecit. Poterunt tamen scriptores hi inter se reconciliari. Nam quod vno verbo Diodorus ait captum & interemtum, hoc postea testatur Arrianus, cum Musicanum regno suo restitutum ab Alexandro dicit. ille narrat, captoque gulam laqueo fractam. Dum hæc geruntur, inquit Arrianus, Musicani defectio nunciatur, quapropter Pythone Agenoris filio, satrapa, cum idoneo exercitu in eum misso, ipse vrbes Musicano subditas adortus, alias direptas subuertit, alijs praesidia imposuit, arcesque in ijs extruxit. His gestis ad castra & classem redyt, quod Musicanus à Pythone captus adducitur: Alexander illum in sua regione laqueo suspendi iubet, vnaque, cum eo quotquot Brachmani Musicanum ad defectionem instigauerant.*

HIC DE TERIOLTE) Variè corruptum est huius satrapæ nomen, sicut & ipse varijs superbis, auiditæ, improbitatis vitijs corruptus erat, & eo nomine etiam interfectus fuit, vt Curtius testatur; abdicatus tantum, vt Arrianus docet, qui Tirystem velut alterum Thyestem appellat. editiones antiquiores Curtianæ Desteriolem.

MVLTAQVE AVARE ET SVPERBE FECISSE) oratoria & accusatoria formulæ. Cic. in Verrem.

PAROPAMISADIS) De his suprâ c. 4. l. 7. sed nihil de Teriolte.

OXATRES PRAETOR BACTRIANORVM) crediderim hunc socerum fuisse Alexandri, propter Roxanem filiam, de quo lib. 10. c. 6. *Ipse Oxatres Persæ filiam mecum in matrimonio iunxi.* Sed lib. 8. c. 10. videtur Cohortatum patrem Roxanes nominasse. quanquam ibi hiatus est in Curtio, & nomen Oxatris desideratur.

Arrianus hoc loco Tirystem subiungit Oxyartem Paropamisadis prætorem datum, & Curtius dicit non solum absolutum, sed maiore dynastia donatum. Bactrianis ergo & Paropamisadis præfuit, & post Alexandri mortem solis Paropamisadis, & qui Caucaseis montibus subiecti sunt, vt est apud Dexippum. Addit rursus infra hoc ipso loco Arrianus totius regionis, quæ à confluentibus Acesinis ad Indi ad mare vsque pertinet Oxyartem & Pythonem satrapas constitutos. Est & alius Oxathres Darij frater, quem suprâ non semel laudauimus, inter amicos Alexandri rescriptus.

INDE PRAESTOS) Confundunt aliqui hos Praestos cum Pharrasijis, & Prasijis seu Brasijis, de quibus supra ca. 4. dictum. De Praestis nulla apud alios, quod sciam, mentio. de rege tamen eorū Porticano propè omnes. Quæ Ortelius in tabulis & thesauro adfert, tantum ex Curtio petita sunt.

PORTICANVS REX ERAT) Eodem nomine Porticanus apud Siculum est, qui de eodè eadem plura memorat: Arrianus * Oxycanum praesidem prouinciæ, non regem appellat Sed res eadem cum Curtio & Diodoro.

Geographus Porticanum cum Curtio vocat:

SAMI REGIS FINES INGRESSVS) De Musicanis, Porticanis seu Oxycanis, Praestis, Sogdis, Sabis seu Sambis ita Glareanus: Strabo, Diodorus, ac Arrianus Musicanum, regem faciunt; Curtius populū. Arrianus Paropamisadarum satrapem, non Tyriestem: Curtius Desteriolum. Praestorum regulum Curtius Porticanum. Arrianus Oxycanum nominat. Pro Praestis Sogdios ponit Arrianus Strabonis codices Porticanum quoque habent, vt quidam Curtij codices. Ita pauld post, Sabis, in Arriano Sambi, pro rege: ex quo Diodorus populū facit. Item pauld post octo millia Indorum caesa: in quibusdam Curtij libris legitur, quum Diodorus supra octoginta millia caesa tradit. Porro urbem, ad quam Ptolemaeus Lagi vulneratus est, Diodorus Harmata vocat, & Brachmanam urbem facit, Curtius Sabiregis urbem. Strabo libro 15. Inter Oritas hosce numerat, vbi de Ptolemaeo vulnerato. Tant a nominum locorum, ac historia confusio apud auctores, vt referre pudeat. ad alia propereamus.

Quid pudeat? perinde in Romana historia, vnica tamen gente, variant scriptores. Confer Polybium cum Lio, Lium cum Tranquillo, ac deinceps alios atque alios, sæpè animaduertes de eadem re alios atrum, alios album denarrare, vt hodie nulli inter se heretic: (vti nec olim) consentiunt. Lius ipse testatur sæpè eos qui ante se de rebus Pop. Rom. scripserunt dissentire, cum Fabium, Quadrigarium, & alios inter se comparat.

SAMI REGIS) Sambum appellat Arrianus, * apud quem de hoc plura. Fuit Sambus etiam Indiæ fluius Arriano in Indicis, à quo terra & rex fortasse nomen traxerunt. Plura Siculus de rege Sambo, Plutarchus Sabbam appellat, eumque à Brachmanis ad defectionem sollicitatum ait, qui de Brachmanis subiicit quæ nos supra retulimus, vbi de Calano dictum, Iustinus Ambigerum, Orosius Ambiram appellat.

VRBEM CVNICVLO CEPIT) de cuniculis militaribus supra lib. VII. cap. 16. actum Martialis in XIII.

*Gaudet in effosis habitare cuniculus antris,
Monstrauit tacitas hostibus ille vias.*

IO CCC. INDORVM IN EA REGIONE CAESA) neque numerus iustus est, neque syntaxis; Quis enim ita loquitur, octingenti Indorum caesa, vel octingenta Indorum caesa, nisi millia subaudiatur: optimè contra: octingenta millia caesi. Editio Colonienis Allobrogum, octo millia Indorum caesa. Diodorus, vt legisti, octoginta millia posuit. ὀκτὴς τὰς ἑξήκοντα μιλιάδας κατέκοψεν. supra octoginta millia barbarorum deleuit. Si legas octingenta millia, nimium numerus excreuit occisorum, si octo millia exiguus est pro totius regionis ratione, cum Siculo profecto legerim octoginta millia, ita vt pro octingentis vel octo millibus reponendum putem LXXX.M.

AD OPIDVM QVOD IN REGNO ERAT SAMI) hoc opidum Diodorus * Harmateliā appellat, & Brachmanarum urbem fuisse ait, ibique vulneratum Ptolemaeum: qui de his omnia copiosè.

IO AGRIANOS) Leuis armaturæ equites, sed exproditos, vt hodie Pannonēs seu Vngari sunt, magno passim vlui fuere Alexandro, vt è III & IV. maximè constat. ex Pæonia gente, quæ inter Hæmum & Rhodopen sedes habuit. de quibus supra largiùs dictum.

VENENO TINKERANT GLADIOS) acriter inuehitur Plinius * in eos, qui venenis ad hominum exitium abusi sunt, quasi non fat multæ ad interitum hominis viæ sint: nullam feram alieno veneno pugnare,

Et Ouidius de Sarmatis seu Getis queritur:

*Pars cadit humanis miserè confixa sagittis,
Nam volucris ferro tinctile virus inest.*

Et l. 5. eleg. 77.

*In quibus est nemo, qui non coryton, & arcum
Telaq; vipereo lurida felle gerat.*

De Ponto l. 1. eleg. 2.

*Qui, mortis sauo geminent vt vulnere caussas,
Omnia vipereo spicula felle linunt.*

Sed puto ego plures veneficijs per cibos & potiones, quam telis venenatis interijisse.

Lurida terribiles miscent aconita nouerca.

Hinc tot à medicis excogitata alexipharmaca, theriaca, Mithridatica.

TAM STRENVAE MORTIS) noui morbi & incogniti tam cito non reperiunt amuletum; vbi causæ deprehensæ sunt, facilis sæpè medicina.

* pag. 134.

l. 361.

* pag. 569.

* lib. 18. p. 436.

De trist. l. 3. eleg. 10.

PTOLEMAEVS LAEVO HVMERO LEVITER SAVCIVS) hanc de Ptolemæi vulnere, & periculo, & curatione historiam complures tradidere; Cicero imprimis de diuinatione 2. Strabo in 15. pag. 497. Iustinus l. 12. pag. 125. Orosius. Omnium clarissimè Diodorus, cuius verba suprâ collocaui, quem secutus est Curtius, sed doleo à nullo scriptorum, herbæ à dracone Alexandro ostensæ speciem, aut nomen, aut formam expressam, quam diu nec quicquam quæsiui, rebar dracunculum vel draconionem dici, de quo multa herbarij, sed incerta ex nomine coniectura.

PELLICE EIVS ORTVM CONSTABAT) Pausanias in Atticis lib. 1. Ptolemaum quidem Macedones re Philippi Amynta filij, verbo Lagi filium fuisse existimant. eius enim matrem vterumferentem à Philippo, Lago uxorem datam ferunt. Fuit ergo Ptolemæus frater Alex. Magni ex patre. Elegans est iocus seu potius conuictium cuiusdam grammatici in Ptolemæum, quod ita habet. Cum (vt est in apophthegmatis Ptolemæi) grammaticum notasset inscitia, quarens ab eo, quis esset Pelei pater, vicissimq; audisset, dic tu prius quis sit Lagi pater, amicis inuitantibus ad tantam improbitatis vindictam, si regium est, inquit, nō pati, vt à quoquam dicto attingatur, nec illud regium est, quoniam dicto laceffere. Iniquè petit vindictam, qui prior laceffuit, cuiuscunque dignitatis fuerit, nec sua dignitatis meminisse debet, qui referitur, cum eius prerogatiuam laceffendo deposuerit. Lagus homo obscurus erat Ptolemæi, vt ferebatur, pater. Obiecit ergo tacitè Ptolemæo patrem eius vel obscurum esse & terræ filium, vel ipsum ex adulterio susceptum, cum Philippi regis F. crederetur.

FORTVNAM IN QVAM POSTEA ASCENDIT) rex Aegypti factus, à quo omnes postea reges Aegypti, Ptolemæi dicti, quoad Aegyptus ab Romanis, deuictis regibus, in prouinciæ formam est redacta. De hac re infra sub finem vltimi libri plura.

COLOREM QVOQVE HERBAE) nec colorem, nec odorem, nec saporem, neque nomen quidem apud vllum auctorem memini legere. Apud Dioscoridem tamen lego, quomodo id genus vulnera toxicata, & quibus herbis fuerint curata: sic enim ille lib. 2. parabilium cap. 140. * πρόσ τοῦ τοῦ θωβέντας ὑπὸ βέλους φαρμακωθέντος. εἰς τὰ τοῦ εὐόμενα δὲ ἐπιχρίεται τὸ ξίφι φάρμακον, ἀρμόζει ὁπὸς σιλφίης πινόμενον μετ' οἴνου, & ἐπιλέθμενον τοῖς ἰσχύμασι μετὰ λίνου τῆν δερμανικῶν ἀποξεμάτων. Iis, qui venenato telo gladioue icti sunt, conuenit, laferpitij liquor è vino potus, itidemq; vulneribus impressis cum decocto aliquo calfaciente.

BARBAROS) seu Harmatelius, seu Oritas, seu Brachmanas.

PATHALIAM) Patalenam vocat Geographus a, illamque per Indum in duos alueos diuisum, ait, factam, quam ibidem fusè describit Arrianus b, qui & Pattalam urbem primariam appellat, multaque alia adiungit, quæ apud ipsum leges. Quibus & Philostratum c, de eisdem plura narrat, & Eustathium d ad Periegetem addes.

Maffæus Cambaiæ oram facit Patalenam. Hunc Maimames regionum peritus præter littus Arabium superato sinu Persico ad insulam & oppidum ora Cambaiæ seu Patalenæ Diuum adduxit, quam regionem præscis Carmaniam fuisse nonnulli recentiores falsè putarunt. Dalecampius cum Maffæo sentit: Patalis, inquit, nunc Cambaiæ regnum, veteri lingua Indorum hoc significat insulam triangularem, qualis est Cambaiæ. Patalem adhuc Indi vocant, nunc Pætam Diupætam oppidum populosissimum, & mercatura celeberrimum. Fuit triquetra figura, vt Plinius ait, & Græci similem litteræ Δ affirmant, quod idem est. Stephanus, Πάταλα πόλις Ἰνδικῆ, λέγεται δὲ & πατάλη. τὸ κτηλικόν, Παταληνικὸς & Παταληῖον. Patala vrbs Indica, quæ & Patale dicitur. Possessiuum, Patalenicus & Pataleus. Benè Ortelius hanc insulam in expeditione Alexandri expressit. Ptolemæo, vt & Geographo Patalenæ, Plinio * Patales, In eadem, inquit, India Patalis celeberrimo portu, sol dexter oritur, vmbra in meridiem cadunt, Septentrionem, ibi Alexandro morante, annotatum, prima tantum noctis parte affici, & ea loca appellari Ascia, nec horas dinumerari ibi. Videtur quibuldam Potana, de qua Sículus l. 3. vbi de fortunatis Insulis agit, ad has vndique mercatores commeant, in primis à Potana, quam Alexander ad Indum flumén condidit, vt commodam in illa Oceani ora nauium stationem haberet.

REX ERAT MOERIS (huius regis nomen extra Curtium nusquam legi.)

CAPVT XVI.

ARGVMENTVM.

Per amnem ad Oceanum peruenit, ex æstu maris
classis vltimum discrimen adit, iubet explorari
Oceanum naturam, oppida condit.

DUobus deinde sumtis annis peritis, defluxit ad insulam medio ferme al-
ueo enatam. Ibi diutius subsistere coactus, quia duces socordius asseruati
profugerant, misit qui cōquirerent alios: nec repertis, peruicax cupido in-
cessit visendi Oceanum, adeuntique terminos mundi sine regionis peritis,
flumini ignoto caput suum totq̄ fortissimorum virorum salutem permit-
tere. nauigabant ergo, omnium per qua ferebantur ignari, quantum inde
abesset mare, qua gentes colerent, quam placidum amnis os, quam patiens longarum nau-
ium esset, anceps & caca aestimatio augurabatur. vnum erat remeritatis solatium, perpe-
tua felicitas. Iam cccc. stadia processerant, cum gubernatores agnoscere ipsos auram
maris, & haud procul videri sibi Oceanum abesse, indicant regi. letus ille hortari nauticos
cepit, incumbere remis. Adesse finem laboris omnibus votis expetitur. iam nihil gloria
desse, nihil ob stare virtuti. sine vllō Martis discrimine, sine sanguine orbem terræ ab illis
capere: nec naturam quidē longius posse procedere. breui incognita nisi immortalibus, esse vi-
suros, paucos tamen nauigio emisit in ripam, qui agrestes vagos exciperent, è quibus ter-
tiora nosci posse sperabat. illi scrutati omnia tuguria, tandem latentes reperere, qui inter-
rogati, quam procul abessent mari, responderunt, nullum ipsos mare ne fama quidem acce-
pisse: ceterum tertio die peruenire posse ad aquam amaram, qua corrumperet dulcem. intel-
lectum est mare destinari ab ignaris natura eius. itaque ingenti alacritate nautici remi-
gant, & proximo quoque die, quod propius spes admouebatur, crescebat ardor animorum.
tertio iam die mixtum flumini subibat mare, leni adhuc æstu confundente dispares undas.
tum aliam insulam medio amni sitam tūcti paulo lenius, quia cursus æstu reserebatur, ap-
plicant classem, & ad comœatus petendos discurrunt, securi casus eius qui superuenit i-
gnaris. tertia ferme hora erat, cum statura vice Oceanus ex æstuans in uehi cepit, & retro
flumen urgere. quod primo coercitum, deinde vehementius pulsum maiore impetu aduer-
sum agebatur, quia torrentia precipiti alueo incurrūt. ignota vulgo freti natura erat, mon-
straq̄, & ira deūm indicia cernere videbantur, identidem intumescere mare, & in canopos
paullo antè siccos descendere superfusum. iamque leuatis nauigijs, & tota classe dispersa,
qui expositi erant, undique ad naues trepidi & improviso malo attoniti recurrunt. sed in
tumultu festinatio quoque tarda est. hi contis nauigia appellebant, hi dum considerent, re-
mos aptari prohibebant: quidam enauigare properantes, sed non expectatis qui simul esse
debebant, clauda & inhabilia nauigia languide moliebantur: alia nauium inconsulte ruen-
tes non receperant, pariterq̄, & multitudo & paucitas festinantes morabatur. clamor hinc
expectare, hinc ire iubentium, dissonaq̄, voces nusquam idem ac vnum tendentiam, nō ocu-
lorum modò usum, sed etiam aurium abstulerant. ne in gubernatoribus quidem qui dquam
opis erat, quorum nec exaudiri vox à tumultuantibus poterat, nec imperium à territis in-
compositisq̄, seruari. Ergo collidi inter se naues, abstergerique inuicem remi, & alij alu-
rum nauigia urgere cœperunt. crederes non vnus exercitus classem vehi, sed duorum na-
uale inisse certamen. Incutiebantur puppibus proras, premebatur à sequentibus qui antee-
dentes turbauerant, iurgantiū ira perueniebat etiā ad manus. Iamq̄, æstus totos circa flu-
men campos inundauerat, tumulis duntaxat eminentibus velut insulis paruis, in quos ple-
riq̄, trepidi omnis nauigijs enare poterāt. dispersa classis partim in præalta aqua stabat, qua
sub-

subfederant valles, partim in vado harebat, utcumque inaquale terra fastigium occupauerant vnde: cum subito nouus & pristino maior terror incutitur, reciprocare cepit mare, magno tractu aquis in suum fretum recurrentibus, reddebatque terras paulo antè profundo salo mergas. Igitur destituta nauigia alia precipitantur in proras, alia in latera procumbunt. Strati erant campi sarcinis, armis, auulsarum tabularum, remorumque fragmentis. Miles nec egredi in terram, nec in naue subsistere audebat, identidem presentibus grauiora quæ sequerentur exspectans. vix quæ perpetiebantur, videre ipsos credebant, in sicco naufragia, in amni mare, nec finis malorum, quippe astum paullo post mare relaturum: quo nauigia alleuarentur, ignari: famem & vltima sibi met ominabantur. belux quoque fluctibus destituta terribiles vagabantur. iamq; nox appetebat. & regem quoq; desperatio salutis, ægritudine affecerat: non tamen inuictum animum cura obruunt, quin tota nocte præsideret in speculis, equitesq; præmitteret ad os amnis, ut cum mare rursus exastuare sensissent, procederent. nauigia quoq; & lacerata refici & euersa fluctibus erigi iubet, paratosque esse & intentos, cū rursus mare terras inundasset. Tota ea nocte inter vigilias adhortationesq; consumta celeriter equites ingenti cursu refugere, & secutus est æstus: qui primò aquis leni tractu subeuntibus cepit leuare nauigia: mox totis campis inundans etiam impulsit classem, plaususque militum nauticorumque insperatam salutem immodico celebrantium gaudio, litoribus ripisque resonabat: vnde tantum redisset subuo mare: quò pridie refugisset: quænam esset eiusdem elementi natura modò discors, modò imperio temporum obnoxia mirabundi requirebat. Rex cū ex eo quod acciderat, coniectaret, post solis ortum statum tempus esse, media nocte, ut æstum occuparet, cum paucis nauigijs secundo amne defluxit: cunctusque os eius CCCC. stadia processit in mare, tandè voti sui compos, præsidibusq; & maris & locorum dijs sacrificio factò, ad classem redijt. hinc aduersum flumen subijt classis. & altero die appulsa est, haud procul lacu falso, cuius incognita natura plerosque decepit temerè ingressos aquam: quippe scabies corpora inuasit, & contagium morbi etiam in alios vulgatum est. oleum remedio fuit. Leonato deinde premissò ut puteos foderet, quæ terrestri itinere ducturus exercitum videbatur: quippe sicca erat regio, ipse cum copijs substitit vernum tempus expectans. interim & vrbes plerasque condidit. Nearchò atque Onesicrito nauticæ rei peritis imperauit, ut validissimas nauium deducerent in Oceanum: progressiq; quoad tuto possent, naturam maris noscerent: vel eodè amne vel Euphrate subire eos posse, cū reuerti ad se vellent.

DUCIBVS DEINDE SVMTIS) ex eius loci incolis. Arrianus negat vllos duces principio habuisse, omnes enim incolas ad famam aduentus Alexandri in montes & filuas antè profugisse, quam Alexander ad ea loca accederet.

PERVIRAX CVPIDO INCESSIT VISENDI OCEANVM) Multis hic nominibus nimium gloriæ studium Alexandri carpit scriptor, quòd eius impulsu cupidinis se & suos, fortissimos viros in præsentissimum salutis periculum coniecerit, dum ignotum flumen sine ducibus regionis & amnis peritis ingrederetur, ignarus quantum inde abesset, quæ ripas adfiderent gentes, quo impetu ostium Indi in mare præcipitaret, an mare pacatius venientem amnem velut hospitem placidè acciperet, an flumen ipsum largas naues admitteret. Sed omnia rex sua felicitate metiebatur, quæ hic etiam non nihil hæsilisse primum visa, ad extremum tamen omnes ex omnibus periculis explicauit.

NAVIGABANT ERGO, OMNIVM, PER QVÆ FEREBANTVR, IGNARI) Non habeo meliorem huius capituli & nauigationis comitem, ducem & doctorem ipso Arriano (nā Diodorus * vix vno alteròve verbo rem attingit) qui accuratè omnia exponit, quem hoc loco pro me haud paullo meliorem interpretem substituo: Ipse, inquit, * (Alexander nempè) cum delectis nauibus vltèrius progreditur exploraturus, an ea parte, quæ flumen in mare exit, facilis classis transitus futurus esset: progressusq; ab Insula CC. circiter stadia, aliam insulam prospicit iam in mari sitam. Tum ad priorè fluminis insulam redit, atque ad eius promontorium appulsus, dijs quibus ab Amnone se sacrificare iussum esse dicebat, sacrum facit. Postero die ad aliam in Oceano sitam insulam nauigat. quò vbi venit, alijs hostijs, alijs etiam dijs, alio quoque modo sacrificat. id quoque ex Ammonis oraculo facere se prædicans. Ipse Indi amnis ostia prætergressus, in vasto pelago nauigauit, exploraturus (vt ipse quidem dicebat) an aliqua regio vicina mari appareret: mox verò iudicio, præcipuè vt in Oceano qui vltra Indos est, nauigasse diceretur, ibi tauros Neptuno casus in mare proiecit, libationeq; sacrificio superaddita, phialam auream & crateras aureas, gratias agens, in undas immisit: precatus, vt exercitum naualem, quem cum Nearchò in sinum Persicum, atque ostia Euphratis & Tigridis mittere statuerat, saluum & incolumem traducat.

* 1. 17. pag. 370. sub tit. nem.

* 1. 6. pag. 266. in 8.

Nostamen ad singula Curtij etiam verba, ubi usus erit, accedemus; nec enim eadem semper Arrianus & Curtius tradunt. Hic alter plura, alter pauciora narrat; mox contra, alter copiosior, alter breuior est, ut fieri solet in eiusdem rei enarratione.

IAM CCCC. STADIA PROCESSERAT) duodecim nempè milliaria germanica & amplius semis.

AGNOSCERE AVRAMMARI) quia cruda, aspera, incocta, vento præsertim flante & æstu maris impellente, vel ab illo impulto: sicut sentiunt ij qui à Noto, Austro, & meridie, arcticas regiones niue & glacie horridas patunt.

ADESSE FINEM LABORIBVS) nulla vnquam concio regis gratior fuit Macedonibus. Sed vehementer decepti sunt, ut infra & hoc a ex libro, & mox sequenti b patebit.

NEC NATVRAM LONGIVS POSSE PROCEDERE) Quàm hoc vanum! ubi Sinæ, Aurea Cheronesus, Moluccæ, Philippinæ, Japonæ? & ad Occidentem Peruana & Mexicana amplissimæ regiones: illis quidem temporibus & multis etiam postea sæculis incognitæ gentes, & hodiè celeberrimæ, omniumque literis & monumentis celebratæ.

NAVITICI REMIGANT) sæpius vitur hoc nomine Curtius, quo comprehendit remiges, nautas, naucleros, nauarchos, & gubernatores.

DISPARES VNDAS) falsas & dulces.

LENI ADHVC AESTV) æstus, est reciprocatio maris, hoc est, accessus & recessus. de quo mox plenius.

ALIAM IN SVLAM) reor hanc esse, quam Arrianus Cillutam appellat, qui in Indicis aliàs, tres alueos Indi fluminis nominat, in quos clasis Alexandri priusquam Oceanum attingeret, delata est, Sturam, Carmana, Coreatim, altamque insulam Corcala dictam. Plutarchus * Schilustin & Pflutucim vocatam ait.

* In Alex.
p. 701. in
fin.

PAVLLI LENIVS) quia propinquiores erant mari, cuius iam æstum retardantem aquas fluminis, amnis sentiebat.

TRIA FERMEHORA ERAT, CVM STATA VICE OCEANVS EXAESTVANS IN VEHICOEPIIT, ET RETRO FLVMEN VRGERE) Non disputabo hîc de motu fluxuque maris, vel naturali, (cùm vel à Septentrione in Austrum, vel Oriente in Occidentem fertur) vel de violento, cùm ventis agitatam nunc huc, nunc illuc contrarijs motibus impellitur. Sed de æstu duntaxat pauca, ad locum hunc explanandum, hic collocabo. Aestus maris est, cum illud nunc intumescit, nunc rursus detumescit, idque certis horis siue senis, siue septenis, siue octonis, atque aliter hoc, aliter alio in mari, de quibus doctè & eruditè Conimbricenses in meteoris tract. 8. c. 4. & seq.

In littore Cambaia, inquit, qua est in faucibus Indi, mare binis horis triginta circiter leucas accessu obtegit: binis, totidem, recessu detegit. Itaque tanta rapiditate agitur, ut homines ingruentem è pelago vndam vix cursu euadant. Ne verò incautos æstus arripiat, cymbali sonitu admonentur. Nec naues ibi possent commorari, nisi haberent lacunas ad eum usum defossas, in quibus mari abeunte consistunt. Postremò, nec eodem diei tempore vbique æstus incipit ac desinit: quandoquidem singulis diebus vnâ ferè hora mare tardius ascendit.

Hic obserua lector illa verba In littore Cambaia, & quæ sequuntur, omninò ad hunc Curtij locum pertinere: Cambaia enim est in faucibus Indi, ut supra monuimus.

Quærent deinde naturæ interpretes, quæ sit sit res, quæ tantos maris æstus cieat. ubi alij mundum aiunt esse animal, & in Oceani profundis nares habere, per quas emissæ anima vel hausta inflet maria, & resorbeat: alij arbitrantur sub Oceano, vel circa, quosdam genios versari, qui inuident & recipiant mare: alij crediderunt à fluminibus ex altis montibus præcipitantibus, mare impelli: alij terræ situi aut motibus, alij Soli, alij alijs causis æstus adscribere. Sed tota propè sapientum & veterum & recentium natio rationes æstus Lunæ impressionibus assignant. Apuleius de Mundo libro primo. Sentitur etiam cæli marisque cognatio; cum mensuris cursibus Lunæ, detrimenta & accessus fretorum atque æstum deprehenduntur. Hanc sententiam etiam laudat & sequitur Conimbricensis Academia, quomodoque id fiat eruditè exponit, simulque ad varias inde natas questiones & dubitationes respondet, quas tu capite sexto & septimo tractat. octauo cognoscet.

TERTIA FERMEHORA) ante meridiem, post solis ortum, quæ apud nos est nona antemeridiana.

Tempora æstus iam supra ex cap. 4. Conimbr. didicisti.

ADVERSVM) in feretortum, retrorsum actum, reciprocum.

IGNOTA VVLGO Freti NATVRA ERAT) imò non turbæ nauticæ & militari tantum ignota, sed ipsi Alexandro & sapientum collegio. Quamuis enim ex Græco & Aegeo mari, atque Euripis, de alijs quoque maribus conijcere possent: Indici tamen Oceani ingenium, ante id ætatis Europæ prorsus erat ignotum, nec coniectura assequi poterant, quantis illic exæstualet fluctibus, quantoque impetu ferretur, & quo tempore exundaret.

SED IN TVMVLTV) elegans hypotyposis ingentis perturbationis velut oculis subiecta quam,

quam lector, non oculis spectare, sed ipse quoque trepidare, festinare, timere, nec sine voluptate videtur. Verum enim, quod ait Lucretius * in re non absimili, aut etiam diuersa.

* l. 2. v. 1. & seqq.

*Suaue, mari magno turbantibus aequora ventis
E terrâ * magnum alterius spectare laborem.
Non quia vexari quemquam est iucunda voluptas,
Sed, quibus ipse malis careas, quia cernere suaue est,
Suaue etiam belli certamina magna tueri,
Per campos instructa, tua sine parte pericli.*

* E libro

CONTIS) longis & robustis perticis & hastis.

DVM CONSIDERENT) milites, dum quisque locum in nauî quæreret, vbi consideret, impediebant remiges, vt remos applicare non possent.

CLAUDA ET INHABILIA NAVIGIA) clauda, non omnibus partibus integra; deerant enim & multi remi & remiges, & qui necessarijs rebus naues instruerent naucleri, desiderabantur. Inde fiebat, vt non possent citò enauigare, vel in ripam, vel in medium flumen.

MVLTITUDO ET PAUCITAS) in quibusdam erant nimis pauci, in quibusdam nimis multi. Ita vtræque res moram nauigationi iniecit, nimium, inquam, & minimum.

CLAMOR) vt supra * de perturbatione prælij, & confusa Pori acie dixerat, tot fuisse imperatores, quot agmina, licebit hic affirmare tot fuisse gubernatores, quot vectores, omnes impediebant, nemo parebat, nihil in medium consulebatur.

* l. 3. c. 25.

COLLIDI INTER SE NAVES) confer ista cum Arriani verbis: *Orta tempestas ventusque afflui contrarius canas vndas ciebat, nauesque inter se collidebat, &c.*

ABSTERGERIQUE INVICEM REMI) similem fere casum, in pugna tamen nauali & seriâ describit Lilius: l. 28. p. 694. num. 30.

Abstergere & detergere idem est, & valet, quod frango, vt Virgilius loquitur, *Franguntur remi*, vel abscindo. Aulus Hirtius de bello Alexandrino: *Nallius remi detergerentur.* Cæsar lib. de bello ciuili: *aut remos transcurrentes detergere, si possent, contendebant.* Abstergo & abstergeo, detergo & detergeo dicitur, secundi & tertij ordinis.

RECIPROCARÉ COEPIT) recipere se intra littus suum, & ad priorem redire statum.

STRATIERANT CAMPI SARCINIS)

Arma virum, tabulæq; & Troia gaza per vndas.

Virg. lib. 1. Aen. v. 118.

IN SICCO NAVFRAGIA) eleganter hoc & acutè, à contrario, cum naufragia in alto fieri soleant, hic in terra faciebant naufragia. Ita permutata rerum natura, vt vbi terra fuerat, edet mare.

FAMEM ET VLTIMA SIBI OMINABANTVR) omnia enim circum loca sterilibus obsita arenis, nihil alimentorum pollicebantur.

BELVAE FLUCTIBVS DESTITVTAE TERRIBILES VAGABANTVR) palpabant in æstuiam tenui & deficiente, hærebantque in vadis, vel frustra conabantur æstum sequi, vt immanes phocæ, quales nostra tempestate apud Batauos per æstum in littus eiectas accepimus, vt per gradus & scalas in tergum beluæ esset enitendum. Apud Osorium * quoque legimus in Cananorensis arcis obsidione, cum Lusitani maxima fama premerentur, magnam ingentium squillarum vim per æstum in littus expulsam, quibus famem depulerint. Maffæus * locustam marinam fuisse eiectam, idque in D. Virg. assumptæ die diuinitus accidisse refert.

* l. 4. De rebus Emæ manuclis sub fin. * lib. 3. hist. Ind. p. 58. in fol.

REX CVM EX EO QVOD ACCIDERAT P. S. O. STATVM TEMPVS ESSE) qui supra dixerat, hora tertia (quæ nobis ante meridiem nona) Oceanum exæstuasle, obseruauit æstum posttridie ante meridiem rediturum.

De Euriporum & reciprocationum maris tempore, supra ex Conimbricensium chartis ad meteora Arist. c. 4. monitus es.

tract. 8.

CCCC. STADIA) idem spacium supra exposui hoc cap.

TANDEM VOTI SVI COMPOS) redi ad illa huius capituli verba: *Adesse finem labori,* &c.

DIIS SACRIFICIO FACTO) præsidibus maris, Neptuno regi maris.

* Virg. l. 1. Geor. v. 437. b Idem l. 3. Georg. v. 119.

a *Glauco, & Panopæa & Inoo Melicerta,*

b *Taurum Neptuno, taurum tibi, pulcher Apollo,*

Nigram Hiemi pecudem, Zephyrus felicibus albam.

Arrianus supra laudatus: *Ibi tauros Neptuno casos in mare proiecit, libationeq; sacrificio super adita. phialam auream & crateras aureas, gratias agens, in vndas immisit.* Siculus: *Tunc cum familiaribus ad Oceanum prouectus, duabus illic insulis repertis, magnifico deos sacrificio veneratur, aureaq; pocula non pauca, nec pondere exigua, vna cum libamentis in mare proiecit: tandem excitatis in Thyos & Oceanis honorem aris, expeditioni propositæ finem imposuisse ratus, classe per amnem terrò reuehitur.*

l. 17. p. 570.

AD CLASSEM REDIIT) Arrianus bis in Oceanum excurrisse Alexandrum, vt vtrumque Indi ostium exploraret, vt per lenius, classem in Oceanum deduci iuberet.

ADVERSVM FLVMEN) tota classis recessit aliquantulum à mari, & ad salsum locum à quâ marinatinctum, classem applicuit.

SCABIES CORPORA INVASIT) de virtutibus & vitijs aquæ marinæ θαλασσίς ὕδατος tractat Dioscorides lib. 5. cap. 19. Sed nos non profiteamur hic medicinam, nec ploræ vel scabiei abstersionem. maculas codicû, si quæ incurrunt, lubinde diluimus & repurgamus, cætera vide apud Aesculapij cultores.

Hic autem, quod docet Curtius, scabiem ex locu tinctis exortam, causam reor, quod aqua illa non fuerit marina, sed mixta, & in lacu stagnante semiputris, ex qua nata sit pfora & scabies. de lacu plura Arrianus p. 137.

PUTEOS FODERET) de puteis testatur etiam Arrianus, quamuis non per Leonnatum. Iustinus: *Inde iter terrestre facturum, cum arida loca media dicerentur, puteos opportunis locis fieri præcepit.*

VERNVM TEMPVS EXPECTANS) Arrianus explicat plenius: Ipse denud in lacum nauigans, alias porticus naualiaque exstruxit, præsidia quæ ibidem relicto, frumentum in quatuor menses conuexit, aliaque ad navigationem necessaria parauit. Erat verd id anni tempus ad nauigandum ineptum. Etesia enim spirabant, qui quidem ea anni parte non à Septentrione vt apud nos, sed ab Oceano ex Austro possimum exurgunt. Siquidem ab initio hiemis, quæ simul cum occasu Pleiadum incipit, ad solstitium hibernum vsque nauigabilem in locis Oceanum esse narrabant. Tum enim temporis cum regio multis pluuijs madet, lenes auras excitari, & ad nauigationem tam velis quam remis faciendam accommodatas.

NOVAS VRBES CONDIDIT) quot, & quas, & quo nomine, hoc loco nemo prodidit: aliàs docuimus per omnem orbem duas & septuaginta ab illo conditas, & octodecim, inter has, Alexandrias, alias Nicæam, Bucephalam, Nicopolim, Barcen, hoc loco Iustinus nominat Xylenopolim, Cardusi opidum, Cadrusiam Solinus appellat, sicut Arachosiam Semiramidis, Campysiam Cyri, alias anonymas nobis.

NEARCHO ATQVE ONESICRITO) Nearchus præfectus erat totius classis, Onesicritus gubernatorum, vt Arrianus in Indicis docet, quæ de tota primùm classe Alexandri, mox de Nearchi & Onesicriti paraplō plura narrat p. 180. & seq.

* In Alex.
M p. 701.
in fol.

Plutarchus* de eadē: *Descensus, inquit, Alexandri per flumina ad Oceanum, septem mensium spacium absumsit, vt verd classe ad Oceanum penetravit, accessit ad insulam, quam ipse Scillusin, Psiltucin alij appellauere ibi exscensione facta, sacrificauit, pelagique & ora maritima quatenus assequi valuit, indolem collustrauit. Inde precatum, ne quis post se mort alium expeditionis suæ transcenderet terminos, regressus est. Naves circumuehi iussit, relicta ad dextram India: Classi præfecit Nearchum, magistrum gubernatorum Onesicritum creauit. Hic ergo Nearchum relinquamus, donec ad eum lib. 10. c. 2. reuisamus.*

EODEM AMNE VEL EUPHRATE) eodem amne Indo, vel Euphrate, nam & is in Oceanum se exonerat. Aduersus ergo ijs fluminibus poterat ad Alexandrum iam Babylona cogitantem redire.

CAPVT XVII.

ARGVMENTVM.

Varias gentes recipit in fidem. oppidum constituit. maritimos Indos adit. elurit. simul exercitus pestilente laborat.

Namque mitigata hieme, & nauibus quæ inutiles videbantur trematis, terra ducebat exercitum. Nonis castris in regionem Abaritarum, inde totidem diebus in Cedrusorum peruentum est. Liber hic populus concilio habito dedit se, nec quidquam præter comæatus imperatum est. Quinto hinc die venit ad flumen, Arabon incola appellat. regio deserta & aquarum inops excipit, quam emensus in Noritas transit ubi maiorem exercitus partem Hephastioni tradidit, leuem armaturam cum Ptolemæo Leonatoque paruitus est. tria simul agmina populabantur Indos, magnaque præda acta sunt maritimos Ptolemæus, cæteros ipse rex, & ab alia parte, Leo.

se Leonatus urbem. In hac quoque regione urbem condidit, deductique sunt in eam Arachosii. hinc peruenit ad maritimos Indos: desertam vastamque regionem late tenent: ac ne cum finitimis quidem ullo commercij iure miscentur. ipsa solitudo natura quoque immitia efferauit ingenia. prominent unguis nunquam recisi, coma hirsuta & intonsa sunt. tuguria conchis & ceteris purgamentis maris struunt. ferarumpellibus tecti, piscibus sole duratis, & maiorum quoque beluarum, quas fluctus eicit carne vescuntur. Consumtis igitur alimentis Macedones primo inopiam, deinde ad vltimum famem sentire ceperunt, radices palmarum (namque sola ea arbor gignitur) ubique rimantes. sed cum haec quoque alimenta defecerant, iumenta cadere aggressi, ne equis quidem abstinebant; & cum deessent quae sarcinas veherent, spolia de hostibus propter quae vltima Orientis peragrauerant, cremabant incendio, famem deinde pestilentia secuta est; quippe insalubrium ciborum noui succi: ad hoc, itineris labor, & agritudo animi vulgauerant morbos, & nec manere sine clade, nec progredi poterant. manentes famem, progressos acrior pestilentia urgebat. ergo strati erant campi penè pluribus seminiuis, quam cadaueribus. Ac ne leuius quidem agri sequi poterant: quippe agmen raptim agebatur, tantum singulis ad spem salutis ipsos proficere credentibus, quantum itineris festinando praeceperent. igitur qui defecerant, notos ignotosque ut alleuarentur, orabant. Sed nec iumenta erant quibus excipi possent, & miles vix arma portabat: imminentiisque etiam ipsis facies mali ante oculos erat. Ergo saepius reuocati ne respicere quidem suos sustinebant, misericordia in formidinem versa, illi relictis deos testes, & sacra communita, regisque implorabant opem: cumque frustra surdas aures fatigarent, in rabiem desperatione versi, parem suo exitum, similesque ipsis amicos & contubernales precabantur. Rex dolore simul ac pudore anxius, quia causa tanta cladis ipse esset, ad Phraathernem Parthienorum satrapem misit, qui iuberet camelis cocta cibaria afferre, alios quoque finitimarum regionum praefectos certiores necessitatis suae fecit: nec cessatum est ab his. Itaque fame duntaxat vindicatus exercitus, tandem in Cedrosiae fines perducitur. omnium rerum solo fertili regio est, in qua statua habuit, ut vexatos milites quiete firmaret.

NONIS CASTRIS IN REGIONEM ABARITARVM) hoc Geographus Arbies appellat, In p. 494
ea, inquit, primum Arbies habitant, eodem nomine quo Arbi flumen appellat, quod eos à sequentibus Ori-
tu diiunxit, mille ferè stadiorum oram habentes, ut Nearchus ait, quae & ipsa Indorum pars est. Plura
Arrianus a, & Siculus b, quos videbis: Arbios Plinius c vocat.

NONIS CASTRIS) nono die.

IN CEDROSIORVM) ita lege Gedrosiorum, non Cedrosiorum vel Cedrosiorum, est ubique
apud Graecos.

Gedrosiam describit Marcianus Heraclotes Ponticus in suo periplo * i Gedrosia, inquit, à pag 54
septentrione Drangiana & Arachosia circumscibitur, ab occasu vsque ad mare Carmaniam habet, ab
Oriente parte India quoad Indum flumen pertinet, vsque ad Arachosiam iam dicta terminos definitur. A
meridie Indico Oceano clauditur. Descendit deinde ad singularem eius regionis descriptionem.
Nobis haec satis.

AD FLVMEN ARABON) Straboni est Arbis, Ptolemæo Araps; Arabion Arriano; Plinio Ar-
bites. Ptolemæus urbem in Gedrosia Arbim, populum Aberitas maritimum facit.

NORITAS) Oritas Arrianus * appellat, & reor apud Curtium rescribendum Oritas vel Ho-
ritas, mutato N in H, quemadmodum Coloniensis Allobrogum editio habet, sed melius sine Ho-
piratione, quemadmodum est apud Arrianum, Strabonem, Periegetem. Siculus tamen nec No-
ritas, nec Horitas, nec Oritas, sed Neoritas vocitat, quem contracta syllaba videtur imitatus
Curtius, sed in Oritas tres principes veterum Graecorum coniurant, ut merito illa lectio sit alijs
praefenda. Strabo * quoque Oritas vocat, cuius locus hic facit: Postea, inquit, sunt Oritæ gens li-
bera conditionis, quarum paraplu seu praeternavigatio mille octingentorum est, id est; quinquaginta
sex miliariorum germanicorum cum quadrante. De Oritis plura Periegetes: qui & Aribas rectè
cum his coniungit: & ad illum Eustathius.

TRIA SIMVL AGMINA POPVLABANTVR INDOS) testatur * hoc Geographus, Nam * pag 82
copijs, inquit, trifariam diuisis, ipse (Alexander) cum exercitus parte per Gedrosiam profectus est, à ma-
ri quingentis stadys, ubi plurimum iter faciens, ut simul & classioram commodam pararet, saepe etiam
mari appropinquauit, tamen id inopes difficileque & asperas actas habebat. Curtius tamen non
inter Cedrosios hanc barbaram gentem recenset, ut ex fine huius capituli constat; nec Plutar-
chus.

ARACHOSII) Alexandrum à Pontica regione in vltimam Indiam secuti, regrèdere ad l. 7. c. 3. de eisd. l. 4. c. 28.

AD MARITIMOS INDIAM) Per Gedrosiam profectus, vt iam ex Strabone quoque ostendimus. Sequitur barbarissimæ Gedrosiorum gentis maritimorum descriptio, quæ feritatem, mores, cultum sine cultu corporis, ædes, victum explicat, omniaque ex Diodoro haulisse videtur, quem adibis p. 571. & seq. De tugurijs etiam Arrianus, *Iam tuguria, inquit, ex conchis congesta facta, tecta ex piscium spinis.* De huius generis tectis è piscium ossibus erectis leges etiam apud Olausum M. Idem Arrianus in Indicis: *Erant, inquit, captiui crassis corporibus, capite & vnguibus ferinis: siquidem vnguibus loco ferri vti dicebantur, piscesq; vñs discindentes, ligna etiam molliora vñs secabant: ad duriora saxis acutis vtebantur: ferrum apud eos non erat. Ferarum, aut grandium piscium pellibus sese vestiebant.*

CONSUMTIS IGITUR ALIMENTIS) hoc tristissimum Alexandri iter, vltimamque famem & sitim, magnam exercitus stragem complures tradunt scriptores, è quibus princeps est Geographus. p. 496 & seq. vel pag. 828. & seq.

Obiter, quæ à Strabone l. 15. pag. 829.

περὶ τῶν φοινίκων ἔγκεφάλου

De palmarum cerebro seu medulla,

dicuntur referri. De hoc cerebro mira ab Antonio * Mureto deridiculo cuiusdam errore, qui cum in Plutarcho legerat, Phœnicis cerebrum dulce quidem esse, sed lædere caput, existimauit, de Phœnicis auis cerebro agi, quod sanè nunquam existimasset, si ipse cerebrum habuisset, eleganter & lepde rem totam narrat Muretus, si lubet illum videre. Ego propero ad Curtiū. De his plura Theophrastus a, Plutarchus b, Plinius c, Siculus d, Arrianus e copiosissimè, quem cum cæteris curiosus lector non sine operæ fructu perleget.

Idem in Indicis breuissimè. *Post Oritas Gedrosii habitant, quorum fines difficulter cum exercitu Alexander transit, pluraq; incommoda & damna accepit, quàm in tota reliqua expeditione.*

RADICES PALMARVM) Strabo de hac ipsa re suprâ laudatus ἀπὸ δὲ τῶν φοινίκων ἴνῃ σωτηρία, τῶν τε καρπῶν, & τῶν ἔγκεφάλων palmarum tamen & fructus & cerebrum saluti fuit. At * Plinius ait, milites Alexandri palmis viridibus strangulatos fuisse. Idemque ante Geographus docuerat in xv. οἷοι δὲ παρὰ τὸν ποταμὸν πολλοὺς ἐπινηγόντων, crudὰ παλμὰ πολλοὺς suffocabant. In Gedrosia id factum est pomi genere. Arrianus & τὰς τῶν φοινίκων βάλανους κατακομισσάτων palmarum etiam dactylos adferre iussit. Mira sunt quæ de Indica palma tradidit noster * Maffæus, illam omnia vitæ necessaria præbere incolis, victum, potionem, cultum, chartas, naues, vela, funes, & omne nauticum instrumentum largitur.

EA SOLA ARBOR GIGNITVR) hoc quidem & Maffæus affirmavit, sed Arrianus pag. 138. sic narravit.

FESTINANDOPRÆCIPERENT) ita suprâ locutus est: *si me præceperit fatum.* Si præoccuparit, anteuertit. Quæ hic narratur exercitus incommoda, damna, morbi, & strages, eadem iâ suprâ ex Strabone, Arriano, Plutarcho, Siculo audisti.

MISERICORDIA IN FORMIDINEM VERSA) Cæsar in vii. *In summo periculo timor misericordiam non recipit.*

REX DOLORESIMVLET PVDORE) omnia ab Alexandro simulata, testibus Arriano, & Strabone existimata sunt, illumque hæc studio superandi Cyri & Semiramidis famam, non ignarum futurorum malorum, aggressum.

PHRATAPHERNE) de hoc suprâ, l. 6. c. 8. l. 8. c. 2. & 7.

GEDROSIAE FINES) ita scribe, non Cedrosiæ, vt ante monui.

OMNIUM RERVM FERTILIS OLO) Geographus * non valde fertile soluma ffirmat: *Supra hos, inquit, est Gedrosia, minus quàm India exusta, quàm reliqua Asia magis. Ea fructuum & aquarum inopia laborat, nisi est ate; nec multo melior est, quàm regio Ichryophagorum: fert tamen aromata, præcipuè nardum & myrrham, vt Alexandri exercitus bis pro tecto & stratis vteretur, odoratiorem simul & salubriorem aërem habens, & quæ sequantur.*

Plura Periegetes, Eustathius, Arrianus, Ammianus Marcellinus, l. 23. p. 312. Plutarchus.

CAPVT XVIII.

ARGVMENTVM.

Defectores victi, puniti. Rex damna refarcit exercitus. Bacchi triumphum æmulatur.

Hic Leonati literas accipit, conflixisse ipsum cum octo millibus peditum & CCCC. equitibus Noritarum, prospero euentu. A Cratero quoque nuncius venit, Ozinem & Zariaspem nobiles Persas defectionem molientes oppressos à se, in vinculis esse. Præposito igitur regioni Siburtio (namque Memnon præfectus eius nuper interierat morbo) in Carmaniam ipse processit. Aspastis erat satrapes gentis, suspectus res nouare voluisse, dum in India rex est: quem occurrentem dissimulata ira comiter allocutus, dum explorare qua delata erant, in eodem honore habuit. Cum India præfecti, sicut imperatum erat, equorum, iumentorumque iugalium vim ingentem, ex omni qua sub imperio erat regione misissent, quibus deerant impedimenta, restituit. Arma quoque ad pristinum refecta sunt cultum, quippe haud procul à Perside aberant, non pacata modò, sed etiam opulenta. Igitur, ut supra dictum est, æmulatus patris Liberi non gloriam solum, quam ex illis gentibus deportauerat, sed etiam famam, siue illud triumphus fuit, ab eo primùm institutus, siue bacchantium lusus, statuit imitari, animo super humanum fastigium elato. vicis per quos iter erat, floribus coronisque lætæ inbet; liminibus adium crateras vino repletos, & alia eximia magnitudinis vasa disponi: vehicula deinde constrata, ut plures capere milites possent, in tabernaculorum modum ornari, alia candidis velis, alia veste preciosa. Primi ibant amici & cohors regia varijs redimita floribus coronisque. alibi tubicinum cantus, alibi lura sonus audiebatur. item in vehiculis pro copia cuiusque adornatis commessabundus exercitus armis, qua maxime decora erant, circumpendentibus, ipsum conuiuiaque currus vehebat, crateris aureis, eiusdemque materia ingentibus poculis pragrauis. Hoc modo per dies septem bacchabundum agmen incescit, parata præda, siquid victis saltem aduersus commessantes animi fuisset. Mille hercule viri, modò & sobrii, septem dierum crapula graues in suo triumpho capere potuerant. Sed fortuna, qua rebus famam pretiumque constituit, hoc quoque militia probrum vertit in gloriam, & præsens at as & posteritas deinde mirata est, per gentes nondum satis domitas incesisse temulentos; barbaris quod temeritas erat, fiduciam esse credentibus. Hunc apparatus carnifex sequebatur: quippe satrapes Aspastis, de quo ante dictum est, interfici iussus est. aded nec luxuria quidquam crudelitas, nec crudelitati luxuria obstat.

PROSPERO EVENTU) contrarium ferè docet Sículus, * Et dum adhuc, inquit, in itinere est Alexander, * Oritarum quidam Leonati agmen adorti, numerum haud exiguum prostrauere, & hinc ad sua se receperunt. Fuit Leonnatus vnus è septem custodibus corporis Alexandri, qui omnes magni principes & agminum ductores fuere, inter quos duo postea regnarunt, Ptolemæus & Lyfimsachus, quibus octauus accessit Peucestes, * teste Arriano. * pag. 572. alicer montanorū

OZINEM ET ZARIASPEM) Alius Ozines, alius Orlines fuit, de quo lib. seq. Ozinem Arrianus hic Ὀζίνην Ordonem appellat τὸν ἀποσάτρα πρὸς τὴν Ἰνδίαν. Alexandro, inquit, iam Carmaniam ingresso, Craterus ad eum venit, reliquum exercitum & elephantes secum ducens, vnaque Ordinem, quem quod defectionem molitus esset, ceperat. De Zariaspe Satrapa nihil memini apud alios legere, nisi forte sit Baryaxes Medusa apud Arrianum affectati regni postulatus & interfectus. * de rebus gestis Ale. m. p. 143. Idem in Indicis. pag. 184. f. 1. 6. extre.

SIBVRTIO) Sisyrtius est Arriano, * quem Siburtium Curtius vocat, Carmaniae satrapa, postea Gedrosorum & Arachotorum prætes: Apollophanem, quod nihil eorum, qua imperata ei fuerant, perfecisset, satrapatu deponit, Thoante in eius locum successit: qui quum ex morbo decessisset, Sisyrtius ei successor est datus. Hic ipse Carmaniae satrapa erat, nuper admodum id muneris ab Alexandro consecutus: tum verò Arachotorum & Gadrosorum imperium illi collatum est. Carmaniam verò Tlepolemus Pyrophanis filius tenuit. * pag. 277. p. 142. vel p. 277. in §.

* lib. 18. p.
587. sub f.

Diodorus etiam Σιβυρτιος appellat, latinè Sibirytios vel Siburtius.

MEMNON PRAEFECTVS) de hoc Curtius l. 7. c. 3. *Arachosij Memnon datus praetor. & lib. hoc*

cap. 7.

IN CARMANIAM) Carmania parte sui, Marciano Heracleote auctore, Persicum sinum respicit, parte verò, Indicum Oceanum post Persicum sinum. Circumscribitur à septentrione Carmania deferra, ab Occidente, Perside & flumine Bagrada, & parte etiam reliqua sinu Persico, eò quod Carmanico sinu illum respiciant. Ab Oriente Gedrosiam iuxta Persicas alpes respicit à meridie post fauces Persici sinus Oceano Indico. Subiicit deinde singularium partium spacia. Nec Ptolemæus dissentit, Geographus * paullo plura de Carmania, & eius fertilitate, & fluminibus auro fulgentibus, & moribus refert.

* p. 499.

* pag. 21.

Plinius eadem de auro & arsenio. Periegetes eadem decantat: ad quem vide * Eustathium.

Docet * Periegetes, quod circa Persicum sinum magna gens Carmani dicti habitent, ubi flumen ramenta auri deferat. Sunt ibidem metalla argenti & Arsenici, & æris, & rubricæ seu minij, & montes duo ex Geographi * sententia, alter Arsenici (quod vulgari lingua Arsenicum vocatur) ferax, alter salis. Fert ibidem vitis racemos sæpè bipedales rotundis & magnis acinis, significat Carminia, incolarum lingua calorem. Habet ab Oriente Gedrosios.

* lib. 15.

p. 837.

ASPASTIS) de hoc praetore Carmaniae, nihil vel alibi, vel apud alios, quod meminerim, legi; quamvis Arrianus praetores gentium non indiligenter annotarit, huius tamen mentio nulla est. Hunc Aspastio occidit Alexander inter ipsum Bacchi triumphum, ut supra Curtius exposuit, cui Tlepolemus suffectus.

p. 143.

INDIAE PRAEFECTI) Philippus, Taxiles, Porus rex, Pytho, Oxyartes, Eudemus, de quibus in VI. Arrianus. Indorum praefectis addit idem Stasanorem Ariorum, & Phrataphernem Hyrcanorum, Mardorum, Parthorum, Tapyrorum praetorem laudat, magnas iumentorum & elephantorum copias ad Alexandrum adducentes. *Stasanor, inquit, & Phrataphernes magnam iumentorum atque elephantorum copiam ad Alexandrum duxerunt, simul ac eum in Gadrosos exercitum eadem illa incommoda, quæ passus fuerat, subiturum. Et quidem peropportune cum ipsi, tum camelis & iumenta aduenerunt, omniaque partim in singulos praefectos, partim per centurias & cohortes pro numero elephantorum partiti sunt.*

IVMENTORVM QVE IVGALIVM) clitellariorum & dorfuariorum, quæ plaustra veherent, aut sarcinas & clitellas, camelis, mulis, asini, equi iugale, iugo aduerti.

HAUD PROCVL PERSIDE ABERAT) Carmania enim, ut audisti, ab occidente ad Persidem pertinebat.

IGITVR (ut supra dictum est) AEMVLATVS PATRIS LIBERI NON GLORIAM SOLVM) supra lib. 3. cap. 24. de hoc triumpho in hæc verba Curtius scripserat: *Equidem hac contentia animi si ad vltimum vita perseverare potuisset, feliciorem fuisse crederem, quam visus est esse, cum Liberi patris imitaretur triumphum, usque ab Hellesponto ad Oceanum omnes gentes victoria emensus. Et lib. 8. cap. 19. huius triumphum meminit toto ferè capite, quod ita concludit: Eadem felicitas ab Oceano reuertentes temulentos, commessantesque protexit.*

* pag. 572.

* p. 592.

* l. 3. Bibli-

oth. p. 199.

SIVE ILLVD TRIUMPHVS EVIT, AB EO P. INST. SIVE BACCHANTIVM LVSVS) Arrianus negat facta, quæ Curtius scribit, quod nulla huius Bacchici triumphum mentio sit apud Aristobulum & Ptolemæum Lagi, aut alios fide dignos, docetque Alexandrum tantum litasse, & ludos Muficos & Gymnicos in Carmanica exhibuisse. Siculus * affirmat, testatur & Plutarchus. * Bacchi verò seu Liberi patris, ex India redeuntis, quem æmulatus dicitur Alexander, triumphum Siculus * paucis hisce verbis spectandum proponit. *Liberum porrò memorant impys vbiqve grauitè multatis, & benignè habitis ceteris hominibus, ex India in elephantum sublimem Thebas redisse, & quia totum expeditionis interuallum trienne fuerat, Græcos propterea trieteridas celebrare asserunt. Primum quoque omnium spolijs tantæ expeditionis onustum, cum triumpho in patriam esse inuentum.*

ANIMO SVPER HVMANVM FASTIGIVM ELATO) vbiqve conatus est non solù æmulari Herculem & Bacchum, sed etiam vincere. Cætera quæ sequuntur in hoc capite ex Plutarcho & Arriano satis liquent.

p. 572.

ASPASTIS INTERFICI IVSSVS) Siculus multos satrapas interfectos post triumphum ait; sed nullius nomen exprimit: *Quibus inquit, perfunctus, cum multos satraparum & ducum per vim & iniuriam potest at e abusus cognouisset, meritis illis pœnas irrogauit. Quæ regis in duces improbè se gerentes, seueritate divulgata, multi ex praefectis iniuriarum & scelerum sibi conscj timere sibi coeperunt. Ideo nonnulli qui mercenarijs præerant, à rege deficiunt: quidam corasjs vndique pecunijs fugam intendunt: de quibus rex certior factus, ad omnes Asia præsides & satrapas scripsit, ut simulac literas perlegissent, ex templo quicquid conductij militis esset, exauctorarent. Arrianus Baxyaxem quoque interfectum ait.*

NECLVXVRIAE QVICQVAM CRVDELITAS, NEC LVXVRIA CRVDELITATI OBSTAT) Confirmare hoc literæ sacræ & profanæ; Sacræ, in Abfolone, qui fratrem inter epulas occidit,

occidit, & Herodes qui Ioannem Baptistam. Profanæ apud Iustinum lib. VII. in Alexandro Amyntæ filio, qui legatos Megabizi omnes inter epulas interfecit. Apud Romanos ad scorti imperium occisus captiuus à L. Quintio Flaminio de quo Liuius lib. 39. Val. Max. l. 2. c. 9. Plutarchus in Catone & Quintio. Cicero in Catone. Plura his similia passim occurrunt: hæc ad hunc locum & librum sufficient.

*Omnia Pellei si persequar acta tyranni,
Nulla meum capiat bibliotheca librum.*

FINIS LIBRI IX.

Q. CVRTII RVFI

HISTORIARVM
MAGNI ALEXANDRI
MACEDONIS
LIBER DECIMVS.

SINOPSIS HVIVS LIBRI.

Rætores Cleander & Sitalces accusantur & vincuntur suo loco interficiendi, eorum satellites scelerum sexcentos mox duci iubet. Nearchus & Onesicritus ab Oceano redeunt, & maris ingenium describunt. Alexander de Africa & Europa aggredienda deliberat. Orsines Pasargadarum Satrapes dona fert Alexandro, circumuenitur Bagoæ scorti insidys, occiditur. Phradates reus maiestatis è medio tollitur. Alexander in crudelitatem degenerat. Zopyrio Thraciæ prætor cum omnibus copijs perit. Rex Athenas cogitat, quæ exules reiecerant. Harpali nece audita mutat consilium. Veteranos dimittit in patriam, quindecim millia seruat. Aes alienum sui militis dissoluit. Seditionem exercitus paucorum supplicio sedat. Craterum Macedonia prætorem loco Antipatri ad se euocati designat. Hephæstion alter Alexander, morbo extinguitur, cui Alexander ambitiosissimè, vt Patroclo Achilles parentat. Rex Babylone veneno absimitur. Inter duces variæ seditiones natæ. Aridaus rex iubetur, Meleager occiditur, Prouinciæ diuiduntur. Alexandri corpus in Aegyptum defertur, tota illius stirps deletur.

CAPVT I.

ARGVMENTVM.

Cleandri, Sitalcis, & aliorum accusationes, crimina, vincula, mortes.

Idem ferè diebus Cleander & Sitalces, & cum Agathone Eracon superueniunt, qui Parmenionem iussu regis occiderant, v. millia pedum cum equitibus mille. Sed & accusatores eos è provincia cui præfuerant sequebantur, nec tot facinora, quot admiserant, compensare poterant cædis perquam grata regi ministerio: quippe cum omnia profana spoliassent, ne sacris quidem abstinerant, virginesque & principes fæminarum supra perpeffa corporum ludibria deslebant. Inuimenebat Cleandri furor, qui nobilem virginem construpatam seruo suo pellicem dederat. Plerique amicorum Alexandri non tam criminum, quæ palàm obijciebantur, atrocitatem, quàm memoriam occisi per illos Parmenionis, quod tacitum prodesse reis apud regem poterat, intuebantur, læti recidisse iram in ira ministros, nec ullam potentiam scelere quasitam cuiquam esse diuturnam. Rex cognita causa pronunciauit, ab accusatoribus vnum & id maximum crimen esse præteritum, desperationem salutis suæ. nunquam enim talia ausuros qui ipsum ex India sospitem aut optassent reuerti, aut credidissent reuersurum. Igitur hos quidem vinxit. DC. autem militum qui sauitia eorum ministri fuerant, interfici iussit. Eodem die sumtum est supplicium de his quoque quos auctores defectionis Perfarum Craterus adduxerat.

Hic liber multis passim hiat lacunis, quas in commentario suo loco ex alijs scriptoribus (nã in Curtij exemplaribus nec editis nec chirographis reperiuntur) diligenter explebimus, aut certè ne prolixiores simus, auctorum nomina exprimemus, vbi ea reperienda sint, quæ desiderantur.

CLEANDER ET SITALCES) Cleandri prætoris multa mentio est apud Curtium lib. 3. ipso initio, vbi mittitur in Peloponnesum ad militem conquirendum: lib. 4. cap. 10. vbi cum conducto milite ad Alexandrum redit: lib. 7. cap. 2. Parmenionem interficit in Media. hoc demum capitereus in reum datur, & quod apud Curtium deest, Arriano teste, occiditur. Fallitur enim editor Curtij Allobrox, qui ad oram lib. x. hoc loco annotauit, *Dat veniam scelerum auctori- bus humana censura: sed vexat & opprimit scelerum ministros.* Non dedit veniam Cleandro, Sitalci, Agathoni, Eraconi Alexander, sed omnes interfecit.

SITALCES) & ipse è claris belli ducibus & prætoribus. Sitalces Cleandri socius & scelerum & flagitiorum.

CVM AGATHONE) quem arci Babylonis Bagophanis loco præfecerat, vt Curtius lib. 5. cap. 6. narrat, 10 cc. Macedonum & ccc. mercede conductis illi ad tuendam arcem relictis.

ERACON) Arriano ἡράκων Sufiorum præfectus.

PARMENIONEM OCCIDERANT) lib. 7. tantùm à Cleandro, præsentem Polydamante occisum dixit, sed reliquos duces quoque interfuisse, Sitalcem & Heraconem docent illa Curtij verba: *Namque ceteri quoque quibus literas regis attulerat, ad eum venturi erant, quibus imperatum erat, vt Parmenionem occiderent. & ceteri quoque exanimem confodiunt.*

E PROVINCIA CUI PRÆFERANT) Media; ibi occisus erat Parmenion.

NE SACRIS QUIDEM ABSTINERANT) accusationis capita, quod sacra profanassent, profana cum sacris spoliassent, virgines & nobiles matronas constuprassent, & seruis constuprâdas obiecissent. Adiecit Alexander maximum crimen ab accusatoribus prætermisum, quod Alexandri reditum ex India desperassent, & vt illic periret, optassent: alioqui nunquam tanta facinora ausuros fuisse, quod non nescirent Alexandrum in reos animaduersurum esse. Hanc rem paucis ita tradit Arrianus: *Venerunt etiam duces copiarum, quas cum Parmenione in Media reliquerat,*

Clean-

Cleander, Sitalces & Heracon, magnam & ipsi exercitus partem ducentes. E quibus Cleandrum & Sitalcem accusatos ab indigenis pariter atque exercitu ipso, quod templa spoliassent, veteraque monumenta mouissent, multa que alia in subditos improbe atque auare perpetrassent. Quae ut nuntiat a sunt, necari eos iussit, ut & reliqui satrapa aut praefides, aut principes, qui ijs locis constituerentur, metuerent, si officium non fecissent, sese eodem supplicio affectum iri. quod certe, siquid aliud, gentes quae ab Alexandro vi subactae essent, vel sua sponte deditorem fecissent (quarum tanta erat multitudo, tantoque locorum intervallo inter se disungebantur) in officio continuit. Neque enim licebat sub Alexandri imperio cuiquam praefecto subditos iniuria afficere. Heracon quidem tum temporis criminationem subterfugerat; caeterum paulo post a Susijs conuictus, quod eorum templum diripuisset, etiam ipse poenas dedit. Iustinus breuiter & generatim, sed in Babylone id factum affirmat. Ibi multa deuictae gentes praefectos suos accusauerunt, quos sine respectu amicitiae Alexander in conspectu legatorum necari iussit. Plutarchus & Diodorus, quos extremo libro superiore laudauimus, nihil hic singillatim explicant.

INVISVM MACEDONVM NOMEN FECERAT) vt Verres Romanorum.

MEMORIAM OCCISI PER ILLOS PARMENIONIS) adhuc viuebat & vigebat memoria maximi ducis Parmenionis a Cleandro & socijs occisi. Ita gaudebant iram regis in irae ministros recidisse, quamuis nemo signum prodere laetitiae auderet.

TACITVM PRODESSE REIS POTERAT) quod factum occisi Parmenionis tanquam ingens beneficium regi praestitum, poterat quamuis tacitum, iram regis erga reos mitigare, sed praeteritum caedis ministerium, praesentia scelera vincebant.

NEC VLLAM POT. SCEL. QVAES. CUIQVAM ESSE DIUTVRN.) nobilis gnome, cui senarius ille respondet:

Potestas scelere parata, scelere desinit.

Nullam potentiam scelere quaesitam, esse diuturnam confirmant magi qui, Cambysi in regno Periarum successerunt de quibus inf. ad cap. 3. plura.

QVOS CRAT. ADD.) de his sup. lib. 9. cap. vlt. A Cratero quoque nuntius venit, Ozinem & Zaria spem nobiles Persas defectionem molientes oppressos in vinculis esse.

CAPVT II.

ARGVMENTVM.

Explorati Oceani natura explicatur. Insulae descriptio. Regis infinitae molitiones.

Aut multo post Nearchus & Onesicritus, quos longius in Oceanum procedere iusserat, superuenerunt. Nuntiabant autem quaedam audita, alia comperta. In insulam ostio amnis subiectam auro abundare, in opem equorum esse, singulos eos, compererant ab ijs qui ex continenti traicere auderent, singulis talentis emi. Plenum esse beluarum mare, aestu secundo eos ferri, magnarum nauium corpora aquantes; trucicantu deterritas sequi classem, cum magno aquoris strepitu velut demersa nauigia subisse aquas. Cetera incolis crediderant: inter quae, rubrum mare non a colore undarum, ut plerique crederent, sed ab Erythro rege appellari. esse haud procul a continenti insulam palmetis frequentibus consitam, & in medio ferè remore columnam eminere, Erythri regis monumentum, literis gentis eius scriptam. Adiciebant, nauigia quae lixas mercatoresque vexissent, famam auri secutis gubernatoribus, in insulam esse transmissa, nec deinde ab his postea visa. Rex cognoscendi plura cupidine accensus, rursus eos terram legere iubet, donec ad Euphratis os appellerent classem, inde aduerso amne Babylona subituros. ipse animo infinita complexus, statuerat omni ad Orientem maritima regione perdomita, ex Syria petere Africam, Carthagini insensus: inde Numidia solitudinibus deragratis, cursum Gadis dirigere. ibi namque columnas Herculis esse fama vulgauerat. Hispanias deinde, quas Iberiam Graeci a flumine Ibero vocabant, adire, & praeteruehi alpes, Italiaeque oram, unde in Epirum breuis est cursus. Igitur Mesopotamia praetoribus imperauit, materia in Libano monte caesa, deuictaque ad urbem Syriae Thapsagas, ingentium carinas nauium ponere, septentriones omnes esse, deducique Babylona, Cyprio-

Cypriorum regibus imperatum, ut eas stupamque & vela praberent. Hac agenti Pori & Taxilis regum litera traduntur, Abisarem morbo, Philippum prefectum ipsius ex vulnere interijisse, oppressosque qui vulnerassent eum. Igitur Philippo substituit Eudemonem, dux erat Thracum. Abisaris regnum filio eius attribuit.

NEARCHVS ET ONESICRITVS SUPERVENIUNT) de his duobus ducibus & nauigatione dictum lib. 9. cap. 16. vbi illos ad Oceanum explorandum Alexander misit, hic ex nauigatione redeunt ad regem & quæ explorarunt, exponunt. Cæterum quæ prima huius capituli parte Curtius tradit; Arrianus singulari libro, eoque magno, cui titulus est Ἀπείρατος Ἰνδικά. Arriani Indica; persecutus est. totus enim liber est de rebus Alexandri & eiusdem classe & Indica nauigatione. Nos quæ ad hoc caput illustrandum opportuna videbuntur, inde suo quæque loco delibabimus. faciunt etiam huius nauigationis mentionem Strabo Diodorus & Plutarchus sed perpaucis, Paulo post, inquit Strabo, Nearchus in Arabicum sinum classem adduxit, multas cum aliis arumnas, tum ob cetorum magnitudinem perpeffus. Plura Strabo ibid. de phyleteribus aquam tanquam fluctus ingentes efflantibus sed tubarum sonitu repulsis.

Diodorus etiam hic videndus, qui multa mira addit p. 573. ante m.

Plutarchus tribus quod aiunt verbis, Huc redijt ad eum Nearchus, latusque ille, intellecta nauigatione instituit ipse magna classe deuectus Eufrate Arabiam & Africam ambire atque per columnas Hermine ad mare Persicum & Tigris ostia enauigarit, seorsim conscribam Nearchum sequens, cuius extat Græca de rebus Alexandri historia. iam operæ erit docere quomodo redierit Nearchus ad Alexandrum, quoue gaudio ac triumpho fuerit exceptus. Cum enim de primo Nearchi aduentientis nuncio ab Alexandro primum tanquam vano comprehenso, narrasset, subiicit. Interea nonnulli, qui cum equis & vehiculis ad quarendum adducendumque Nearchum missi fuerant, in ipso itinere Nearchus & Archias obuif facti sunt: qui quidem alijs quinque aut sex viris comitati veniebant, neque tamen primo aspectu vel Nearchum vel Archiam agnouerunt: ad eum immutati atque ab seipsis diuersi erant, hirsuti & sordidi, salsugineque repleti, rugosi, squalidi, & ex multo vigilijs laboribusque palidissimi. Interrogantibus enim illis vbinam esset Alexander, cognito loco, iter suum persecuti sunt. Tum Archias animaduersa re ad Nearchum conuersas ait, Homines istos, Nearchus, eadem qua nos via perdesert a contendere, non aliam ob causam iudico, quam quod nos questum missi sint. Quod verò nos non agnoscunt equidem non miror: ita enim squalidi maleque habiti sumus, vt agnosci non possimus. significemus itaque eis quinam simus, eosque vicissim percontemur, quam ad rem hoc itinere proficiscantur: Nearchus Archiam consilium perquam opportunum est visum. Rogarunt itaque quoniam proficiscerentur, qui responderunt, Nearchum se & naualem exercitum questum ire: statimque Nearchum respondisse, Hic ego sum Nearchus, & hic Archias. at vos nobis duces itineris estote: nos Alexandro de classe referemus. Illis itaque in vehicula exceptis ad regem reuertuntur. Nonnulli horum, nuntium celeritate prauertere cupientes, praeurrentes Alexandro nuntiarunt, Nearchum ipsum, & cum eo Archiam ac quinque alios aduentare: de exercitu verò nihil sese explorati quod nuntient, habere. Ex hoc ipso nuntio colligebat Alexander, Nearchum quidem & Archiam præter opinionem & sortitum seruatos esse, exercitum verò vniuersum perdisisse. neque tantum gaudij ex Nearchi & Archias salute percepit, quantum ex amissa classe meroris. nec dum hic sermo desierat, cum Nearchus & Archias adueniunt, quos Alexander diffiulter admodum agnoscere potuit, quod ita hirsutos & squalidos maleque habitos cerneret: tantoque magis eius dolor ob argyraspidibus abducto, multo tempore collacrymatu est, tandem repressis lacrymis, ennuero quod tu, inquit, Nearchus & Archias sospites ac salui redieritis moderatus classis iacturam fero: at verò naues & exercitus quoniam pacto perierunt? tum Nearchus regis sermonem excipiens, Salua sunt, inquit, tibi rex & naues & exercitus. nos verò huius salutis nuntij venimus. tum vberiores Alexandro lachryma manarunt, quod præter omnium expectationem ei exercitus saluus esset, simulque vbi portum ceperint, rogat. Nearchus eas ad fauces Anamidis fluij consistere ait, atque in terram subductas resciri. Post hæc Alexander accidisse, quam quod vniuersam Asiam subiugasset. Dolorem enim ob amissum exercitum, vniuersa felicitati suae parem fuisse. Praeses verò prouinciarum, quem ob nuntij vanitatem comprehendi iusserat, Nearchum presentem conspicatus, ei ad genua pronolutus, Ego, inquit, is sum qui Alexandro nuntiaui vos saluos reuatum exercitum Ioui seruatori, atque Herculi & Apollini Alexicaco siue infortuniorum propulsatori, & Neptuno, alijsque dijs marinis sacrum fecit. Ludos etiam gymnicos & musicos edidit, pompanque inuita Nearchum alloquitur, Ego te, Nearchus, nulla post hæc pericula aut labores adire volo: sed alius classis prefectus eam in Susas ducet. Nearchus regis sermonem excipiens, Equidem, dux, inquit, tibi per omnia morem gerere & cupio & debeo. Ceterum si qua in re mihi gratificari volueris, hoc ne feceris, quin potius

me vniuerso exercitui praefectum esse patiari, donec tibi naues saluas in Susas perduxerim; neve cum res ardua atque difficiles mihi abs te commissa fuerint; faciles quarum gloria iam in promptu est, alijs in manus dederis. Adhuc loquentem sedat Alexander, gratiam se illi habere professus: atque ita eum dimittit, exiguo exercitu comitatum, quippe cui per amicam regionem eundum esset.

Plinius lib. 6. c. 23. Festos dies ibi agentem Alexandrum inuenerunt septimo mense postquam digressus ab ijs fuerat Patalis, tertio nauigationis.

INSVLAM OSTIO AMNIS SVBIECTAM AVRO AVNDARE) de hac insula Plinius. Extra ostium Indi Chryse & Argyre fertiles metallis vt credo. nam quod aliqui tradidere aureum argenteumque ijs solum esse, haud facile crediderim.

Periegetes plura.

Mela: ad Tanum insula est Chryse, ad Gangem Argyre, altera aurei soli (ita veteres tradiderunt) altera argentei: atque ita, vt maximè videtur, aut ex re nomen, aut ex vocabulo ficta fabula est.

INOPEM EQVORVM ESSE) testatur hæc Maffei in I. v. hist. Indicarum: In stabulo regio (Goæ primum ab Lusitanis occupata) reperti militares equi permulti quos è Perside aduectos (nam India eiusmodi armentis caret) Malabarici, & Ganarini & Narlingæ reges impenso parant precio.

Curtius inde subiungit singulos singulis talentis emi, hoc est, vnum sexcentis Philippicis seu aureis.

PLENVM ESSE BELVARVM MARE) De his iam ex Geographo & Siculo accepisti. Plinius paucis: Circa has insulas hydrae marini vicinum cubitorum adnatantes, terruere classem. Solinus cap. 55. Indica maria balanas habent vltra spacia quatuor iugerum. Sunt & quos physteræ nuncupant, quæ enormes vltra molem ingentium columnarum super antennas se nauium extollunt, haustisque fistulis fluctus ita eructant, vt nimbofa alluue plerunque deprimant alueos nauigantium. Miriora refert Olaus M.

Consulendus hic Arrianus, qui de his beluis marinis plura tradit p. 189.

In paucis memorabile est, quod in Indicis Maffei obseruauit de monstro marino, quæ tute leges l. 7. p. 202.

De beluis hisce & harum iconibus Rondelitus, & alij, plurima. Gesnerus lib. 4. lit. B. & C. in Balænis & Ceris.

RVRVM MARE) de huius maris nomine & nominis causis dictum longissimè l. 8. c. 17. tabulam habes apud Ortelium in p. 2 regis xxxvi.

ADIICIEBANT NAVIGIA QVAELIXAS) incolæ adiciebant, seu referebant inter alia de hac Insula, in quam lixæ & mercatores traiecerunt, exactè Arrianus p. 189. v. pen. & Nofalam appellatam, Solique sacram fuisse docet, sed fabulosa esse quæ de illa narrantur:

RVRVS EOS TERRAM LEGERE IVBET) Remisit Alexander Nearchum ad classem vitro suam operam regi parere ei volenti offerentem. quo pacto verò, & quam difficulter ad suas naues redierit, & quas præterea oras lustrarit, accuratè exponit in Indicis Arrianus, è quibus pauca transcribam: Cæterum, inquit, neque ipsa ad mare profectio (seu reditio) Nearchi laboris expertus fuit. Collecta enim vnde quaque barbari tuta munitaque Carmania loca occupauerunt. nam satrapæ eorum, iussu Alexandri interfectus fuerat. Tlepolemus autem, qui receus satrapatum inierat, nondum firmum imperium nactus erat. bis itaque ac ter vno atque eodem die diuersis in eum barbaris irruentibus pugnandum fuit. atque ita magno cum labore agrè tandem ac difficulter ad mare salui peruenierunt. Sequitur deinde longa narratio omnium locorum & portuum, quos Nearchus, quoad rediret ad Alexandrum, subiij, quæ nihil ad Curtium explicandum pertinet. Adiungam tamen reditum Nearchi & totius classis ad Alexandrum Susis degenti: hæc enim ad illa Curtij verba explananda pertinent: donec ad Euphratis os appellerent classem, & quæ sequuntur. Ab ostijs Euphratis Babylonem vsque Nearchus stadia III. M. CCC statuit. eo loci de Alexandri ad Susios profectio nuntium acceperunt. Ipsi etiam inde retrorsum profecti per Pasitigrim fluum nauigarunt, vt dextris cum Alexandro iungerent. Oras relegentes, à læua Susios habebant, lacumque præteruehantur in quem Tigris fluuius decurrit: qui ex Armenia fluens iuxta Ninum, magnam olim & opulentam urbem, regionem efficit qua inter se & Euphratem media est, ideoque Mesopotamia dicitur. A lacu ad flumen nauigatio est stadiorum 100. Ibi & pagus quidam Susiorum est, quem Aginum vocant: Is à Susis distat stadijs quingentis, Susiorum ora vsque ad Pasitigris ostia ad II. M. stadiorum porrigitur. Inde per Pasitigrim aduerso flumine per regionem bene habitatam atque opulentam vecti sunt: confectisque stadijs CL. ibi constiterunt, expectantes reditum eorum quos Nearchus miserat sciscitatuos vbinam locorum rex esse. Ipse deus seruatoribus sacrum fecit, ludosque edidit vniuerso exercitu nauali in lætitiâ effuso. Postquam verò nuntiatum est, Alexandrum appropinquare, rursus aduerso flumine nitentes ad pontem quandam recens factum, per quem Alexander exercitum in Susas traducturus erat, consistunt. eo loci exercitus coniuncti sunt. Alexander pro nauibus simul & milite saluis sacrificia fecit, ludosque edidit. Nearchus quoque versus per castra ibat floribus ac fertis petebatur. Post hæc Alexander Nearchum & Leonnatum aureis

coronis donavit; Nearchum ob classem servatam, Leonnatum ob victoriam quam de Oritis alijsque barbaris Oritarum vicinis reportarat. In hunc modum exercitus ab Indi amnis ostijs saluus Alexandro rediit & us est.

IPSE ANIMO INFINITA COMPLEXVS) Africam & Europam totas cum Carthagine & Roma, quarum hæc Europæ, illa Africæ domina erat, suo imperio subijcere cogitabat. De his Alexandri molitionibus paullo fufius Arrianus, p. 146. lib. 7. in it.

Plutarchus paucissimis: Huc redijt ad eum Nearchus, lætusque ille, intellecta navigatione instituit ipse Arabiam & Africam ambire, atque per columnas Herculis in mare mediterraneum decurrere.

NUMIDIAE SOLITVDINIBVS) Numidia pars Africæ, proxima Carthagini, vt tradit Sallustius de bello Iugurthino: ortosque Numidas ex Herculis exercitu affirmat nauibus in Africam ex Hispania tranluecti: Sed postquam, inquit, in Hispania Hercules, sicuti Afri putant, interijt: exercitus eius compositus ex varijs gentibus, amisso duce, ac passim multis sibi imperium petentibus, breui dilabatur. Ex eo numero Medi, Persæ & Armenij nauibus in Africam transuecti, proximos nostro mari locos occupare. Sed Persæ intra Oceanum magis, hiq; alueos nauium inuersos pro tugurijs habuere: quia neque materia in agris, neque ab Hispanis emendi aut mutandi copia erat. mare magnum, & ignara lingua commercia prohibebant. Hi paulatim per connubia Getulos secum miscuere: & quia sepe tentantes agros, alia deinde, atque alia loca petuerant, semetipsos Numidas appellauere. Caterum adhuc adificia Numidarum agrestium, quam apalia illi vocant, oblongis, incuruis lateribus recta, quasi nauium carina sunt. Medi autem & Armenij ad Libyes accessere (nam hi propius mare Africum agitabant, Getuli sub sole magis, haud procul ab ardoribus) hiq; mature opida habuere. Nam fretum ditius ab Hispania, mutare res inter se instituerant. Nomen eorum paulatim Libyes corrumpere, barbaraliqua lingua Mauros pro Medi appellantes. Sed res Persarum breui adoleuit, ac postea Numida propter multitudinem à parentibus digressi, possedere ea loca, qua proxime Carthaginem Numidia appellatur. Plura de Numidis & Numidarum moribus, cultu, ingenio, idem Sallustius. Describit eandem Mela. Solinus; Quod est à flumine Ampsaga Numidia datur. Huius incolæ quam diu errarunt pabulationibus vagabundis, Nomades dicti sunt, & que sequuntur. Addit partem eius siluestrem esse, & feras, educare, iugisque arduam.

pag. 57.
Sed in edit.
Glar. p. 83.
post m.

lib. i. c. 6.

Periegetes :

Post hos immensa Nomadum de semine gentes
Saltibus hos duris asper siluiq; vagantes
Victus alit sæua quasitus cade ferarum.

cap. 26.

Nec pluribus hinc opus, vbi per occasionem tantum à Curtio tangitur.

* Gatter.
p. 41. v. 1.

CVRSVM GADIS DIRIGERE) In capite Bætica, inquit Solinus, vbi extremus est noti orbis terminus, insula à continenti septingentis passibus separatur, quam Tyrj ab Erythraeo mari profecti Erythraam, Pœni lingua sua * Gadir; id est, spem nominarunt. Mela: Gades, (id est Gadir seu Gadeis, nam prisca longas syllabas scribebant) fretum attingit, eaque à continenti angusto spatio & veluti flumine abscissa, qua à terris propior est, penè rectas ripas agit: qua Oceanum spectat, duobus promontorijs euecta in altum, medium litus abducit, & fert in altero cornu eiusdem nominis urbem opulentam; in altero templum Aegyptij Herculis conditoribus, religione, vetustate, opibus illustre Tyrj condidere. Plura Diodorus. pag. 299. & seq. v. 15. à f.

Abrahamus Ortelius Geographus regius de Gadibus plurà perscripsit.

COLUMNAS HERCVLIS) Mira de his columnis, sed incerta, nam alij pro columnis promontoria ponunt, alij montes, alij statuas Herculis, alij turres, alij columnas æreas octo cubitorum: alij freti claustra, alij Gades, alij etiam quippiam vltra Gades situm. Nonnulli pro columnis habent, Calpen & Abilam, qui est mones aduerso Calpæ in Africa, quem Eratosthenes ait situm esse in Metagonijs Numidica gente. Strabo de Gadibus & columnis libro tertio, pag. 116. & sequent. copiosissimè disputat, quem lector ipse, si placuerit, videbit. locus enim est prolixior, quam vt huc transferatur. Interim Melam capite sexto, libri secundi, pag. 30. v. 12. à f. Solinum cap. 26. Philostratum libro vndecimo cap. 97. Nostrum Marianam de rebus Hisp. Periegetem, & ad illum Eustathium. Pindarum in Pythijs, Isthmijs & Neneis. Nam quæ à Strabone & Eustathio ex Pindaro laudantur, hodie non apparent.

Gades extra orbem conditas ait l. j. c. 19.

Carolus V. Maximus has transtijt, & duas fixit columnas, quibus inscripsit PLVS VLTRA. sed primus non fuit qui illas superauit: Phœnices iam olim ante Christum natum easdem transtijgerant. Pindarus quando gloriam & famem virorum illustriũ & Olympionicarum ad vltimos mundi fines propagatam canit, ad columnas Herculis peruenisse affirmat; nec vltius potuisse didi aut proferri, quod ibi crederet esse fines mundi terræ & maris. Sed hodie omnia alia Sinæ & Iapones docent.

PRÆTERVEHIALPES) à Strabone & Geographicis tabulis facile discis, quæ facilis ex Iberico seu

seu

seu Hispanico mari sit in Italiam traiectus, & inde per Adriaticum mare in Epirum quæ adhæret Macedoniæ, vbi patria sede erat Alexandri, qui totum orbem terra marique obire itauerat.

MESOPOTAMIAE PRAETORIBVS) Deditamēni Babylonici, Laomedonti Syriæ, Amphimacho Mesopotamiæ & Arbelæ.

IN LIBANO MONTE) vide l. 4. c. 8. Materies ex Libano monte ratibus & turribus faciendis aduehebatur.

THAPSAGAS) hic alij Caplagas, alij Thaphagas alij Tapfacam legunt. Glareanus ex Arriano & Strabone Thapsacum docet scribendum: quæ nobilis est ad Euphratem vrb. Plinius: *Ar in Syria opida Europum, Thapsacum quondam, nunc Amphipolis.* Strabo in xvi. *Maxima distantia qua inter se fluuij absunt, ad montes est. quantum etiam Eratosthenes à Thapsaco dixit, iuxta quam antiquus Euphratis pons erat. distat Babylone stadijs quater mille octingentis.* lib. 5. c. 24.

SEPTIREMES) naues onerarias, quæ septem remorum & remigum ordinibus sunt instructæ. Baifium lege de re nauali è τὰ ἑπτά.

CYPRIO REGES) eodem enim tempore plures huic nobilissimæ Insulæ reges imperitabant: Diodorus in xvi. *Erant, inquit, in hac Insula nouem magni nominis ciuitates, quibus minora opida iurisdictioni illarum subiecta ad stipulabantur. Vnaquæq; suum habebat regem, qui rempub. administraret. regi tamē Persarum subiecti: Hi omnes facta inter se conspiratione, Phœnicum exemplo, desciscere, & necessarijs ad bellum præparatis merum regnis suis imperium arrogabant. Hæc Diodorus. Tota tamen Cypus Alexandro paruit vt supra quoq; ad Tyrum commorâte eod. Alexand. cognouisti. lib. 4.*

PHILIPPVM PRAEFECTVM IPSIVS) de hoc aliquid dictum supra lib. 9. cap. vlt. Hic Arrianus ad stipulatur Curtio: *Iamq; Carmaniam versus processerat rex, cum ei nunciatur Philippum Indorum satrapam mercenariorum fraude ex insidijs interentum. ac percussores quidem à Macedonibus, qui Philippo corporis custodes erant, partim in ipsa cade, partim post perpetratum facinus captos, interfectos esse. Quo cognito, Eudemo & Taxila per literas iubet, vt regionis, qua antea Philippo subdita fuerat, curam administrationemq; suscipiant, & antisper dum ipse satrapam aliquem eò mittat. Reor eundem olim Thessalorum equitatu præfuisse ad Arbela Balacro natum, de quo etiam Diodorus. Alius Menelai F. mercenariorum præfectus, apud Arrianum lib. 3.* l. 6. p. 742.

ABISARIS REGNO) de Abilare multa superiore lib. 8. & 9.

EVIDAEMONEM) Eudemum appellat Arrianus. Post Alexandri mortem nulla huius est mentio in distributis prætoris & dynastis, fortassè antè extincti.

CAPVT III.

ARGVMENTVM.

Orfinis Persæ laudes, liberalitas, criminatio, indignissima cædes.

Ventum est inde Pasargadas. Persica est gens, cuius satrapes Orsines erat, nobilitate ac diuities inter omnes barbaros eminent. genus ducebat à Cyro quondam rege Persarum. opes & à maioribus traditas habebat, & ipse longa imperij possessione cumulauerat. is regi cum omnis generis donis, non ipsi modo ea, sed etiam amicis eius daturus occurrit. equorum domiti greges sequebantur, currusq; argento & auro adornati, preciosæ supellex,

nobiles gemmæ, aurea magni ponderis vasa, veste quæ purpurea, & signati argenti talentum iiii. millia. caterum tanta benignitas barbaro caussa mortis fuit. Nam cum omnes amicos regis, donis super ipsorum vota coluisset, Bagoæ spadoni, qui Alexandrū obsequio corporis deuinxerat sibi, nullum honorem habuit. Admonitusq; à quibusdam quā Alexandro cordi esset, respondit amicos regis, non scorta se colere, nec moris esse Persis, mares ducere, qui effeminarentur. His auditis spado potentiā flagitio & dedecore quæsita, in caput nobilissimi & infantis exercuit. namque gentis eiusdem leuissimos falsis criminibus astruxit. monitos tum demum ea deferre cum ipse iussisset. Interim quotiens sine arbitris erat, credulas regis aures implebat, dissimulans causam iræ, quo grauior criminantis auctoritas esset. Nō dum suspectus erat Orsines, iam tamē uilior. reus enim in secreto agebatur, latentis periculi ignarus: & importunissimum scortum, ne in stupro quidē & dedecoris patientia fraudis oblitum, quoties amorem regis in se accenderat, Orsinem modo auaritia,

intendum etiam defectiois arguebat. Tam matura erant in perniciem innocentis mendacia & fatum, cuius inevitabilis sors est, appetebat. Fortè enim sepulchrum Cyri Alexander iussit aperiri, in quo erat conditum eius corpus, cui dare volebat inferias, auro argentoque repletum esse crederat, quippe ita fama Persa vulgauerant, sed præter clypeum eius puerem, & arcus duos Scythicos, & acinacem, nihil reperit. cæterum corona aurea imposita, amiculo cui assueuerat ipse, solum in quo corpus iacebat, velavit, miratus tanti nominis regem tantis præditum opibus, haud pretiosius sepultum esse, quam si fuisset è plebe. Proximus erat lateri spado, qui regem intuens, Quid mirum, inquit, est, inania sepulchra esse regum, cum satraparum domus aurum inde egestum capere non possint? quod ad me attinet, ipse hoc bustum ante a non videram, sed ex Dario ita accepi, 111 millia talentum cõdita esse cum cum Cyro: hinc illa benignitas in te, ut quod impune habere non poterat Orsines, donando etiam gratiam iniret. Concitauerat iam animum in iram, cum hi quibus negotium idem dederat, superueniunt. hinc Bagoas, hinc ab eo subornati falsis criminibus occupant aures. Antequam accusari se suspicaretur Orsines in vincula traditus est. Non contentus supplicio infantis spado, ipse morituro manum iniecit: quem Orsines intuens, Audieram, inquit, in Asia olim regnasse feminas, hoc verò nouum est regnare castratum. Hic fuit exitus nobilissimi Persarum, nec infantis modo, sed eximia quoque benignitatis in regem.

PASARGADAS) Pasargada Ptolemæus, Solinus: Pasargadas Curtius, Dionysius, Eustathius Arrianus appellant, uti & Strabo. De hac vrbe Curtius ipse plenius lib. 5. c. 14. vbi & Cyrum eius conditorem facit, ad quem locum nos plura. Hic indignissimum & atrocissimum iniquissimi & improbilissimi spadonis exponitur facinus, quo nobilissimum & innocentissimum principem, regia & antiquissima familia Cyri ortum pessimis artibus circumuenit, & pessimis calumnijs in crucem egit, quamquam de hac re aliter tradat Arrianus, ut videbimus: & aliter Plutarchus, aliterque Strabo, tanta est scriptorum varietas.

PERSICA EST GENS) in ultimo angulo Persidis, quæ ad ipsum Sinum Persicum colit. Solinus: A meridie Persidem, deinde tractus hic procedit vsque ad castellum quod magi obtinent, Passargada nomine, hic Cyri sepulchrum. Idem Plinius l. 6. c. 26.

ORSINES ERAT) Arrianus Orxinem vocat. Celebrat Curtius Orsenis nobilitatem à Cyro rege descendente, opes regias & liberalitatem, optimos & integerrimos mores. De eodem l. 4. cap. 28. Orsines summa præerat à VII. Persis oriundus, ad Cyrum quoque nobilissimum regem originem sui referens: per filios Cyri crediderim descendisse seu Atoflam, seu alias. Nam Cambyfes Cyri filius nullos ex se natos liberos suscepit aut reliquit.

SIGNATI ARGENTI TALENTVM III V. MILLIVM) signatum argentum est pecunia à signo impresso, vel effigie regis, vel nomine, vel vtroque dictum: cum aliud argentum rude dicitur, aut, si in pocula, phialas, & crateras formatum, argentum elaboratum appellabatur. quatuor millia verò talentum efficiebant vicies quater centena millia aureorum seu philippicorum. vno philippo viginti * victoriatis æstimato.

MARES DVCERE) Oderant Persæ *παρδερσιας* & scorta mascula, quæ naturæ leges violant & corrumpunt: nec pro viris castratos, sed feminis deteriores ducebant. & Orsines nobilissimus princeps & Persarum satrapes honestissima mente præditus, neque nomen quidem scorti pathici ferebat, nedum, ut donis afficeret, persuaderi poterat. quæ res illi exitio fuit apud regem; sed apud omnes sanos & honesti memores clarissimam æternitatis famam peperit.

BAGOAE SPADONI) de hoc multa sunt libr. 6. cap. 10. memorata, vbi etiam hic Curtij locus adductus. Antea Darij, postea Nabarzanis, demum Alexandri scortum, iam deuotum orco pabulum luit cædem innocentis & stupra. De Bagoarum nomine ibidem disputatum. Latinis spadones & castrati dicti.

POTENTIAM FLAGITIO ET DED. QVAESITAM) stupris quæsitâ & auctam, sed ut quæritur, ita demum perditur, & apud omnem posteritatem æterna laborat infamiâ.

GENTIS LEVISSIMOS) adornat & submittit testes donis corruptos: leuissimos, quod cõtra constantiam & suum principem passi sint à fide te deduci.

FATVM CUIVS SINEVITABILIS SORS EST) (suprà l. 4. c. 14. Sed ut opinor, inevitabile est fatum. vbi multa ex philosophiæ disciplina.

SEPVLCHRVM CYRI) de sepulchro Cyri, quidque in eo repertum & lectum sit, præter Curtium docent Strabo, Arrianus, Eustathius ad Dionysium, Plutarchus. Deinde, inquit Geographus, in Pasargadas venit, vbi erat antiqua regum sedes. Hic Cyri sepulturam in hortis vidit, turrim non sanè magnam, arborum densitate occultam, à parte inferiore solidam, superiore tabulatum habentem & cellam, per angusto aditu. Per eum Aristobulus introisse se ait, iussu regis, atque sepulturam exornasse. Vidisse autem auream lecticam, & mensam cum poculis, & aureum aluicum, vestem plurimam,

& mun-

Duo miliones vulgo & quatuor thunnæ.
* Bazijs vulgo.

pag. 502.

& mundum gemmis ornatum. Verùm hac vidisse affirmat, primo aduentu postea direpta fuisse, ac cetera quidem asportata, lecticam verò confractam, & alveoloco moto, cadauer nusquam apparuisse. Non hoc satrapæ, sed pratorum opus fuisse, qui ea reliquerant, qua asportare nequiverunt. Euenisse verò hac, quantumvis magorum custodia imposta esset, qui quotidie ouem accipiebant in alimenta, singulisq; mensibus equum. Enimvero Alexandri longinqua in Indiam & Baëros expeditione factum, vt multa nouo exemplo fierent, de quibus & hoc fuerit. Hæc Aristobulus, qui & inscriptionem monumenti hanc refert. Subiicit deinde hanc græcè epigraphen:

Ω ΝΑΝΘΡΩΠΕ, ΕΓΩ ΚΥΡΟΣ ΕΙΜΙ Ο ΤΗΝ ΑΡΧΗΝ ΤΟΙΣ ΠΕΡΣΑΙΣ ΚΤΗΣΑΜΕΝΟΣ, ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΜΗ ΟΥΝ ΦΘΟΝΗΣΗΣ ΜΟΙ ΤΟΥ ΜΝΗΜΑΤΟΣ. Ονησικριτος δὲ τὸν μὲν πύργον δεκάσερον εἴρηκε· καὶ ἐν τῇ ἀνωτάτῃ σέγγῃ κείδου τὸν Κύρον ἐπιγράμμα δ' εἶναι Ἑλληνικόν, Περσικοῖς κεχαραγμένον χαραμμασιν. ΕΝ ΘΑΔ' ΕΓΩ ΚΕΙΜΑΙ ΚΥΡΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΒΑΣΙΛΗΩΝ.

O homo ego Cyrus sum Asiæ Rex, qui Persis imperium parauit, & Rex Asiæ fui. Ne igitur mihi monumentum inuideas.

Onesicritus ait, turrim x. tabulata habuisse, & in supremo Cyrum iacere cum Græca inscriptione exarata: *Cyrus ego, Rex olim regum conditus hic sum.*

Idem alio epigrammate Perfico, in eandem sententiam. Onesicritus quoque illius meminit, quæ in Darij sepultura erat hoc tenentis: Amicus amicis fui (non vt interpres habet, *Amicus fui*) & e-
φίλος ἦν
τοῖς φίλοις.

Aristus Salaminus multo his iunior, refert turrim magnam fuisse, & duo tabulata habuisse, in successione Persarum conditam: sepulturam verò asseruari in qua Græcum epigramma inerat (vt antè diximus) & aliud Perficum in eandem sententiam. *Cyrus Pasargadis habuit honorem, quod ibi Astyagem Medum ultimo prælio superauit, & Asia imperium in se transtulit, vrbe condita & regia constructa ad rei memoriam.*

* Arrianus verò idem accuratius describit, sed locus longiusculus est. parcendum lectori & chartis. Periegetem quoque cum Eustathio confules. * p. 144

CORONA AVREA hanc Alexander Cyro imposuit, vt vestem ipse sibi suam detraxit, quam vnam seu sarcophagum Cyri ornauit.

SI FVISSET E PLEBE) ex hac admiratione Alexandri & neglectu sepulchri Cyri, impurissimum mancipium Bagoas occasionem vltimam arripuit, vt Orsinem omnino violenta criminatione pestundaret. Non esse mirandum, vacuum repertum esse sepulchrum, cum illud Orsines Persa bustirapso spoliarit. se ex ipso Darij rege accepisse, tria millia talentum cum Cyro condita fuisse, quæ efficiunt decies octies cetera millia aureorum. Hinc, inquit, illa è sacrilegio liberalitas, Orsines, qui ea arte etiam abste, rex, inire gratiam studuit.

SVPERVENIUNT) testes subornati à Bagoa, qui fidem auro posthabuerunt. Atque hæ sunt artes impiorum in aulis ministrorum regum. ita cecidit Dioxippus. huiusmodi documenta etiam in literis sacris, in historia Hesteris, Danielis, & Regum habemus. hinc Phædri, Crispi, & Comes nobilissimu. ab Othone per vxorem circumuentus perijt. Sed plerunque faba in capita calumniatorum recusa est, vt quas ipsi alijs insidias tetenderant, in ipsos reciderent. Exstat apud Ludouicum Granatum illustre huius rei documentum de milite Lusitano calumniâ circumuento & rogo addicto, quo calumniator diuinitus lege talionis exustus est. lib. 2. catech. cap. 27. §. 10. nec pluribus hic opus.

MORITVRO MANVM INIECIT) ipse lictore & carnifice, digno spadone ministerio functus, à quo in crucem actus est, vt testatur Arrianus, qui tamen non excusat Orsines, quem Orsines appellat, innocentiam. Plutarchus non ab Orsine Persa reclusum & apertum ait sepulchrum, sed à Macedone, & quidem ciue Alexandri Pellæo patria. Hinc, inquit, cum Cyri conditorium apertum comperisset, interfecit auctorem, quamuis Pellæus esset non ex obscurissimis, qui id admiserat, Polymachus nomine.

FOEMINA REGNASSE) Semiramidem, Tomyrim & Amazones.

HOC VERO NOVVM EST REGNARE CASTRATVM) nullum in vllis hominum memorijs & scriptis Eunuchum apud vllas gentes vnquam regnare memini. fasces tamen consulares Eutropij Claudianus totis libris exagitauit. Narses exarchus paulò modestior, quam diu non fuit exagitatus. Duo Magi fuere Patizithes & Smerdis, quorum hic alterius instinctu aliquandiu alieno tectus nomine regnauit apud Persas: sed neuter eunuchus fuit, vt ex Iustino & Herodoto constat.

HIC FVIT EXITVS) epiphonema tragædiæ, quod plerunque indignis rebus addit historicus, vt sæpè supra in Darij, Parmenione, Callisthene & alijs cognouisti.

IN PASARG.) Calani mors, rogos & triumphus, quæ tacet omnia Curtius; celebrata, quæ nos supra commemorauimus. Diod. in Sufianis finibus hæc acta narrat,

CAPVT IV.

ARGVMENTVM.

Curtius regis credulitatem & crudelitatem carpit,
Europæ, Asiæ, & Græciæ statum exponit.

Eodem tempore Phradates regnum affectasse suspectus occiditur. coeperat esse praeceptus ad representanda supplicia, idem ad deteriora credenda. sic scilicet res secunda valent commutare naturam, & raro quisquam erga bona sua satis cautus est. Idem enim paullo antè Lyncestem Alexandrum, delatum à duobus indicibus damnare non sustinuerat. humiliores quoque reos contra suam voluntatem, quia ceteris videbantur infantes, passus absoluit, hostibus victis regna reduxerat. ad ultimum à semetipso degeneravit usque adeo, ut aduersus libidinem animi, arbitrio scortis, alijs regna daret, alijs adimeret vitam. hisdem ferè diebus à Cæno literas accipit de rebus in Europa & Asia gestis, dum ipse Indiam subigit. Zopyrio Thraciæ præpositus cum expeditionem in Getas faceret, tempestatibus procellisque subito coortis cum toto exercitu oppressus erat. qua cognita clade Seuthes Odrysas populares suos ad defectionem compulerat. amissa propemodum Thraciæ ne Græcia quidem. * Igitur triginta nauibus Sunium transmittunt: promontorium est Attica terra, vnde portum urbis petere decreuerant. * His cognitis rex Harpalo Atheniensibusque iuxta infestus classem parari iubet, Athenas protinus petiturus. Quod consilium dum clam agitat, litera ei red duntur, Harpalum intrasse quidem Athenas, pecunia conciliaffe sibi principum animos, mox concilio plebis habito iussum vrbe excedere, ad Græcos milites peruenisse, à quibus interceptum, & trucidatum à quodam viatore per insidias. his letus in Europam trajicendi consilium omisit. Sed exules præter eos qui civili sanguine aspersi erant, recipi ab omnibus Græcorum ciuitatibus, quis pulse erant iussit. Et Græci haud ausi imperium aspernari, quanquam soluendarum legum id principum esse censebant, bona quoque qua extaret, restituere damnatis. Soli Athenienses non sua modò, sed etiam publica vindices libertatis, colluionem hominum, non regio imperio, sed legibus moribusque patris regi assueti, prohibere sinibus, omnia potius toleraturi, quàm purgamenta quondam urbis suæ, tunc etiã exilij, admitterent.

PHRADATES) fuit Taurorum prætor & satrapes, & ad Arbela inter duces Darij præfectus Caspianorum, Autophradatem Arrianus appellat. de quo Curtius lib. 4. cap. 23. & lib. 6. cap. 8. lib. 8. cap. 8.

COEPERAT ESSE PRÆCEPTUS AD REPRESENTANDA SUPPLICIA) Arrianus l. 7. Porro Alexander promior iam ad fidem delationibus habendam factus, atro. ibus supplicij leuiter etiam delinquentes afficiebat, quippe quos maiora delicta animo agitare cogitabat.

RES SECVNDÆ VALENT COMMVTARE NATVRAM) verè dixit Comicus

Rebus secundis mater est ferocia.

lib. 3. cap. 5. de Dario dixerat: Erat Dario mite ac tractabile ingenium, nisi etiam suam naturam plerunque fortuna corrumpere. & illud Comici.

Fortuna vel naturam corrumpit suam.

RARO QVISQVAM ERGA BONA SVA SATIS CAVTVS EST) & hoc relatum est inter optimas gnomas:

Raro quis erga sua bona est cautus satis.

LYCESTEN ALEXANDRVM) regredere ad c. l. 7. illa verba, A duobus indicibus delatus, tertium iam annum custodiebatur in vinculis. & lib. 8. c. 16. Lyncestem verò Alexandrum bis capiti meo insidiatum à duobus indicibus liberaui, & quæ sequuntur.

REGNA REDVXERAT) olim erat, regna redixerat. Modius è chirographo Coloniensi descripsit, regna reduxerat. Nec regna reduxerat vt importunum hic placet, nec præter scripturam

regna

regna redixerat, quod nihil est dicere. Acidalij prima coniectura & scriptura omisâ profus altera arridet, quam ego certè sinceram & germanam arbitror: *regna reduxerat*, inquit, Curtianum non est, Modianum est, qui tamen auctorem Coloniensem M.S. laudat. vulgus librorum habet, *regnare dixerat*. Inde ego *regnare didicerat*. Acerba irrifio est, in contrarium accipienda, summæ antea moderationis rex, & verè rex, victor tandem rex esse didicerat, quasi id verò regium, non ex æquo & iure agere, sed pro sua aut aliorum libidine grassari.

Quæ sequitur coniectura *regnari didicerat*, non videtur ex genio Curtij, quem vtcunque noui.

ADVERSUS LIBIDINEM ANIMI) contra suam voluntatem, vt Curtius quarto antè veru explicauit.

HVMILIORES REOS) ex aliorum, non sua, voluntate absolutos dimisit.

ARBITRIO SCORTI) ita vsurpatur vox, non pro prostibulo aut lupa tantum, sed pueris, spadonibus, ephebis impuris, cynædis: exempla apud Liuium & alios.

Principes & duces Alexandri cum Bagoæ viderent potentiam, certatim illum sibi demereri studuere, vt per illum quicquid vellent, extorquerent; seu regna, seu inimicorum cædes. exempla tamen nulla addit Curtius præter Orsinem.

ISDEM FERÈ DIEBUS A CAENOLITERAS ACCIPIT) à quo Cæno? nonne Cænum lib. 9. cap. 7. extulimus? an ergo ab inferis rediuiuus exiit? an ab alio aliquo Cæno? atqui non nisi vnus omnibus libris prioribus mentio facta. Dicam quod sentio. Hæc Curtij verba *isdem ferè diebus à Cæno*, & quæ sequuntur, vsque ad asteriscum, *Igitur XXX nauibus Sunium*, esse loco mota, & ad intium sexti libri quod ibi desideratur, reuocanda. Sub illud enim tempus hæc à Zopyrone gesta, clademque acceptam Iustinus docet, quando hæc sub exordium XII. libri tradit, *Dum hæc aguntur* (post mortem Darij) *epistola Antipatris à Macedonia ei redduntur, quibus bellum Agidis regis Spartanorum in Græcia, Alexandri regis Epiri in Italia, bellum Zopyrionis præfecti eius in Scythia continebatur. quibus variè affectus plus tamen lætitiæ cognitis mortibus duorum amulorum regum, quàm doloris amissi cum Zopyrione exercitus suscepit. Namque post profectiōnem Alexandri, Græcia ferè omnin in occasionem recuperanda libertatis, ad arma concurreret, auctoritatem Lacedæmoniorum secuta, qui Philippi Alexandri quæ pacem soli spreuerant, & leges respuerant. Dux huius belli Agis, rex Lacedæmoniorum fuerat, quem morum Antipater contractis militibus in ipso ortu oppressit. Viden hæc iam pridem dum in Parthis ante Indiæ ingressum accidisse? & sequi mox bellum Græciæ. Itaque pro Cæno, hic lego Antipatro, & pro India Asia recipienda, quæ vox in alijs codicibus hic desideratur apud Curtium, scribiturque tantum *de rebus in Europa gestis*, vt Asia pro India sit reponenda. Hæc certa meo animo coniectura est de hoc Curtij loco, vbi mox omnia turbata & lacunis horrida. Nihil tamen in editione mea volui immutare, aliorum codicum ordinem secutus, potuit enim fieri vt aliuseffet Cænus (quamquam secus exiit mem) vel hic ipse si ad illum locum verba Curtij reducantur. Monuisse tamen oportuit. nunc ad rem,*

edit. Glar.
lib. 12. p.
109. pr.

ZOPYRIO THRACIÆ PRAEPOSITVS) Iustinus & Orosius hunc præfectum Ponti faciunt, & Sopyrionem appellant. Paullo copiosius hæc eadem Iustinus in XII. *Dum hæc*, inquit, *aguntur in Italia, Sopyrion quoque præfectus Ponti ab Alexandro Magno relictus, ociosum se ratus, si nihil ipse gessisset, adunato XXX. millium militum exercitu, Scythias bellum intulit, casus cum omnibus copijs parnas temerè illati belli genti innoxia luit. Hæc cum nunciata in Parthiam Alexandro essent, simulato merore propter Alexandri cognationem, exercitui suo triduo luctum indixit. Facit eiuidem cladis Sopyrionis & victoriæ Scytharum idem mentionem lib. 2. vbi magnopere Scythas prædicat: Imperium inquit, Asiater quasi ferè, ipsi perpetuo ab alieno imperio intacti aut inuicti mansere. Darium regem Persarum turpi ab Scythia fuga submouerunt. Cyrum cum omni exercitu trucidauerunt. Alexandri M. ducem Sopyriona pari ratione cum copijs vniuersis deleuerunt.*

p. 116. vel
edit. Glar.
111.

IN GETAS) ad Istrum seu Danubium siti. Strabo in 2. *Is (Ister) ab Occasu ortum versus in Euxinum labens mare ad laeuam relinquit, Germaniam totam in Rheno orsam, Geticum quæ tractum totum & Tyrigetas, Bastarnas, Sauromatas vsque ad Tanaim amnem & Maotidem paludem: ad dextram verò vniuersam Thraciam, Illyricumque & Macedoniam & ipsam reliquam Græciam.* Ergo, vt vides, Ister tantum inter Thraces & Getas interfluxit. Idem lib. VII. *Post hos (Suenos) Getarum regio attingit arctæ initio, qua iuxta Austrinam partem regio attingit, secundum Istrum protenditur, & è regione finibus Hercyniæ siluæ, partem montium ipsa quoque complectens, deinde versus septemtrionem vsque ad Tyrigetas. Græci Getas existimauerunt esse Thraciam gentem. Hi Getæ ad vtramque Istri partem accolebant. Getæ Tyssimachum ducem Alexandri, postea regem, ipsis bellum inferentem ceperunt, quem rex illorum Dromiclates hospitio exceptum, & liber aliter habitum ex hoste amicum dimisit.*

Fuere Getæ sicut & Massagetæ, Tyrogetæ, & Sacæ, & Sagæ, & Dahæ, & hoc genus multæ aliæ Scythicæ: ntes communi nomine Scythæ appellati.

Cæterum Ouidius barbarissimam & ferocissimam gentem affirmat cum canit:

Nulla Getis toto gens est truculentior orbe.

Et v. de Trist.

2. de Pont.
El. 7.
El. 7.

AD Q. CVRTII LIB. X. CAP. IV.

*Vox fera, trux, vultus, verissima mortis imago.
 Non coma, non vlla barba resecta manu.
 Sive locum specto locus est inamabilis, & quo
 Esse nihil toto tristius orbe potest.
 Sive homines: vix sunt homines hoc nomine digni
 Quamq; lupi, saeva plus ferit atis habent.
 Non metuunt leges, sed cedit viribus equum,
 Victaq; pugnaci iura sub ense iacent.*

Et quæ ibid. & eleg. xi, sequuntur, ποιητικῶς magis quàm ιστορικῶς exaggerata.

TEMPESTATIBVS) aliter, vt legisti, Iustinus, qui omnes oppressos & deletos ait, quæ erat grauisissima armorum tempestas & procella.

SEVTHES ODRYSAS) Seuthes Odrysarum rex illius opinor Seuthæ vel nepos, vel pronepos, cuius plurima mentio est apud Xenophontem in VII. anabases, cuius pater Mesades fuit regno pulsus. Odrysæ verò gens Thraciæ fuit: Stephanus περὶ πόλεων: Ὀδρυσῶν ἔθνος Θρακίας. Σφόδρον ἐπικραδεκάτη. λέγεται Ὀδρυσίαι, καὶ Ὀδρυσία καὶ Ὀδρυσίδα, καὶ Ὀδρυσιάδες θυλικῶς, καὶ Ὀδρυσίαι. ἐστὶ καὶ Ὀδρυσία πόλις αὐτῶν. καὶ Ὀδρυσία λέγεται καὶ Ὀδρυσίτης. Odrysæ natio Thracica, Strabo in xvii. Dicitur & Odrysius & Odrysia & Odrysidæ, & Odrisiades genere muliebri & Odrysis. Est & Odrysa ciuitas illorum, quæ & Odrysia dicitur. & cuius Odrisites.

Hos Lyfimachus post Alexandri mortem Thraciam fortitus primo est bello aggressus, vt auctor est Pausanias in Atticis.

NE GRÆCIA QUIDEM) hos omnes motus & defectiones vna Sopyronis clades concitauit. tanti est vel vna victoria, vel strages.

Ad hunc vsque locum, vt ex Iustino docui, octo versus Curtij pertinent ad initium sexti libri.

IGITVR XXX. NAVIBVS) Hic ingens est hiatus nobis explendus. ac de Calani quidem rogo in Pasargadis supra per occasionem Brachmanarum satis disputatum. De Harpali depeculatoris & harpagis thesauro ex Babylone subducto; fuga in Græciam, & cæde nunc trado. Mox deinde de nuptijs apud Susa regis & regionum procerum octoginta: de Hephæstionis in Ecbatanis funere & funebribus ab Alexandro celebratis dicendum. Sed quod hic ad verba Curtij attinet, dubites an ad superiora adhuc, & Græcorum tumultum & defectionem pertineant: an verò ad Harpalum Athenas properantem. Nam Sunium cum sit promontorium Atticæ, vt omnes Geographi Curtio suffragantur; quaeritur quoniam fuerint, qui xxx. nauibus Sunium transmiserint, & portum Athenarum petierint. Ego quantum coniectura assequor, de Græcis Athenas petentibus, & fortasse exulibus, quos, exceptis ficarijs & ciuili sanguine asperis, & alijs hoc genus facinorosis, patriæ restitui, Alexander præceperat, & sua, quemque vrbe recipi, quos tamen Athenienses ex omnibus Græcis contemto regis edicto, nunquam admiserunt. Ante ergo illa verba quæ sequuntur: *Hic cognitis rex*, iterum lacunæ signum ponendum. desunt enim omnia quæ ad nuptias Susianas & Harpalum & Hephæstionem pertinent.

Ego tamen ceptum hoc de rebus Europæ caput, hoc est de Harpalo & Atheniensibus, Demosthene & exulibus exequar: tum ad Susiana & Ecbatana reuertar.

REX HARPALO ET ATHENIENSIBVS IXXTAINFESTVS) quis Harpalus? quid designauit? nam principium narrationis deest. quid Athenienses peccauere? Res ita habet vt narrat Dimiserat Alexander, quamprimum rex Indiam expeditionem susceperat, nunquam reuersurum sperans, voluptatibus & delicijs se dederat. ampl. sima namque prouincia satrapes erat, ac primum ad foeminarum supra, nefariosque cum barbaris concubitus se conuertit. Et intemperantissimo voluptatum abusu magnam pecunia sibi credita vim prodegit. A rubro mari per longissimum intervallum magnam piscium copiam sibi asserendam curabat, tantisque in quotidianum victum sumptus profundebat, vt malè apud omnes audiret. Ex Athenis in super famosissimum scortum, cui Pythonices nomen, acciuerat. Hanc & dum nimentum construxit. Postquam aliam ex Attica meretricem, cui Glyceria nomen, accersit, cum quam molliter & luxuriosè vixit, vt ad impendiorum exuberantiam nihil faceret reliquum. Vt verò ad inopinatos fortuna casus aliquid sibi refugij compararet, populum Atheniensem precipuè sibi demerenda pena multasset, ipse etiam metu supplicij, conuasatis quinque millibus talentum argenti, & militum vlt. Et in ad Tanarum Laconia militibus, partem aliquam pecuniarum secum auferens, ad populum Atheniensem supplex confugit. Sed Antipatri & Olympiadis literis efflagitatus, grandi pecunie summa in orafectus in Cretam à Thimbrone, vno ex amicis, dolo fuit interemtus. Athenienses verò quaestione de Harpali pecunij instituta, Demosthenem & oratorum quosdam alios, vt largitionibus ab Harpalo corruptos damnauerunt.

p. 574.

Paulanius verò in Atticis breuiter: Alterum Harpalus Macedo exciuit, is nempe qui Alexandrũ fugiens ex Asia in Europam classe traiecit, cumquẽ Athenas venisset, ab Atheniensibus captus, corruptis cum alijs, cum ipsius Alexandri amicis, periculum effugit. Sed is antè Pythionem vxorem duxerat, cuius neque genus, neque patriam noui: tantum scio, Athenis eum & Corinthi corpus vulgasse. eam verò tam perditè amaui Harpalus, vt mortuam monimẽtum posuerit, omnium quæ in Gracia sunt, veterum operum, quod spectetur, dignissimum.

Athenæus lib. 13. plurima de eod. Harpalo, & eius impurissimo scorto Pythonice cui Athenis magnificentissimum posuit monumentum, quod nos transimus, & tu apud Athenæum spectare poteris, p. 594. & seq.

Intellexisti quare Harpalo fuerit infestus Alexander. Nunc de Atheniensibus & Demosthene paucis ex Plutarcho & alijs accipe. Harpalus cum pecunia ex Asia seu Syria fugiens venit Athenas & populi tutelæ se commisit, quod oratores populo suadebant, spe prædæ ab Harpalo accipiendæ. Dissuasit solus Demosthenes, ne in urbem & tutelam reciperetur, imminere bellum ab Alexandro, si recipiant fugitium & hostem Alexandri, & depeculatorem ærarij. Sed idem Demosthenes corruptus auro ab Harpalo, simulauit deinceps anginam, quæ erat argentangina. sed deprehensus & damnatus profugit. Fugit & Harpalus, & à Thibrone occisus est, à Tencheritis in crucem actus. Demosthenes ab exilio post Alex. mortem cum ingenti vrbis plausu reuocatus, iterum profugit ab Antipatro postulatus, & ne in hostium manus veniret, haulto veneno perijt. Plura de vtroque Paulanius in Corinthiacis, qui Demosthenem, si Dijs placet, innocentem testatur. Helladius & Arrianus apud Photium, Agellius l. xi. c. 1 x. Schottus in vitis comparatis plurima.

SED EXULES) Diodorus paucis: Sub hac Alexander cum Olympia celebrarentur, praconum voce publicè in Olympia edixit, vt quotquot forent exules, præter sacrilegos & sicarios, in patriam redirent. Plutarchus in apophtheg. addit eximios etiam Thebanos fuisse: vnde Eudamida Laconis dictum extat: Cum, inquit Plutarchus, Olympijs praconio ius fecisset, omnibus exulibus in suam cuique patriam redeunt, præterquam Thebanis: Infortunatum quidem, inquit, praconium, sed vobis, ð Thebani, gloriosum: solos enim vos metuit Alexander. etenim, qui permittit exulibus reditum in suam patriam, non metuit ne moliantur vindictam. à Thebanis igitur soli metuebat.

SOLVENDARVM LEGVM PRINCIPIVM) nam cum ex senatus & populi decreto, legibusque in exilium pulsi essent, qui reuocat decreta rescindit, leges violat & soluit.

PURGAMENTA SVÆ VRBIS TVNC ETIAM EXILII) Multæ causæ potuerunt Athenas deterrere ab exulibus recipiendis: nam vbi potentiores reuocantur, statim in eos à quibus proscripti fuerunt, omni impetu feruntur. vt verè dixerit poeta ——— regnavit sanguine multo Quisquis ab exilio redijt, ——— Docent hoc etiam historiæ Romanæ de Caio Mario, Cinna, & huiusmodi pestibus & tempestatibus reip. qui totam ferè nobilitatem Romanam reducti trucidarunt.

Iam hic duæ lacunæ ingentes explendæ sunt, vt quæ in Curtio desiderantur, lector cognoscât, Lacunæ & plenam historiæ cognitionem capiat: De nuptijs est altera quas Alexander Sufis celebrauit, duæ explere cum alteram Darij filiam duxit vxorem, alteram Hephæstioni matrimonio iunxit, alias* octoginta principum & satraparum virgines suis ducibus elocavit. Diodorus breuissimè: a Sufis* alijs. xc. sangue profectus Statiram Darij filiam natu maiorem sibi matrimonio iunxit: minorem verò Drypetim Hephæstioni vxorem tradit; amicorum etiam nobilissimis coniugij noui auctor fuit, & generosissimas Persarum heroidas in matrimonium collocavit. Conuiuium & dona Plutarchus etiam paucis explicauit: Celebrauit splendide epulum nuptiale, in quo memorant cuique conuiuarum, quorum fuerit nouem millium numerus, auream phialam ad libandum donatam, Iustinus tribus vertibus. Filiam posthac Darij regis Statiram in matrimonium recepit: sed & optimaribus Macedonum lectas ex omnibus gentibus nobilissimas virgines tradidit, vt communi factò crimen regis leuaretur. Arrianus non solum Barsinem Darij Alexandro nuptam ait, sed & Parysatim Ochi natu minimam, cum iam ante Roxane Oxyartis ducta esset. Exprimit etiam nomina aliarum sponsarum Ducibus & amicis iunctarum, Drypetim Darij, Amastrinem Oxyartis, Artacamam & Artanim Artabazi filias, præter alias Lxxx. singulis rex dotes liberalissimè contulit. plura Arrianus. Aelianus lib. 8. c. 7. addit pedestres & nauales copias in aula conuiuijs exceptas, musicosque & histriones, & circulatorios magno numero delicias regi & regijs sponsis fecisse. Omnium accuratissimè omnia describit Athenæus ex Charete, quæ non possum in pauca cogere. singularia enim sunt singularia. Chares inquit &c.

Peractis nuptijs Alexander Sufis Ecbatana regiam Medorum mouit, vbi Hephæstion princeps amicorum Alexandri, adeoque alter Alexander morbo decessit, cui velut heroi & semideo parentauit Alexander, corpus Babylonem curauit deferri. Omnia hæc funebria diligentissimè & fusissimè explicauit Diodorus, ad quem studiosum lectorem amandamus. Persecuti sunt ead. Iustinus non sine reprehensione Alexandri, Plutarchus, & plenissimè Arrianus. Plutarchum secutus est Zonaras.

Fontes hic lector habes, riuulos negligo. Porrò Alexander in tota hac funebri Hephæstionis pompa volebat Achillis apud Homerum in Patrocli funere exequias imitari & superare, vt ostēderet Hephæstionem sibi eo loco fuisse, quo Patroclus fuisset Achilli. Quod & antea Alexander cum ad Achillis monumentum inuississet, docuit, quo studio in Achillem, & Patroclum ferretur, cum tumulum Achillis ipse coronauit, vt Patrocli Hephæstion coronaret, quod Aelianus in XII. variarum cap. VII. testatur. Quo verò studio, quae dicam infania Alexander diuinitatem Hephæstionis asserere conatus sit, Lucianus docebit in Calumnia seu *περι διαβολῆς*, seu *περι τῆς μὴ πιστεύειν διαβολῆς*, digna planè lectu. Sed nos ad Curtium redeamus, lacuna illius vtcunque expleta.

CAPVT V.

ARGVMENTVM.

Rex partem copiarum dimittere parat. dissoluit æs alienum sui exercitus, decem millia talentum, hoc est sexagies centena millia aureorum seu Philippicorum.

*A*lexander senioribus militum in patriam remissis, XIII. millia peditum & duo millia equitum, quae in Asia retineret, eligi iussit, existimans modico exercitu contineri posse Asiam, quia pluribus locis praesidia disposuisset, nuperque conditas vrbes quas colonis repleisset, res nouare cupientibus obitare. ceterum prius quam excerneret, quos erat retenturus, edixit, vt omnes milites æs alienum profiterentur. graue plerisque esse compererat. & quamquam ipsorum luxu contractum erat, dissoluere tamen ipse decreuerat. Illi tentari ipsos rati, quo facilius ab integris sumtuosos discerneret, prolatando aliquantum extraxerant temporis. Et rex satis gnarus professioni aris pudorem, non contumaciam obitare, mensas totis castris poni iussit, & X. millia talentum proferrari. Tum demum fide facta professi sunt, nec amplius ex tanta pecunia quam C. & XXX. talenta superfuere. adeo ille exercitus tot diuittissimarum gentium victor, plus tamen victoriae quam prada deportauit ex Asia.

SENIORIBVS MILITVM IN PATRIAM REMISSIS) ad decies mille sacramento militæ absolutos Diodorus testatur. Arrianus narrat eam militum missionem parum feliciter cecidisse Alexandro, quod graues inde in exercitu seditiones extiterint. Opim, inquit, cum venit conuocatis Macedonibus pronunciauit, se omnes eos qui vel atate, vel membrorum mutilatione inuites ad pugnam facti essent, missos ab exercitu facere, & in domos suas redeundi potestatem dare; qui verò voluntariè manerent, tantum se largiturum, vt meritò alijs, qui domi desideant, inuidiosi sint futuri, aliosq; Macedones excitaturi, vt libenter vnà cum eis pericula ac labores adeant. Atque hac quidem Alexander animo gratificandi Macedonibus dicebat, ipsi ita interpretati, ac si ab Alexandro despicerentur inuitesq; ad res bellicas iudicarentur, vehementer ea oratione commoti sunt, quae Alexander ad vniuersum exercitum vsus fuerat.

PRIVSQVAM EXCERNERET) deligeret; apud Columellam hoc verbi leges de frumento & farina, paleis, hic ergo metaphora est, aliæ tamen editiones *secerneret* habent.

AES ALIENVM PROFITERENTVR) & ij quos domum erat missurus, & quos erat retenturus. Omnes ergò milites qui nomina æris aliena contraxerant, iussit edere quantum quique deberet.

ILLI TENTARI IPSOS RATI) illi tentari se rati, non minus commodè dixisset, quàm ipsos, quasi de alijs cum de ipsi met ageretur, qui se tentari putabant, est demonstratiuum pro reciproco positum. Habebant ergo hanc munificentiam regis plerique grauius obæratu suspectam, arbitrati velle regem explorare, aliorum è suis frugalitatem, aliorum luxum & profusionem: proinde rari nomina profitebantur, cum tamen non ignoraret totum propè exercitum obæratum. Ergo totis castris mensas proposuit atque in ijs sexagies centena millia philippæorum (tantum

tum enim efficiunt x. millia talentorum) exposuit, Iustinus xx. millia talentum ait exposita, quæ duplicem summam efficiunt, duodecies inquam milles centena millia philippæorum, duodecim inquam milliones, vt hodie loquuntur.

Diodorus cum Curtio x. millia duntaxat talentum ait prolata, non xx. *Multosque, inquit, are alieno obstrictos esse, edoctus, id totum vno die x. millibus talentum paullo minus dissoluit.* Quod Diodorus paullo minus addit, hoc Curtius expressè è decem millibus talentum, tantum cxxx. post exsoluta nomina superfuisset testatur, hoc est septemmillia philippæorum supra octingentos. Arrianus dimisis tantum in viaticum tot ait talenta donata, singulis nempe singula. Ergo cum decem millia, vt Diodorus numerat, vndecim vt Iustinus, essent in patriam remissi, & singulis talentum esset oblatum, idem numerus talentorum cum Curtio & Diodoro & Plutarcho est expressus. Sed hic Plutarchus addit singulare quiddam de quodam Antigene Lusco falsi creditorum nomina professo, vt maiorem inde vim pecuniæ auferret, qui deprehensus vix latum vnguem à furca & cruce abfuit. Rem narrat Plutarchus, tibi ad manum.

ADEO ILLE EXERCITVS) Solenne hoc habet Curtius, vt semper post grauem aliquam aut indignam rei narrationem nobile subiungat epiphonema. *plus, inquit, victoria quam præda referitur.* Sed poterat etiam prædam referre, si non per luxum omnia decoxisset, & adhuc nomina fecisset.

CAPVT VI.

ARGVMENTVM.

Seditionem militarem primum frustra conatur oratione sedare, quam mox paucorum nece reprimat. Macedones supplices reijcit, peregrinos spretis Macedonibus alloquitur, admittit. Seditiosos mergit aqua, ac tandem popularibus ignoscit.

Quæterum vt cognitum est alios retineri, perpetuam eum regni sedem in Asia habiturum rati, vecordes, & disciplina militaris immemores, seditiosis vocibus castra complent, regemq. ferocius quam aliàs adorti, omnes simul missionem postulare cœperunt, deformia ora cicatricibus, canitiemque capitum ostentantes. Nec aut præfectorum castigatione, aut verecundiæ regis deterriti, tumultuoso clamore & militari violentia volentem loqui inhibebant, palàm professi, nusquam inde nisi in patriam vestigium esse moturos. Tandem

silentio factò, magis quia motum esse credebant, quàm quia ipsi moueri poterant, quidnam acturus esset expectabant. Ille, Quid hæc, inquit, repens consternatio, & tam procax atque effusa licentia denunciatur? eloqui metuo, palàm certè rupistis imperium, & precario rex sum, cui non alloquendi, non noscendi monendique aut intuendi vos, ius reliquistis. Equidem cum alios dimittere in patriam, alios mecum paulò post deportare statuerim, tam illos acclamantes video, qui abituri sunt, quàm hos, cum quibus præmissos subsequi statui. Quid hoc est rei? dispari in causa idem omnium clamor est. Per velim scire, utrum qui discedunt, an qui retinentur, de me querantur? Crederes vno ore omnes sustulisse clamorem, ita pariter ex tota concione responsum est, Omnes queri. Tum ille, Non hercule, inquit, potest, vt adducar querendi simul omnibus hanc causam esse, quam ostenditis, in qua maior pars exercitus est, vt pote cum plures dimiserim, quàm retenturus sum. subest nimirum aliud malum, quod omnes auerit à me. Quando enim regem vniversus deseruit exercitus? ne serui quidem vno grege profugunt dominos, sed est quidam in illis pudor à ceteris destitutos relinquendi. Verùm ego tam furiosæ consternationis oblitus,

reme-

remedia insanabilibus conor adhibere. Omnem, hercule, spem, quam ex vobis conceperam, damno: nec ut cum militibus meis (iam enim esse desistis) sed ut cum ingratis civibus porro agere decreui. Secundis rebus, qua circumfluunt vos insanire capistis, obliti status eius quem beneficio exiistis meo. digni hercule qui in eodem consenesatis, quoniam facilius est vobis aduersam quam secundam regere fortunam. Entandem Illyriorum paullo ante & Persarum tributarijs Asia, & tot gentium spolia fastidio sunt. modo sub Philippo seminudis amicula ex purpura sordent. aurum & argentum oculi ferre non possunt. lignea enim vasa desiderant, & ex cratibus scuta, rubiginemque gladiatorum. Hoc cultu nitentes vos accepi & D. talenta aris alieni, cum omnis regia supellex haud amplius quam Lx. talentorum esset, meorum mox operum fundamenta, quibus tamen (absit invidia) imperium maxima terrarum partis imposui. Asiense pertasum est, qua vos gloria rerum gestarum dijs pares fecit? In Europam ire properatis rege deserto, cum pluribus vestrum defuturum viaticum fuerit, ni as alienum luissem, nempe ex Asiatica prada. nec pudet profundo ventre deuictarum gentium spolia circumferentes reuertere ad liberos contugesque, quibus pauci premia victoriae potestis ostendere. nam ceterorum dum etiam spei vestra obuiam istis, arma quoque pignori sunt. Bonis vero militibus cariturus sum, pellicum suarum concubinis, quibus hoc solum ex tantis opibus superest, in quod impenditur. proinde fugientibus me pateant limites, facebite hinc ocyus. ego cum Persis abeuntium terga tutabor. neminem teneo. liberate oculos meos ingratisimiciues. lati vos excipient parentes liberique sine vestro rege redeuntes. obuiam ibunt desertoribus transfugisque. Triumphabo, me hercule de fuga vestra, & ubicunque ero, expetam poenas, hos cum quibus me relinquitis, colendo praferendoq; vobis. Iam autem scietis & quantum sine rege valeat exercitus, & quid opis in me uno sit. Desiluit deinde frendens de tribunali, & in medium armatorum agmen se immisit, notatisque qui ferocissime oblocuti erant, singulos manu corripuit, nec ausos repugnare XIII. asseruandos custodibus corporis tradidit. Quis crederet sauiam paullo ante concionem obtorpuisse subito metu, cum ad supplicium videret trahi nihilo ausos grauiora quam ceteros? * siue regy nominis quod gentes qua sub regibus sunt, inter deos colunt, siue propria ipsius veneratio, siue fiducia tanta vi exercentis imperium conterruit eos: singulare certe ediderunt patientia exemplum: adeoque non sunt accensi supplicio commilitonum. cum sub noctem interfectus esse cognosserent, ut nihil omiserint quo singuli magis obedienter ac pie facerent. Nam cum postero die prohibiti aditu venissent, Asiaticis modo militibus admissis, lugubrem totis castris edidere clamorem. denunciantes protinus esse morituros. si rex perseveraret irasci. At ille peruicacis ad omnia qua agitasset animi, peregrinorum militum concionem aduocari iubet, Macedonibus intra castra cohibitis: & cum frequentes coissent, adhibito interprete, talem orationem habuit: Cum ex Europa traucerem in Asiam, multas nobiles gentes, magnam vim hominum imperio meo me additurum esse sperabam. nec deceptus sum quod de his credidi fama. Sed ad illa hoc quoque accessit, quod video fortes viros erga reges suos pietatis inuicta. Luxu omnia fluere credideram, & nimia felicitate mergi in voluptates. At hercule munia militiae, hoc animorum corporumque robore impigre toleratis. & cum fortes viri sitis, non fortitudinem magis quam fidem colitis. hoc ego nunc primum profiteor. sed olim scio. Itaque & dilectum e vobis iuniorum habui, & vos meorum militum corpori immiscui. Idem habitus, eadem arma sunt vobis. obsequium vero & patientia impery longe praestantior est, quam ceteris. Ergo ipse Oxatris Persae filiam mecum in matrimonio iunxi, non designatus ex captiua liberos tollere. mox deinde cum stirpem generis mei latius propagare cuperem, uxorem Dariy filiam duxi, proximisque amicorum auctor fui ex captiuis generandi liberos, ut hoc sacro foedere omne discrimen victi & victoris excluderem. proinde genitos esse vos mihi, non ascitos milites credite. Asia & Europa vnum atque idem regnum est. Macedonum vobis arma do. Inueteratui peregrinam nouitatem: & ciues mei estis & milites, omnia eundem ducunt colorem. Nec Persis Macedonum mores adumbrare, nec Macedonibus Persarum imitari indecorum est. eius aem iuris esse debent qui sub eodem rege victuri sumus. Quousque, inquit, animo tuo etiam per supplicia & quidem externi moris obsequeris? milites tui, ciues tui, incognita causa, captiuis suis auentibus etrahuntur ad poenam. si mortem meruisse indicas, saltem

ministros supplicij muta. Amico animo, si veri patiens fuisset, admonebatur. sed in rabiem ira peruenerat. Ita q, rursus, nam parumper, quibus imperatum erat, dubitauerant, mergi in amnem, sicut vinciti erant, iussit. Nec hoc quidem supplicium seditionem militū mouit. namq, copiarum duces atq, amicos eius manipuli aduunt, petentes ut si quos adhuc pristina noxa iudicaret esse contactos, iuberet interfici. Offerre se corpora iræ, trucidaret.

Quæ deinceps in Curtio sequuntur velut in comicotragædia, tristissimam habent catastrophen; nihil enim aliud legitur, quam sædæ militum seditiones, secessiones, supplicia, lachrymæ, vltima denique regis ipsius fata & excessus, quo orbem terrarum veluti pupillum, omniaque regna velut nauem sine gubernaculo & gubernatore destituit. Atque hic est rerum humanarū modus, finis, triumphus.

VT COGNITVM EST ALIOS RETINERI) Arrianus, vt ante monui, nullos ait coactos in exercitu & Asia remanere, sed si qui vellent cum ipso porrò militare, donec omnia regni negotia composuisset, amplissima illis præmia persolaturū. omnes indignabundi missionem petiuerunt.

Malè habebat Macedones, quòd barbari amicis accensissent; quòd nouam è toto imperio suo iuuentutem collegisset, quali deinceps minus opera Macedonum vsurus. ita certè primùm Arrianus, p. 49. & p. 130. dein alij atque alij testantur. De compefcendis porrò seditionibus extat Vegetij caput 4. lib. 3.

CANITIEMQVE CAPITVM OSTENTANTES) Atqui seniores dimiserat; vtique nõ omnes, sed mutilatos & ad bellum inuitiles: plures tamen iuniores fuere. Iustinum accipe: *Dimissis veterani exercitum ex iunioribus supplet. sed retenti, veteranorum discessum agrè ferentes, missionem &* p. 121. editi Glareani. *ipsum flagitabant, nec annos, sed stipendia sua numerari iubebant, pariter in militia lectos, pariter sacramentum a solui æquum censentes: nec iam precibus, sed conuicio agebant, iubentes eum solum cum patre suo Hammone finire bella, vt milites suos fastidiat. contra ille nunc castigare milites, nunc lenibus verbis monere, ne gloriosam militiam seditionibus infuscarent. ad postremum cum nihil proficeret verbis ad corripiendos auctores, è tribunali in concionem armatam inermis ipse desilijt, & nemine prohibente XIII. correptos manu sua ipse ad supplicia duxit: tantam vel illis moriendi patientiam metus regis; vel huic exigendi supplicia constantiam disciplina militaris dabat.*

QVID HAEC REPENS CONSTERNATIO) scæda seditio, qua etiam loqui conanti obtrepuere, & vix tandem loquentem audire.

PRECARIO REX SVM) supra l. 9. c. 5. *Mori præstat quàm precario imperatorem esse.*

DEPORTARE STATVERIM) quia enim Alexandrum æternam in Asia sedem fixurū crediderant, cœperunt tumultuari: quorum clamorem primùm verbis acriter retundit, dein etiam supplicijs vindicat. Vtrum autem redire in Græciam statuerit, incertum est. Babylonè sedem ponere, & solium regium voluisse existimarunt. nullam certè à quoquam postea mentionem repetendæ patriæ factam, vel ab ipso, vel à scriptoribus video.

ACCLAMANTES) *occlamantes* malim cum Acidalio.

OMNES QVERI) quasi antea coniurassent, ita simul omnes missionem petebant, omnesque querebantur. sed cur omnes querebantur causa erat, quod dimittendi putarent se abs rege contentos: alij agrè ferebant se detineri.

NON, HERCVLE, POTES, VT ADDVCAR) editiones priores & vulgares: *non, hercule, potest fieri: vt adducar, a dicta vox est ab alijs quibus malam gratiam malè meritis retulit Modius. Corruperant, inquit, hac imperiti nebulones, qui de suo verbum fieri intulerant.*

PLVRES DIMISERIM QVAM RETENTVRVS SIM) atqui decem millia, summum vndecim millia & duo equitum millia retenta ait. Sed miles seditiosus adhuc numerum mansuorum, vel abiturientium ignorabat, & poterat rex consilium mutare, ac plures exauctorare.

QVANDO REGEM VNIVERSVS EXERCITVS DESERVIT?) Sardanapalum & Astyagè apud a Herodotum & b Diodorum Siculum demum omnino desertos in veteri historia legimus. In Græca & Romana, multa exempla habemus in Mauritio apud Theophylactum, quem n lib. 5. & Bibl. 2. Phocas auctor defectionis interfecit. Desertus etiã ab omnibus Nero, Vitellius, Pertinax, Didius Iulianus & alij. Iambum ex hoc loco natum credo:

Exercitus quando omnis deserit ducent

Vegetius l. 3. c. 4. Nunquam ad contumaciam pari consensu multitudo procumbit: sed incitantur à paucis, qui vitiorum scelerumque impunitatem spe rant, peccare cum plurimis.

EST QVIDAM IN ILLIS PVBOR) De fugitiuis seruis omnia scriptorum veterū volumina plena, & nota Plauti, comædiæ. Nuper etiam Laurentius Pignorijs lib. de seruis copiosè tractauit, vt & Itigmata fugitiuis inusta, & supplicia recenset, nec pauca nos commentario psim ad Martialem, sed de fide seruorum erga dominos Val. Max. l. 6. c. 8. toto. Ad Alexandri dictum præsens Exemplū testandum maximè seruit, quod Macrobius qui in manibus est, locum si placebit, ipse inspicias. t. 7. & vlt. Saturn. recenset, Antij Restionis mancipium, p. 430.

FVRIOSAE CONSTERNATIONIS) Quamuis hac voce nunquam vsus legatur Cicero, est

Hhh

tamen

tamen bene latina & Liviū, Sallustio alijsque scriptoribus primæ clais vsurpata. Sed hoc obseruandum in illa: Conster nationem hic non animi deiectionem valere, sed contumacem seditionem & tumultum: quo intellectu Val. M. x. dixit l. 9. c. 7. quod est de seditionibus. *Creditorū quoque conster natio aduersum Sēpronij Afellionij pratoris vrbani caput intolerabili modo exarsit. quæ quia causam debitorum susceperat, concitari à L. Casio trib. plebis pro æde Concordia sacrificium facientē, ab ipsi altaribus fugere extra forum co. actum, inq; tabernulo latitantes, pre extatum discerperunt.* Aliàs tamen etiam pro desperatione & perturbatione vsurpatur, vt *conster natus animo.* Valla l. 5. c. 9. Conster nere est corporis, conster nari autem animi, cum mens turbata est de statu mota, & quasi humi strata, ideoque sæpè coniungi animum videmus, vt *conster natus animo.* Sallustius tamē primo historiarum, Equi, inquit, sine rectoribus exterriti aut saucij conster nantur. cum sit vsitatus conster nantur. Imò meo animo rectiùs dixit Sallustius *conster nantur*, hoc est, ita perturbantur, vt regi vix amplius possint, & quæ data via ruant. Itaque hoc loco accipe pro tumultu, perturbatione & contumaci seditione, non deiectione aut desperatione animi. propterea adiecit *furiosa* conster nationis. & paulò antè *repens* conster natio, hoc est procax & effusa licentia.

Valla no. tarus. Sand schied. worden.

Pro Sectio.

REMEDIA IN SANABILIBVS) metaphora à morbis immedicabilibus & desperatis, a deoq; à medicis conclamata ducta. Ita elegatè & Cicero hac translatione vsus, de rep. locutus, plagam insanabilem reipubl. impositam dixit. & in Tusc. morbum insanabilem. Cæterum, morbi insana biles dicuntur hydrops, apoplexia, elephas, epilepsia, pestis, calculus, podagra, phthisis cum ad su premum gradum peruenit, & hoc genus alij, præsertim hæreditarij, inter quos senectus, quæ ip sa est morbus, *ἀκέρως* tamen quamuis curari non possit, nisi diuina & antiqua illa Medea accedat, quæ Aësonem capularem recoquat, & in iuuentutem reducat. Medici nullum morbum insana bilem à principio, affirmant, quod & poeta monuit,

--- Venienti occurrite morbo.

Hippocrates de apoplexia: *λέγει τὴ ἀποπληξίν* (ita scribendum est, non vt Heurnius interpres edi dit *ἀποπληξίν*) *ἰσχυρὴν, ἀδύνατον.* Et de *ἐπιληψία* in Aphorismis lect. 5. *τὰ ἐπιληπτικά δόκοισι πρό*

Apoplexia inueterata curari non potest. Morbus comitialis seu caducus ante annos pubertatis curationē admittit, post quin tum & vicesimū raga n aut nullam. Ionicè loquitur Hippocrates.

τῆς ἡβῆς γίνεται, μετὰ τὰς ἡλικίας, ὁκόσοισι δε πέντε χεῖρον ἐτέραν γίνεται τὴν ὁσὶ τὰ πολλὰ ἐξ ἀποθνήσκει.

OMNEM, HERCVLE, SPEM --- DAMNO) Totahæc Alexandri oratio nihil est aliud, quam grauis & cõcitata in Macedonas inuectio, qua illis ingratum animum in se, acerrimè exprobrat, dum ostendit ex mendicis factos opulentos, è seruis liberos, è stipendiarijs & Illyriorum, & Persarum tributarijs, Asiæ dominos, ex vltima inopia ad summam rerum omnium copiam & felicitatem per ipsum euectos, nunc regem suum à subiectis, patrem à ciuibus, ducē ab exercitu desertū esse. Itaque iubet omnes faceßere, ac procul à conspectu suo velut hostes recedere.

SECUNDIS REB. Q. V. C. IN SANIRE COEPIS TIS)

*Felicitas causa omnis insolentia
Res prolabuntur prospera ad superbiam.
Rebus secundis adfita insolentia est.
Rebus secundis mater est ferocia.
Rebus secundis disciplina corrui.
Rebus secundis & Dei obliuiscimur.*

Ita comici res secundas & felices commendant.

ILLYRIORVM ET PERSARVM TRIBUTARIIS) olim certè vestigalia pendere Macedones Illyrijs co. acti, & postea etiam à Philippo, qui prius illorū obles erat, pax auro redemta. Bello fractus, inquit Diodorus in sexto decimo bibliothecæ, ab Illyrijs Amyntas vestigalia pendere victoribus cogebatur. Hi filium eius natu minimum Philippum obsidis loco tradiderunt; Qui rursus Epaminondæ patri adolecentulum commiserunt. Iustinius in vii. Igitur Alexander (patruus hic Alexandri M. fuerat) inter primæ initia regni bellum ab Illyrijs pacta mercede & Philippo fratre (patre Alexandri M.) dato obside redemit. Ac de ipso Philippo, alia (bella) interposita pactione componit, alia redimit. Illyrios tamen postea prælio vicit, & ab eorum imperio Macedonas vëdicauit, vt Diodorus & Iustinus tradidere. Sed Philippo mortuo rursus nouis rebus studuere, vt auctor est Arrianus. proinde priusquam Alexander in Asiam trajiceret, in Thraces & Triballos & Illyrios excurrit, quod & vicini essent, & nondam satis domiti. Diodorus quoq; adstipulatur, Tunc & Pæoniam Illyridemq; & conterminas hæc terras inuadit, & incolarum plurimis qui à fide regis desciuerant subactis, Barbaros illis finitimos subegit. De Persis autem ipse Curtius l. 4. c. 1. & c. 19. narrat à Dario & Xerxe Græcis & Macedonibus illarum bellū, & Iustinus in vii. *Cum interim Darius rex Persarum turpi ab Scythia fuga submotus, ne vbiq; deformis militia humanis haberetur, cum parte copiarum ad subigendam Thraciam ceteraq; eius tractus regna, quibus pro ignobili mome to erat accessur a Macedonia.* Græcos ergo & Macedonas à Persarum seruitute primum Philippus, deinde Alexander non solum liberauit, sed omne regnum Persarum, a deoq; Asiæ totius & Indiæ imperia Græcis subiecit, quod hic ingratis Macedonibus & Græcis obijcit, qui, nisi per ipsum fuisset, semper mancipia Persarum futuri erant.

SEMINVDIS) mendicitatem & vltimam paupertatem Macedonibus exprobrat, & ex cultu cor-

corporis fordido, quo vix tegebant membra, supellectilem præterea ligneam, arma, scuta & gladios rubigine exefas, cum præfenti splendore vestium, purpura, scutis argenteis, cultu corporis auro gemmisque fulgente comparat.

IX. TALENTA AERIS ALIENI) hoc est trecenta millia aureorum, quæ Philippus in tabulis & rationibus creditorum mihi reliquit dissoluenda.

LX. TALENTA) sex & triginta millia aureorum seu philippæorum, etiam hanc ipsam pecuniam cum toto patrimonio suo, amicis priusquam in Asiam traiceret diuisit, sibi Asiam sufficere præfatus. Plutarchus. *stipendium his LXX. talenta nõ amplius cum Aristobulus habuisse memoria prodidit. Duris triginta duntaxat dierum cibaria Onesicritus insuper talenta ducenta eum habuisse aeris alieni. qui quamuis subsidij rem suscepit aded exiguis & angustis, non antè tamen conscendit, quam confidatũ rationibus amicorum erogasset huic agrum, illi pagum, alteri vici prouentum vel portus. Quum iam essent vectigalia regia penè omnia distributa, & diplomata cõsignata, Perdicas Tibi ipsi, rex, inquit, quid reliquum fecisti? cui cum ille respondisset spes mea; ergo nos quoq; inquit, qui auspicia sequimur tua, harum erimus consortes. Repudiantem assignatum sibi diplomate prædium Perdicas, nonnulli ali ex animo eius sunt imitati. accipientibus & petentibus largitus est benignè. ac patrimonium quidem Macedonicum distributum hoc modo profudit.*

MEORVM MOX OPERVM FVNDAMENTA) LX. talenta fuerunt omnium bellorum fundamenta, quibus Asiam, Persidem, Indiam, oppugnauit & expugnauit, & quibus maximæ terrarũ parti imperium tanquam ædificium (quod absque inuidia & iactatione dictum acceptumq; velim) imposuit. *Sunt enim, inquit Cicero de officijs, qui quod sentiunt, etiamsi optimum sit, tamen inuidia metu non audent dicere.* mitigant ergo quod intolerantius dictum videri potest, hac formulã absit verbo inuidia vel, ne inuidia verbi labefactetur oratio mea. De finibus.

QVAE VOS GLORIA V. G. DIIS PARES FECIT) domi inglorij, obscuri, ignoti vixissetis & perijissetis Hic in Asia tamã rerum gestarum, orbem terrarum implestis, & gloriam celo terminastis. *quæ Asia, in recto calu: gloria sexto.*

AER ALIENVM LVISSEM) nisi vos ære alieno liberaflem & exoneraflem, vestrisque creditoribus satisfecissem, & omnia debitorum nomina dissoluiflem. interim vos ingratisfimi mortales vestrum tam munifum & parentem & regem deseritis? *Luere as alienum elegit inter, nec tamẽ scio an apud alios legitur; sicut scelus, stuprũ, crimen, penas, sanguinem luere apud plebsq; oēs.*

PROFVNDO VENTRE SPOLIA CIRCVMFERENTES) prædam ex deuictis gentibus partam profundæ libidine, vestræ aut profuderunt, aut deuorarunt.

QVIBVS) liberis & coniugibus.

PAUCI PRAEMIA POTESTIS OSTENTERE) in ventrẽ & luxũ exhausta, absorpta & absũta.

NAM CAETERORVM, DVME TIAM SPEI VESTRAE OBVIAM ISTIS, ARMA QVOQVE PIGNORI SVNT) Obitura sententia, cuius intellectus hic est: Caeterorum ex vobis, qui non solum rem confregistis, sed spem etiam infregistis, & præuidistis, armã quoque alijs propter æs alienum sunt oppignerata. ita vt caeterorum respõdeat superiori verbo pauci. Pauci, inquit, ex vobis possunt præmia victoriæ, spolia & prædam suis liberis & coniugibus ostendere. Reliqui non solum non possunt præmia victoriæ ostendere, sed spe etiam alia quærendi abiectã, arma quibus poterant sibi prædam comparare, in pignus debitorum deposuerunt. Obuiam ire spei, est spem retundere, abijcere, præcidere: sicut obuiam cupiditatibus ire, cupiditatibus resistere, cupiditates domare, coercere, frangere.

BONIS VERO MILITIBVS CARITVRVS SVM) ironia est quomodo bonis, cum suarum pellicũ & scortorũ scorta sint, nullius vsus, nullius pensũ, diabolares, fees & purgamẽta exercitus?

CONCVBINIS) concubinus apud Catullum legitur in nuptijs Iulix & Manlij:

*Ne nuce pueris neget
Desertum domini audiens
Concubinus amorem.
Da nuce pueris, iners
Concubine---*

& quæ sequuntur. Ad quem locum locum vide Seruium & eclogam VIII. Virgilij, Festum, Fabiũ, l. i. c. 3. Obsoleti à turpi seruitio recedentes: spargebant nuce, id est ludum pueritiæ, vt significarent se puerilia omnia spernere. nec pluribus hic opus. Passeratium lege ad Catulli verus p. 17.

IN QVOD IMPENDITVR) qui ex omni præda Asiæ nihil sibi referuarunt, nisi quod in scorta impenderent. in hæc enim omnia sua impendunt. Quis talis rex talis grex. eodem vitio laborabat Alexander, quod militibus obijciebat. Seneca: *Post Darium & Indos pauper & Alexander Macedo.* Epist. 119.

Verũ est quod G. *gens occinit Στρατεια δ' οὐ φέρει περιττων οὐδ' εὐκλειαν,* Militia nõ fert vllã opulentia. PROINDE FVG. ME PAT LIMITES) Peroratio plena indignationis & acerbitatis. Abite ergo transfugæ desertoresque regis vestri in malam maximam, qua digni estis, crucẽ. Redite sine rege in patriam. quid respondebitis liberis coniugibusque vestris vobis occurrentibus. Vbi est rex omnium Alexander? quid respondebitis? deseruimus illum, transfugimus ab illo regis & patriæ proditores.

CVM QVIBVS MERELINQVITIS) cum Persis, Bactrianis & Indis, paulò antè hostibus, nunc pro custodibus salutis meæ, vobis in hostes versis, fidelioribus.

lib. 9. c. 11. inquit infra Perdiccas c. 10. Craterus (suprà multa super hac re. Elegantem narrat Iustinus hystoriã de Macedonibus cum Illyrijs sine rege pugnantis & victis, & rege, quamvis in cunis prolato, & vincentibus. *Argais, inquit, moderatè, & cum amore populi administrato regno, successorem filium Philippum reliquit, qui immatura morte raptus, Europum parvulum admodum instituit heredem; sed Macedonibus assidua certamina cum Thracibus & Illyrijs fuere: quorum armis veluti quotidiano exercitu indurati, gloria bellica laudis finitimos terrebant. Igitur Illyrij infantiam regis pupilli contemnentes, bello Macedonas aggrediuntur: qui praelio pulsi rege suo in cunis prolato, & pugna ante aciem posito actus certamen repetiverunt, tanquam ideo victi essent antea, quod bellantibus sibi regis sui auspiciis defuissent, futuri vel propterea victores, quod ex superstitione animum vincendi ceperant: simul & miseratio eos infantis tenebat, quem si victi forent, captivum de rege facturi videbantur. Conserto itaque praelio, magna cade Illyricos fudere, ostenderunt quæ hostibus suis, priore bello regem Macedonibus, non virtutem defuisse.*

p. 76. l. 7. &
p. 70. edit.
Clarcan.

Facit etiam huc Chabrizæ Atheniensium ducis nobile apophthegma, cum diceret, Formidabiliorem esse ceruorum exercitum duce leone, quam leonum duce ceruo. Hoc senserunt Macedones amisso Alexandro.

p. 111. ed.
Clar. m.

DESILVIT DE INDE FRENDENS DE TRIBVNALI) Iustinus ead. vt antea ex ipso docuit.

Sed Arrianus hunc rerum ordinem inuertit, & post raptos ad supplicium, orationem hanc à Curtio præmissam, ab Alexandro ad Macedones habitam testatur. quæ Arriani oratio Curtianam præiorem non parum illustrat, sed longiuscula est, & hinc merito excludenda, quam in ipso auctore inuenies si vtramque inter se componas, ab Arriana Curtianam, (quod aliàs rarò factum) superatam intelliges. Ita omnia explicatè, grauitè, & probabiliter sunt pertractata. Curtiana concitatior, hæc modestior: illa obcurior, hæc planior: illa abrupta, hæc lenior & regis dignitati aptior.

NOTATISQVÆ) Acidalij emendationem lecurus sum: Modius *notans*, vulgò *notatos*. Sed verum opinor, inquit Acidalij, est, *notatis* que qui ferocissimè oblocuti erant. Siculum de re ipsa loquentem adi. q. 575. post m.

NHIL AVSOS GRAVIORA QVAM CÆTEROS) nisi quod reliquis ferocius regi concionanti ocellasent, quod ipsum satis erat graue. Sed Curtius respicit ad præiorem vitæ cursum, quod nihil grauius peccassent, nullum flagitium, cædem, furtum, prodicionem tentassent. Hic asteriscus insertus monet aliquid in Curtio deesse, quod vel nihil, vel certè per exiguum est, vna vel altera voce, vt & Acidalij sentit, desiderata. quamquam ego putem omnia constare: nam sentus & intellectus totius periodi perfectus est, & cohærent omnia. Cum, inquit, ad supplicium videret trahi, nihilo ausos grauiora quam cæteros: deinde Curtius tres causas subiicit, cur ita tractis ad supplicium suis commilitonibus omnis reliquus exercitus obtorpuerit, nec restiterit regi, nec quicquam amplius oblocutus aut obmolitus sit, siue eos conterruit regis nominis quasi numinis veneratio & maiestas, siue ipsius Alexandri reuerentia, siue denique fiducia Alexandri, qui tanta vi imperium exercebat, siue quæcunque alia causa; simul omnes animo occurrebant: certè patientissimè ne: em & supplicium suorum sociorum pertulerunt, nec quicquam contra regem amplius mouerunt, cum sub noctem commilitones occisos cognouissent.

SIVEREGII NOMINIS) super hac re legitur, quæ tertio libro capite decimo sunt ad illa verba annotata: *Namq; haud facile dictu est, præter ingenitam illi genti erga reges suos venerationem, quantam huius vtriusque regis vel admiratione dediti ei fuerint, vel caritate flagrant.*

LVGVREM TOTIS CASTRIS EDIDERE CLAMOREM) Hunc ingentem Macedonum luctum, & pœnitundinem, & lachrymas paulò post ex alijs scriptoribus primum augebimus, ac demum ab ite gemus.

PEREGRINORVM MILITVM CONCIONEM ADVOCARI IVBET) Mirè torsit hoc Macedone, Plutarchum lege. p. 597.

p. 114. & p.
121. p. m. e.
dit. Clar.

TALEM ORATIONEM HABVIT) Huius orationis argumentum Iustinus dabit: *Inde, inquit, separatim auxilia Persarum in concionem alloquitur. Laudat perpetuam illorum, rum in se, tum in pristinos reges fidem: sua in illos beneficia memorat: vt nunquam quasi victos, sed veluti victoria socios habuerit. denique se in illorum, non illos in gentis sua mortem transisse, affinis atibus connubiorum victos victoribus commiscuisse. nunc quoq; ait custodiam corporis sui non Macedonibus tantum se, verum etiam illis crediturum. atque ita mille ex his iuuenes in numerum satellitum legit: auxiliorum quoque portionem armatam in disciplinam Macedonum exercitui suo miscer.*

FORTES VIROS) aliter lib. 3. cap. 19. Alexander de Persis in acie stantibus sensit & dixit: *Acie, inquit, hostium auro purpuræque fulgentem intueri iubebat, prædam non arma gestantem: irent, & imbellibus feminis aurum, viri eriperent.*

ANIMORVM CORPORVMQVE ROBORE) non falsò tum Alexander hæc de Persis pronunciauit, quia delecta Persarum iuuentus ad Macedonum morem instituta, & culta, & armata erat.

FIDEM COLITIS) huius exemplum supra de Sogdianis attulit. Curtius *ex triginta captiuis Sogdianorum*, & quæ sequuntur in illo toto capite, quod in promptu habes. Testatur etiam Darius Persarum erga se fidem: *Ite, inquit, consulite vobis, ad vltimum regi vestro, vt decebat, fide exhibita.* Maximè Artabazi fidem erga regem suum Curtius eodem loco celebravit.

HOC EGON VNC PRIMVM PROFITEOR) antea erat; hoc ego non nunc profiteor. Acidalius negantem particulam eiecit, quam, inquit, pugnare in sententiam Alexandri miror ab alijs nõ animaduersum. Iam olim, inquit, ita sensi, sed nunc ita aperio. Manifestum nimis hoc & quod vltro se prodit, hucusque tamen (quò nisi clausis oculis?) præteritum. Sed non minùs ego miror ab Acidalio particulam eandem à me supra restitutam, à qua totius capituli sententia pendebat, non fuisse animaduersam, nec repositam, cum contra ius omne & fas à Curtij contextu esset proscripta: Non quidè Gangem amnè & quæ vltra essent, coactò transmittere, non tamè finisse bellum.

OLIM SCIO) iam diu hoc scio & agnosco, sed nunc primum publicè testor. iungitur olim præsentis, p æterito & futuro. exempla apud poetas & alios scriptores passim occurrunt.

DILECTVM) delectum. dilectum eodem sensu prisca dicebant, quos subinde Lipsius æmulatur. sed delectus dicitur vsitatiùs, quod dilectus ambiguè dicatur.

OBSEQVIO) hoc copiosius explicat Brissonius lib. de regno Persarum primo, vbi mira de illorum obedientia, patientia, & summa fide.

OXYATRIS PERSAE) alij Oxyartem appellant. Curtius l. 8. c. 10. vbi nuptiæ Alexandri cum Roxane describuntur; Cohortanus vocatur Roxanes pater. sed, quod Rubenius etiam animaduertit, haud dubiè ibi lacuna est, & mea sententia non modica. Tota enim narratio de Oxyarte seu Oxyatre prætermissa est: & quæ sequuntur, cum præcedentibus non Cohortani rebus, sed Oxatris coniungenda forent. Nuptiæ & conuiuium ibi lautè celebrantur.

DARII FILIAM DVXI) hæc nuptiæ cum Statira seu Barsina seu Saptina apud Curtium desiderantur, quas supra ad c. 4. huius libri expletis lacunis instaurauimus, vt legisti.

PROXIMISQVE AMICORVM) omnia suprà sunt restituta & explicata.

VICTI ET VICTORIS) hoc clementer & regiè & politicè: maxima enim victoris virtus est clementia.

GENITOS NON ADSCITOS) erant iuuenes ex illis etiam à Macedonibus ex victis & Persidibus iam pridem suscepti: nam ex vltimis non potuit fieri, cū necdum annus intercesserit. Diodorum audi: *Alexander numerum eorum quos dimiserat Persis expleuit, & mille ex ipsis ad custodiam sui corporis in aula delegit: & omnino non minus illis quam Macedonibus fidei adhibendum censuit. Sub idem tempus etiam Peucestes cum vicis mille sagittariorum & funditorum agmine venit, quos prioribus copijs immiscuit. Qua mixtura nouitate effecit, vt totus exercitus rectè temperatus, & instituto eius conueniens esset. Nati erant Macedonibus filij ex consuetudine cum captiuis. horum numerum diligenter inuestigauit, & ad X M. inuenit, & stipendijs qua liberali educatione sufficerent, attributis, magistros à quibus in disciplinis idoneis instruerentur, præfecit.*

Olymp. 113
anno 3.
p. 576.

Hoc parū
verisimile,
quia non
poterant
nisi sexagenes, sum-
mum decē-
nes aut
duodecē-
nes esse fi-
lij ex Ma-
cedonibus
& captiuis
nati, cum
non nisi
duodecim
annis reg-
narit Ale-
xander, &
bella cum
Persis ges-
serit. Cur-
tius Curti-
ex ipsis
Persis de-
lectos ait.
* pag. 154.

INVETERAVI PEREGRINAM NOVITATEM) inueteravi ab inuetero ἐνεργητικῶς apud Columellā & Plinium, inueteravit aquam, allium, & id genus similia. vnde participiū apud Ciceronem, inueterata amicitia, inuidia, dolor, malum, barbaries. Veterasco tantum neutrum est. Græcis inuetero est παλαιῶν οἴων περιπαλαμπένος vinum vetus, inueteratum. Budæum contule.

EIVSDEM IVRIS ESSE DEBENT, QUI SVB EODEM REGE VICTI SVNT)

Rex cuncta format in similitudinem sui.

----- totus componitur orbis

Regis ad exemplum ---

Sicut ciues sunt qui eidem legibus, moribus, iure, viuunt: ita regibus subiecti, legibus regijs vtuntur, decretis parent, velut oues pastorem sequuntur. Vnde & Homeru, Agamemnonem perpetuo vocat πῆμνα λαῶν, pastorem populorum.

QVOVSQVE, INQUIT, ANIMO T. ETIAM P. SV PPL. OBSEVERIS) rursus hic asteriscus & hiatus non paruus, quoniam vnde expleam vix inuenio. Apud * Arrianum quidem Callines quidam ætate & præfectura in amicorum equitatu non obscurus, Macedonū iam supplicum & lamentatiū causam egit, sed res & effectus parum cū Curtij sententia conuenit. Rex enim quisquis Macedonū patronus fuit, nihil mitigatus præter eos quos antea interfecerat, vt Curtius tradidit, alios præterea vinciri iusserat: quod quidè quo pacto factū sit, in Curtio deest, nec alij perscribunt. Ducbantur tū vltusè seditiosis alij, vt aqua mergerentur, pro his orator deprecabatur regē, sed frustra, quod ira & rabies illius nondum deseruisset. precabatur autem aduocatus Macedonū, non vt vita rei donarentur, sed tantum vt ne per alienos & Persas interficerentur.

NEC HOC QVIDEM SVPLICIVM) quamuis ægerrimè ferrent suos commilitones à Persis duci & mergi, tamen nemo fuit, qui vllam contra regem indignationis vocem mitteret. Quin vltro (tanta fuit animorum commutatio,) omnes se ad mortem &

supplicia offerebant, dummodo sibi sanguine etiam suo iratum placarent. Iustinus, *Tunc vniuersi flentes regem adeunt, ut aut supplicijs suis potius saturaret se, quam contumelijs.* Quæ autem remedia adhibuerint, quas lachrymas fuderint, quibus modis mitigare & flectere animum regis conati sint; & quomodo demum placatus sit * Plutarchus & * Arrianus exponunt, quos iterum consules,

* p. 598.
* p. 153.

Ergo iam, placatus omnes exauctoratos & retentos in gratiam recepit. In patriam tamen è senibus & veteranis x i. millia dimissi. Quibus & Ducè præfecit Craterum, & in eius locum ex Macedonia Antipatrum euocauit. Comitati sunt hos Polyperchò, Polydamas, Clitus alius, Gorgias Antigonas, omnes ex amicis Alexandri, ut Iustinus testatur. Addit Plutarchus scriptum ab Alexandro ad Antipatrum, ut remissis in patriam inter spectatores in theatris, ludis, spectaculis primum locum assignaret, & ut coronati confiderent.

Arrianus omnia dolenter & prolixè proponit, singulisque ait supra stipendium, adnumeratum esse talentum; filios ex barbaris susceptos retentos, quoad adolecerent; parentes militesque cum Ducibus lachrymantes à lachrymante dimissos.

CAPVT VII.

ARGVMENTVM.

Rex Babylonem reuersus propinato sibi per Casandrum & Iollam veneno, moriturus salutatum exercitum; Perdiccæ tradit anulum, respondet amicis, supremaque mandata edit, & extinguitur.

Inuentibus lacryma aborta prabuere speciem iam non regem, sed funus eius visentis exercitus. Mæror tamen circumstantium lectum eminebat: quos ut rex aspexit, Inuenietis, inquit, cum excessero, dignum talibus viris regem? Incredibile dictu audituque, in eodem habitu corporis, in quem se composuerat cum admissurus milites esset, durasse, donec à toto exercitu illo ad vltimum persalutatus est: dimissoque vulgo, velut omni vitæ debito liberatus, fatigata membra reiecit, propiusque adire iussis amicis (nam & vox deficere iam cœperat) detrahit anulum digito, Perdiccæ tradidit, adiectis mandatis, ut corpus suum ad Hammone ferri iuberet, quærentibusque his, cui relinqueret regnum, respondit, ei qui esset optimus. ceterum providere iam se ob id certamen magnos funebres ludos parari sibi. Rursus Perdiccæ interrogante, quando cælestes honores haberi sibi vellet, dixit tum velle, cum ipse felices essent. Suprema hæc vox fuit regis, & paullo post extinguitur.

Priusquam ad hoc tristissimum de morte Alexandri caput explicandum accedamus, narranda sunt quæ cariosa apud Curtium expunxit vetustas, & pestes scriptorum tineæ exederunt. Succurrent ergo Diodorus, Plutarchus, Arrianus, Iustinus, Seneca declamator. Val. Maximus, Zonaras, Cicero etiam in partè veniet, Appianus in Parthico, ex quibus omnibus tibi Synopsin proponam eorum omnium quæ hic desiderantur.

Cum ergo Alexander Susis Ecbatana, Ecbatana Babylonem repeteret, certatim Chaldæi & vates venienti occurrerunt monituri, ne Babylonem ingrederetur, locum illum fatalem ipsi portendi, ac primum omnium oraculum hoc Pasargadis à Calano Brachmana rogum conscendente accepit, uti narrat M. Tullius, i. de Diuin. n. 45. p. 266. alia edit. p. 263. n. 40. alia edit. p. 90. f.

Nam cum Alexander eum rogum conscensurum rogaret, si quid vellet, ut diceret, optimè, inquit, propediem te videbo, quod ita contigit, nam Babylone paucis post diebus Alexander est mortuus.

Sed de Calano hoc & eius oraculo copiosius Iustinus in x i. Calano proximus è Chaldæis vates erat Belephantes, qui per Nearchum admonuit Alexandrum ne Babylonem intraret, quod illi Babylone vltimum vitæ periculum immineret, fore autem ut illud auerruncaret, si Belli

si Belli

si Beli fanum à Xerxè olim euerfum instauraret. hoc plenius exponit Diodotus Siculus, qui & annos, & Consules, & Archontes exprimit, quibus Alexander debellata Cossæorum gente Babylonem contendit, quam tamen oraculis Chaldæorum territus primum declinavit. Mirati Græci cur id faceret, cognita causa, acriter contra Chaldæos disputarunt, & Alexandrum per Anaxagoram Philosophum eò deduxerunt, vt contemptis Chaldæorum denunciationibus Babylonem intraret. Addit his Plutarchus, accedente iam Babylonem Alexandro, ceruos iuxta muros inter se congressos, nonnullosque ante ipsum concidisse, & aruspice Pythagoram quendam auctore Apollodoro vrbi prefecto nomine Alexandri, exta consuluisse, illaque trunca apparuisse, indeque motum urbem non intrasse. Ead. narrat Arrianus, sed more suo verbosius omnia.

Extat Senecæ patris philosophi inter suasorias I V. vbi post vaticinia, & oracula, denuncianturque auguris periculum, dubitabundus introducit, An Babyloniam intret, quâ consule. Venerant illi vt Alexandro de rebus felicissimè gestis gratularentur: vel coronas offerret: vel amicitia & fædus sancirent; cōplures, vt magnificis regè muneribus afficerent: quidā vt de criminibus obiectis se purgarent. nam præter eos, quos Asiæ nationes ciuitates & principes miserant, etiam multi ex Europa & Africa legati regem accedebant. Ex Africa Carthaginenses & Afro-Phænices, & cuncti qui mare vsque ad columnas Herculis accolebant. Ex Europa, Græcorum ciuitates & Macedones; tum Illyrij & plerique Adriæ accolæ, Thracumque gentes, & his finitimi Galatæ: quorum gens tunc primum innotescere Græcis cœpit. quibus Iustinus etiam Italos, Gallos, Siculos, Hispanos: Arrianus præter iam expressos Tuscos, Brutios, Lucanos, Celtas, Scythas, Romanos non ex sua, sed aliorum sententia adijcit, quos tamen refutat. Hi omnes legatos miserunt, quorum catalogo rex accepto, quibus primum & quibus deinceps, dum ad omnes perueniretur, ordine respondendū esset, constituit. Ac primū eos qui sacrorum causa venerant audiuit. Secundum locum his dedit, qui dona attulerant. Inde qui cum finitimis controuersias habebant. Quartū erant qui de priuatis tractaturi venerant. Vltimæ partes illorum erant, qui restitutioni exulum refragabantur. Eleis igitur omnium primis operam dedit, & post illos Hammonijs, Delphis, Corinthijs; Itemque Epidaurijs, & cæteris; pro maiestate temporum audientia prærogatiuam illis tribuens: inprimis verò vt grata cunctis legationibus responsa impertiret, placataque & beneuolās se dimitteret, operam dabat. Atque hæc de Legatis & legationibus.

Nunc propius ad mortem, & prodigia, omina, portentaque, quæ proximam illi mortem denunciantur, à nobis in prolusionibus etiam inter alia mira, quæ Alexandro euenerunt, promissa, veniamus. Illa sanè & multa, & variis, & tremenda fuere, vt plerunque pontificibus, imperatoribus, regibus, magnisque heroibus & sanctioribus etiam viris, cælestis Maiestas, per huiusmodi legatos fata sua solet ante denunciare, cuius exempla vbique occurrunt. Nos ad Alexandrum properemus.

Ergo prima duo ex Diodoro do, cum repente à vinculis quidam elapsus regiam in aula sellam occupauit. Cum enim vnctioni rex vacaret, regia veste ac diademate in sella quadam reposita, in digena cuidam in vincula compacto, sponte sua compedes soluebantur. Is ergo nemine vigilum sentiente, per aula portas citra impedimentum transiens ad sellam se contulit, regioq, habitu indutus & diademate ornatus quietè in solio resedit. Quod factum vbi innotuit, rex insolentia eius percussus ad solium accedit, & absque increpatione placidè hominem interrogat, quis sit, & quo consilio hoc designarit. Ille se nihil scire simpliciter respondet. De portento igitur hoc ad vates refertur. Quorum iudicio miser ille necatur: vt quicquid sinistri portenderetur, in caput illius deriuaretur. Plutarchus Dionysium ait vocatum, domo Messenium, ab Serapide vinculis exemptum, iussimque sellam regiam occupare. Plura Arrianus. Tum rex habitu recepto, dijs auerruncis sacrum peregit, animoque reuoluit quæ à Chaldæis monitus erat, doluitque se Babylonem ingressum, philosophos Græcorum execratus, quorum consilio Babylonem intrarat. Accessit mox aliud prodigium. In lacu Babylonia animi causa diu vagatus, inter dumeta hasti ipse diadema à capite auulsum, quod inde in aquas decidit, à proximo remigum sublatū, qui dum enataret, illud capiti suo imposuit, saluumque regi porrexit. Consulti super hac re aruspices, sacrificijs prodigium expiari iusserunt. Sunt qui hūc nauis am interfectū dicant, quod diadema capite suo gestasset, Alij Seleucum aiunt fuisse, qui postea imperauit, futuriq, imperij indicium. Tertium apud Arrianum extat, immanem leonem ab asino domestico calce interfectum. Leo fuit Alexander, asinus Cassander, qui in vngula asini allatum illi propinauit venenum. siue stygiam aquam.

Valerius quoque Maximus his adijcit de Cassandro, qui Alexandro Stygiam aquam propinauit, qua ad Stygem vsque nauigauit. Namque Cassandri pestiferam sibi dextram somnio prius cognouit, quàm exitu sensit: existimauit enim ab illo se interfici, cum eum nunquam vidisset. Interposito deinde tempore, postquam in conspectum venisset, nocturni metus patefacta imagine, vt Antipatri filium esse cognouit, adiecto versu Græco qui fidem somniorum eleuat, præparati iam aduersus caput suum veneficij, quo occidisse Cassandri manu creditur, suspicionem animo repulit.

Quis porrò Græcus versus fuerit, quo somnium Alexander de Cassandro elusit, non certò constat. Dabo vnum cum disticho Tibulli:

Μύσῃς ἄφ' ὕπνου φασμάτων αὐτοπραγμάτων.

Somnia fallaci ludunt temeraria nocte,

Et pavidas mentes falsa timere iubent.

Plutarchus
p. 601. &
seq.

Cæterum Alexander & Antipatrum, & Cassandrum, & Iolam suspectos de insidijs habuit.

His expositis ad morbum Alexandri, indeque ad mortem accedamus. Atque de morbo pauca, vel potius nihil Curtius; aboleuit enim & hanc capituli huius partem vetustas. de veneno disputat ultimo capite libri huius. Morbone an veneno interierit, hodieq; ambigitur. Nos primum de morbo, & vnde is contractus, & quo genere morbi perierit, exponemus.

Periisse morbo, non veneno, complures sunt auctores. Literæ sacræ primo Machabæorum, dum mortem Alexandri persequuntur nullam veneni mentionem faciunt: *Post hæc, inquit, decedit in lectum: & cognouit quia mororeretur: & vocauit pueros suos nobiles, qui secum erant nutriti à iuuentute sua: & diuisit illis regnum suum cum adhuc viueret. & regnauit Alexander annis duodecim & mortuus est.*

epist. 81.
quæ est de
ebrietate.

Seneca acerrimus Alexandri infectator, per ebrietatem & scyphum Herculaneum extitum asseruit:

poculum
ergo Pro-
teæ conti-
nebat.

Senecæ suffragatur Athenæus: qui ex quodam Philippo (qui de Alexandri & Hephestionis sepultura scripsit,) Alexandrum bibacissimum fuisse ostendit, quem ait & Proteæ cuidam Macedoni, egregio calicum trahoni, vltima cæna poculum, quod duos corgios, hoc est, sex nostrates mensuras capiebat, præbibisse, vnoque spiritu & hauitu ebibisse. Proteamque cum regi basilicè respondisset, alteramque capedinem vicissim propinasset, regem generosè quidem craterem exhaussisse, sed mortem inde contractum interiisse.

3. Bierel
Weins
auff ein
Suff.
* p. 605.

Serarius noster existimat certius esse, contracto per ebrietatem morbo interiisse. quod & Plutarchus * ex Physicis rationibus demonstrare conatur: *Maxima tamen, inquit, pars eam veneni fabulam prorsus existimant commentitiam, habentque argumentum non leue, quod dissentientibus per multos dies ducibus, corpus cum locis feruidis & astuosis iacuisset non curatum, eiusmodi veneni nullum vestigium præ se tulerit, verum sine liuore & tæbe permanserit recens.*

cap. 16.

Interim nobilissimi scriptores dubiè de veneno & ebrietate disputant. Diodorus primum quasi ex sua sententia etiam hauusto ingenti cratere periisse tradit, postea tamen subiicit aliorum opinionem de veneno. Ita Arrianus cum multis verbis suam prius de conuiuio extremo & morbo inde contracto sententiam explicasset, subiicit demum aliorum opinionem, qui illum pharmaco interiisse contendunt.

Solinus: *Victor omnium, vino & ira victus sic morbo vinolentia apud Babylonem, humiliore quàm vixerat fortuna, exemitus est.*

Iustinius venenum propinatum ait: & ex ephemeridibus quid hauusto mortifero poculo fecerit singulis diebus, accuratè describit. Explicatius omnia Plutarchus ex diarijs etiam ab alijs laudatis, qui & de Aristotele suspecto.

Ouidius in Ibin. etiam venenum bibisse canit:

Nec tibi fida magis misceri pocula possint,

Quam qui cornigro de loue natus erat.

Et Suidas: *Καὶ ὑπὸ Κασάνδρου τῷ ἰδίῳ στρατηγῷ φάρμακον δεξάμενος ἐκπαράχθη:* Et à Casandro duce suo accepto veneno elisus est.

Porro negat Plutarchus etiam ebrietatem; & Herculaneum scyphum epotum fuisse. Mentem Dædium apud eundem intellige Iunium, non Februarium, vt alij tradidèrunt. Quod ad Aristotelem attinet, si fabula non est de mixto regi pharmaco, sanè auctoribus compluribus est suspectus, & affirmat compositum in illum epigramma:

Doctorem ingratus calamo, Dominumque veneno

Obruit, igne patrum dogmata, nos tenebræ.

Plinius illius veneni repertorem eundem ait Aristotelem: *Vngulas, inquit, tantum mularum repertas, nec aliam vllam materiam, qua non perroderetur à veneno, stygis aquæ cum id dandum Alexandro M. Antipater mitteret, memoria dignum est, magna Aristotelis infamia excogitatum. Quem aiunt, inquit Dalecampius, pecunia corruptum ab Antipatro id consilij dedisse, tanti sceleris participem & conscium. Idem vt iam dictum, Arrianus tradidit de Aristotele, qui id ab eo factum ait, quod tibi metueret ob Callisthenem ab eo interfectum,*

Zonaras quoque diuerfas super morte Alexandri sententias collegit, quo morbo interierit, quod nos iam ex ipsis auctoribus ostendimus. nihil enim noui adfert Zonaras. Orosius venenum potasse putat.

De genere verò pharmaci seu veneni, quod stygis aquam appellant, infra cap. vlt. tractabimus, quando ibi Curtius de eadem aqua agit. Nunc explicatis quæ desunt, ad ipsa Curtij verba redeamus, quibus ipsam regis extremam valerudinem & mortem tradit. quamuis ex ijs quæ iam allata sunt, propè iam clareant.

dri: Intellexit enim funebres ludos & bella inter duces pro imperio nascitura & gerenda. Plutarchus, ex quo apophthegma sumtum est, nihil cogitavit de operibus ibi eloquentiæ, & historicis; sed epitaphion appellavit funebres ludos, sicut liber Homeri proximus ab ultimo Iliados ἐπιτάφιος appellatur, in quo describitur parentatio Achillis, quam Patroclo instituit.

Sed inter hoc Alexandri responsum de regni successore valde celebravit ex Trogo Pompeio Iustinus, cuius verba supra collocaui, quorum hæc principium pono, ut in promptu habeas: *Cum deficere eum amici viderent, quærent quem Imperij faciant heredem? respondit, dignissimum. Tanta illi animi magnitudo fuit, ut cum Herculem filium, & quæ sequuntur.*

VT CORPVS SVVM AD HAMMONEM FERRI IVBERET) Cur nunquam vel à Perdicca vel alijs sed delatum est, uti mandarat Alexander? Quia duces primum de nouo rege creando, deinde de diuidendis prouincijs erant solliciti. ita neglectum est multis diebus cadauer Alexandri, insepultumque & inflectum iacuit. Curtius septem diebus iacuisse in lolio narrat cap. 14. curis omnium ad formandum publicum statum à tam solenni munere auersis. Atque ne diutius rex orbis quasi extra orbem iaceret, & insepultus tabo conficeretur, per Aristandrum Telmissensem, vatem, de quo multa supra mentio fuit, stetit. De quo Aelianus in varia historia hæc mira tradit: *Alexander Philippi (inquit lib. 12. cap. 64. & Olympiadus filius, cum Babylone animam egressus, mortuus iacebat, qui se Iouis filium iactitabat. dumque eius præfecti de regno per seditiones contenderent, ipse sepulturae expertus manebat, cuius etiam egentissimi quique natura communipostulante, ut mortui terra occultentur) compotes fieri solent. Verum ille triginta diebus inhumatus, carensque sepulcro relictus est, donec Aristander Telmissensis, seu diuino numine percitus, seu alio quodam casu correptus, in medios Macedones progressus & ad eos locutus: Omnes, inquit, omnium seculorum reges Alexandrum felicitate superasse, tam viuum quam mortuum. deos ergo immortales sibi notum fecisse futurum, ut quacunque terra corpus eius exciperet, in quo primum ipsius anima habitauit, felicissima & ab hostium incurSIONIBUS in perpetuum libera foret. Hæc cum audiissent, pro se quisque summo studio diligentiaque annitebantur, ut in suum regnum singuli transferrent, & thesaurum possiderent, quasi obsidem firmitudinis imperij & immobilitatis. Ptolemæus, si credere par est, corpus eius requisit, & maxima festinatione in urbem Alexandri sitam in Aegypto deportauit. Atque reliqui Macedones quietem egerunt. Perdiccas verò persequi ipsum conabatur, nec tam in Alexandrum cura & pietas, aut in suam religio eum commouebat, quam prædicta ab Aristandro inflammabant & incendebant. Postquam verò deprehendit Ptolemæum, acerrima pugna de cadauere orta est: similis quod ammodo ei qua de simulacro in Troia ut canit Homerus, dicens pro Aeneâ Apollinem in medios heroas impetum. Perdicca Ptolemæus. Etenim factò simulacro, Alexandri effigiem referente, veste regia id exornauit, & entaphijs honorificentissimis. Deinde in Persicum currum imposito, feretrum eius magnificè auro, argento & ebore instruxit, atque verum Alexandri corpus apparatu tenui vilique premisit per vias occultas & inuias. Perdiccas verò cum deprehendisset simulacrum mortui, instructumque, currum remisit, persecutionem ratus se iam in manibus habere de quo certatum esset. At serò rescitit veritatem, cognouitque se fallacijs circumuentum esse, cum iam amplius persequendi facultas non daretur.*

QUANDO CAEL. HON. HABERI SIBI VELLE (sanè perquam eleganter respondit, tum velle sibi cælestes honores decerni, cum ipsi essent felices, ut cum per felicitatem ad regna essent euecti, cogitarent, cuius potissimum beneficio ad eos honores & regna aspirassent, seque gratos ostenderent.

Qui porrò honores habiti sint Alexandro etiam defuncto, non solum à Græcis, sed etiam Romanis, docuimus in prolusionibus cap. 9.

SVPREMA HAEC VOX REGIS FVIT) de hac voce nihil reliqui scriptores. Iustinus sexto morbi die præclusa iam voce datum ait anulum Perdiccae. Diodorus ultimam vocem ait fuisse, cum dixit videri sibi paratos magnos ludos funebres. Quod & Arrianus subindicat.

EXTINGVITVR) cum duodecim annos regnasset, ut docent oracula sacra I. Machab. S. Hieronymus, ad XI. Daniel. Tertullianus contra Iudæos nō plures numerant, nec mensẽ addunt. Addit annis XII. Siculus mensis septem. Olympiad. descriptio Ηγησίας ὑπογράφων ὄντων τῶν Ὀλυμπίων Ἀλέξανδρος διεκورهῖσθε τοὺς φυγάδας τῶν Ἑλλήνων εἰς ἰδίαν ἑκάστον πατρίδας πλὴν τῶν ἑναγῶν, καὶ τῶν ἱεροσολῶν κατελευθέρων. Ἀλέξανδρος ἐν βασιλείᾳ ἐτελεύτησε βασιλεύσας ἑτη β', καὶ μηνῶν. Hegesias Archon. Imminentibus iam ludis Olympicis Alexander per praefatos edixit, ut omnes exules in patriam redirent exceptis sacrarijs & sacrilegis: Alexander Babylone mortuus est cum regnasset annos XII. menses septem Olymp. CXIV. anno primo.

Aelius Lampridius eo die decessisse ait, quo Alexander Severus est natus. Io. Georg. Heruuartus signat ex Lampridio Cal. Octobres, quas Lampridius non expressit. Arrianus, *Decessit autem Alexander Olympiad. CXIV. Archonte Athenis Hegesias. Vixit annos duos & triginta, menses octo, ut* lib. 9. dec. 1. *auktor est Aristobulus, regnavit annos XII. menses VIII. Liuius XIII. illi tribuit: Mirerur si, cum ex hac parte secula plura numerentur, quam ex illa anni, plus in tam longo spacio quam in aetate XIII. anno-* lib. 5. dec. 5. *rum fortuna variari? Componit ibi Liuius Alexandrum cum Romanis. Idem, Superfudit se deinde in Asiam & XIII. annis quibus Alexander regnavit, primum omnia quæ Persarum propè immenso spacio*

spacio imperium fuerat, sua ditionis fecit, & quæ sequuntur. Cicero vitæ annos xxxiii. assignat: Alexander Macedo inquit cum ab ineunte ætate res maximas gerere cepisset, tertio & tricesimo anno mortem obiit; quæ est ætas nostris legibus decem annis minor quam consularis.

Iustinus tribus & triginta annis mensem addit. Eusebius duos & triginta dat ætati, duodecim imperio; non sex tantum, ut * quidam falsò scripsit. Aemilius a Probus in Eumene tredecim imperij. Clem. Alexandrinus, Αλέξανδρος δεκαοκτώ. Annos regnavit octodecim.

De annis vitæ jam ex Arriano, Cicerone, Iustino doctus es. Sed Nicephorus Constantinopolitanus dat illi xxxv. vel xxxvi. quod omnino fallum est, inquit Andr. Schottus. Habet tamen suffragatorem Taricium Mircandum in Persicis, & Petrum Texeiram eius interpretem: Qui: *Vixit triginta sex annis, regnavit septendecim.* Quod ego nõ idcirco aio quod refrager Schotto, sed ut intelligatur non solum Nicephorum absurda scripsisse: & sunt hoc tempore qui pluribus adhuc annis eand. de suo augeant. Chronicum Alexandrinum duos duntaxat & triginta annos vitæ dedit, nec in Olympiade cum alijs conuenit, meritò hinc repudiandum. Noster Salianus ostendit Alexandrum obiisse anno Mundi 3730. Sextæ ætatis 214. Anno imperij Asiæ 7. regni 13. Iaddi pót. vlt. Olymp. cxi v. A. I. Archonte Egefia, vrbis conditæ 429. Dictatore L. Papyrio Cursore M. Eq. Q. Fab. Max. Rut. & mox L. Papyrio Crasso sine cosl. Ante Christum natum 323. cui velut exactissimo Chronologo libenter subscribimus, præsertim cum sententiam multis rationibus & testibus confirmet.

* A. S. p. 4.
rall. Ar. &
Dem. p. 128
* p. 173.

CAPVT VIII.

ARGVMENTVM.

Luctus omnium immensus per totam Asiam purpuratorum, prætorix cohortis, exercitûs, Persarum; Sisygambis ex luctu mors.

C primò ploratu lamentisque planctibus tota regia personabat. Mox velut in vasta solitudine omnia tristi silentio muta torpebant, ad cogitationes quid deinde futurum esset dolore conuerso. Nobiles pueri custodia corporis eius assueti, nec doloris magnitudinem capere, nec se ipsos intra vestibulum regix tenere potuerunt: vagique & furentibus similes totam urbem luctu ac mærore compleuerant, nullis questibus omisis, quos in tali casu dolor suggerit. Ergo qui extra regiam astiterant, Macedones pariter barbarique concurrunt, nec poterant victi à victoribus in communi dolore discerni. Persæ iustissimum ac mitissimum dominum, Macedones optimum ac fortissimum regem inuocantes, certamen quoddam mæroris edebant. Nec mæstorum solum, sed etiam indignantium voces exaudiebantur, tam viridem & inflorem atatis fortunaque inuidia deum ereptum esse rebus humanis. Vigor eius & vultus educantis in prælium milites, obsidentis vrbes, euadentis in muros, fortes viros pro concione donantis occurrebant oculis. Tum Macedones diuinos honores negasse ei pœnitebat, impiosq; & ingratos fuisse se confitebantur, quod aures eius debita appellatione fraudassent. & cum diu nunc in veneratione, nunc in desiderio regis hæsisent, in ipsos versa miseratio est. Macedonia profecti ultra Euphratem, medijs hostibus nouum imperium a spernantibus destitutos se esse cernebant, sine certo regis hærede, sine hærede regni publicas vires ad se quemque tracturum. Bella deinde ciuilia quæ secuta sunt, mentibus augurabantur. Iterum non de regno Asia, sed de rege ipsis sanguinem esse fundendum. Nouis vûlneribus veteres rumpendas cicatrices: senes debiles modò peritæ missione à iusto rege, nunc morituros pro potentia forsitan satellitis alicuius ignobilis. Has cogitationes voluentibus nox superuenit, terroremque auxit. Milites in armis vigilabant. Babylonij alius è muris, alius è culmine sui quisque recti prospectabant, quasi certiora visuri, nec quisquam lumina audebat accendere. Et quia oculorum cessabat vsus, fremitus vocesque auribus captabant. Ac plerunque vano metu territi, per obscuras sêmitas alius alij occurrentes, inuicem suspecti & solliciti ferebantur.

bantur. Persæ comis suo more detonsis in lugubri veste cum coniugibus ac liberis, non ut videtur & modò hostem, sed & gentis suæ iustissimum regem vero desiderio lugebant. assueti sub rege vivere, non alium qui imperaret ipsis, digniorem fuisse confitebantur, nec muria urbis luctus continebatur, sed proximam regionem ab ea deinde magnam partem Asiæ cis Euphratem tanti mali fama peruaserat. ad Darij quoque matrem celeriter perlata est. abscessa ergo veste qua induta erat, lugubrem sumpsit, laceratisque criminibus humi corpus abiecit. Assidebat ei altera ex neptibus, nuper amissum Hephæstionem cui nupserat, lugens, propriasque causas doloris in communi mœstitia retractabant. Sed omnium suorum mala Sisygambis una capiebat. Illa suam, illa neptium vicem flebat, recens dolor etiam præterita reuocauerat. Crederes modò amissum Darij, & pariter misera duorum filiorum exequias esse ductendas, flebat simul mortuos viuosque: quem enim puellarum acturum esse curam? quem alium futurum Alexandrum iterum esse se captas, iterum excidisse regno. Qui mortuo Darij ipsas tueretur, reperisse: qui post Alexandrum respiceret, utique non reperituras. Subibat inter hæc animum, LXXX. fratres suos eodem die ab Ocho sauisimo regum irucidatos, adiectumque stragi tot filiorum patrem, è septem liberis, quos genuisset ipsa, unum superesse. Ipsum Darij floruisse paulisper, ut crudelius posset extingui. Ad ultimum dolori succubuit, obuolusque capite accidentes genibus suis neptem nepotemque auersata, cibo pariter abstinuit & luce. quinto postquam morti statuerat die extincta est. Magnum profectò Alexandri indulgentiæ in eam, iustitiæque in omnes captiuos documentum est mors huius: qua cum sustinisset post Darij vivere, Alexandro esse superstes erubuit.

Luctum hunc super Alexandri morte nemo dolentius, & plenius, & grauius ipso Curtio describit, præ quo & ficcus Diodorus, & aridus Arrianus, & mutus Plutarchus. Solus Iustinus aliquas lachrymulas exprimit. Sed idem prorsus contraria tradit Curtio, qui Macedones lamentantes & præ dolore tantum non furentes introducit; Iustinus contra eisdem magnopere regis tamquam hostis morte gauisos.

LAMENTIS ET PLANGTIBVS TOTA REGIA PERSONABAT) hoc solus narrat Curtius, sed ita conuenienter rationi, ut fides non videatur deroganda.

lib. 13. ipso initio

TRISTI SILENTIO) Iam hic suffragatur Iustinus Curtio: Extincto, inquit, in ipso atatis ac victoriarum flore Alexandro, triste apud omnes tota Babylonia silentium fuit. Causam subiti, mox post planctus & lamenta, silentij, Curtius adiecit, quod omnes mox dolorem conuerterint ad cogitationes futuri status: quis loco Alexandri regnum obtenturus esset, quis exercitum ducturus, quo omnes essent ituri, quomodo principes de prouincijs conuenturi, & hoc genus alia infecuta, nam bella ciuilia facile mentibus poterant augurari.

NOBILES PVERI) ephēbi, principum liberi, quorum officia Curtius supra lib. 8. cap. 13. exposuit.

lib. 5. cap. 21

CVSTODIAE CORPORIS ADSVETI) Excubabant seruatis noctium vicibus proximi foribus eius ædis in qua rex ac quietebar. Ita Darij regem, quamuis adhuc viuum, sed desperatum, luxere spadones & eius tabernaculo aduerti. Post hanc vocem, inquit Curtius, spado gemitu non modo tabernaculum, sed etiam castra complexit: irrupere deinde alij, laceratisque vestibus lugubri & barbaro ululatu regem deplorare cœperunt.

CERTAMEN QVODDAM MOERORIS EDEBANT) Diuersum hoc apud Iustinum certamen fuit, Persarum lugentium, Macedonum gaudentium. Sed nec deuita gentes, inquit, fidem nuncio habuerunt, quod ut inuictum regem, ita immortalem esse crediderant, recordantes quoties præsentis morti ereptus esset, quàm sapè pro amisso, repente se non sospitem tantum suis, verum etiam victorem obtulisset. Ut verò mortis eius fides adfuit, omnes barbara gentes paulò antè ab eo deuita, non ut hostem, sed ut parentem luxerunt. Contra Macedones versa vice, non ut ciuem ac tantam maiestatis regem, verum ut hostem amissum gaudebant, seueritatem nimiam & assidua belli pericula execrantes.

Ita alter album, alter atrum loquitur, ut nescias cui fidem habeas, cui abroges, cū vterque & illi lacrymarum, & hi libertatis & gaudiorum habuisse causas videantur.

lib. 10. ca. 10.

INDIGNANTIVM VOCES EXAVDIEBANTVR) Non absimiles Macedonum questus super rege suo in Cilicia vita periclitante meminisse potes.

cap. 20.

TVM MACEDONES DIVINOS HONORES NEGASSE EI POENITEBAT) Vbi negarunt? Lib. 4. Curtius: Et Macedones aduerti quidem regio imperio, sed in maiore libertatis umbra quam cetera gentes, immortalitatem contumacius, quam aut ipsis expediebat, aut regi, auersati sunt. Sed de hac re totum reuolue caput XII. libri VIII. Iamque omnibus præparatis, & quæ sequuntur, ad quem locum ex alijs plura.

IN IPSOS VERSA MISERATIO EST) seiplos miserabantur, suamque sortem & statum futurum

rum ac pericula deplorabant. Ne hi questus & miseratio maximis rationum momentis carebant, quas mox subdit: Quarum prima, quod procul à patria noui hostes erupturi sint, nouum imperium noui ducis seu regis aspernaturi. Altera, quod nec certus regis, nec regni hæres adsit * *Paulan. p. 243.* Alexandro è Roxane, Hercule ex Barsine nondum natis, ac proinde incertis, cum possint virgines nasci non pueri. & vt maximè nascantur, infantes expectare donec adolefcent, longum esse. Præterea duces inter se de regno & prouincijs armis decertaturos, se sanguinem non pro regno Asia, sed pro ignobili aliquo Alexandro satellite profufuros.

NON DE REGNO, SED DE REGE) obserua prothesin de quæ hoc loco in vicem præpositionis pro vel ob vel propter succedit. Ita M. Tullius tertia in Verrem est locutus: *Flebat vterque non de suo supplicio, sed pater de filij morte, de patris filius.*

NOX SUPERVENIT) quæ dolorem non minuit, sed terrorem etiam auxit, nox enim, vt supra dixerat, omnia terribiliora facit. *lib. 5. c. 10.*

NEC QVISQVAM LUMINA AVDEBAT ACCENDERE) quid ita? quia nocturnus metus omnia facit suspecta militibus. Ne viderentur Babylonij coitiones facere, aut vim occultam parare, & arma alijs per se furentium in se prouocare, maluerunt è tenebris speculari, quid Macedones in luctu regis molirentur.

AC PLERVNQVE VANOMETV TERRITI, PER OBSC. SEM. AL. AL. OCCVRSANTES INVICEM SVSPECTI ET SOL. FEREBANTVR) nempè euenit hic vel Macedonibus vel vtrisque quod illis apud Virgil.

*Nunc omnes terrent aura, sonus excitat omnis
Horror vbique animos simul ipsa silentia terrent.*

Omnes denique omniatuta timent.

PERSÆ COMIS SVIS) supra dictum aliquid ex Plutarcho & alijs hac de re in funere Hephæstionis. De more verò Persarum quo solent lugere vita functos, & coma quæ in funeribus tonderi solebat, multa Alexander Neapolitanus, & in commentario ad eundem copiosissimè *1. 3. c. 7.* Andreas Tiraquellus, qui hunc ipsum Curtij locum, & illi similes complures adducit: at ego hinc ad alia pergam. Porus quoque morti eius illachrymavit, nec antea se pro rege gelsit, quam Philostr. *lib. 3. cap. 9.* extinctum audiuit, quasi illum solum dum viueret, dignum nomine & honore regio iudicasset.

ADDARIIVQVQVE MATREM) quod reliquum capitis est totum de Sisygambe est. De sceminarum ritu in publico luctu ex eod. Alexandro & Tiraquello plura pete. Sisygambis sæpè supra Curtius celebrauit *1. 3. c. 23. 24. lib. 4. c. 35. 1. 5. c. 8. 9.*

ALTERA EX NEPTIBVS) Drypetis, cui nuper Hephæstion nouus maritus extinctus erat.

OMNIVM SVORVM MALA SISYGAMBIS VNA CAPIEBAT) sequitur omnium, quas per omnem vitam exantlauit, syllabus ærumnarum Sisygambis. Primum victo Dario cum liberis capta est ab Alexandro in Cilicia, & è regina Asia facta Macedonum serua, quamuis illi honor regius benevolentia & clementia Alexandri haberetur.

Deinde Alexandrum amisit quasi alterum filium, à quo certè semper & mater appellata est, & honorata. Et hoc est quod dicit: miseræ duorum filiorum exequias esse ducendas, nisi Oxatrem velis pro altero filio accipere, qui Darij erat frater, & magno semper honore habitus ab Alexandro, vt supra sæpius audisti. sed is adhuc supererat Alexandro extincto. vt duos hic filios, alterum germanum, alterum quasi adoptatum, vel à quo ipsa potius in matrem erat adoptata.

FLEBAT PRÆTEREA SIMVL MORTVOS VIVOSQVE) mortuos Darium & Alexandrū, 3. viuos Ochum paruulum nepotem de quo *lib. 3. vxorem Darij, & Drypetim Hephæstionis paulo antè coniugem, tum viduam.*

ITERVM CAPTAS) hoc eleganter & piè in Alexandrum, quasi illo mortuo rursus regno exiderint, iterumque captæ sint, quamuis nullus cepisset, sed patrono & rege tam clemente, cui parem nunquam essent reperturæ, destitutæ, sibi captæ videbantur. Accedebant xxc. fratres Sisygambis, eodem die olim omnes ab Ocho rege Persarum (quem noster Serarius Aluerum Hesteris maritum fuisse existimat) immaniter trucidati. fratribus filij succedebant extincti. E septem filijs quas ipsa ediderat, vnicum superesse Oxatrem, de quo supra multa, vt in Indice legis. *4. 3. 6.* Et denique filiorum pater, cuius nomen nondum legi.

DARIVM FLORVISE PAVLLISP) dum regnaret, quem postea scelerati parricide, Befus & alij cognati & subiecti occiderunt, vt è supplemento *lib. 5. didicisti.*

His tantis ac tam multis acerbisque malis oppressa, per inedia, lachrymas & luctum ita se affixit, vt quinto die post acceptum de morte Alexandri nuncium extingueretur. Hæc regina miris modis auxit gloriam Alexandri, vt Curtius ostendit, cum verum regis clementiæ & continentia omni per eam posteritati documentum reliquit. De eiusdem morte ita tradidit Iustinus, Mater quoque Darij regis, quam amisso filio indulgentia victoris in eam diem vita non penituerat, *p. 132.* audit a morte Alexandri mortem sibi ipsa consciuit: non quod hostem filio præferret, sed quod pietatem filij in eo quem hostem timuerat, experta esset.

p. 83.

Et Diodorus: Rege sic extincto, etiam mater Darij Sifigambri, cum & Alexandri mortem intempestiuam, & suam iam ab omnibus deserta calamitatem lachrymis effusissimis deplorasset, in extrema vita (quod dicitur) linea, cibum & lucem auersata, die quinto per inediam magna quidem cum tristitia, sed non minore gloria, vitam sibi abruptit.

1.10. p. 97.
sed cd. Gl.

p. 92.

De Sifygabis octoginta fratribus ab Ocho trucidatis, quãuis rerũ scriptores singillatim nihil tradant, generatim tamen eius immanitatem execratur. Hereditas regni, inquit Iustinus, Ocho tradita, qui timens parẽ coniurationem, regiam cognatorum cade, & strage principum replet, nulla non sanguinis, non sexus, non atatis misericordia permotus: scilicet ne innocentior fratribus parricidis haberetur.

p. 490.

Diodorus lib. 16. Regnante pridem Philippo, Ochus Persis imperabat, crudelemq; & violentum erga subiectos sese gerens, ob asperitatem morum in odio cunctorum erat. Subijcit dein à Bagoa eunucho veneno sublatum. Plutarchus: ob crudelitatem μάχουρα dictus, cui & hoc poetæ accinitur:

---- scelere ante alios immanior omnes.

CAPVT IX.

ARGVMENTVM.

Laudatio funebris, virtutes, fortunam, famam, gloriam, regis vitijs extenuatis complexa.

Hercule, iuste estimantibus regem, liquet bonæ naturæ eius fuisse, vitia vel fortuna, vel atatis. vis incredibilis animi, laboris patientia propemodum nimia. fortitudo non inter reges modò excellens, sed inter illos quoq; quorum hæc sola virtus fuit: liberalitas sæpè maior tribuētis quã à dijs petuntur: clementia in deuictos, tot regna aut reddita, quibus ea demserat bello, aut dono data: mortis, cuius metus ceteros exanimat, perpetua contemptio: gloria laudisq; ut iusto maior cupido, ita ut iuueni & in tantis admittenda rebus. Iam pietas erga parentes, quorum Olympiada immortalitati consecrare decreuerat, Philippum ultus erat; iam in omnes ferè amicos benignitas, erga milites beneuolentia, consilium par magnitudini animi, & quãtam vix poterat atas eius capere solertia: modus immodicarum cupiditatum, Veneris intra naturale desiderium vsus: nec vlla nisi ex permissis voluptas, ingentes profectò dotes erant. Illa fortuna, dijs equare se, & cælestes honores accersere, & talia suadentibus oraculis credere, & dedignantibus venerari ipsum, vehementius quam par esset irasci: in externum habitum mutare corporis cultum, imitari deuictarum gentiũ mores, quas ante victoriã spreuerat. nã iracundiam & cupidinẽ vniuscuti iuuenta irritauerat, ita senectus mitigare potuisset. Fatendũ est tamen, cũ plurimum virtuti debuert, plus debuisse fortuna, quam solus omnium mortalium in potestate habuit. quoties illum à morte reuocauit? quoties temerè in pericula vectum perpetua felicitate protexit? vitæ quoq; finem eundem illi quem gloria statuit. expectauere eũ fata, dum Oriẽte per domito, aditòq; Oceano, quidquid mortalitas capiebat, impleret. Huic regi duci q; successor quarebatur, sed maior moles erat, quã ut vnus subire eã posset. Itaq; nomen quoq; eius fama rerum in totum propemodum orbem, reges, ac regna diffudit: clarissimi q; sunt habiti, qui etiam in uim partitantiæ fortuna adhaeserunt.

Sex omninò seu λόγος ἐπιγραφῆς, hoc est, funebres laudationes, seu potius panegyricos à varijs auctoribus Alexandro scriptos lego, qui quidem omnium regum pyramidas, mausolea, obeliscos, columnas, aras, tropæa, multis interuallis post se relinquunt. Illa enim omnia plerunq; vno aliquo mundi in angulo vel vrbe spectantur, imò ne spectantur quidem, pleraque amplius temporum vetustate deiecta & abolita. Auctoriũ verò quæ scripserunt encomia hodieque, quãuis nõ omnia, innumeri enim prope scripserunt, in omni tamen orbe leguntur, celebrantur & prædicantur, nec ante fatalem ipsius mudi diem è mundo tollentur. Duos cõposuit Plutarchus de Fortuna Alexandri in scriptos, quibus docet, omnia Alexandri acta non Fortune, sed Virtuti tribuẽda: fortunamque illi semper infestam & aduersam fuisse, sed illum virtute sua fortunã quoq; sibi subieçisse, adeoque suæ ditionis fecisse. Et hi duo Plutarchi libri iustarum orationum magnitudinem

& mo-

& molem implent. Breuior est Arrianus sub finem septimi, quo totum opus claudit. Iustinus ^{est} extremo XII. Curtius hoc loco. Suidas. Ego post Curtij laudationem subiungam etiam Arriani, Iustini, & Suidæ. Plutarchum quia longior, & simul in omnium manibus est, & plerunque cum Curtio & vita Alexandri ab ipso etiam Plutarcho composita, editur, omittam.

Ad Curtium veniamus, qui omnes Alexandri actiones vel naturæ tribuit, vel fortunæ, vel ætati, uti & Arrianus: naturæ virtutes; vitia fortunæ vel iuuentæ.

NATURA E) quam præstantissimam ab auctore naturæ accepit. quod ostendunt I. VIS IN- 1.
CREDIBILIS, seu vigor animi, ut alibi * appellat, seu indoles qua omnes reges antecessit ut li. 5. c. * li. 4. c. 35.
15. locutus est, ubi & ingentia animi bona vocauit.

2. LABORIS PATIENTIA PROPENIMIA) primus enim & dux in omnibus arduis aggrediē- 2.
dis, grauisimis itinerum molestijs subeundis, fame, siti, frigore, æstu tolerandis, mœnibus obsidē-
dis, rupibus expugnandis, periculis ingētibus adētis, vulneribus excipiendis. Reuolue c. 15. l. 5. &
16. eiud. l. & passim alia. Plutarchum etiam audi in secundo de fortuna. *Alexander verò quid supra p. 650.*
dignationem: annes sanguine mixtos bibebat, quos casorum corporibus iunctos traieciat: herbam fame
enectus edebat, quam primam offendisset: obrutas altis niuibus gentes adijt: vrbes sub terram mersas exci-
dit: pugnantia maria nauigauit: arida Gedrusorum, Arachosorumq; litora permensus: in mari prius etiā
quam in arma stirpes vidit. Et mox infra: En tibi Alexandri corpus si nihil aliud, certè ab imis vnguibus p. 651
ad verticem saucium, accisum, contusum, ab hostibus deniq; casum & iaculo & gladio & toti libramine
saxi. Propter amnem Granicum ense dissecta galea capillo tenuis ad Gazam sagitta humero saucius. In
Maracandis sagitta ictu sura, ita vt à tibi radio fractum os disiliret. In Hyrcania obleso lapide collo, quo
ictu tenebris ob oculos effusus ad dies multos cecitatem timuit. propter Assacanos ralo Indico telo icto, quo
tempore ad assentatores renidens dixisse fertur: Hic quidem sanguis meus, non saniosum quid, quale ex
deorum vulneribus effluere creditur. ad Iffum ense femore traiecto à Dario, vt Chares, inquit, manus
cum eo conferente. ipse verò Alexander magna cum fide ad Antipatrum scribens, Contigit, inquit, mihi pu-
gione sauciari in femur adacto, sed vnde nulla perniciēs aut illico, aut postea secuta sit. Apud Mallos tri-
pedana sagitta ictus spiculo per lorica & pectus ad ceruicem pertingente, vt auctor est Aristobulus.
Traiecto Tanai Scythas in fugam versos, equo etiam ad centum & quinquaginta stadia insectatus est,
infesto alui profluuiio remorante. Euge fortuna, qua Alexandrum magnum facis, nouisq; subinde mactē
esse incrementis iubes, vndique corpus eius lancinans, omnem corporis partem vulneribus patefaciens, non
vt Minerua quondam pro Menelao stans, tela infirmissima quæque armorum veluti manu dirigens, obie-
ditque lorica, fascia & balteo tenorem iactus frangens, summum tantum corpus scarificans, eliciendo
in speciem cruore: sed nuda potius telis vitalia præbens, vulnera per media ossa infligens, deprehensio vndi-
que corpore, visum insuper ingressumq; obsidens, insequentem interpellans, vincentem distringens, spes
denique eius ludificans.

3. FORTITUDO NON MODO INTER REGES EXCELLENS) nullius enim regis cōgressum 3.
formidauit; cum Dario dimicauit, cum Poro, quamuis gigantea esset mole, singulari certamine
ausus est congredi, nullarum etiam ferarum, quamuis immanium occursum pertimuit; apros, ti-
gres, hydras, leones, & quicquid siluæ horrent, strauit, superauit. Nullos ille Antæos, nullos Her-
cules metuisset. soli reor Samloni celsisset, si tempora hos commisissent.

4. LIBERALITAS) non enim pecunias tantum & talenta amicis impertitus est, sed opida, 4.
ciuitates, regiones, prouincias, regna, testes Alonymi, Taxiles, Pori. Plutarchum cōsule, p. 554. Cō-
parat idem aliorum regum sordes cum liberalitate Alexandri: quæ tu ibidem cognosces.

QVAM A DIIS PETANTVR) quis enim vnquam à dijs regna & imperia fuit ausus petere.
Satyram Iuuenalis audi decimam; c qua hæc sunt de votis hoimnum:

*Prima ferè vota & cunctis notissima templis
Diuitia, crescant vt opes, vt maxima toto
Nostra sit arca foro. ---*

Et Persius:

*Ille sibi introrsum & sub lingua immurmurat. ò si
Ebullit patrii præclarum funus, & ò si
Sub rostro crepet argenti mihi seria dextro
Hercule --- & quæ sequuntur.*

Nemo ferè de regnis cogitauit, nisi ipse Alexander, cui ipse orbis angustus fuit.

5. CLEMENTIA IN DEVICTOS) habes documenta huius in Curtio, & quos in Commenta- 5.
rijs supra laudauit, Sisygambim matrem, vxorem, liberos Darij, ipsum Darium, ad quem human-
dum & tegendum suum ipse amiculum detraxit. habes præter Satrapas Oxatrem, Nabarzanem,
Sisymethrem. deinde reges & reginas, Taxilem, Porum, Cleophen: habes omnem Asiam, Persidē,
Indiam. De Poro eleganter Themistius, quem Georgius Remus Augustanus è Græco transtulit:
quem cōsules, locus est elegans, sed prolixus. p. 70. f. 71. & seq.

REGNA REDDITA) Poro, Taxilæ, Abisari, Cleopie, alijs.

DONA DATA) Alyonymo, Poro, Taxili, quibus alia regna aut prouincias ad priora regna
adiicit;

in acie, primus in obsidionibus & mœnibus oppugnandis fuit; præfertim apud Mallos, ubi in urbem hostibus plenam solus desiliit.

7. **GLORIA ELAVDIS QVE CVPIDO**) huius nec modum, nec finem, nec terminos ullos posuit, sed ad diuinitatem affectandam progressus, mortalitatis oblitus:

*Aestuabat, infelix (inquit Satyrus) angusto limite mundi
Vt Gyraeclusus scopulis, paruaq, Seripho
Cum tamen à squilis munitam intrauerit urbem
Sarcophago fontentus erit. Mors sola fatetur
Quantula sint hominum corpuscula.---*

Aestuabat non tam desiderio opum, quàm infinita gloriæ cupidine. Excusat tamen hanc Curtius & iuueni ignoscendum, imo pro tantis rerum gestarum momentis admittenda.

8. **OLYMPIADA**) redi ad cap. 12. lib. 9. Si Olympias mater immortalitati consecratur. **PHILIPPVM VLTVS ERAT**) ca. 20. l. 4. *Posthac institit querere an omnes parentis sui interfectores pœnas dedissent.* ad quem locum lege commentarium. Hic ex Iustino addo videri ipsum quoque Alexandrum de cæde patris suspectum, vel certè conscium fuisse. Plutarchum adde, quæ etiam ante monui. Itaque Alexander debebat etiam de seipso querere & pœnas dare.

9. **BENEVOLENTIAM** in milites ostendunt oēs orationes priorum librorum, præter vltimas huius libri cap. 6. cum grauitè ab illis offensus esset, Reconciliatus tamen omnibus, & dimisis & præsentibus ante mortem, quibus dextram moribundus porrexit.
10. **CONSILIVM**) Verum hoc, vt etiam Parmenionem ingenij solertia superaret. Nihil enim vnquam decreuit, quod non feliciter exequeretur.

11. **VENERIS INTRANATVRALE DESIDERIVM VSVS, NEC VLLA NISI EX PERMISSO VOLVPTAS**) Neque naturæ, neque diuina lex permittebat, quod permittebant sibi pagani. quis Bagoas Hephæstiones, & alios flore ætatis & formæ conciliatos regi permisit, nisi rex qui sibi ipsi lex. Castior in fœminas quam viros fuit. Athenæum l. 13. lege, quæ continens & castus fuerit Alexander, præfertim erga Bagoam scortum, quod illi etiam Orsines moriturus obiecit. Græcis tamen olim à quibus & Persæ & Romani malos mores & amores didicere, permissæ pederæstie, hoc est nullis legibus aut supplicijs, sicut apud Iudæos & Christianos vindicatur. nempe qui sine lege peccauerunt, sine lege perierunt. hodie rogo flammisque deprehensæ expiantur.

ILLA FORTVNÆ) vitia excusat, i. superbiam præfertim fortunæ assignat, qua se viuus cælo inferere conatus est. de qua re sæpè supra, vt & de Persarum moribus assumtis, cultu corporis, adoratione barbarica quæ sita & imperata, nec tamen ab omnibus impetrata.

Vitia Alexandri.

1. **IRACVNDIAM ET CVPIDINEM VINI**) in iuuentam Alexandri confert olim vitia cum aetate desitura.

PLVS FORTVNÆ) hoc totis duobus libris refellit Plutarchus: qui ipsius acta virtuti, non fortunæ adscribit. Curtius Alexandri fortunam ita celebrat, vt dicat tamen Fortunam Alexandro, non Alexandrum Fortunæ seruisse, quàm solus in potestate habuerit, illi imperarit potius quàm imperaretur.

A MORTE REVOCAVIT) primo in Cilicia, quando in Cydno flumine obriguit. Deinde ad Gazam, ubi graue vulnus per sagittam accepit l. 4. c. 19. Postremò Mallis: vt alia tempora & pericula taceam, de quibus iam antea ex Plutarcho.

VITAE FINEM EVNDEM QVEM GLORIAE STATVIT) causam ipse Curtius subiicit, quod tantisper fata eum expectarent, dum orbem terrarum sibi subderet, & Oceanum vel orbis terminum adiret, ultra quem nihil mortalitas poterat sperare. Si diutius vixisset, paulatim gloria rerum gestarum consenuisset, adeoque abolita fuisset. & fortasse vitij & cædibus famam inquinasset, laudem corrupisset, gloriam deleisset. ita vitæ breuis, gloriæ cursus Alexandro fuit sempiternus.

MAIORVM MOLES ERAT) Leosihenes imperium Alexandri post eius mortem comparauit Cyclopi ab Vlyse exoculato, quod huc illuc sine duce ferretur, nec haberet à quo regeretur.

IN TOTVM ORBEM) non solum in totum orbem, sed ad omnem etiam orbis posteritatem, famam eius propagauit. iam aliorum quoque elogia & funebria iuvat audire. & Iustinus quidem quasi panegyricum instituit pro lachrymis, quo totius vitæ cursum, & quod ante ortum etiam illius, futuram gloriam ostendit. *Decessit Alexander mensem vnum annos tres, & triginta natus, vit supra humanam potentiam magnitudine animi praditus, & quæ ibidem sequuntur.*

p. 130. edit. Glarea. 125.

pag. 167.

Arrianus in extremo VII. *Staturâ corporis pulcherrimâ fuit, diligentissimus & vehementissimus, magna animi fortitudine praditus, honoris & gloria appetentissimus, periculorum amantiissimus, diuini cultus obseruatissimus: circa corporis voluptates moderatissimus: circa eas quæ ad animum pertinent, sola laude inexplebilis. summa consilij dexteritate quid in rebus obscuris factum esset opus cernebat: & ex verisimilibus felicissime euentus rerum conieciabat: ordinandi exercitus, armandi, gubernandique peritissimus.*

mus.

mus. idem ad militum animos excitandos, & bona spe replendos, & metum periculorum priuati periculi contemtionem profligandum, eximius. Res dubias summa audacia aggrediebatur: ad anticipandos hostes eosque corripiendos, priusquam, quod euenturum erat, timerent, solertissimus, promissi pactique religiofissimus obseruator; neve aliorum si audibus caperetur, instructissimus: pecunias in priuatas voluptates parcissime conuertebat; in amicos summa cum liberalitate erogabat. Si quid verò ab Alexandro ira vehementia rapiditateque commissum est, aut si insolentius barbarorum fastum imitatus est, equidem non tanti faciendū censuerim, si quis iuuenilem Alexandri aetatem non iniquè aestimet, si perpetuum felicitatus cursum, si assentatores, qui voluptatis causa cum regibus magno eorum malo versamur, animaduertat. Ceterum delicti poenitentia duci, id ego soli ipsi inter veteres reges tanquam eximium ac genuinum quiddam adscribo, plerique enim, tamen si alicuius delicti conscijs sibi sint, tuentes id vt rectè factum obregere se culpam suam putant iniquè statuentes: Vnicam enim peccati agnitionem & confessionem, manifestumque poenitentia documentum edere, nam qui iniuriam accepit, non ita grauitè lesam sese iudicat, si is qui laesit perperam sese fecisse fateatur, & bona alicui spes sit, se non amplius iniuria affectum iri, si is qui affectus, poenitentiam facti sui pra se ferat. Quod verò ad decem generis sui originem referebat, ne hoc quidem atrox delictum fuisse censuerim: quippe qui nihil aliud fortassis sibi propositum habuerit, quàm vt eo figmento maiorem auctoritatem apud subditos sibi conciliaret. Neque verò mihi videtur Alexander fuisse Minoe aut Aeaco aut Rhadamantio inferior, quorum genus ad Iouem à veteribus relatum nullo ipsi vitio aut contumelia versum fuit: quemadmodum nec Thesei ortus ad Neptunum, neque Iouis ad Apollinem relatus. Verùm & Perficus habitus arte quadam mihi à rege assumtus videtur, ne in vniuersum alienus ab eis rex esse videretur: vtque refugium quoddam aduersus Macedonum insolentiam superbi- amque haberet. Quae etiam de causa eum Macedonum ordinibus Persas melophoros immiscuisse arbitrator & agemati, qui pari cum eis honore essent, accensuisse. Longas etiam potationes, vt ait Aristobulus, non vim causa amabat (neque enim multum vini potabat) sed vt benevolentiam cum amico foueret. Quapropter quisquis Alexandrum incusat ac vituperat, is non ea solum quae vituperatione digna sunt profes- rens vituperet, sed omnia eius facta in vnum cumulum congerens, ita demum secum reputet, quis ipse & quali fortuna vsus, ad cuius ac quanti principis accusationem accedat, qui ad tantum humana felicitatis fastigium euasit, vt vniuersusque Continentis rex circa vllam controuersiam fuerit, nomenque suum per vniuersam terrarum orbem propagari: cogitetque iste quisquis est accusator, quàm exilis ipse sit, quàmque in exilibus paruique momenti rebus laboret, ac ne illas quidem ipsas decore conficiat. Ita enim sentio, nullam ea tempestate gentem, nullam urbem, nullum denique hominem fuisse, ad quem non Alexandri uocem peruenerit. Quocirca non absque numine eiusmodi hominem terris datum existimauerim, cui, nemo omnium mortalium par fuit, quod quidem etiam oracula in Alexandri morte testata sunt, diuersaque alijs atque alijs hominibus spectra & insomnia oblata & continuata in hunc vsque diem inter homines memo- ria & gloria maior, quàm quae in hominem cadat, tum denique alia post tantum temporis spaciū oracula Macedonum genti de eius honore edita. Ego verò tamen si nonnulla Alexandri facta in historia rerum ab ipso gestarum reprehendi, Alexandri tamen ipsius admiratorem esse me ipsum circa pudorem profiteor: facta verò nonnulla improbaui, & veritatis meae & publicae utilitatis causa: in cuius gratiam huius historiae scriptiōnem, non absque numine etiam, aggressus sum.

Suidas verò primum multa ex Arriano depromit, postea etiam ex Nearchō alia subdit, ac de- mum ex alijs vitia quoque describit. Philosophi quoque Iesum illi cantarunt, vt est apud Petrum Alphonsum à nostro Serario laudatum. Primus ergo dixit, Heri totius terrae spatiofitas Alexandro nõ sufficit: nunc trium quatuorve vlnarum spatium ipsi sufficit. Aiebat alius: Heri potuit Alexander à morte multos liberare; hodie seipsum non potest. Alius cum aureum eius loculum videret: Heri Alexander ex auro fecit thesaurum, hodie aurum fecit ex ipso thesauro. Alius: Heri Alexander terram oppressit; hodie à terra opprimitur. Alij alia quorum omnium nullam quidem apud Curtium, Arrianum, Plutar- chum, mentionem inueni, video tamen, cum, vt Plutarchus sub Alexandri finem ait, eius cadauer ἀβέβη- πτωλον, id est, incuratum & insepultum diu manserit, aduenire potuisse, qui talia dicerent, vel è Grecia philosophos, vel ex ipsa Chaldaea & Perside Magos, vel ex eo ipso gymnosophistarum catu, qui tam mi- rabiles ab Alexandro ipso positas quaestiones, vt apud eundem Plutarchū est: sapienter ac ingeniosè antea dissoluerant, praesertim, cum eandem ob causam mater Olympias lamentabunda exclamarit: O fili quis caeli particeps esse studebas, ne ijs quidem potiri iam vales, quae mortalium omnium com- munia sunt, terra & sepultura, vt habet lib. 8. apophth. 46. Verè vanitas vanita- tum & omnia vanitas. Rex hodie est, & cras moritur.

Eccles. 10.

Nota in pagano vim conscientiae.

Serar. li. i. Machab. 6. pag. 553.

CAPVT X.

ARGVMENTVM.

Vocato principum cœtu Perdiccas perorat apud militem, & agit de rege subrogando, quem nominat Roxanis filium nondum genitum,

CAETERUM BABYLONE (inde enim diuertit oratio) corporis eius custodes in regiam principes amicorum ducesque copiarum aduocauere. secuta est militum turba cupientium scire in quem Alexandri fortuna esset transitura. Multi duces frequentia militum exclusi regiam intrare non poterant, cum præco exceptis qui nominatim citare utur, adire prohibuit. Sed precarium spernebatur imperium, ac primum eiulatus ingens ploratusque renouatus est. deinde futuri expectatio inhibitis lachrymis silentium fecit. Tunc Perdicca regia sella in conspectum vulgi data, in qua diadema vestisque Alexandri cum armis erant, anulum sibi pridie traditum à rege, in eadem sede posuit: quorum adspectu rursus oborta omnibus lachryma integrauere luctum. Et Perdicca. Ego quidem, inquit, anulum, quo ille regni atque imperij vires obsignare erat solitus, traditum ab ipso mihi, reddo vobis. Caterùm quamquam nulla clades huic qua affecti sumus, par ab iratis dÿs excogitari potest, tamen magnitudinem rerum, quas egit, intuentibus credere licet, tantum virum deos accommodasse rebus humanis, quarum sorte completa citò repeterent eum sua stirpi. Proinde quoniam nihil aliud ex eo superest, quàm quod semper ab immortalitate seducitur, corpori nomini que quamprimum iusta soluamus, haud oblitum in qua urbe, inter quos simus, quali rege ac præside spoliati. Tractandum est cõmilitones, cogitandumq̃, ut victoriam partam, inter hos de quibus parta est, obtinere possimus. Capite opus est, hoc vno an pluribus in vestra potestate est. Illud scire debetis, militare sine duce turbam, corpus esse sine spiritu. Sextus mensis est, ex quo Roxane prægnans est, optamus ut marem enitatur: cuius regnum dÿs approbanti- bus futurum, quandoque adoleuerit, interim à quibus regi velitis destinare. Hæc Perdicca.

(CORPORIS EIVS CVSTODES) è quibus facillè principes Perdiccas, Ptolemæus, Léonnatus, Pithon, Lyfimachus.

(PRINCIPES AMICORVM) Nearchum, Meleagram, Ariftonum, Phitonem, Eumenem, alios. Diodorus: Οἱ δὲ μέγιστον ἐχούσας ἀξιώμα τῶν φίλων καὶ σώματος φιλάκων συνέδρουσαντες καὶ προσλαβόμενοι τὸ τῶν ἰππέων τῶν ἑταίρων ὀνομαζομένων σύστημα & quæ sequuntur. Sed qui inter amicos & custodes corporis, auctoritate maxima pollebant, senatu habito, cum equitum qui sodales nominantur agmen sibi adiunxissent, & quæ sequuntur. Quanti præterò viri fuerint hi regis amici & duces, ostendit Iustinus, quos omnes cum regibus componit: Sed nec amici Alexandri frustra regnum expectabant, nam eius virtutis erant ac venerationis, ut singulos reges putares. Quippe ea forma pulchritudo & proceritas corporis & virium ac sapientia magnitudo in omnibus fuit, ut qui eos ignoraret, non ex vna gente, sed ex terrarum orbe electos iudicaret: neq̃ enim vnquã * ante ea Macedonia, vlla gēs tam clarorū virorum prouentu floruit, quos primum Philippus, mox Alexander tanta cura legerat, ut non tam ad societatem belli, quam in successionem regni, electi viderentur. Quis igitur miretur, talibus ministris orbem terrarum victum, cum exercitus Macedonum à tot non ducibus, sed regibus regeretur? qui nunquam sibi reperissent pares, si non inter se concurrissent, multosq̃ Macedonia pro vno Alexandros habuisset, nisi fortuna eos ex amulatione virtutis in perniciem mutuam armaisset.

(SECUTA EST MILITVM TURBA) milites iam tum contumaces, & timebant duces, & hi vicissim illos, paullatimque res ad vim & arma spectabant, nec ducibus ipsis inter se conueniebat, cum nemo vnus alteri inferior cederet, ut æqualitas ipsa discordiam auget. Itaque, ut Iustinus ait, duces armati in consilium venerunt, ut de summa rerum delibera- rent.

TUNC

Glar. ed.
p. 127.* ante Ma-
cedoniam.

TUNC PERDICCÆ) cuius maxime auctoritas eminebat, quòd anulum etiam à viuo Alexandro tanquam pignus imperij accepisset: sed cùm post anulum acceptum respondisset rex, imperium se dignissimo relinquere, hoc ipso reliqui cognouere, non simul Perdiccæ cum gemma regnum esse traditum. hinc illæ lacrymæ, certamina, cædes. Aristonus tamen Alexandri mentem interpretatus, eò dixit illi anulum traditum, quod ab Alexandro optimus omnium & dignissimus regno videretur. Perdiccæ ex amicis & ducibus primo loco sententiam de rege deligendo dicit, quamuis illi pauci assentirentur.

EGO QUIDEM ANVLVM œconomiam huius oratiunculæ Causinus hanc instituit: *Hæc P. 578.* oratio, inquit, valde morata est & civilis, præfert enim insignem moderationem, & fidem ipsius Perdiccæ, quod magnum erat amoris & benevolentia lenocinium. Atque, ut à principe viro profecta, sententias habet verbis pressas, rebus magnas, ut cùm dicit, Alexandrum commodatum terris, non datum. Obseruatum est, inquit Fab. l. 6. esse nescio quam quæ spes tantas decerpit inuidiam: ne videlicet ultra quàm homini datum est, nostra prouebantur. Deinde quòd habet, Militarem sine duce turbam, corpus esse sine spiritu: rectè ad mentem Senecæ, qui de Imperatore ait, Is est spiritus quem tot millia trahunt. Epaninondas apud S. Maximum serm. 9. de magistratu & potestate, cum magnum & pulchrum videret exercitum sine duce, Quanta, inquit, bellua, caput nullum habet! Sed hanc Meleager tanquam infidiosam & ambitionem refutat infra, nihilque aliud spectare Perdiccæ ait, quàm regnum, quod sub tutelæ nomine velit occupare; quæ sententia Meleagro tanquam feroci & parum consulto, mortem attulit.

IMPERII VIRES OBSIGNARE SOLITVS) quòd de iustis populis leges dixit, præfides & prætores à quibus regerentur, misit, decreta edidit, hoc anulo firmavit.

VOBIS REDDO) hoc sanè perquam modestè Perdiccæ saltem in speciem, fortasse ratus exercitum acclamaturum, reciperet anulum & acciperet imperium, ut mox post Aristoni orationem acclamauit.

TANTVM VIRVM DEOS ACCOMMODASSE REBVS HVMANIS) quemadmodum vates de Catone:

Tertius è celo cecidit Cato —————

Et de Iulio Cæsare Pelignus olor:

*Hic sua compleuit, pro quo Cytherea laboras
Tempora, perfectis quos terris debuit, annis,
Ut deus accedat calor templiq; colatur.*

TRACTANDVM COMMILITONES) altera pars orationis de rege deligendo: Perdiccæ, inquit Iustinus, censet Roxanis expectari partum, quæ exacto mense octauo maturam ex Alexandro erant, & si puerum peperisset, hunc dari successorem patri.

MILITAREM SINE DVCE TVRBAM, CORPVS ESSE SINE SPIRITV) supra cap. 6. Iam autem scietis & quantum sine rege valeat exercitus, & quid opis in meo sit. ad quem locum plura ibi.

SEXTVS MENSIS (Iustino iam octauus.

CAPVT XI.

ARGVMENTVM.

Nearchus Barsines filium dicit regem. Ptolemæus aristocratiam suadet. Aristonus Perdiccæ conatur coronare, quod Perdiccæ cupit, nec audet. Meleager ad aurum properans mouet seditionem. Gregarius Aridæum fratrem Alexandri designat. Phyton dissuadet, concio iubet, adducitur & rex salutatur à milite; refragantur optimates, & in Perdiccæ sententiam concedunt.

In Nearchus, Alexandri modò sanguinem ac stirpem regia maiestati conuenire, neminem aut posse mirari: ceterum expectari nondum oritur regem, & quiam sit, prateriri, nec animis Macedonum conuenire, nec tempori rerum. Esse è Barsine filium regis, huic diadema dandum. Nulli placebat oratio. Itaque suo more hastis scuta quatientes obstrepere perseverabant. Iamque prope seditionem peruenerant, Nearchus pernicacius tuente sententiam, tum Ptolemaus. Digna prorsus est soboles, inquit, quæ Macedonum imperet genti, Roxanes vel Barsines filius, cuius nomen quoque Europam dicere pigebit, maiori ex parte captiui. Cur Persas vicerimus, ut stirpi eorum seruiamus? quod iusti illi reges Darius & Xerxes tot millium agminibus, tantisque classibus ne quicquam petiuerunt. Mea sententia hæc est, ut sede Alexandri in regia posita, qui consilijs eius adhibebantur, coeant, quoties in commune consulto opus fuerit: eoque quod maior pars eorum decreuerit, stetur. duces præfecti quæ, copiarum his pareant. Ptolemaeo quidam, pauciores Perdicca assentiebantur. Tum Aristonius orsus est dicere, Alexandrum consultum cui relinqueret regnum, voluisse optimum deligi, iudicatum autem ab ipso optimum Perdiccam, cui anulum tradidisset, neque enim unum eum assedissem morienti, sed circumferentem oculos, ex turba amicorum delegisse cui traderet, placere igitur summam imperij ad Perdiccam deferri, nec dubitauere quin vera censeret. Itaque uniuersi procedere in medium Perdiccam, & regis anulum tollere iubebant. hærebat inter cupiditatem pudorem quæ, & quo modestius quod appetebat expectaret, pernicacius oblaturos esse credebat. Itaque cunctatus, diu quæ, quid ageret incertus, ad ultimum tamen recessit, & post eos qui sederant proximi, constitit. At Meleager unus è ducibus confirmato animo, quem Perdicca cunctatio erexerat. Nec diu fuerint, inquit, ut Alexandri fortuna, tantique regni fastigium in istos humeros ruat; homines certe non ferent. Nihil dico de nobilioribus quam hic est, sed de viris tantum, quibus inuitis nihil perpeti necesse est. Nec verò interest, Roxanes filium, quando cunque genitus erit, an Perdiccam regem habeatis, cum iste sub tutela specie regnum occupaturus sit. Itaque nemo ei rex placet, nisi qui nondum natus est. Et in tanta omnium festinatione, non iusta modò, sed etiam necessaria, exactos menses solus expectat, & iam diuinat mare esse conceptum, quem vos dubitatis paratum esse vel subdere? si medius fidius Alexander hunc nobis regem pro se reliquisset, id solum ex his quæ imperasset, non faciendum esse censerem, quin igitur ad diripiendos thesauros discurritis? harum enim opum regiarum, utique populus est hæres. Hac elocutus per medios armatos erupit, & qui abeunt viam dederant, pronunciantem præadam sequebantur. Iamque armatorum circa Meleagrum frequens globus erat, in seditionem ac discordiam versa concione, cum quidam plerisque Macedonum ignotus ex infima plebe, Quid opus est, inquit, armis civilique bello habentibus regem, quem quaritis? Aridaus Philippo genitus, Alexandri paulò antè regis frater, sacrorum ceremoniarumque consors modò, nunc solus hæres, prateritur à vobis, quo merito suo: quid uic fecit, cur etiam gentium communi iure fraudetur? si Alexandro similem quaritis, nunquam reperietis, si proximum, hic solus est. Conclamant deinde pariter Aridaum vocandum esse, mortemque meritos, qui concionem sine eo habuissent. Tum Phiton plenus lachrymarum oritur dicere, Nunc vel maximè miserabilem esse Alexandrum, qui tam bonorum civium militumque fructu & præsentia fraudatus esset, nomen enim memoriam quæ, regis sui tantum intuentes, ad cætera caligare eos. Haud ambiguit in iuuenem cui regnum destinabatur, impensaprobra, quæ magis ipsi odium, quam Aridaus contemtum attulerunt: quippe dum miserentur, etiam fauere cæperunt. Igitur non alium regem se, quam eum qui ad hanc spem genitus esset, passuros pertinaci acclamatione declarant, vocari quæ, Aridaum iubent, quem Meleager infestus inuisusque Perdicca strenuè perducit in regiam, & milites Philippum consalutatum regem appellant. Ceterum hæc vulgi erat vox, principum alia sententia, è quibus Phiton consilium Perdicca exsequi cæpit, tutoresque destinat filio ex Roxane futuro Perdiccam & Leonatum stirpe regia genitos: adiecit, ut in Europa Craterus & Antipater res administrarent, tum insurandum à singulis exactum, futuros in potestate regis geniti Alexandro.

TVM NEARCHVS) Nearchus ille primus Oceani explorator, & Alexandri cum Onesicrito nauarchus, iussit Roxanis partum nondum editum, & sexus incertum non videri expectandum, cum iam ex Barsine Memnonis olim coniuge natus sit Alexandro F. Hercules iam nouennis. hinc ergo regem designandum. Sed Nearchus statim explosus est.

E BARSINE FILIUM) Herculem. Barsine filia erat Artabazi principis purpuratorum, viri è regum stirpe oriundi, & Dario ad vltimam vsque fortunam fidsimi, de quo multa passim superioribus libris habita mentio; & de Barsine quoque dictum lib. 3. cap. vlt. ex Plutarcho. Vidua hæc clarissimi ducis Memnoniserat: vti mirer quid Arriano venerit in mentem, vt scriberet Barsinem Darij natu maximam fuisse filiam, cum disertè ex Aristobulo Plutarchus ostendat fuisse Artabazo natam, nec vnquam ab Alexandro vxorem ductam, sed loco pellicis habitam, semper enim vbi de vxoribus Alexandri agitur, Barsinen seu Barsenen excipiunt scriptores. Darij filias alteram aiunt Statiram, maiorem natu, Alexandro Sufis nuptam, alteram Drypetim Hephæstioni. Substituit deinde Parysatin Arrianus pro Barsine Ochi regis, quem volunt Auerum Hesteris maritum, filiam natu minimam, siue illa fuit Vasthi, siue Heltere nata.

HASTIS SCVTA QUATIENTES) sicut acclamatio post orationem, militis alacritatem ostendit, ita strepitus armorum, quibus inhibere dicentem conantur, seditionem, vel certè animum ab ea re quam dux vult impetrare, alienum; vel cum terrorem alijs incutiebat, vt est apud Lium lib. 28. *Vix dicendi finem fecerat, cum ex preparato simul omnium terror oculis auribusque est effusus. Exercitus qui coronâ concionem circumdederat, gladijs ad scuta concrepuit.*

Scuta hic hastis quatiebant, quòd oratio & petitio non placeret. acclamabant cum probarent quod dicebatur aut petebatur. Infrà hoc ipso capite iratus miles rursus hastis clypeos conculsit.

DIGNA PRORSVS EST SOBOLES) Ptolemæus diuersam ab vtroque viam ingreditur, & nullum ex captiuis hæredem regni admittendum putat. orditur ab Ironia: Egredios, inquit, vobis reges proponitis, vel Roxanes vel Barsines. Roxanes satrapæ sobolem; Barsines pellicis, cum neutra regina vnquam fuerit aut regnarit, sed captiua fuerunt nostræ. Quorum Persas vicimus, an vt seruis nostris & captiuis seruiamus? quod nec Darius ille priscus, nec Xerxes postea, quamuis totam Græciam milite inundarit, à nobis impetrare potuerunt.

IUSTI REGES) εἰσπυκτός, vt qui contra iustas Græciam armis inuaserint; alijs iusti, legitimi, verique reges. Sed hic, vt dixi, ironia est. præconis audita vox citantis nomina damnatorum in concilio: nudi in medium protrahantur, & quæ sequuntur.

Ergo censo aristocratiam instituendam, inquit Ptolemæus, vt sicut in repub. populus senatui obsecundat, ita ducibus paucis milites obtemperent, illique regna omnia administrent, præfecti copiarum imperata exequantur.

PTOLEMÆO QUIDAM) Nearchonemo, Perdiccæ pauci, Ptolemæo aliqui assentiebantur.

ARISTONVS) Hic est ille fortissimus heros, qui Alexandrum apud Oxydracas seu Mallos cum Leonnato, Timæo & Peuceste aduersus hostes omnes defendit, vt suprâ lib. 9. cap. 10. legisti. Hic rursus aliud à tribus prioribus, obliqua tamen oratione suadet, vt Perdiccas regnet, & persuadet: sed Perdiccas ipse suam felicitatem cunctando corrumpit, dum iussus anulum recipere, & regnum suscipere, hæreret, expectaretque dum maioribus clamoribus vrgeretur, adeoque sibi vim fieri volebat, ad inuidiam fortasse parium declinandam. Sed interim & anulum & regnum amisit.

Fronte capillata est, pone est occasio calua.

NEQUE ENIM VNVM EVM ASSEDISSE MORIENTI) Ex anulo Perdiccæ tradito ostendit mentem Alexandri fuisse, vt summa imperij ad Perdiccam deferretur. Quorsum enim illi anulum tradidisset, nisi & dignissimum imperio ex omnibus qui illi assidebant, iudicasset.

NEC DVB. QVIN VERA CENSERET) Probabilis erat ratio & oratio Aristoni, nec tamen certa; poterat enim tradidisse anulum & amicissimo & familiarissimo, non tamen ad regnum appetissimo vel optimo vel dignissimo. Sed custodi anuli, dum rex omnium votis & suffragijs designaretur. Iustus est ergo surgere, & cum æmulo diadema sumere. Cunctatus per speciem modestiæ, putabat futurum Perdiccas, vt faustis acclamationibus exercitus Viuat Perdiccas, regnet Perdiccas, perennet Perdiccas, regnum acciperet. Sed morante illo & concio conticuit, ex quo malè animatus, locum quem proximum sellæ regiæ tenebat, reliquit, & inferiorem occupauit, Quod vbi Meleager dux phalangis Macedonicæ & peditum, homo stolidè ferox, nec satis cautus animaduertit, asperè inuectus in Perdiccam, illum sibi capitalem hostem reddidit, cuius & artibus mox cecidit & periit.

QVEM CUNCTATIO PERDICCAE EREXERAT) nam si Perdiccas anulum & diadema statim ac iustus est, sumisset, nihil vnus contra omnes mouisset, nec contra torrentem niti ausus fuisset.

NEC DIJ SIVERINT) abdicat regnum adhuc dubium Perdiccæ. Nec dij, inquit, permittant,

tant,

tant, nec hominés ferant, vt regnet Perdiccas; humeri eius tantam fortunam, tantumque regni fastigium non ferunt.

NOBILIORIBVS Ptolemæo & Aridæo Philippi regis filijs, frâtribus Alexandri, quamuis non ex Olympiade, sed expellicibus.

SED DE VIRIS TANTVM, QUIBUS INVITIS (ita lege, non vt impressum est *inuidus*) NIHIL PERPETI NECESSE EST) intelligit exercitum, & maximè pedites seu phalangem Macedonicam, qua nihil firmitus erat, & cui ipse præerat. His ergo inuitis nihil necesse perpeti aliquid indignum, vel vt regnet Perdiccas, vel vt, quod sequitur, Roxanes partus in duos, ex Iustini, quatuor, Curtij sententia, mentes expectetur. Non videtis Perdiccam regnum affectare vel per se, vel specie tutelæ? perinde enim illi est, dummodo regnet, vel suo nomine, vel alieno.

IN TANTA OMNIUM FESTINATIONE IVSTA ET NECESSARIA) ne sine capite sit tantum ac tot gentium imperium, tantus exercitus, in terra, non patria, sed paulo antè subacta.

DIVINAT MAREM ESSE CONCEPTVM) quid si foeminam edat? quid agat Perdiccas? partum subducat, alium subiciet, & nos eludet; ipse imperabit. hoc enim est quod dicit, *quem vos dubitatis paratum esse vel subdere?* hoc est alienum aliquem spurium pro Alexandri & Roxanes filio subijcere & supponere.

MEDIVS FIDIVS) de hac iurandi forma supra dictum. Festus Pompeius, medius fidius, ait esse compositum & significare Iouis filium Herculem, quia Iouem Græci *Δία* dicunt, nos Fidium pro filio: nam prisca sæpe d litera pro l, utebantur. Vnde, inquit, sub Dio, *Dius fidius*. Gyraldum contule syntag. 10. deor. hist.

HVNC NOBIS REGEM PRO SE RELIQUISSSET) Perdiccam an Roxanes filium expectatum? Perdiccam non Roxanes partum; Perdiccas enim insidiabatur regno sub velo tutelæ, quem vsque adeo indignum regno arbitror, vt nec Alexandro parendum censerem si nobis viuis adhuc Perdiccam obtrudere pro se regem voluisset.

QVIN IGITVR AD DIRIPIENDOS THESAUVROS DISCVRRITIS) deliberent & decertent inter se proccres de regno quamdiu volent, nos regni thesauros tanquam prædam nostram inuadamus. Atque hæc est quinta principum oratio & deliberatio de creando rege. Sed Meleager cum ad prædam properaret, trecentos secum, vt infra docet, ex phalange traxit, adeo vt res in seditionem versa sit, & phalanx ab equitatu ducibusque, Meleagro seditionum auctore, secedere cœperit, cum opportunè egrege militum Macedo, cuius obscuritas etiam nomen silentio inuoluerat, progressus in medium pro rege iubendo Aridæum Philippi filium, Alexandri fratrem nominavit, quem exercitus mox vocatum per vim in regiam perduxit, & regem Philippum à patris memoria appellavit. Sed optimates duce Phitone Roxanes partum expectandum censuerunt, & Perdiccam cum Leonato tutorem filio nascituro destinant; adeoque duos pro vno reges designant. Suadet ergo anonymus miles Aridæum (seu Arridæum, vt Arrianus illum duplici p̄ scribit) deligendum. causas addit, quod iustus regni hæres sit, sicut antea Alexander Philippi erat, cum & Aridæus sit Philippo natus, quod Alexandri frater, omnium factorum & cerimoniarum ante consors, nunc etiam hæres. Respondet interim tacitæ obiectioni, quod Alexandro par non sit, negatque parem illi vllum reperiri posse, proximum tamen hunc esse.

SACRORVM CAERIMONIARVMQVE CONSORS MODO) inter solennia sacrificiorum omniumque sacrorum, & mensæ accubationem proximus Alexandro, & omnium particeps post Alexandrum honorum.

SOLVS HAERES) nam Barfines filius Hercules velut captivæ negligebatur.

MORTEMQVE MERITOS) principes Perdiccam, Ptolemæum, Aristonum, Lyfimachum, alios: qui Aridæum à publico consilio velut indignum & ineptum excluderant.

TVM PHITON) huius ducis mentio habita est supra lib. 9. cap. 15. vbi Muficanos desciscere conatos ad officium redegit, regulumque captum ad Alexandrum adduxit, à quo est in crucem ætus. Huius hîc Phitonis seu Phytionis subobscura oratio est, dissuadentis Aridæi inaugurationem. Maximè, inquit, miserabilis nunc est Alexander, non tam quod mortuus, quam quod digno & apto regni hærede & successore destitutus sit. Nam qui ex amicis eius clarissimis, fortissimis, sapientissimis sunt, à regni successione repelluntur, vt eorum fructu carere cogatur, & eligitur is qui nihil, præter nomen fratris, regis habet, & memoriam patris Philippi renouat, ad quod nomen & memoriam ij qui Aridæum regem iubent, respiciunt; ad cætera omnia, virtutes inquam regias, fortia facta, sapientiam, industriam, res gestas cœcutiunt, & caligant. Quid enim Aridæus vnquam dignum regno & imperio gessit, fecit, iussit, cogitavit? Hæc mens & sententia est paucorum & obscurissimorum verborum Phitonis, quibus tamen haud ambigè, vt Curtius subiicit, impensa probra in iuuenem Aridæum. Sed miles in sua perstitit sententia. nec Pitho

MAGIS IPSI ODIVM) Pithonij.

DVM MISERENTVR) memoria enim Aridæi neglecti & contemti misericordiam mouebat.

bat, misericordia fauorem, fauor regem dixit. Itaque iussu concionis Aridæus ad regnum euocatur. Meleager dux concionis & ductor Aridæi cum impetu adest, fratremque Alexandri in regiam perducit, quem mox vt miles videt, regem pronunciat, & pro Aridæo ad memoriam Philippi, Philippum appellat.

CAETERVM HAEC VVLGI ERAT VOX; PRINCIPVM ALIA SENTENTIA) ergo miles duce Meleagro secessionem fecit ab optimatibus, qui auctore Perdicca, ministro Pithone Roxanes filium, vbi genitus esset, regem designant, & Perdiccam ac Leonatum regia stirpe ortos, regni & nascituri regis tutores constituunt.

IN EVROPA CRATERVS ET ANTIPATER) Antipatrum Alexander Babylonem euocarat, Craterum miserat vt Macedoniam & Græciam eius loco administraret. extincto interim Alexandro, ambo iubentur Europam curare.

IVSIVRANDVM A SINGVLIS EXACTVM) principibus (non milite, qui Aridæum legerat) vt futuro regi ex Alexandro genito se obsecuturos iurarent. Atque hæc de dissensione principum & militum, duobusque regibus designatis Curtius. Iustinum hic consule de ead. re plura docentem lib. 13. pag. 133. feded. Glar. p. 128. m.

Miraberis Aridæum à Ptolemæo repudiatum propter Philinem Larifæum, cum & ipse Philippi spurius fuerit. Pausaniam in Atticis audi: Ptolemæum quidem Macedones re Philippi Amyntæ F. verbo Lagifilium fuisse existimant, eius enim matrem vterum ferentem à Philippo uxorem Lago, datam ferunt. Arrianus vtrumque postea regna se tradit libris quos de rebus post Alexandrum decem conscripsit, quorum epitomas habes apud Photium. In latin. p. 81. Græc. p. 123. n. 92.

Composuit & Dexippus (Rhetor Atheniensis fuerat) de rebus post Alexandr. M. gestis libros quatuor, quem apud Photium videbis Latin. p. 75. Græc. p. 115. n. 82.

Diodorus paucis Olymp. cxi v. anno II. Cephilodoro Archonte Athenis. *Sub quod tempus,* p. 865. inquit, Alexandro sine liberis defuncto, ingens de imperio, quod moderatore tum carebat, dissidium extitit. Pedestris enim phalanx Arrhidæum Philippo genitum, sed vitij quibusdam animi non sanandis affectum, ad regni administrationem prouehabat. Sed qui inter amicos & custodes corporis auctoritate maxima pollebant. Senatu habitato, cum equitum, qui sodales nominantur, agmen sibi adiunxissent, primum armis cum phalange decertare statuerunt. Et missis ex virorum dignitate praestantium ordine legatis, inter quos Meleager nobilissimus erat, ad pedites, vt dicto audientes essent, contendere. At Meleager quamprimum ad peditem delectos, quorum praecipua tunc dignitas (inter ceteros autem phalangites maxime conspicuus erat) venit, legationis nullam facit mentionem: sed è contrario ob decreta collaudatos in aduersarios irritat. Quapropter Meleagro sibi duce creato Macedones cum armis in refragantes suis studijs procedunt. Cumque & stipatores regij Babylonem egressi, ad bellum se prepararent, gratiosissimi inter illos, vt concordiam resarcirent, vtrique persuaserunt. Nec mora, Aridæum Philippi filium, inque Philippi nomen adoptatum, regem: & Perdiccam, cui etiam rex moriens annulum tradiderat, regni procuratorem designant: Et amicorum stipatorumque primarios, administrare prouincias, regij, & Perdicca obedientiam praestare, iubent.

Paulanias in Atticis de Perdicca: Perdiccas verò ad speciem quandam in exercitu Aridæum Philippi F. & Alexandrum puerum, Alexandro & Roxane Oxyarta filia genitum, habuit: quasi verò illis regnum vindicaret: cum re tamen Aegypti regnum Ptolemæo eripere conaretur. Verum ex Aegypto pulsus, amissa magna ex parte existimatione quam in bellicis rebus consecutus fuerat, & iam ante in magnam apud Macedones inuidiam adductus, à satellitibus suis interfectus est.

CAPVT XII.

ARGVMENTVM.

Meleager Aridæum reuocat, qui insignia capit regia. Perdicca cum equitatu & regia cohorte, regia cedit. Meleager tendit Perdiccae insidias, in quas mox ipse incidit. Perdiccas occupat Babyloniae campos, annonam intercipit. Mittuntur legati ad Perdiccam de concordia. Aridæus deponit insignia

signia regia, meliori porrigenda. iubetur illa recipere. Perdiccas simulat amicitiam erga Meleagrum. Curtius excurrit in statum & felicitatem sui æui. Meleager circumuenitur & occiditur.

Meleager haud iniuria metu supplicij territus cum suis secesserat. Rursus Philippum trahens secum irrupit in regiam, clamitans suffragari reipub. de nouo rege paullo antè recepto robur et at is: experirentur modo stirpem Philippi, & filium ac fratrem regum duorum: sibimet ipsis potissimum crederent. Nullum profundum mare, nullum vastum fretum & procellosum tantos ciet fluctus, quantos multitudo motus habet, utique si noua & breui duratura libertate luxuriat. Pauci Perdicca moad electo. plures Philippo quem spreuerant, imperium dabant. Nec velle, nec nolle quidquam diu poterant. pœnitebat q̄, modò consiliy, modò pœnitentiæ ipsius: ad vltimum tamen stirpem regiam inclinauere studijs. Cesserat ex cõcione Arideus, principum auctoritate conterritus, & abeunte illo conticuerat magis quàm elangueret militaris fauor. Itaque reuocatus, vestem fratris eam ipsam qua in sella posita fuerat, induitur. Et Meleager thorace sumto, capit arma, noui regis satelles. sequitur phalanx hastis clypeos quatiens: expleturam se sanguine illorum, qui affectauerant nihil ad ipsos pertinens regnum: in eadem domo familia q̄, imperij, vires remansuras; hære ditarium imperium stirpem regiam vendicaturam: assuetos esse nomen ipsum colere venerarique, nec quenquam id capere nisi genitum ut regnaret. Igitur Perdicca territus conclauē, in quo Alexandri corpus iacebat obserari iubet. DC. cum ipso erant spectat a virtutis. Ptolemaus quoque se adiunxerat ei, puerorumque regia cohors. Caterum haud difficulter à tot millibus armatorum claustra per fracta sũt. Et rex quoque irruerat, stipatus satellitum turba, quorum princeps Meleager: iratusque Perdicca, hos qui Alexandri corpus tueri vellent. seuocat: sed qui irruerant, eminus tela in ipsum iaciebant. multisque vulneratis, tandem seniores demtus galeis, quo facilius nosci possent, precari qui cum Perdicca erant, capere, ut absterent bello, regique & pluribus cederent. Primus Perdicca arma deposuit, ceterique idem fecere. Meleagro deinde suadente à corpore Alexandri discederent, insidys locum queri rati, diuersa regia parte ad Euphratem fugam intendunt. Equitatus, qui ex nobilissimis iuuenum constabat, Perdiccam & Leonatum frequens sequebatur placebantque excedere vrbe, & tendere incampis. Sed Perdicca ne pedites quidem secuturos ipsum desperabat. Itaque ne abducendo equites, abruptis à catero exercitu videretur, in vrbe subsistit. At Meleager regem monere non destitit: ius imperij Perdicca morte sancendum esse: ni occupetur impotens animus, res nouaturum: meminisse eum quid de rege meruisset. Neminem autem ei satisfidum esse, quem metuat. Rex patiebatur magis quam assentiebatur. Itaque Meleager silentium pro imperio habuit: misitque regis nomine, qui Perdiccam accerferent. ysdem mandatum, ut occiderent, si venire dubitaret. Perdicca nunciato satellitum aduentu, sexdecim omnino pueris regia cohortis comitatus in limine domus suæ constitit, castigatosque, & Meleagri mancipia identidem appellans, sic animi vultusque constantia terruit, ut vix mentis compotes fugerint. Perdicca pueros equos iussit conscendere, & cum paucis amicorum ad Leonatum peruenit, iam firmiore presidio vim propulsaturus, si quis inferret. Posterò die indigna res Macedonibus videbatur. Perdiccam ad mortis periculum adductum, & Meleagri temeritatem armis vltum ire decreuerant. Atque illi seditione professa, cum regem adissent, interrogare eum cõperunt, an Perdiccam comprehendi ipse iussisset. Ille Meleagri instinctu se iussisse respondit. ceterum non debere tumultuari eos, Perdiccam enim viuere. Igitur concione dimissa, Meleager, equitum maximè defectione perterritus, inopsque consiliy, quippe in ipsum periculum reciderat, quod inimico paullo antè intenderat, triduum ferè consumpsit, incerta consilia voluendo. & pristina quidem regia species manebat: nam & legati gentium regem

regem adibant, & copiarum duces aderant, & vestibulum satellites armatiq̄ compleverant. Sed ingens sua sponte maestitia ultima desperationis index erat, suspectiq̄ inuicem non adire propius, non colloqui audebant; secretas cogitationes intra se quisque volentes: & ex comparatione regis noui desiderium excitabatur amissi: ubi ille esset, cuius imperium, cuius auspiciū secuti erant? destitutos se inter infestas indomitasq̄ gentes, expetituras tot cladum suarum pœnas, quādo cūque oblata esset occasio. His cogitationibus animos exedebant, cū annunciatur, equites qui sub Perdicca essent, occupatis circa Babylonem campis, frumentum quod in urbem inuehebatur, retinuisse. Itaque inopia primum, deinde fames esse cepit. Et qui in urbe erant, aut reconciliandam cum Perdicca gratiam, aut armis certandum esse censebant. Fortè acciderat, ut qui in agris erant, populationem villarum vicorumq̄, veriti confugerent in urbem, oppidani, cum ipsos alimenta deficerent, urbe excederent, & viriq̄ generitior aliena sedes, quam sua videretur. Quorum consternationem Macedones veriti, in regiam coeunt, quæq̄ ipsorum sententia esset, exponunt. Placebat autem legatos ad equites mitti definienda discordia armisq̄ ponendis. Igitur à rege legatur Pafas Thessalus & Amissas Megalopolitanus & Perilaus, qui cum mandata regis edidissent, non aliter posituros arma equites, quàm si rex discordiæ auctores dedisset, tulere responsum. His renunciatis sua sponte arma milites capiunt; quorum tumultu è regia Philippus excitus. Nihil, inquit, seditione est opus: nam inter se certantium præmia, qui quietuerint occupabunt. Simul memento rem esse cum ciuibus, quibus, spem gratiæ citò abrumpere, ad bellum civile properantium est. Altera legatione an mitigari possint, experiamur, & credo nondum regis corpore sepulto ad præstanda ei iusta omnes esse coituros. Quod ad me attinet, reddere hoc imperium malo, quàm exercere ciuium sanguine. Et si nulla alia concordia spes est, oro quæsoq̄, eligite potiorem. Obortus deinde lachrymis diadema detrahit capiti, dextram, quæ tenebat, protendens, ut si quis se digniorem profiteretur, acciperet. Ingentem spem indolis ante eum diem fratris claritate suppressam, ea moderata excitauit oratio. Itaq̄ cuncti instare cœperunt, ut quæ agitasset, exequi vellet. eosdem rursus legat petituos, ut Meleagrum tertium ducem acciperent. haud agrè id impetratum est. nam & abducere Meleagrum Perdicca à rege cupiebat, & unum duobus impari futurum esse censebat. Igitur Meleagro cum phalange obuiam egresso, Perdicca equitum turmas antecedens occurrit. utrumque agmen mutua salutatio, ne facta coit, in perpetuum, ut arbitrantur, concordia & pace firmata. Sed iam fati admouebantur Macedonum genti bella ciuilia: nam & insociabile est regnum, & à pluribus expetebatur. Primum ergo collegere vires, deinde disperferunt, & cū pluribus corpus quàm capiebat onerasset, cetera membra deficere cœperunt. Quodque imperium sub vno stare potuisset, dum à pluribus sustinetur, ruit. Proinde iure meritoq̄, pop. Rom. salutem se principi suo debere profitetur, cui noctis, quam pœne supremam habuimus, nouum sidus illuxit, huius Hercule, non solis ortus, lucem caliganti reddidit mundo, cū sine suo capite discordia membra trepidarent. Quot ille tum extinxit faces? quot condidit gladios? quantam tempestatem subita serenitate discussit? non ergo reuirescit solum, sed etiam floret imperium. Absit modò inuidia, excipiet huius sæculi tempora eiuscæ domus utinam perpetua, certè diuturna posteritas. Ceterum, ut ad ordinem à quo me contemplatio publica felicitatis auerterat redeã, Perdicca unicam spem salutis suæ in Meleagri morte deponebat; vanum eundem & infidum, celeriterq̄ res nouaturum; & sibi maxime infestum, occupandum esse. Sed alta dissimulatione consilium premebat, ut opprimeret incautum. ergo clam quosdam ex copijs quibus præerat, subornauit, ut quasi ignoraret ipse, conquererentur palam, Meleagrum æquatū esse Perdicca: quorum sermone Meleager ad se relato, furens ira, Perdicca quæ cōperisset, exponit. Ille velut nouare exterritus, admirari, queri, dolentisq̄ speciem ostentare ei. Ad ultimū conuenit, ut cōprehenderentur iã seditiosa vocis auctores. agit Meleager gratias, amplexusq̄, Perdiccæ fidē eius in se ac beneuolentiã collaudat. Tum communi cōsilio rationē opprimendi noxtos ineunt. Placet exercitiū patrio more lustrari: & probabilis causa videbatur præterita discordia. Macedonū reges ita lustrare soliti erant milites, ut discissa canis viscera ultimo in cāpo, in quē deduceretur exercitus, ab utraq̄ abijceretur parte. Intra id spaciū armati oēs starēt, hinc equites, illinc phalanx. Itaq̄ eo die, quē huic sacro destinauerāt, rex cū equitibus elephantisq̄, constiterat cōtra pedites, quis Meleager præerat. Iã equestre agmen mouebatur, & pedites subita formidine ob recentē discordiã, haud sanè pacasi quidquā expectāter parūper addubita uere, an in urbē

subducerent copias, quippe pro equitibus planities erat. Caterum veriti ne temerè com-
 militonum fidem damnarent, substitère, praparatis ad dimicandum animis, si quis vim
 inferret. Iam agmina coibant, paruumq; intervallum erat, quod aciem utramque divide-
 ret. Itaque rex cum una ala obequitare peditibus cæpit, discordia auctores, quos zveri ipse
 debebat, instinctu Perdicca ad supplicia deposcens, minabaturq; omnes turmas cum Ele-
 phantis inducturum se in recusantes. Stuebant improviso malo pedites, nec plus in ipso
 Meleagro erat, aut consily, aut animi. Tutissimum ex presentibus videbatur, expectare
 potius, quàm mouere fortunam. Tum Perdicca ut torpentes & obnoxios vidit, CCC. fere
 qui Meleagram erumpentem ex concione, quæ prima habita est post mortem Alexan-
 dri, secuti erant, à ceteris discretos, elephantis in conspectu totius exercitus obijcit, om-
 nesq; beluarum pedibus obruti sunt, nec prohibente Philippo, nec auctore. apparebat q; id
 modo pro suo vendicaturum, quod approbasset euentus. Hoc bellorum civilium Macedo-
 nibus & omen, & principium fuit. Meleager serò intellecta fraude Perdicca, tum qui-
 dem quia ipsius corpori vis non afferebatur, in agmine quietus stetit: at mox damnata spe
 salutis, cum eius nomine, quem ipse fecerat regem, in perniciem suam abutentes videret
 inimicos, confugit in templum: ac ne loci quidem religione defensus, occiditur.

METV SUPPLICII CVM SVIS SECESSERAT) Meleager viderat principes nascituro
 regi iurasse: Perdiccam & Leonnatum hostes suos, tutores designatos, proinde actum de se vidit,
 nisi vim vi repelleret, & periculum anteuerteret, quod tamen illi malè celsit.

CVM SVIS) cum peditibus & phalange.

DE NOVO REGE) Aridæo, cuius florem corporis, virium robur, iuuentutem, Meleager
 Macedonibus commendat. erat enim iunior Alexandro, qui alterum & trigefimum paucis men-
 sibus superauit, aut certè tertium vix attigit, vt suprâ docui. Aridæus autem post Alexandrum
 ex Larissæ saltatricula natus est.

FILIVM, AC FRATREM, DVORVM REGVM) filium Philippi, fratrem Alexandri; duo-
 rum regum, fratrem non refer ad duos reges, sed filium, ac fratrem, Philippi & Alexandri regū.

SIBI METIPSIS POTISSIMUM CREDERENT) optimates & equitatus pro Roxanes filio
 & tutore Perdicca stabant. Meleager & peditatus pro Aridæo, quem Meleager cum phalange
 rursus ad regiam adduxit, & optimatibus coram stitit, vt experimentum, tum corporis, tum ani-
 mi & virtutum eius, præsentis caperent, non dubitare se, quin si virum probè cognoscent, ipsum
 admitturi sint, quod & factum est, sed ita, vt quasi precario regnaret, vt qui primùm ad nutum
 Meleagri, mox ad ipsius Perdicca potentiam & arbitrium omnia administraret.

NULLVM PROFVNDVM MARE) elegans comparatio maris & populi, qui ingenium ma-
 ris imitatur. Quo mare altius & profundius, hoc maioribus fluctibus agitatur; vt non immeritò
 dixerit Nato:

Quid de
 Trist. l. 2.
 Idem ferè
 3. El.

Me miserum quanti montes voluuntur aquarum,
 Iamiam tacturos sidera summa putes.
 Quanta diducto subsidunt aquore valles
 Iamiam tacturas tartara nigra putes.

Cic. 5. de
 finib. n. 4.
 Pro Mu-
 rena.

Talis quoque motus est furentis populi, cui vt aduelleret Demosthenes, ad fluctum decla-
 mare solitus est, vt fremitum voce vinceret. Non immeritò Cicero concionum fluctus appellat.
 Et quidem ceteras, inquit, tempestates & procellas in illis duntaxat concionum fluctibus semper putavi
 Miloni esse subeundas.

l. Æd.

Virgilius inuertit similitudinem, & maris tempestates cum populi seditionibus componit:

Atque velut magno in populo cum sæpe coorta est
 Seditio, sauitq; animis ignobile vulgus,
 Iamq; faces & saxa volant: furor arma ministrat.

& quæ sequuntur.

VASTVM FRETVM ET PROCELLOSVM.) Freta propriè sunt angustia maris, vbi vastum
 Plin. lib. 2.
 cap. 92. pelagus in arcum coit. In faucibus autem huiusmodi maximè æstus & euripi existunt, vt in Tau-
 rominitana & Eubœa, vbi septies die ac nocte reciprocatur mare. Sed quare vastum fretum? cum
 fretum fauces & angustias sonet, vbi æstus maximè feruet, qui in alto vix notatur. Synecdochicòs
 ergò accipe, partem pro toto. procellosum autem est maximè fretum.

Apoph. p.
 442.

* infestissi-
 mis,

Quale ergo fretum, talis populus. Demosthenes cum proscriptus iret in exilium, inter fugiendum
 fertur, subinde respiciens ad arcem Palladis, subitatis manibus dixisse, ó Pallas vrbium domina, cur tri-
 bus * infestissimis bestijs delectaris, noctua, dracone & populo? Noctua, cum sit auium inauspicatissima,
 tamen Palladi sacra est, quemadmodum & draconem habet pro gestamine: populus autem bellua est,

mul-

*multorum capitum, pessimam gratiam referre solita optimè de se meritis, velut Socrati, Phocioni, Sci-
pioni, & alijs compluribus.*

NOVA ET BREVI LIBERTATE) rege adhuc certo carèbat miles. quamvis enim Aridæus esset proclamatus Alexandri successor, principes tamen illum non admiserant, sed Roxanes partum decreuerant expectandum, & Perdiccam cum Leonnato tutorem constituerant. Explicat mox Curtius quam adduxerat similitudinem maris & populi in electione adhuc fluctuantis, & modò in Perdiccam, modò in Aridæum inclinantis, & iam hunc, iam illum volentis. iam sua ipsius suffragia & vota damnantis, sui que consilij & mox pœnitentiæ ipsius ipsum pœnitentis.

PERDICCAE MODÒ ELECTI) atqui nunquam erat electus. Sed Aridæus duntaxat & Roxanes filius, si nasceretur. imò verò & Perdicas iussu erat insignia regni capere, si ad superius caput & Aristoni consilium respicias, quo persuasi vniuersi, inquit, procedere in medium Perdiccam & regi anulum tollere iubebant. Non sustulit tamen tunc anulum Perdicas, inter cupiditatem & pudorem hares. Hic ego Curtium hoc dicere exillimo, Perdiccam modò ab optimatibus tutorem & administratorem regni electum fuisse, vt ipse quidem regnaret, sine nomine regio, sed specie duntaxat tutelæ.

IN STIRPEM REGIAM INCLINAVERE) in Aridæum, qui maiestate & auctoritate principum percussus ex concione militari se subduxerat, quamvis enim genere esset omnibus nobilior, reliquis tamen omnibus imparem se illis agnoscebat.

ITAQUE REVOCATVS) Meleagro concionem instigante vt reuocaretur.

VESTEM FRATRIS INDVITVR) hoc erat cum veste regnum capeßere.

MELEAGER THORACE SVMPTO) more custodum corporis armatur, secumque phalangem peditum trahit. Quæres Perdiccam & equites terruit, vt se cum sexcentis conclau Alexandri includeret.

HASTIS CLYPEOS QVATIENS) vt terrorem aduersarijs incuteret, vt illi Liuiani, quos paulo ante potui.

QVI AFFECTAVERANT N.A.C.P. REGNVN) hæc omnia potissimum in Perdiccam dicta & Leonnatum, designatos tutores.

IN QVO ALEXANDRI CORPVS IAGEBAT) incipiunt ludi funebres ad ipsum funus Alexandri, qui non antè finiti quam tota domus Alexandri, omnes principes & Antipatri quoque & Cassandri posteritas deleberetur.

PVERORVM REGIA COHORS) custodes corporis, focij omnium periculorum, venationum, excubitores nocturni, de quibus multa supra.

QVI ALEXANDRI CORPVS TVERIVELLENT) sperabat Perdicca fore, vt veneratione, & amore, & memoria præsentis Alexandri plerique ad ipsum à Meleagro deficerent. Sed cum iaculis peteretur, & à senioribus monitus est, vt pluribus cederet, cessit, arma posuit, quem alij principes sunt secuti.

SENIORES DEMENTIS GALEIS) nullus reliquorum scriptorum, qui extant, tam disertè & enucleatè hæc, vt noster Curtius enarrat. Seniores ex agmine & phalange Meleagri nudatis capitibus rogant Perdiccam, & qui cum illo erant, vt & regi Aridæo, & toti exercitui cederent.

MELEAGRO DEINDE SVAD. VT A CORP. ALEX. DISCEDERENT) quid est, quod Perdicas, & qui cum iplo erant in diuicias metuerent, cum iuberentur à corpore Alexandri recedere? quia sola defuncti regis præsentia & reuerentia videbatur impedire Meleagrum, quo minus eodem loco Perdiccam cum suis opprimeret. Vt ergo circumueniri, & è medio tolli possent, videbantur ex eo loco amouendi.

DIVERSA REGIAE PARTE AD EUPHRATEM FVGAM INTENDVNT) Euphrates me- Sic. L. 2. p. 96.
diam Babyonem interfecabat. Regiæ duæ ex vtraque pontis regione spectabantur, & flumini
imminebant. rectè ergo è regiæ auersa parte, quam miles Meleagri non oblidèbat ad Euphratem, & inde in campum extra urbem contenderunt.

EQVITATVS) Perdiccam & Leonnatum totus equitatus sequebatur, quæ res vehementer terruit Meleagrum, quod nobilissimus quisque inter equites verlareretur.

PLACEBAT QVE EXCEDERE VRBE) excessere, sed nondum, Perdica enim cum Leonnato in vrbem substitit, quod speraret etiam pedites ipsum secuturos, quos ab equitatu nolebat se iungi, cum validissima pars exercitus esset phalanx.

MEMINISSE EVM DEBERE QVID DE REGE MERVISSET) quemadmodum Perdica designatus tutor filij Roxanes nondum nati, omnia pro imperio, atque si ipse rex esset, agebat, & reuera absque nomine tantùm, regnabat; ita Meleager & ipse Aridæi nomine imperitabat. Ergo cum Perdiccam, quo superstitite regnum diuturnum desperabat, vellet opprimere, fugessit hoc Aridæo, si saluus esse vellet, tolleret Perdiccam, qui nunquam ei suffragatus esset, sed imperium ipse potius affectaret; iam verò metuat potius quam partes eius sequatur. Proinde si ipse regnare securus cuperet, æmulum regni amoueret; nunquam illi fidum fore quem metuat.

Nemo esse sat fidus potest ei quem timet, inquit Comicus.

REXPATIEBATVR MAGIS QVAM ASSENTIEBATVR) videbat enim fore, vt ex cæde tanti principis, odium in se ingens omnium, non solum procerum, sed militum etiam existeret, quod sibi etiam periculum crearet. itaque nec inhibuit Meleagrum, nec immisit, sed permisit quod exequi stauerat. infra tamen instinctu Meleagri iussisse restatusest.

SILENTIVM PRO IMPERIO HABVIT) ita scelus facit qui non prohibet scelus, sed res Meleagro non successit, quamuis miserit qui arceslerent, aut reuuentem occiderent. neutrum impetrauit. Perdicca enim quamuis solus, & pueri tantum regijs in ipso ædium aditu stipatus, tanta vi dicendi, & vultus seueritate & constantia, maiestateque oris conterrui Meleagri satellites, vti velut attoniti & fulminati inde profugerint.

De hac oratione Perdicca Iustinum recognosce initio lib. 13.

MANCIPIA MELEAGRI) adeo non est blanditus illis, vt etiam conuitijs infectaretur, effrasset si rogasset.

Non dissimile exemplum est infra apud Siculum de Olympiade, ad quam interficiendam cum Cassander ducentos satellites misisset, omnes eius conspectu & maiestate territi refugerunt.

Iam Romana quoque historia de Mario apud Minturnos latente leges, ad quem interficiendum latelles Cimber seu Germanus missus, solo aspectu ita conterritus est, vt ab intacto mox tantquam à numine aliquo profugerit. Velleium Paterculum audi: *Marius post sextum consulatum, annoq; LXX. nudus, ac limo obrutus, oculis tantummodo ac naribus eminentibus extractus arundineti, circa paludem Marica, in quam se, fugiens confectus ante Sullæ equites, abdidit, iniecto in collum loro, in carcerem Minturnensium, iussu II. viri perductus est, ad quem interficiendum missus cum gladio seruus publicus, natione Germanus, qui forte ab imperatore eo bello Cimbrico captus erat, vt agnouit Marium, magno eiulatu expromenti indignationem casus tanti viri, abiecto gladio profugit è carcere. Tum ciues, ab hoste, misereri paulò antè principis viri, docti, instructum eum viatico, collataq; veste, in nauem imposuerunt, at ille assecutus circa Aenariam filium, cursum in Africam direxit, inopemq; vitam in tugurio ruinarum Carthagenensium tolerauit, cum Marius adspiciens Carthaginem, illa intuens Marium, alteri possent esse solatio. Nec minus dolenter de eodem Mario Val. Max. l. 2. c. 10. p. 159. quæ adibis.*

lib. 2. p. 67.

Scripsere de eodem Mario Plutarchus in eius vita, & Appianus de bellis ciuilibus. Leguntur & alia hoc genus exempla passim in historijs, nobis ad hunc locum ista satis.

694.

AN LEONNATVM PERVENIT) non expectauit Perdicca donec Meleager ipse cum pluribus adesset, cui succumberet, sed ad equitatum, cui Leonnatus præerat, cum suis amicis & regijs pueris properauit. Dubites vehementer an Leonnatus cum equitatu iam ex vrbe in campos Babylonios euaserit, an adhuc in vrbe resederit? Quæ enim sequuntur in Curtio, videntur potius ad Macedonum equites, quàm pedites pertinere, qui infesti erant Perdiccæ; & Aridæo quem regem crearent addicti, vt supra Curtius ostendit cum scripsit: *Sequitur Meleagrum phalanx hastu clypeos quatiens, expletur am se sanguine illorum qui affectauerant nihil ad ipsos pertinens regnum.* Hic tamen Curtius nihil distinguit inter equites & pedites, cum dicit: *Postero die indigna res Macedonibus videbatur, Perdiccam ad mortis periculum adductum, & Meleagri temeritatem armis vltimum ire decreuerant.*

Quæras ergo vtrum omnibus an equitibus tantum? & an tota exercitus concio Aridæum expostulandi causa adierit, an equites tantum? ego omnibus, & quæ præcedunt, & quæ sequuntur ad calculum vocatis, existimo tantum equites tumultuosos esse, qui nondum ex vrbe exceleserant, nec adhuc defecerant à peditatu: Sed postquam Meleager apertè Perdiccæ vitam petijt & sanguinem, secutam esse omnium equitum defectionem, vrbeque post Aridæi responsum, excelsisse. Hoc enim est quod subiicit *seditione professæ* (ita cum Acidalio rescripti, quem ad hunc locum videbis) regem illos adijisse vt quærent, cuius imperio iussus esset Perdicca comprehendi, cumque Aridæus respondisset, suo quidem imperio, sed Meleagri impulsu iussum comprehendi, non tumultuandum tamen illis esse Perdiccæ causa, quod non esset occisus. Ex quo constat equites reliquos nondum habuisse cognitum Perdiccæ statum post missos ad eum comprehendendum satellites, & quo loco eius tunc res essent, cum ad Leonnatum cum suis profugit. Inde tamen Meleagrum in vltimum equitum odium incidisse, cuius consilio & instinctu factum esset, vt pœnè comprehenderetur & occideretur, nisi ipse sua animi vultuque constantia immisos percussores perculisset, & propè exanimasset.

MELEAGER EQVITVM DEFECTIONE PER TERRITVS) sensit Meleager medios delapsus in hostes, quod Alcæus cecinit:

Οἱ αὐτῶ κακὰ τεύχεα ἀνὴρ ἄλλω κακὰ τεύχεω

ἔδὲ κακῆ ἐβλήτῳ ἐβλεύσαντι κακίῃ.

Ipse sibi nocet is, alium qui ledere quarit

Consultum malè consultori pessima res est.

Hic ergo apertè descuerunt oēs equites, & se extra vrbe in campum contulerunt, quo omnes cum Perdicca, Leonnato, & equitatu confluxerunt. vnde de suo periculo, quod ipse sibi accertierat Meleager facile potuit existimare. Iam ergo aperta secessio inter equitem & peditem facta.

Nec

Nec Meleager tantum, sed totus peditatus & principes phalangis cum ipsa phalange magno-
 pere perturbati erant, defunctique regis memoriam refricabant, suaque pericula à circumfusis
 barbaris aestimabant, si ferret occasio rebellandi. Quin & ipsi inter se parum concordēs, alter al-
 teri diffidebat, dubius vtrum cum hoste suas cogitationes an amico communicaret. Hęc omnia,
 vt è suprà collocatis constat verbis, paullo aliter Iustinus quem videbis.

PRISTINA REGIAE SPECIES MANEBAT) qualis Alexandro viuo erat, cum & custodes
 corporis ad vestibulum adessent, & legati audirentur, & qui in consilio erant ex copiarum du-
 & coribus, prætioribus, & satrapis frequentes aderant, sed alia facies hominum erat, Aridæo reg-
 nante, alia fuerat Alexandro imperante. Ibi omnia plena maiestatis, dignitatis, gratulationum:
 hic tristis mœror altum silentium, ubique luctus & præsentis status desperatio rerum omnium
 animos abijciebant, quando inter fortunam præteritam & pericula præsentia comparatio fie-
 bat.

CVM ANNUNCIATVR EQVITES QVI SVB PERDICCÆ ESSENT O.C.B.C. FRVMENT.
 QV IN VR. INVEHEBATVR, RETINVISSE) fecit hoc callidissimus Perdiccas, vt Meleagri &
 phalangis ferociam retunderet, & ostenderet, qualem sibi regem delegissent, qui nec sibi, nec
 ipsis posset consulere. cum vicani in urbem confugerent, opidani vrbe excederent, & rerum om-
 nium inopia & fames timeretur. Itaque eo sunt redacti angustiæ Macedones qui in vrbe
 cum Meleagro remanserant, vt vel pacem cum equitatu & Perdiccæ reconciliandam, vel armis
 & vi agendum censerent. Itaque chiliarchi & centuriones phalangis, cum Meleagro regem ad-
 eunt, & de summa rerum in medium consulunt. Visum legatos ad Perdiccæ & equites mittere,
 qui de armis ponendis & reconciliandis equitum peditumque animis tractarent. Nam Aridæus
 ab armis & vi abhorrebat. Misi ex ducibus Pafas, Thessalus, Amassas Megalopolitanus & Peri-
 laus, quorum apud alios quod sciam, nulla est mentio. Meleager non est ausus compa-
 rere.

Responsum fuit arma posituros, si auctores seditionis dederentur. quo haud ambigunt Melea-
 ger ad necem destinabatur, vt qui princeps esset secessionis. cum interim quisque capiti suo cau-
 tum vellet, cum nemo exploratum haberet, quos duces seditionis præter Meleagram nominatu-
 ri essent. itaque omnes simul ad arma versi decertandum cum equitatu iudicabant, quorum ta-
 men ferociam Aridæus placidissima oratione composuit.

*Tum pietate grauem, ac meritis si forte virum quem
 Conspexere silent, arrectisq; auribus astant,
 Ille regit dictis animos & pectora mulcet.*

Nihil ait opus esse armis aliam viam superesse pacis firmandæ. proinde se in hostium numero
 habiturum, qui arma spectarent, præmiaque & prædas illis concessurum qui arma ponerent,
 meminissent rem esse cum ciuibus, non hostibus, quibus si spes veniæ & gratiæ præcideretur, ne-
 cessario ad vim velut vltimum asylum, hoc est, ad arma ciuilia esset properandum: se hoc consi-
 lij dare, vt altera legatio mittatur, qua animi illorum mitigentur. Occasionem etiam dabunt ex-
 equiæ simul promulgandæ Alexandri nondum sepulti, ad quas nemo dubitet omnes vltro con-
 cursuros, quo tempore simul de reconciliandis animis optimum locum datum iri. Interim, in-
 quit, si per me stet, quo minus pax inter vos conueniat, paratus sum regno decedere, nolo impe-
 rium per ciuilem sanguinem auspiciari, & cum dicto lachrymisque, detractum è capite insigne
 regium, manu protensa offert, illi quisquis se digniorem existimaret.

Quam Aridæi modestiam & regiam indolem antea Alexandri maiestate suppressam, reg-
 noque dignam valde prædicat Curtius, qua spem omnibus iniectam ait, vt imperium retinere,
 & ea quæ destinarat exsequi pergeret. Similem omnino modestiam exhibuit inter æmulos suos
 magnum illud Ecclesiæ lumen Gregorius Nazianzenus vt in Eccl. hist. obseruare potuisti.

INDOLIS SUPPRESSÆ) ita verè cum Acidalio legimus; non vt ante erat, *suppressam*.

EOS D. RVRSVS LEGAT) itaque resumtis insignibus, quasi nouus rex, & certus ac confirma-
 tus, mittit eosdem rursus ad Perdiccæ & equites, nihil aliud petituros, quàm vt Meleagram ter-
 tium ducem admitterent. Duo erant Perdiccas & Leonnatus; tertium pedites Meleagram duo-
 bus voluerunt esse parem: ita vt Perdiccas Leonnatus, & Meleager pari iure post Aridæum essent,
 pari que potestate, & in regia, & exercitu vterentur. Datum est hoc regi, & phalangi, vt videbatur.
 admittit Meleager in triumphum. quod Perdiccas & Leonnatus eo consilio fecerunt, vt ab-
 ductum à rege interficerent, quod mox, vt Curtius narrat, factum, ad quem alioquin nullum
 aditum habuissent. hæ sunt strophæ & technæ perniciosæ ambitionis. Ergo infelix Meleager
 cum sua phalange extra urbem procedit; venienti velut amicus occurrit ante omnes ipse Per-
 diccas, fit & principum & peditum equitumque consultatio, & pax in speciem facta velut æter-
 no scedere coaluisset, & adamantinis vinculis constricta & obfirmata esset. sed omnia ficta & al-
 ta dissimulatione ab altera parte in occasionem vindictæ reposita.

SEDIAM FATIS ADM. MACED. G. BELLA CIVILIA) hoc nempe Danielis oracula quoque cap. 3]
 docuerunt de prudentia diuina, nam fata nescit vera religio: Ipse, inquit, mutat tempora

& atates transfert regna & constituit. Ita Assyriorum imperium Medi, Medeorum Persæ, Persarum Macedones & Græci, Græcorum Romani occuparunt. Ita supremus coeli dictator pro cuiusque gentis meritis has extollit, alias deprimat, alias omnino extinguit.

lib. II.

INSOCIABLE EST REGNUM) Ita Alexander Dario pacem petenti respondit apud Iustinum: Cæterum neque mundum posse duobus solibus regi, neque orbem summa duo regna sal-

lib. I. offic.

uo statu terrarum habere. Ita Ennius quoque apud Ciceronem:

Nulla sancta societas nec fides regni est.

Homerus:

2. Iliad.

Οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιθᾶνιν, εἰς κοίρανος ἔστω

εἰς βασιλεὺς ----

Res mala multorum imperium, dux vnicus esto,

Rex vnus ----

Hanc causam esse voluit (vt ex Aristotele annotauit Delrius) Musæus, cur aquila tres pullos excludens duos nido deturbet, vnum educet.

v. 259.

Seneca in Agamemn. Nec regna socium ferre, nec tædæ possunt, nec enim capit regnum duos.

Lucanus:

Nulla fides regni socijs, omnijsq; potestas

Impatiens consortis erit ----

---- & summo dulcius vnum

Stare loco, socijsq; comes discordia regnis.

In Theb.

Stattius:

cap. 12.

Simanca in

l. 2. de Rep.

cap. 3.

Idem suprema docet apud Matthæum veritas: Omne regnum in se diuisum desolabitur. Eleganter etiam Cyprianus, vnquam regni societas aut cum fide cœpit, aut sine cruore cœpit? Hinc illa Ciceronis in Cæsarem inuectio, quam primo de officijs leges.

PRIMUM ERGO COLLEGERE VIRES, POSTEA DISPERSERE) primum collegere vires per Alexandrum, qui totum Orientem Græcis & Macedonibus subiecit, quas ipse postea ducis per discordias & seditiones dispersere.

ET CVM PLVRIBVS CORPVS QVAM CAP. ONERASSENT) cum maius regnum Alexandro duce effecissent, quàm commodè regi posset, post illius mortem cum illi par nemo vnus inueniretur, qui tantam imperij tam latè fusi molem solus sustinere posset, membra cum corpore defecerunt.

QVOD QVE IMP. SVB VNO STARE POTVISSET DVM A PLVR. SVST. RVIT) si quis Alexandro par inuentus esset, sub vno stare potuisset, aut si cuiusque alteri seu Perdiccæ, seu Litymacho, seu Ptolemæo aut Eumeni, seu etiam Aridæo cum pari obsequio, reuerentia & parenti alacritate voluissent committere, tetisset sub vno, sed principes demum illi tamen regnabant. Et prouincias inter se diuidebant, & postremò diademata quoque cum regio nomine sumerunt, adeoque ex vno regno plurima sunt nata.

p. 34.

Ad quem

versum

multa etiam

Bustath.

Verè Scholiastes vetus ad illum supra laudatum Homeri versum, οὐκ ἀγαθὸν ---- annotauit: οὐτῶ γέν ὅτι ἡ Περασῶν ἀρχὴ διὰ τῆς μοναρχίας μεγάλῃ ἐστὶ, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι δὲ ὁ πλείστας παρῆχον τῶν στρατεύμασι. Πλεῖστον γὰρ ἐστὶν ἄλλοις ποταμοῖς τοῦ ἐννεῶ, ἠγᾶντο. ὅποτε δὲ δι' ἑνὸς ἐπαῖοντο τοὺς ἀγῶνας ἐνίκων. ὡς περ ἐν τῇ Κνίδῳ ὁ Κόνων νικῶν τὸ τῶν Πελοποννησίων στρατόπεδον. ὅπως γὰρ καὶ τὰ σώματα ἡμῶν εἴσαν ἐξ ἑνὸς σοφείας οὐδὲ ποτε ἀν᾿ ἄλλων. οὐτε γὰρ ἦν ὑπ' οὐ ἀλγίστην ἐν ὄντι, ὡς φησὶν ὁ θεὸς Ἰπποκράτης. Καὶ ἐν ἑτέρῳ δὲ πάλιν ὁ αὐτὸς ἀνῆρ. Πᾶν τὸ πολὺ τῆ φύσει πολέμιον. τὰ γὰρ πολλὰ ἀλλήλοισ ἀντιτάμνα, ὡς περ πόλεμον ἐπιφέρει, ἐφ' οὗ φθορὰ. Ita, inquit, regnum Persarum per monarchiam ingens effectum est. & Athenienses quando plures simul bellæ duces creauerunt, vt ad Aegis fluuios, nouem miserunt, victi sunt. Quando verò omnibus copijs vnum præfecerunt, vicerunt, vti Conon Pelonnesiorum exercitum deleuit. Quin & corpora nostra, si ex vno elemento constarent, nunquam ægrotarent, neque enim esset, vnde dolerent, si omnia vnum essent, vt diuinus Hippocrates testatur, qui & alio in loco: Omne, inquit, quod ex multis conflatum est, inimicum est naturæ. multa enim sibi aduersantur, & tanquam bellam, ex quo pernicijs, pariuur. Romana etiam republ. primum per reges inchoata creuit, nec vnquam maior, nec felicitior fuit, quàm imperante Augusto, qui Ianum etiam clausit, qua tempestate Christus auctor pacis natus est. Plura super his doctissimus noster Adamus Conzen l. 1. Pol. c. 14. & disertissimus Pontanus progymn. 13. Par. 2. vol. 3.

DVM A PLVRIBVS SVSTINETVR, RVIT) firmius haud dubie tetisset, si plures fuissent concordēs, sicut concordia res paræ crescunt, discordia maximè dilabuntur. A pluribus etiam imparibus, alijs prudentibus, probis, fortibus, iustis, alijs improbis, stolidis, imbellibus. vt si idem onus graue plures subeunt impares corpore, necesse est, vt omnes sub onere deficiant.

PROINDE IVRE MERITOQVE POP. ROM.) Ex hoc loco scriptores atatem & tempora, quibus Curtium vixisse arbitrantur, coniectant. & est triplex auctorum sententia. Alij ad tempora Augusti referunt, qui Iulio Cæsari successit, adducuntque Virgilij versus ex 1. Georg. Ille etiam extincto & quæ sequuntur. Alij ad Claudij Cæsaris creationem. Alij denique ad

ad

ad Vespasiani, de quibus copiosè in primo cap. prolusion. disputatum est. Nos ad Tiberium, ætatem Curtij retulimus.

PERDICCA VNICAM SPEM SALVTIS SVÆ IN MELEAGRI MORTE DEPONEBAT) Quod Meleager antè Perdiccam ad necem vsque persecutus esset, hoc Perdicca alta mente reposuerat, omnesque vias talionem reddendi quærebat. Saluo enim Meleagro se saluum esse posse non credebat, quod & fides ipsius dubia esset, & ingenium inconstans, seditiosum, inquietum, rerumque nouandarum cupidum. Ergo reconciliatis inter se, vt videbatur, equitibus & peditibus, & Meleagro Aridæi regis rogatu Perdiccæ & Leonnato auctoritate & potentia & magistratu æquato, Perdicca huiusmodi viam & modum Meleagri perdendi inuenit.

CLAM QVOSDAM EX COPIIS QVIBVS PRAEERAT) ex copijs equestribus, quibus Perdicca præerat, quosdam ipse subornauit, qui palam quererentur, de Meleagro, Perdiccæ honore, gratia & potentia æquato, illum paulò antè prope fuisse è grege, Perdiccam è stirpe regia oriundum semper proximum apud Alexandrum locum tenuisse. Subornati ergò cum huiusmodi querelas palam inter suos parafissent, res ad aures Meleagri mox est perlata: Vnde ingens mox incendium natum. Meleager propè in rabiem actus, apud ipsum Perdiccam hostem querelas contra ipsius milites deposuit. Ille singulari vafricitie perinde quasi rem indignissimam tunc primùm audiret, speciem non minus admirantis, dolentis, & indignantis quàm Meleager ipse præse ferre, dicereque huiusmodi pestes exercitus & ignitabula, qui seditiones & discordias inter principes & milites excitarent, comprehendendos. Placuit simplici Meleagro consilium Perdiccæ, complexusque velut amantissimum salutis & vindicem honoris sui, etiam gratias agit, ignarus miser omnes has compedes in se fabricatas.

PLACET EXERCITVM PATRIO MORE LVSTRARI) etiam modum capiendi seditiones Perdiccas minimè suspectum docet; quòd iam diu non esset lustratus exercitus, quod paulò antè discordia multa perturbasset, miscuisset, confudisset. omnia vera infelici Meleagro videbantur. laudat consilium. dies ei rei sacer destinatur.

DISCISAE CANIS VISCERA) explicat Curtius morem antiquum regum Macedonum, in lustrando exercitu iam olim obseruatum.

Fiebat hoc mense Xanthico, qui apud nos est Aprilis, vt Suidas & alij docent. dies autem festus lustrationi designatus Xanthica dictus est, vt Hesychius testatur. Illustrat hunc Curtij locum Io. Meursius vir græcè latineque egregiè doctus in Græcia Feriata voce Xanthica his verbis:

ΞΑΝΘΙΚΑ, inquit, Macedones celebrabant, eratque militum lustratio. Hesychius. Ξανθικὰ, ἑστὸν lib. 5. p. 214
Μακεδόνων Ξανθικὸς μῆνας, ἢ Ξανθικὸν ἄγομεν. ἐστὶ δὲ χαλκίον τῶν ἑσπεριόματων. Sed corruptus ille locus. & seq.
Nam cur Xanthici mensis nomen bis commemorat? deinde, quonam mensis die actum festum? reijcio illud posterius Ξανθικὸν, à librario oscit àte geminatum & restituo. Ξανθικὸν μῆνας, ἢ ἄγομεν. nēpe ad diem VIII. Xanthici celebrari id festum solitum Hesychius scripserat. De lustratione militum, quod subiungit, tunc peracta; eam ita describit Lilius ab lib. XL. V. C. Fortè lustrandi exercitus venit tempus, cuius solenne est tale: Caput mediæ canis præcisæ & prior pars ad dextram cum extis, posterior ad læuam via ponitur. inter hanc diuisam hostiam copia armata traducuntur. preferuntur primo agmini arma insignia omnium ab vltima origine Macedonia regum; deinde rex ipse cum liberis sequitur: proxima est regia cohors custodesque corporis: postremum agmen Macedonum cetera multitudo claudit. Mos erat lustrationis sacro peracto, exercitum decurrere; & diuisas bisariam duas acies concurrere ad simulacrum pugna. Et mox in Demetrii oratione ad patrem Philippum: Quis dies? quo lustratus exercitus, quo inter diuisam victimam prælati omnium qui vnquam fuere Macedonia regum armis regijs, duo soli tua tegentes latera, pater, præuecti sumus, & secutum est Macedonum agmen. De ead. lustratione, sed non adeò plenè Curtius lib. X. Placet exercitum patrio more lustrari, & probabilis causa videbatur præterita discordia. Macedonum reges ita lustrare soliti erant milites, vt discissæ canis viscera vltimo in campo, in quem deduceretur, ab vtraque abijcerentur parte. intra id spatium armati omnes starent: hinc equites, illinc phalanx. Hæc Meursius. Cæterùm cum in hiltoria Alexandri Græcia, præsertim apud Plutarchum, sæpius Macedonia mensium habeatur mentio, vt suprà de Dælio seu Iunio diximus, erit operæ hic omnium apud Macedonas mensium nomina subiicere.

ΑΥΑΥΝΑΙΟΣ	Ianuar.
ΦΕΒΡΗΤΙΟΣ	Februar.
ΔΥΕΤΡΟΣ	Martius.
ΞΑΝΘΙΚΟΣ	April.
ΑΡΤΕΜΙΣΙΟΣ	Maius.
ΔΑΙΣΙΟΣ	Iunius.
ΙΑΝΕΜΟΣ	Iulius.

ΑΟΟΣ	Augustus.
ΓΟΡΠΙΑΙΟΣ	Septemb.
ΥΠΕΡΒΕΡΕΤΑΙΟΣ	Octob.
ΔΙΟΣ	November
ΑΠΕΛΛΑΙΟΣ	December.

VLTIMO IN CAMPO) quomodo ultimo campo? campus admodum patēbat, præsertim Babylonius, & aliàs etiam in Macedonia cum lustraretur exercitus, & decursiones fiebant, opus erat magno spatio. & quia exercitus totus collocandus erat intra metas viscerum discissæ canis, partes illæ præcisæ vtrinque in vltimis campi illius in quo lustrabatur exercitus, partibus ponebantur. ultimo ergo hic pro extremis campi partibus accipitur.

EO DIE QVEM HVIC SACRO DESTINAVERANT) octauum Aprilis dicit, vt ex emendato Hefychij loco didicisti.

REX CONTRA PEDITES) iam hoc erat suspectum phalangi, quod rex contra morem cum equitatu contra pedites in campo staret. nam aliàs primum insignia gentis regumque omnium Macedoniae primo equitum agmini præferiebantur. deinde rex cum regia cohorte & custodibus corporis sequebatur. phalanx demum totum agmen & pompam claudebant. tum decursiones & simulacra belli fiebant.

AN IN VRBEM SVBVCERENT COPIAS) animaduertit Meleager cum sua phalange non ludicram decursionem, sed seriam pugnam & prælium imminere. proinde ne ab equitatu in patenti campo circumuenirentur & opprimerentur, ad urbem redeundum existimabant. Ne tamen secessu suo causam darent regi, equitibus, & Perdiccæ, de quæ illorum fide dubitasse viderentur, in campo peristere, vim vi repulsuri, si quis quid contra illos moliretur.

DISCORDIAE AVCTORES. Q. T. I. D. I. P. AD SVPLICA DEPOSCENS) acerbè hoc in Aridæum Perdiccæ obnoxium & precariò regnantem suorum mancipium seruorum, quos tueri debebat creatus ab illis in vito Perdicca rex, a quo hanc gratiam retulere.

IMPROVISO MALO) medios delapsi in hostes, quos amicos putabant.

IN MELEAGRO) æquè perculso tam inexpectato malo, quicquid autem timore mixtum est, consilio caret.

TVTISS. FORTVNAM EXPECTARE POTIVS QVAM MOVERE) ne Perdiccam iam antè furentem, omnino in rabiem agerent.

CCC. QVI MELEAGRVM) ad illa respicit cap. XI. *Hæc elocutus (Meleager) per medios armatos erupit. & qui viam abeunti dederant, pronunciantem prædam sequebantur. iamque globus erat & quæ sequuntur.*

BELVARVM PEDIBVS OBTRITI SVNT) immane & crudele Perdiccæ facinus & spectaculum. Sed malus ipse malè postmodum periit.

NEC PROHIBENTE PHILIPPO NEC AVCTORE) quia umbra erat, & precariò, vt dixi, regnabat, fatelles Perdiccæ potius quàm rex.

APPAREBAT QVÆ ID MODO PRO SVO VENDICATVRVM QVOD APPROBASSET EVENTVS) incertum enim erat, quid phalanx commilitonum supplicij irritata contra Perdiccam, adeoque ipsum regem Aridæum motura esset, nihil mouit amplius. Rex ergo Aridæus, (cuius regnum vita & fortuna ab huius tragici operis fine pendebat) ita regnum auspiciatus est, auspicijs sanè infelicibus, regnavit tamen donec ab Olympiade circumueniretur.

HOC BELLORVM CIVILIVM MACED. ET OMEN ET PRINCIPIVM FVIT) quod nõ ante finijt, quam omnes ordine tandem se mutuo conficientes perirent.

MELEAGER SERO INTELL. FR. PERDICCAE) omnium primus auctor primæ seditionis ex ducibus interijt Meleager.

CVM EIVS NOMINE Q. I. F. R. IN P. S. AVTENTES) ita lege.

lib. 6. cap. 43. f.

VIDERET INIMICOS) rex nomine est quis sapè, vim alter obtinet, inquit Senarius apud Gruterum, qui ex Tacito subiicit: Tum Hiero pueritiam Tiridatis increpat: neque penes Artaxidem imperium: sed inane nomen apud imbellem externâ molitia: vim in Abdagesis domo. Consultatur Plinius orat. ad Traian. cap. 88.

2. Aca.

IN TEMPLVM CONFVGIT) sed nihil sacrum aut religiosum impijs & hostibus. Sic Pyrrhus Priamum.

———— altaria ad ipsa trementem
Traxit & in medio lapsantem sanguine gnati
Implicuitq; comam laua, dextraque coruscum
Extulit, ac lateri capulo tenuis abdidit enses.

Lib. 4. cap. 15.

Modestè & piè Alexander victoria in Tyrijs vsus: Alexander, inquit Curtius, exceptis qui in templa confugerant, omnes interfici, ignemque tectis injici iussit. De aris & asyis templorum, statuarum.

rumque copiosè Alexander Neapol. lib. 3. cap. 20. De confugijs Christianorū etiam iuriconsulti. Alii tamen scriptores, Iustinus, Arrianus, Diodorus, Orosius negant interfectum, additque Diodorus Lydiæ prætorē factum. De hac seditione & lustratione, cæde seditiosorum breuiter Iustinus: *Hic itaque compositis Macedonia & Græcia Antipater præponitur. Regia pecunia custodia Crætero traditur. castrorum exercitus & rerum cura Meleagro, & Perdicca assignatur, iubeturque Aridaus corpus Alexandri in Hammonis templum deducere. Tunc Perdicca in sensus seditionis auctoribus, repente ignaro collega, lustrationem castrorum propter mortem regis in posterum edicit. Postquam armatum exercitum in campo constituit, consentientibus vniuersis, euocatos duntaxat de singulis manipulis seditiosos supplicio tradi occultè iubet.*

CAPVT XIII.

ARGVMENTVM.

Perdiccas, summa rerum Aridæo fratri Alexandri commissa, diuidit principibus copiarum prouincias.

Perdicca perducto in urbem exercitu, concilium principum virorum habuit, in quo imperium ita diuidi placuit, ut rex quidem summam eius obtineret, satrapes Ptolemaeus Aegypti & Africa gentium, qua in ditione erant. Laomedonti Syria cum Phœnice data est; Philota Cilicia destinata. Lyciam cum Pamphylia & maiore Phrygia obtinere iussus Antigonus. In Cariam Cassander, Menander in Lydiam missi. Phrygiam minorem Helle ponto adiunctam Leonnati prouinciam esse iusserunt. Cappadocia Eumeni cum Paphlagonia cædit. præceptum est, ut regionem eam vsque ad Trapezunta defenderet, bellum cum Arbate gereret: solus hic detrectabat imperium. Phiton Mediam, Lysimachus Thraciam, appositasque Thracia ponticas gentes obtinere iussit. Qui India, quique Bactris & Sogdianis, ceterisque aut oceani aut rubri maris accolis præerant, quibus quisque finibus habuisset, imperium obtineret, decretum est. Perdicca ut cum rege esset, copysque præesset quæ regem sequebantur. Credidere quidam testamento Alexandri distributas esse prouincias. Sed famam eius rei (quanquam ab auctoribus tradita est) vanam fuisse comperimus. Et quidem suas quisque opes diuisis imperij partibus tuebantur, quas ipsi fundauerant, si vnquam aduersus immodicas cupiditates terminus staret. quippe paullo ante regis ministri specie imperij alieni procurandi, singuli ingentia inuasent regna, sublatis certaminum causis, cum & omnes eiusdem gentis essent, & à ceteris sui quisque imperij regione discreti. Sed difficile erat eo contentos esse, quod obtulerat occasio: quippe sordent prima, cum maiora quæque sperantur. Itaque omnibus expeditius videbatur augere regna, quàm fuisset accipere.

Derebus post Alexandri mortem gestis scripsere Diodorus in XIX. Dexippus & Arrianus apud Photium, Iustinus in XIII. extremo, extant & oracula Danielis, & quædam apud Machabæos ipso principio.

IMPERIUM ITA DIVIDI PLACUIT) seditiosis punitis Perdicca, consilio principum coacto, de summa rerum deliberauit, ita ut Aridæo summum in omnes prouincias & regna, ipsolque prætores esset & maneret. Regiones in principes, cui quisque præesset, diuise: quam nos diuisionem in tabulis, ut omnia clarius pateant, spectandam proponemus, quas & Andreas Schottus in Photij sui translatione composuit & proposuit, quibus nos alias quoque, à Schotto præteritas adijciemus, ac principe loco nostri Curtij subijciemus, deinde Diodori Siculi, tum Dexippi, Arriani, Iustini, Orosij.

CVRTIANÆ REGNORVM ET PROVIN-
ciarum designatio.

Rex	} obtineret	Summam Imperij.
Ptolemæus		Aegyptum & Africæ gentes, quæ in ditione erant.
Laomedon		Syriam cum Phoenice.
Philotas		Ciliciam.
Antigonus		Lyciam cum Pamphylia & maiore Phrygia.
Cassander		Cariam.
Menander		Lydiam.
Leonnatus		Phrygiam minorem Helleponto adiunctam.
Eumenes		Cappadociam cum Paphlagonia vsq; ad Trapezuntam.
Pithon		Mediam.
Lysimachus	} Thraciam, appositâque Thraciæ Ponticæ gentes.	} Præfecturam copiarum, quæ regem sequebantur.
Perdiccas		

DIODORI SICVLI.

Lib. p. 34. Siculus pauca in hæc verba præfatus: Meleagro sibi duce creato Macedones cū armis in restagantes suis studijs procedunt. Cumq; stipatores regij Babylonem egressi ad bellum se præpararent, gratiosissimi inter illos, vt concordiam resarcirent, virisq; persuaserunt. Nec mora: Arridaum Philippi F. inq; Philippi nomen adoptatum, regem, & Perdiccam, cui etiam rex moriens anulum tradiderat, regni procuratorem designant; & amicorum stipatorumq; primarias administrare prouincias, regisq; & Perdicca obedientiam præstare iubent. Ille rerum summam adeptus, consilio ducum aduocato,

	Arridæus Rex			
Ptolemæo Lagi	} In Asia	} Aegyptum.		
Pythoni			} tradit	} Mediam.
Eumeni				
Antigono	} Pamphyliam Lyciamque, & quæ magna vocatur, Phrygiam.			
Cassandro		} Cariam.		
Meleagro			} Lydiam.	
Leonnato	} Phrygiam ad Hellepontum.			
Lysimacho		} In Europa		} Thraciam cum finitimis ad Pontum gentibus.
Antipatro			} tradit	

Hic Cur-
rius cæsū
à Perdicca
affirmat.

Ducibus reliquis in Asia prætermittas prouincias.

Oxyartæ Socero Alex. M.	} India & Indis	} tradit	} Caucasum & Paropamisadas.							
Siburtio				} proxima	} Aracholiam & Gedrotiam.					
Sasanori Solio						} tradit	} Arianam & Dranginam.			
Philippo prætori	} committit	} Bactrianam & Sogdianam.								
Phratapherni			} Parthiam & Hyrcaniam.							
Peucestæ				} Persidem.						
Tlepolemo					} Carmaniam.					
Atrapæ						} Mediam.				
Archoni							} Babyloniam.			
Arcefilao								} Mesopotamiam.		
Seleuco									} regium omnem equitatum, cui primum Hephæstio, dein Perdicca præserat.	
Taxilli & Poro										} sua vtrique regna ab Alexandro reddita & aucta, relicta.

Perdiccam rex secum retinuit, & præfectum prætorio, copiisque qui regem sequebantur, præfecit.

DIVISIO PROVINCIARVM IMPERII ALEX. M. A PERDICCA
facta apud Arrianum.

Photius
lar. p. 85.

Cum prius ex pacto pedites inter equitesque
Antipater Exercitus dux per Europam,
Craterus Tutor regni Arridæi,

Per-

Perdiccas Tribunus militaris pro Hephæstione constituti fuissent.

Ptolemæus Lagi F. imperare iussus Aegypto Libyæ & Arabiæ, quo ad hæc Aegypti fines attingit

Cleomenes	} imperare iussus	} Loco Ptolemæi vicaria potestate.
Laomedon		
Philotas		
Pithon.		
Eumenes		
dianus		
Antigonus		
Cassander		
Menander		
Leonnatus		
		Syriæ.
		Ciliciæ.
		Mediæ.
		Cappadociæ, Paphlagoniæ, & Euxino pontæ finitimis, Trapezuntem vsque, Pamphylis, Lycijs, & Phrygiæ maiori.
		Caribus.
		Lydis.
		Phrygiæ, quæ est ad Hellespontum.

Sic Asia partita.

Lysimachus	} In Europa	} Thraciæ, Cherroneſo, omnibusque Thracibus finitimis gentibus, ad Salmydeſſum Euxini-ponti.
atque		
Craterus	} imperare iussus	} Omnibus, quæ vltra Thraciam sunt locis, vsque ad Illyrios Triballos & Agrianos; ipsi quoque Macedonia, & Epiro ad Ceraunios vsque montes, & omnibus Græcis.

ALTERA PROVINCIARVM DIVISIO
per Antipatrum.

Ex eodem Arriano hic p.127.

Ptolemæus	} accepit	} Aegyptum, Lybiam, & vastam, quæ has vltra est, regionem.
Laomedon Mitylenæus		
Philoxenus		
Amphimachus		
Seleucus		
Antigæus		
Peucestes		
Tlepolemus		
Pithon		
Philippus		
Sasander		
Sasanos Solienſis		
Sibyrtius		
Oxyartes Rhoxanes P.		
Pithon Agenoris F.		
Porus Indus		
Taxiles Indus		
Nicanor		
Antigonus		
Afander		
Clitus		
Atreidæus		
Antigenes		
		Syriam.
		Ciliciam.
		Mesopotamiam & Arbelen.
		Babyloniæ.
		Susianam Satrapiam.
		Persida.
		Carmaniam.
		Mediam vsque ad Caspias portas.
		Parthæorum regionem.
		Artiorum & Drangenorum prouinciã.
		Bactrianen & Sogianen.
		Arachotos.
		Parapamisadas.
		Finitimos Parapamisadibus.
		Quæ ad Indum fluuium sunt, & Patala urbem.
		Prouinciã ad Hydaspem fluuium.
		Cappadocas.
		Phrygiã maiorem, Lycaonas, Pamphylis, Lycios, vt prius.
		Cariam.
		Lydiam.
		Phrygiã ad Hellespontum.
		Collektionem vestigalium Susianorum.

Ante-

Antolicus Agatholis F.	}	acceperunt regij corporis cultodiam.
Amyntas Alexandri F. idemque Peucestia frater.		
Ptolemæus Ptolemæi F. Alexander Polyper- chontis F.		
Cassander Antipatri F.	}	Præturæ equitum. Imperium in Perdiccæ olim copias & regum præsidium.
Antigonus		

DIVISIO IMPERII MACEDONICI PERDICCÆ
distribuentæ.

		Apud Dexippum sup. pag. 116.		
Ptolemæo	}	In Asia	Aegyptus uniuersa, & Lybia, & quidquid ultra Aegyptum attingit.	
Cleomeni Laomedonti Mi- tylenæo			Ptolemæi vicarium præfectum agere. Syria.	
Philotæ Phitoni Eumeni		} obuenit	Cilicia. Media.	
Antigono Alando Menandro Leonnato			Cappadocia, Paphlagonia, & quidquid ad Pontum Euxinum vergit Trapezuntem vsque. Pamphyli & Cilices vsque ad Phrygiam. Cares. Lydi. Phrygia ad Hellespontum.	
Lyfimacho Antipatro		} obuenit	In Europa	Thracia & Cherronesus. Omnes Macedones, Græci, Illyrij, Triballi, Agriænes, & quæcunque in Epiro.
Cratæro Perdiccæ			Tutoris ac curatoris regij dignitas. Chiliarchia Hephæstionis.	
Poro Taxilæ Pithoni alteri Oxyarti Bactrio Roxanes patri Sibyrtio Stafanori Solienti Philippo Rhadapherno Neptolemo Peucestæ Oropio Seleuce Archelao		}	Apud Indos	Indum inter, & Hidaspem populi. Indi reliqui. Indorum finitimi, exceptis Parapamisadibus. Caucasibus subiecti montibus populi, Indis proximi. Arachosij & Gadrosij. Arei & Drangi. Sogdiani. Hircania. Carmania. Perlæ. Sogdianorum pars. Babylonij. Mesopotamia.

MACEDONICARVM PROVINCIARVM
partitio.

		Apud Iustinum libro 13.	
Accepiunt à Perdiccæ	}	Ptolemæus	Aegyptum & Africæ Arabiæque partem.
		Laomedon Mity- lenæus	Syriam.
		Philotas cum filio	Ciliciam & Illyricos.
		Acropatos	Mediam maiorem.
		Alcetas Perdiccæ frater	Mediam minorem.
		Synus	Sufianam gentem.
		Antigonus Philip- pi F.	Phrygiam maiorem.

Accipiunt à Perdicca	Learchus	Lyciam & Pamphyliam.
	Cassander	Cariam.
	Menander	Lydiam.
	Leonnatus	Phrygiam minorem.
	Lysimachus	Thraciam & regiones Pontici maris.
	Eumenes	Cappadociam cum Paphlagonia.
	Seleucus Antiochi F.	Summum castrorum tribunatum.
	Cassander Antipatri F.	Præfecturâ Stipatorû regis, Satellitumque.
	Taxiles	Res Indum inter & Hydaspem flu.
	Pithon Agënoris F.	Colonias in Indijs conditas.
	Parapomenus	Fines Caucafi montis.
	Axiarches	Dracas.
	Statanor	Argæos.
	Amyntas	Bactrianos.
	Scythæus	Sogdianos.
	Nicanor	Parthos.
Philippus	Hyrcanos.	
Phratafernes	Armenios.	
Neoptolemus	Persas.	
Peucestes	Babylonios.	
Artous	Pelasgas.	
Archefilaus	Mesopotamiam.	

Orosius lux diuisioni præfatus, Macedoniam, inquit, duces mortuo Alexandro diuersas sortiti lib. 3. cap. vlt. v. 4. prouincias, mutuis se bellis consumpserunt. quorum ego tuniultuosissimum tempus ita mihi spectare videor, quasi aliqua immensa castra per noctem de specula montis aspectans, nihil in magni campi spatio præter innumeros socios cernam. Ita per totum Macedonia regnum, hoc est, per vniuersam Asiam & plurimam Europa partem, Libyaq, vel maximam, horrendi subito bellorum globi colluxerunt: qui cum ea præcipue loca, in quibus exarsere, populati sunt, reliqua omnia terrore rumoris, quasi fumii caligine turbauerunt. Sed nequaquam tantorum regum ac regnorum bella excediã, explicabo, nisi prius ipsa cum regibus regna prodidero. Igitur Alexander per duodecim annos trementem sub se orbem ferro pressit. Principes verò eius 14. annis dilaniauerunt, & veluti opimam prædam, à magno leone prostratam auidi discerpere catuli: seq, ipsos inuicem in rixam irritatos præda amulatione fregerunt. Itaq, prima Ptolemæo Aegypti & Africa Arabiaq, pars sorte prouenit. Confinem huic prouincia Syriam Laomedon Mitylinaus, Ciliciam Philotas, Philo Illyrios accipiunt. Media maiori Atropatus, minori socer Perdiccæ præponitur. Susiana gens Scyno, Phrygia maior Antigono Philippi filio assignatur. Lyciam & Pamphyliam Nearchus, Cariam Cassander, Lydiam Menander sortiuntur, Leonnatus minorem Phrygiam accipit. Thracia & regiones Pontici maris Lysimacho, Cappadocia cum Paphlagonia Eumemi data: summa castrorum Seleuco Antiochi filio cæssit; stipatoribus regis satellitibusq, Cassander filius Antipatri præficitur. In Bactriana vltiore & India regionibus præfecti, qui sub Alexandro esse cæperant, permanserunt. Seras inter duos annes Hydaspem & Indum constitutos Taxiles habuit. In colonias in Indis conditas Pithon Agënoris filius mittitur. Parapomenus fines Caucafi montis Oxyartes accepit. Arachosij Gedrosijq, Siburto decernuntur. Drangas & Areos Stasanor, Bactrianos Amyntas sortitur, Sogdianos Scythæus, Nicanor Parthos, Philippus Hyrcanos, Phratæphernes Armenios, Neoptolemus Persas, Peucestes Babylonios, Archon Pelasgos, Arcelaus Mesopotamiam adepti sunt.

Literæ sacræ primo Machab. nullum certum numerum exprimit: Et obtinuerunt pueri eius regnum, vnusquisq, in loco suo. & imposuerunt omnes sibi diademata post mortem eius, & filij eorum armis multis, & multiplicata sunt mala in terra.

Sanct. Isimus autem vates Daniel in oraculis suis ait regnum regis Græcorum diuisum in Cap. 8. quatuor regna:

Idem eodem capite 8. clarius omnia: Aries quem vidisti habere cornua rex Medorum est atque Persarum. porro hircus caprarum, rex Græcorum est, cornu grande quod erat inter oculos eius ipse est rex primus, quod autem fracto illo surrexerunt quatuor pro eo; quatuor reges de gente eius consurgent; sed non in fortitudine eius.

Quem locum D. Hieronymus, & ex illo N. Serarius, Gornelius de Lapide & alij recentiores, exponunt de præcipuis quatuor regibus & regnis Antigono Asiæ, Philippo Ietu Aridæo Macedonia, Seleuco Syriæ, Ptolemæo Aegypti. Hieronymus verò ex Iosepho hæc videtur transcri- Lib. 12. c. 2. ptisse, posito, pro Cassandro, Aridæo, cui successit Cassander, omisso Lysimacho.

CREDIDERE QUIDAM TESTAMENTO ALEXANDRI DISTRIB. ESSE PROVINCIAS) Vtrum viuus testamento signarit regnorum & prouinciarum luccesores, aut præfides Alexander, incertum est: quamuis Curtius illam famam omnino vanam fuisse existimet, auctori- bus tamen vt ipse non inficiatur, testatam. Hoc interim certissimum est, à viuo adhuc prouin- cias certis ducibus assignatas, si qua fides, vt summa esse debet, sacris literis. Machabæorum caput

Primum accipe. Post hac decidit in lectum, & cognouit, quod moreretur. & vocauit pueros suos nobiles, qui secum erant nutriti à iuuentute, & diuisit illis regnum suum cum adhuc viueret. Ea dum adhuc viueret, inquit, diuisit illis regnum suum, si testamento distribuit, certe viuus testamentum fecit. Non ergo vana fuit omnino fama de testamento, quod illis viuus tradidit, vel publica voce suum cuique regnum, quod pro testamento erat, assignauit.

OPES TVEBANTVR QVAS IPSI FVND AVERANT) vna cum Alexandro Asiam & Indiam bello subigentes.

SI VNQVAM ADV. IMMOD. CVPID. TERMINVS STARET.)

Cupiditati nil satis est, natura etiam satis est parum.

Regni praesertim cupido fas nefasq; proterit.

Thebae

Polynices in Thebaide

— pro regno velim

Patriam, penates, coniugem, flammis dare.

Imperia quolibet precio constant bene.

Cap. 47.

Tacitus 12. Annal. Illi cupido regni fratre & filia potior.

ITAQUE EXPEDITIVS VIDEBATVR AVGERE REGNA QVAM ACCIPERE) Quantis opibus. & copijs inter se ipsi Macedones & duces Macedonum pro imperijs & regnis concurrerint, neimo breuius & melius Orosio exponit, qui sua pleraque omnia ex Iustino decerpit. concludam ergo hoc caput & finiam bella omnia cum Orosio, cuius Iupremum ego libri tertij caput subiiciam. Ergo post diuisionem prouinciarum. *Causa*, inquit, & origo bellorum epistola Alexandri regis fuit, qua iussit omnes exules patria libertatiq; restitui. potentes enim ciuitatum Graciatimentes ne exules recepta libertate vltionem meditarentur, a regno Macedonum defecerunt. Primi Athenienses, contra Demosthenem quoque oratorem, Sicyona, Argos & Corinthum, ceterasq; ciuitates sibi socias adiungunt, Antipatrum obsidione cingunt. Ibi dux eorum Leosthenes telo è muris iacto perfoesus occiditur. Athenienses Leonnato, qui Antipatro auxilium ferebat, occurrunt, eiusq; copijs comminutus ipsum interficiunt. Perdicca verò bellum Ariarathi Cappadocum regi intulit, eumq; vicit, in qua victoria nihil prater vulnera & pericula conquisiuit; nam omnes ante irruptionem vrbs sua, succensis domibus suis, se suaq; omnia concremauerant. Post hac bellum inter Antigonum & Perdiccam oritur grauissimum, multis prouincijs & insulis ob auxilia vel negata, vel praestita dilaceratis. Diu deliberatum vtrum in Macedonia bellum transferretur, an in Asia gereretur. nouissime ipse Perdicca Aegyptum cum ingenti exercitu petit. Sic Macedonia in duas partes discurruntibus ducibus, in sua viscera armatur. Ptolemaeus Aegypti viribus & Cyrenensibus copijs instructus occurrere bello Perdicca parat. Inter hac Neoptolemus & Eumenes cruentissimo inter se praelio digladiati sunt. Victus Neoptolemus ad Antipatrum fugit: quem, vt Eumenem de insperato opprimat, perurget: quod Eumenes futurum ratus insidiantes insidijs capit. In eo bello Polyperchon occiditur, Neoptolemus & Eumenes mutuis vulneribus confossi, sed Neoptolemus interijt, Eumenes, victor euasit, Perdicca cum Ptolemao acerbissimo bello congressus, amissis copijs, ipso quoque interfectus est. Eumenes, Phiton, & Illyrius, & Alceta frater Perdicca à Macedonibus hostes pronunciantur, bellumq; aduersum eos Antigono decernitur. Itaque Eumenes & Antigonus collatis aduersum se maximis copijs conflixerunt: Eumenes victus in quoddam castellum munitissimum fugit; vnde a. n. ilia Antipatri tunc potentissimi per legatos poposcit: quo nuncio territus Antigonus, ab obsidione discessit. Sed nec sic Eumeni spes firma aut salus certa. Quare vltimo consilio Antigyraspidas, ob arma deargenteata sic ditos, hoc est, milites qui sub Alexandro militauerant, in auxilium rogat. Qui fastidiosè ducem in disponendo bello audientes, ab Antigono victi, castrisq; priuati, & vxores, & liberos, simulque omnia quae sub Alexandro acquisiuerant, perdidierunt. qui postea turpiter per legatos reddi sibi quae perdidierant, victorem rogant. Antigonus autem se redditurum pollicetur si victum sibi Eumenem pertraherent. Ita illi spe recuperationis illecti, dedecorissima proditione suum ducem, cuius signa paulò antè securi fuerant, captiui ipsi, captum catenatumq; duxerunt, & mox cum foedissima ignominia in exercitu Antigoni dispersi sunt. Interea Eurydice Arridae regis Macedonum vxor, multa sub nomine viri egit nefaria per Cassandrum: quem flagitiosè cognitum, ad summum fastigium per omnes honorum gradus prouexerat, qui ex libidine mulieris multas Gracia ciuitates afflixit. Tunc Olympias mater Alexandri regis hortante Polyperchonte, cum ab Epipho in Macedonia prosequente Aeacida rege Molossorum veniret, & ab Eurydice finibus prohiberetur, adnitentibus Macedonibus, Arrideum regem & Euridicen insit occidi: quamquam & ipsa Olympias continuo meritas crudelitatis penas luit. Nam cum muliebri audacia multas principum caedes ageret, audito aduentu Cassandri, diffusa Macedonibus, Cum Roxane nuru sua & nepote Hercule. in vrhem Pydniam concedit: ibique continud per Cassandrum capta, interfecta est. Filius Alexandri Magni cum matre in arcem Amphipolitanam custodiendus est missus. Perdicca, Alceta & Polyperchonte, ceterisq; ducibus, quos commemorare longum est, diuersa partis occisis, finita bella inter successores Alexandri videbantur. Tum Antigonus ardens cupiditate dominandi, liberandum bello Herculem regis filium ab obsidione simulat. Hu cognitis Ptolemaeus & Cassander, inita cum Lysimacho & Seleuco societate, bellum terra marisq; enixè instruunt. Antigonus in eo bello cum filio Demetrio vincitur. Cassander Ptolemao in victoria particeps factus, cum Apolloniam rediret, incidit in Abderitas: qui propter intolerandam multitudinis ranas & mures, relicto patrio solo & antiquis habitaculis emigrantes, nouas sedes praerentia inter impace requirebat.

Sed

pag. 191.
sed alia
edit. p. 99.

Sed Cassander & virtutem, & multitudinem gentis agnoscens ne adacti necessitate Macedonia bello quaterent, atq; inuaderent, receptos in societatem, in vltimis Macedonia sinibus collocat. Inde cum iam Hercules Alexandri filius, XIV. esset annorum, timens ne eum Macedones quasi legitimū regē praoptarent, occidendū tacite cum matre curauit. Ptolemaeus iterū cum Demetrio nauali praelio confluxit, & cum omnem penē classē atq; exercitū perdidisset, victus in Aegyptū refugit. Hac victoria elatus Antigonus, regem se cum Demetrio filio appellari iubet: quod exemplū omnes secuti, regiū nomen sibi dignitatemq; sumperunt. Igitur Ptolemaeus, & Cassander, ceteriq; alterius factionis duces, cum decipi se ab Antigono singillatim viderent, per epistolas se inuicem confirmantes, coeundi in vnū tempus locumq; condicunt: & bellū aduersus Antigonum cōmunibus viribus instruant. Cassander finitimorū bellis implicitus, Lyfimachū clarissimum inter omnes ducem, cum ingenti manu pro se socijs in auxilium misit. Seleucus quoque ex Asia maiore descendens, nouus Antigono hostis accessit. Hic siquidem Seleucus plurima per Orientem inter socios regni Macedonici bella gessit. Principio Babyloniā bello expugnauit & cepit. Bactrianos nouis motibus assurgentes perdomuit. Transitum deinde in Indiam fecit: quā post mortem Alexandri veluti detractō excussōq; à ceruicibus iugo praefectos eius occiderat, Sadrocotto quodam ad vindicandam libertatem duce, qui postea crudeliter in ciues agens, quos de externa dominatione defenderat, ipse seruitio premebat. Cum hoc ergo Sadrocotto Seleucus quamuis multa & grauiā bella gessisset, nonisimē * firmitatē regni conditionibus & pacta pace discessit. Adunatis itaque copijs Ptolemaeus sociorūq; eius, pugna committitur: cuius quantopotentior apparatus, tanto ruina grauior fuit. nam in ea tunc totius penē Macedonici regni vires conciderunt. In ipso bello Antigonus occisus est: sed finis belli huius iniriū alterius fuit. Nam cum victoribus de praeda non conueniret, iterum in duas factiones diducuntur. Seleucus Demetrio, Ptolemaeus Lyfimachō iungitur. Cassandro defuncto, filius Philippus succedit. sic quasi ex integro noua Macedonia bella nascuntur. Antipater Thessalonicen matrem suam Cassandri vxorem, quamuis miserabiliter pro vita precantem, manu sua transfuerberauit. Alexander frater eius, dum bellum aduersus fratrem ob vltionem matris instruit, à Demetrio, cuius auxilium petierat, circumuentus occiditur. Lyfimachus cum Doricetis regis Thracum infestissimo bello vrgeretur, aduersus Demetrium pugnare non potuit. Demetrius augmento Graeciae & totius Macedonia elatus in Asiam transire disponit. Ptolemaeus autem & Seleucus, & Lyfimachus experti priore certamine, quanta vires essent concordia, iterum societate facta, adunatisq; exercitibus bellum in Europam transferunt, aduersus Demetrium. His se comitem & belli socium Pyrrhus rex Epiri iungit, sperans Demetrium Macedonia posse depelli, nec spes frustra fuit: quippe exercitu eius corrupto, ipsoq; in fugam acto, regnum Macedonia Pyrrhus inuasit. Deinde Lyfimachus generum suum Antipatrum insidiantem sibi, interfecit, filiumq; suum Agathoclem vltra humanum morem perosus occidit. Quibus quidem diebus, Lyfimachia ciuium formidolosissimo terra motu euersa, oppressōq; populo suo crudele sepulchrum fuit. Lyfimachum autem asiduis se parricidjs truentem omnes socij deseruerunt, & ad Seleucum deficientes, prouum iam regem amulatione regni, vt bellum Lyfimachō inferreret, hortati sunt. Res fœdissimi spectaculi erat, duos reges, quorum Lyfimachus annos natus LXXIV. Seleucus autem LXXVII. de eripiendis alterutrum regni concurrere, in acie stare, arma gerere. Vltimum hoc quidem bellum Alexandri commilitonum fuit, sed quod ad exemplū humana miseria fuerit reseruatū: quippe cum orbem terrarū extinctis iam XXXIV. ducibus Alexandri, soli possiderent, & angustissimos senectutis, ac vita sua terminos non aspicientes, angustiores esse imperio suo totius mundi terminos arbitrabantur. In eo bello Lyfimachus, vel amissus, vel interfectus prius ante hanc pugnam XV. liberis, postremus occisus est. Sic Lyfimachus solutio pugnae Macedoniae fuit. Sed ne Seleucus quidem tanta victoria impune letatus est: namque neque ipse post LXXVII. annos quietem naturalis mortis inuenit, sed extortam sibi infeliciter vitam velut immatura morte finiuit, quippe insistente Ptolemaeo, cuius sororem Lyfimachus in matrimonio habuerat, insidjs circumuentus & occisus est. Hac sunt inter parentes, filios, fratres, ac socios consanguinitatis societatisq; commercia. Tanti apud illos diuina atque humana religio pendebatur. Erubescant sanē de recordatione praeceptorum, qui nunc interuentu solius fidei Christiana, ac medio tantum iurationis Sacramento viuere se cum hostibus, nec pati hostilia sciunt, quibus indubitatissimē probatur, quia non sicut illi antea caesa iungebant fœdera porca, sed quia nunc inter barbaros ac Romanos creatorem ac dominum suum contestantes, tantam fidem adhibita in Sacramento seruant Euangelia, quantam tunc nec inter parentes, ac filios potuit seruare natura. Nunc autem finis Macedonici belli, finis etiam libri fiat, praesertim cum iam abhinc Pyrrhi bella incipiunt, & mox Punica consurgant.

Qui temē super his plura nosse cupit, adeat Diodorum Siculum lib. 18. Iustinum 13. & seq. Arriani epitomen apud Photium p. 81. Dexippus ab Arriano non dissentit. Multa etiam passim de eisdem Strabo, Paulanias, Plinius, Zonaras tom. 1. alij.

CAPVT XIV.

ARGVMENTVM.

Proceres septimo post die quam Alexander obierat, versi ad curandum corpus Alexandri, reperiunt incorruptum, & tantum non spirans, ut pollinctores vererentur manus admouere. post purgatum & inunctum, aromatisque repletum regio insigni exornant, & in aureo folio, seu feretro collocant. Narratur quoque genus mortis, & quam vim habeat stygia aqua. Demum ut tota stirps Alexandri sublatam, corpusque in Aegyptum translatum sit.

Septimus dies erat, ex quo corpus regis iacebat in folio, curis omnium ad formandum publicum statum à tam solenni munere auersis, & non alijs quam Mesopotamia regioni feruidior astus existit, aded ut pleraque animalia, qua in nudo solo deprehendit, extinguat, tantus est vapor solis & cæli, quo cuncta velut igne torrentur. Fontes aquarum & rari sunt, & incolentium fraude celantur. ipsis usus patet, ignotus est aduenis. Ut tandem curare corpus ex animis amicis vacauit, nulla tæbe, ne minimo quidem liuore corruptum videre, qui intrauerant. Vigor quoque, qui constat ex spiritu, non destituerat vultum. Itaque Aegyptij Chaldaiq; iussu corpus suo more curare, primò non sunt ausi adimouere velut spirantis manus. deinde precati, ut ius fasq; esset mortalibus atrectare eum, purgauerunt corpus: repletumq; est odoribus. Aureum solum, & capiti adiecta fortuna eius insignia. Veneno necatum esse credidit plerique: filium Antipatri inter ministros, Iollam nomine, patris iussu dedisse. Sæpe certe audita erat vox Alexandri, Antipatrum regiam affectare fastigium, maioremq; esse præfecti opibus, ac titulo Spartana victoria inflatum, omnia à se data asserentem sibi. Credebant etiam Craterum cum veterum militum manu ad interficiendum eum missum. Vim autem veneni, quod in Macedonia gignitur, talem esse constat, ut ferrum quoque exurat, vngula iumentis dumtaxat patiens. Stygem appellant fontem, ex quo pestiferum virus emanat. Hoc per Cassandrum allatum, traditumq; fratri Iollæ, & ab eo suprema regis potioni inditum. Hac utcumque sunt tradita, eorum quos rumor asperferat, mox potentia extinxit. Regnum enim Macedonia Antipater, & Graciam quoque inuasit. Soboles deinde exceptit, interfectis omnibus quicumque Alexandrum etiam longinqua cognatione contigerant. Caterum corpus eius à Ptolemao, cui Aegyptus cesserat, Memphim, & inde paucis post annis Alexandriam translatum est; omnisq; memoria, ac nomini hominis habetur.

SEPTIMVS DIES ERAT) Aelianus quem supra testem adduxi, triginta diebus, inhumatum iacuisse narrat: ἀλλ' οὐ τόσους, inquit, ἡμετέρας κατελείπετο ἀκηδῆς. Fieri potest, ut neuter fallat; nec enim Curtius affirmat post septimum diem funus illius fuisse in Aegyptum auectum, quo deferri se præceperat viuis adhuc Alexander, ad Ammonis nempe fanum, ex quo se natum credi volebat. Et Iustinus docet, datum

Arideo

Aridæo negotium, vt corpus eius ab eo ad Ammonis deportaretur: quod factum est nūquam. Nam primò Memphim, dein Alexandriam à Ptolemæo est delatum.

IN SOLIO aureo, vt mox sequitur; caput diademate veluti rex reuinctus.

CVRIS OMNIUM) causam addit cur tam diu infletus & insepultus iacuerit; quamvis certè non ab omnibus infletus; vt suprâ cognouisti.

ET NON ALIIS) sequitur ingens miraculum, inter mira primo loco prolusionum merito ponendum. In summo cæli ardore, summoque æstu, illa in terra, quæ propè nullam hiemem sentit, Babylone inquam, cadauer Alexandri incorruptum, illæsum, nec minimo quidem liuore contactum tot diebus perdurasse, & viuo propius quàm mortuo videretur. Ex quo Plutarchus ostendit, non fuisse veneno, quod corrumpit omnia, extinctum. vt suprâ rem exposuimus.

MESOPOTAMIAE REGIONI) in qua Babylon, vbi feruida tela diei, vt Lucretius loquitur, etiam animalia in campo deprehenta ferunt & occidunt.

TANTVS EST VAPOR SOLIS ET COELI) ita suprâ lib. 7. cap. 9. descripsit Sufitana deferta: *Arenas, inquit, vapor æstiu solis accendit, quæ vbi flagrare cœperunt, haud secus quàm continenti incendio cuncta torrentur.*

FONTES AQVAVM ET RARI SVNT, ET INCOL. FRAVDE CELANTVR.) Strabo in XVI. Mesopotamiæ partes ad meridiem vergentes, & à montibus remotas, siccæ & steriles, Arabes Scenitæ incolunt. Et mox infrâ ait; cisternas ibi ab incolis haberi, quas certè peregrini ignorant, vel aquis, inquit, apportatis vtuntur.

VT TANDEM CORPVS CVRARE) vt miraculum auget, hæc de calida regione præmittit.

VIGOR) Nam aliàs spiritu & anima excedente è corpore, statim expallefcit corpus, vultus horret, artus obrigescunt, incipitque mox putre, foetere, tabescere, corrumpi.

ITAQVE AEGYPTII & CHALDAEI IVSSI CORPVS SVO MORE CVRARE.) Morem Aegyptiorum hunc purgandi cadauera, & odoribus imbuendi, exponit discretè Herodotus, cuius ex interprete verba subdo: *Lustus, inquit, eorundem ac sepultura tales sunt; Quibuscunque aliquis ex domesticis deceffit, Homo alicuius momenti, ibi omnes foemina, illius familia, caput sibi & vultum oblinunt luto. deinde relicto domi cadauere, ipsæ per urbem vagantes se plangunt, succinctæ, nudatis mamillis, & cum eis proxima quæque. Altera ex parte viri, & ipsi expectorati se verberant. His actis ita demum ad condiendum portant. Sunt autem certi ad hoc ipsum constituti, qui hoc artificium faciunt: qui cum ad ipsos cadauer portatum est, ostendunt ijs, qui portauerunt, exemplaria mortuorum lignea, pingendo assimilata. & eorum vnum accuratissimè fabricatum esse aiunt, (cuius ego numen si nuncupauero, haud faciam sanctè) alterum illo inferius, ac vilioris pretij, tertium vilissimè. Quibus expositis sciscitatur ab ijs, ad quod exemplum velint effingi mortuum suum. isti vbi de pretio conuenerunt, illinc abeunt. At hi relicti in adibus, hunc in modum diligentissimè condiunt corpus. Ante omnia incuruo ferro cerebrum per nares educunt, vt quamque partem educentes, ita locum eius medicamentis explentes. Dehinc acutissimo lapide Aethiopico circa illa conscindunt, atque illac omnem aluum protrahunt: quam vbi repurgarunt, ac vino palmeo eluerunt, rursum odoribus contusis proluunt: tum aluum complentes contusa myrrha pura, & casta, & alijs (excepto thure) odoribus, iterum consuunt. Vbi hæc fecere, salium nitro abditum septuaginta dies. nam diutius salire non licet. Exactis septuaginta diebus cadauer vbi abluerunt, sindone bysina totum incisus loris inuoluunt, gummi illinentes, quo Aegyptij glutinis loco plerumque vtuntur. eo deinde recepto, propinquè ligneam hominis effigiem faciunt, in qua mox inferunt mortuum, inclusumque, ita reponunt. Eos autem qui mediocria volunt, nimium fugientes sumptum, ita apparant: Clysterem vngue, quod è cedro gignitur, complent, deinde ex hoc aluum mortui, ipsam neque conscindentes, neque extrahentes, sed per secesum, præbenso viâ posterioris hiatu, inferciunt: & tot, quot dixi, diebus sale condiunt. quorum dierum vltimo cedrinum vnguen, quod prius ingerant, ex aluo egerunt, quod tantam habet vim, vt vnâ secum aluum atque intestina tabefacta educat. nitrum autem carnes tabefacit, mortuique tantum cutis & ossa relinquuntur. Vbi ista fecere, ex quo sic tradidère mortuum, nihil amplius negotij suscipiunt. Tertia conditura hæc est, qua adornantur eorum mortui, qui tenuior: sunt fortuna, abluitionibus ventrem abstergunt, arefaciantque, sale septuaginta per dies; deinde tradunt reportandum.*

Scriptit & Lucianus de hoc more $\pi\epsilon\pi\iota\ \pi\epsilon\tau\epsilon\beta\epsilon\tau\epsilon\varsigma$ delectu, Nam, Græcus, inquit, exurit, Persa defodit, Indus adipe suillo oblinat, Scythæ deuorat, Aegyptius muria condit. Atque hic quidem (rem à me visam narro) deficcatum cadauer conuiuam & compotorem adhibet. Vbi sunt veteres in condiendis corporibus mortuorum sale, nitro, cedro, asphalto, melle, cera, myrrha, balsamo, gypso, calce. Caput octauum Ioannis Kirchemanni lib. primo de funeribus Rom. consule. Alexandrum quoque Neapolit. lib. 3. cap. 7. & ad eundem auctorem Tiraquellum. Gretserum de fune-

bri Christianorum ritu.

VT IVS FAS ESSET MORTALIBVS ATTRECTARE EVM) quid si legas Deum pro eum. comparat enim quodammodo hic mortales cum dijs, & se mortales, Alexandrum immortalem, quod corpus eius nec contabuisse, nec vlla labe tot diebus aspersum apparet, & viuus ipse pro Deo se gerebat, & corpus etiam viuentis gratissimum spargebat odorem, & mortui viuo similius videbatur.

VENENO NECATVM) an veneno perierit supra cap. 7. copiose disputatum est nobis, vbi ex Plutarcho docuimus, visum naturali morbo, vel potius per ebrietatem extingum.

FILIVM ANTIPATRI) Aristoteles vt supra ex Plutarcho docui, auctor fuisse traditur Antipatro, vt Alexandro per Iollam filium Antipatri & pocillatorem Alexandri, venenum per Casandrum missum misceretur.

p. 601. de
vita Alex.

ANTIPATRV M REGIV M AFFECTARE FASTIGIV M) testatur idem Plutarchus: Ceterum animo ipse anxio atque erga deos diffidenti iam euasit, aduersus amicos vero suspicioso. Antipatrum in primis formidabat eiusq. filios, ex quibus Iolas princeps pincerna erat, Cassander nuper aduenerat. Qui cum barbaros venerabundos illum salutantes conspexisset, vir in libertate enutritus Græca, atque huiusmodi spectaculi hactenus insolens, in cachinnum est effusus. Ea re exarsit Alexander, vt arptum crinibus caput eius ambabus manibus vehementer contuderit ad parietem. Alias respondere Antipatri accusatoribus aliquid parantem interpellans Cassandrum: Quid ais, inquit, tam longa via homines nil laesos tantum ad calumniandum venisse? Quum respondisset Cassander, esse id ipsum calumnia indicium, quod procul probationibus venissent: cachinnans Alexander, Hac illa, inquit, commenta Aristotelis sunt, in vtramque partem dicendi: pœnam luetis si parum eos conuincimini lesisse. Breui ingentem terrorem aiunt Cassandri animum s. bisse & pertinaciter insedisse, vsque adeo, vt insecutis temporibus regnū Macedonia obtinens & Græcia potiens, quum Delphis inambularet, contemplareturq. statuas, simulachro conspecto Alexandri, subito horrore toto contrenuerit corpore, & ad illius imaginis conspectum astuans,

lib. 6. cap. 1.

agere colligeret se. Et Curtius ipse de Spartana victoria supra: Quippe Alexander hostes vinci voluerat: Antipatrum vicisse, re tacitus quidem indignabatur, ad quem l. cum plura cognoscet. Et lib. 4. cap. 4. Agis Lacedæmoniorum rex octo millibus Græcorum, qui ex Cilicia profugi domos repetierant contractis, bellum Antipatro Macedonia præfecto mouebatur. Cretenenses has aut illas partes secuti, nunc Spartanorum, nunc Macedonum presidij occupabantur. Sed leuiora inter illos fuisse discrimina: vnum certamen, ex quo certa pendebant, intuenite fortuna.

* p. 583.

Plura Arrianus in septimo, p. 167. p. Diodorus * de Antipatro iam ab Alexandro alieno: Per filium igitur suum, qui regi a cyathis erat, mortifero regem pharmaco potionasse. Sed quia summa eius in Europa post Alexandri obitum fuit potentia, & Cassander in regno successit, plerisque scriptores, veneni mentionem in monumentis suis facere non fuisse ausos. cum tamen ex factis constet, Cassandrum rebus Alexandri maxime fuisse inimicum: quod & Olympiadem post eadem insepultam abiecerit, & Thebas, ab illo funditus euerfas, magno studio & opere instaurarit. Iulianus: Auctor insidiarum Antipater fuit, qui cum clarissimos amicos eius interfectos videret, Alexandrum generum suum Lyncistarum occisum, se magnis rebus in Græcia gestis, non tam gratum apud regem, quam inuidiosum esse à matre quoque eius Olympiade varijs se criminationibus vexatum: huc accedebant ante paucos dies supplicia in præfectos deuictarum nationum crudeliter habita: ex quibus rebus se quoque à Macedonia non ad societatem militiae, sed ad pœnam euocatum arbitrabatur. Igitur ad occupandum regem, Cassandrum filium dato veneno subornat, qui cum fratribus Philippo & Iolla ministrari regi solebat: cuius veneni tanta vis fuit, vt non are, non ferro, non testâ contineretur, nec aliter ferri, nisi in ungula equi potuerit: pramonito filio ne alijs quam Thessalo & fratribus crederet. hac igitur ex causa, apud Thessalum paratum repetitumq. conuiuium est. Philippus & Iollas prægustare potum regis soliti, in aqua frigida venenum habuerunt, quam prægustatam iam porioni supermiserunt.

p. 129. sed
edit. Glar.
p. 123.

p. 155.

CREDEBANT ETIAM CRATERVM) missus certè Craterus est in Macedonia, vt Antipatrum euocaret: Arrianus, Ita tandem saluatos omnes, lacrymans lacrymantes etiam ipsos dimisit, Craterumq. eos ducere, deinde Macedonia, Thracia, & Thessalia, ac libertati Græcorum præesse iubet. Antipatrum verò in eorum, qui dimissi essent locum, alios Macedones astate ac viribus florentes adducere iubet. Polyperchontem etiam cum Cratero misit, qui secundus à Cratero dux esset, ne si quid humanitus Cratero in itinere accideret (quippe qui cum mitteretur corpore erat parum firmo) ducem itineris desiderarent. Plura ibidem idem Arrianus, maxime de Olympiade & Antipatro, iuratis inter se hostibus.

p. 212. f. &
seq.

VIM AVTEM VENENI.) Nemo Pausaniâ accuratius hunc stygis fontem describit; Fuit. inquit in Arcadicis, olim Nonacris Arcadium opidulum, cui nomen Lycæonis filia dederat. sola astate nostra ruina extant, & eò quidem magna etiam ex parte obruta. Ab ijs ruinis non longè crepido montis tam altè se attollit, vt locum nusquam viderim celsiorem. Ex ea, aqua stillatim defluit, quam stygis aquam Græci nuncupant.

Aqua sanè illa, que ex prærupta rupe ad Nonacrin guttatim in præcelsum saxum cadit, inde per meato saxo in Cratim fluiuium delabitur. mortifera illa quidem est cum homini, tum curuis alijs animalium generi; nam & capella sapius eius aqua potu extinctæ sunt; quod tamen ex intervallo temporis cognitum

cognitum

cognitum est. accedit & aliud eius aqua miraculum. Vasa & pocula omnia, siue vitrea, siue cristallina, siue myrrhina, seu è lapide, aut testa sint fictili, aqua illius vi franguntur, quin etiam cornea & ossa vasa; ferum item, as, plumbum, stannum, argentum, & electrum ea aqua infusa soluuntur. Ipsum quoque aurum, quod neque situ, neque rubigine vitari, & Lesbia poëria testatur, & res ipsa indicio est, aqua tamen huius virus non sustinet. At enim vilioribus & abiectoribus plerunque rebus vim eam Deus indidit, ut ea superarent, quæ maxima essent inter homines astimationu. nam & aceto vniones resoluuntur, & Adamantem lapidum omnium aduersus quemlibet ictum peruicacissimum, hirci sanguis tabefacit. Consimilimodo stygis aqua vngulam equi superare non potest. hac enim sola ita continetur, ut vasculum non findat. Fueritne hoc veneni genere enectus Alexander Philippi filius, pro comperto non habeo: memoria certe proditum scio.

Idem vno versu Iustintis, quem iam supra posui. Strabo in Arcadia lib. 8. extremo: Propter Peneum est etiam ea, quæ stygis dicitur aqua, itillicidium aquæ perniciosæ, quam sacram habent. Plinius lib. 2. cap. 103. *Iuxta Nonacrim Arcadia styx, nec odore differens, nec colore, epota illico necat.* Et lib. 30. cap. 16. *Vngulas tantum mularum apertas, neque aliam vllam materiam, quæ non perrodere-tur à veneno stygis aqua, cum id dandum Alexandro M. Antipater mitteret, memoria dignum est, magna Aristotelis infamia excogitatum.* Plutarchus asini vngulam vocat. & in Alex. *ὄνη χηλίμ.* Plinius lib. 10. de *ἡμίονος* pro *ὄνη* legit. Aelianus in cornu Asini Scythici seruatum ait, & à Sopatro, Alexandro M, animal. ca. allatum, ab eoque Delphis Pythio cum hoc epigrammate consecratum: 40.

Σοὶ τόδ' Ἀλέξανδρ' Ἐμακεδὼν κέρας ἀνθεο Παιῶν

Κάνθων Ἐσκυθικῆ * κτήμα τὸ δαυμόνιοι.

Ὁ Στρογὸς ἀρχαίνε * λισσηδ' Ἐπ' ἐδαμάδιη

ῥέυμαλ, βάσαζεν δ' ὕδατ' ἠνόρημ.

Hoc tibi Alexander Macedo mirabile cornu

Dedicat, ὁ Παιῶν, ex asino Scythico

Illasum quod aquam stygis est pote claudere solum,

Inuictamq; aliàs vincere vim laticis.

* σχήμα.

* λισσιάδος

* λισθησιά-

δ' Ἐ

* λισσηίδος

Nemo quod meminerim præter Curtium notauit Aquam stygiam in Macedonia exiltere. Non subijciam hic quæ noster Andreas Schottus nobilissimus scriptor, in paralellis doctè annotauit de hoc veneno, à nobis iam pleraque prælibata, sed ille plenius omnia, quem videbis. pag. 129. pt.

REGNUM ENIM MACEDONIAE ANTIPATER ET GRAECIAM QUOQUE INVA-SIT) Iustinus Antipatrum mortuo Alexandro consilio publico procerum per Aridaum & Perdiccam Macedoniae præpositum affirmat in XIII. Dexippus Macedonibus, Græcis, Illyrijs, Triballis præfectum ait. Orosius: *Antipatro, cui Græcia sorte obtigerat.* Diodorus Siculus: *Macedonia, inquit, cum vicinis populis Antipatro attribuitur.* Pausanias etiam testatur commissam Antipatro imperij administrationem, in Macedonia nempe & Græcia, Non inuasit ergo Græciam Antipater, sed Græci, & inter hos primi Athenienses ipsi bellum mouerunt. Pausaniam ad. p. 20.

Testis horum etiam Iustinus lib. 13. p. 137. & ex illo Orosius, plura de eodem argumento Diodorus in XVII.

SOBOLES DEINDE EXCEPIT) Cassander Antipatri filius successit quidem patri, sed non ex testamento vel decreto patris, nec statim à patris morte. Aridaus enim sex annis auctore Iustino & Diodoro, qui sex menses addit, regnum Macedoniae post Alexandri mortem obtinuit, nec Cassander curator regū, nec supremus Macedoniae dux institutus fuit. Sed Polyperchon seu Polyperchon ut à * Siculo appellatur. Polyperchon ubi Cassandri conatus animaduertit, ut p. 625. Macedones in potestate haberet, Olympiadem Alexandri matrem ex Epiro, quo confugerat, reuocat, quæ impotenter abusa imperio in Cassandri stirpem & priuignum Aridaum eiusque Euridicen vxorem defauit, omniumque animos ab se abalienauit, quod Diodorus testatur, p. 659. l. 19.

Hoc cum Cassander cognouisset, cum ingenti exercitu in Macedonia properauit: quem Olympias fugiens cum magno feminarum agmine Pydnam se contulit: Occupata Cassander Macedonia pulso Polyperchonte Olympiadem etiam ad deditioem coegit.

INTERFECTIS OMNIBVS QVIC. ALEX. ETIAM LONG. COGN. ATTIGERANT.) Cum Alexander Babylone extinctus esset, reliquit imprimis superstites matrem Olympiadem, sororem Cleopatram, Alex. Epirotæ olim coniugem, Herculem ex Barsine, Alexandrum postea natum ex Roxane, Thessalonice Philippi Amyntæ filiam Alexandri ex Philippo sororem: lunus Aridaei filiam affirmat. Aridaum fratrem, & qui in Macedonia post Alexandrum regnauit; Euridicen vxorem Aridaei, nouem omnino corpora. Quomodo singuli ex his perierint expono: Atque de nece Aridaei & Eurydices, quos quidem Olympias interfecit, Diodorus narrat. Nunc de Olympiade quo fato perierit cognoscamus. Cum Cassander Pydnam arcta obsidione ita premeret, ut obselsi cum Olympiade fame propè conficerentur, ipsa se victoris arbitrio permisit. qui fugam ei suavit; recusantem & caulam apud Mæcedonas dicere parentem interfecit, veritus ne flecteret Macedones. Nam ita Diodorus: *Olympias igitur de rebus suis pag. 693.*

desperans, legationem de pacificatione ad Cassandrum mittit. Cumq; arbitrio victoris se permittendam censuisset, agrè obtinuit, vt corporis tantummodo incolumitatem haberet exemptam. Hac vrbe potitus Cassander, qui Pellam & Amphipolim quoque reciperent, misit. Monimus ergo, qui Pellam tenebat, statu Olympiadis cognito, urbem dedit. Aristonous verò regiam tutari causam inuito statuerat. Cum & multos in armis haberet, & nuper felicem habuisset successum. paucis enim diebus ante acie cum Crateua duce Cassandri collata, plurimos hostes ceciderat, ipsumq; Crateuam, cum duobus millibus in Bisaltia urbem Bedyum fuga elapsam, copijs eo translatis obsederat, & expugnatam, armisq; exutum, data acceptaq; fide dimiserat. His rebus elatus dum Eumenem quoque superesse arbitratur, Alexandriq; & Polyperchontis auxilia sibi non defutura sperat, Amphipolim se traditurum negat. Simulac verò per literas Olympias fidem ab eo datam reposcens urbem restituere iussit, imperatis obsequendum arbitratus, & urbem tradidit, & incolumitatis fidem accepit. Sed Cassander in magna illum dignatione ob honores ab Alexandro tributos esse videns, cum aliàs è medio tollere, qui cunque noui quippiam moliri possent, mazararet; propinquorum Crateua opera hunc etiam interfecit. tum consanguineos ab Olympiade sublatorum infligauit, vt in omnium Macedonum conuentu mulierem accusarent. Hi mandatis conficiendus operam nauant sedulam, ac licet neque adesset, neque qui causam pro se agerent, haberet: Macedones tamen capite multandam decernunt. Ibi misus ad Olympiadem quibusdam amicorum, vt clam se subducat, consulit, se nauis ad hoc parata Athenas deportaturum illam pollicitus. Id verò non idèd factum, vt saluti eius consuleret, sed vt fuga se dignam professa, si inter nauigandum perisset, iustam incurrisse vltionem putaretur. nam & dignitatem eius, & inconstantiam Macedonas reformidabat. Olympias contra fugituram se negauit, & ad dicendam apud omnes Macedonas causam esse paratam respondit. Metuens igitur Cassander ne si vulgus regina defensionem audiret, & Alexandri Philippiq; in totam gentem merita a recordaretur, animos mutaret: ducentos milites rei maxime accommodatos ad illam mittit, absque mora necem mulieri asferre iussos: qui subito in regiam domum irruptione facta, vbi Olympias in conspectum venit, maiestatem eius reueriti, negotio infecto pedem retulere. At occisorum propinqui, vt & gratiam apud Cassandrum inirent, & necem suorum vlciscerentur, reginam iugularunt, quæ tamen nihil ignaua muliebrisq; precis emisit. Ad hunc ergo modum Olympias, qua maximam inter sua etatis feminas dignitatem obtinuerat, & Neoptolemi regis Epirotarum filia; Alexandri, qui expeditionem in Italiam suscepit, soror; Philippi, qui potentia cunctos ante se Europe principes vicit, vxor; Alexandri denique, quo nemo plures maioresve res gessit, mater fuerat, vitam suam finiuit. Cassander ergo dum ex animi sententia negotium procedit, spe regnum Macedonia complectitur. Idèd Thessalonicen Philippi filiam, & Alexandri ex eodem patre sororem, in matrimonium ducit, affinem se ac necessarium regia familia ostentare properans.

Audiamus etiam Iustinum paululum à Diodoro discedentem: Hac cum nunciata Cassandro essent, statim citato cursu Pylnam venit, & urbem obsidione cinxit. Cum fame ferroq; vrgeretur Olympias, longa obsidionis radio, pacta salute, victori se tradidit. Sed cum Cassander ad concionem vocato populo sciscitatus, quid de Olympiade fieri vellent, subornat parentes interfectorum, qui sumpta lugubri veste, crudelitatem mulieris accusarent; à quibus accensi Macedones, sine respectu pristina maiestatis, occidendam decernunt: immemores prorsus, quòd per filium eius, virumq; non solum vitam ipsi inter finitimos tutam habuissent, verum etiam tantus opes imperiumq; orbis quassissent. Sed Olympias vbi obstinatos venire ad se armatos vidit, veste regali, duabus ancillis innixa, vltro obuiam procedit. Qua visa, percussos attoniti fortuna maiestatis prioris, & tot in eam memoria occurrentibus regum suorum nominibus, substerunt, donec à Cassandro misit sunt, qui eam confoderent, non refugientem gladium, nec vulnera, aut muliebrit er vociferantem: sed virorum more fortium, pro gloria veteris prosapia, morti succumbentem, vt Alexandrum posses etiam moriente matre conspiceret. Insuper exspirans, capillis & veste crura contexisse fertur, ne quid posset in corpore eius indecorum videri. Hac Iullinus. Merita est Olympias vt malè periret, scæmina feræ propior quam homini; quoties per literas instigauit Alexandrum filium ad cædem eorum quos oderat? vt Alexander etiam matri rescriperit, illam nimis magnum pretium propter decem mensium hospitium exigere: fortium nempe virorum cædem & funera, quot illa Macedones dum infecto Aridæo regnaret, interfecit. Omnes feras immanitate longè superauit Olympias, testem accipe* Paulaniam: Postea verò, inquit, Alexandro Neoptolemi filio in Lucania extincto, Antipatri metu in Epirum reuersam Olympiadem Aeacides Arybba filius cum alijs est officijs prosecutus, tum verò eam suis copijs iuuat ad bellum cum Aridæo & Macedonibus gerendum, atque id inuitis etiam ac sequi recusantibus Epirotis. Olympias victoriam adepta, multa in morte Aridæo inferenda, pluraq; ac magis nefaria, dum Macedonas infectatur, immanitatis exempla edidit, quo minus cuiquam mirum fuit, eam pauld post graues quidem, sed meritas sceleris & crudelitatis suæ Cassandro pœnas dedisse. Eius certè inuidia Aeacida, quo minus statim ab initio in regnum ab Epirotis reciperetur, maxime obsuit.

Et in Arcadicis: Philippo interempto rege & marito Olympiadis, paruulum eius filium, quem ille ex Cleopatra, cui pater fuerat Attali frater, susceperat, vna cum matre in æneo vase ignibus circumdatis cruciatum Olympias cremauit. En alteram Medeam, imò atrociorē, quæ innocentem regium

pue-

In fine libri 14.

Hoc præclare sic antè Luceria cecidit, sic Iulius Cæsar in Curia.

* pag. 9.

pag. 205.

puerum feruenti coxit atheno. Eadem paucis post annis Aridæum etiam de medio Iustulic. Habes de Olympiade cum Aridæo & Euridice. Libet etiam effigiem ex antiquis monumentis subijcere.

OLYMPIAS ALEXANDRI MATER.

Diodorus. Animum quidem Cassander induxerat, Alexandri filium, Roxanenq; matrem eius interficere, ne quisquam successor in regno superesset. At cum in praesentia, qui vulgi sermones essent de cade P. 695 Olympiadis aduertendum statueret, nec diu aliquid de rebus Antigoni exploratum haberet, Rhoxanentum puero in arcem Amphipolis translatum custodia tradit, cui Glauciam, ex illis quibus fidem haberet, vnum praefecit. pueros etiam ad eundem conuictum adhiberi solitos auulsit, cultumq; vita non amplius regium, sed ad cuiusvis priuati conditionem restrictum esse iussit.

Et infra de vtriusque nece: Cassander equidem cum Alexandrum Rhoxanes adulesceret videre, & sermones per Macedoniam a quibusdam spargerentur, decere, vt puero, è custodia producto, regnum P. 739 paternum traderetur, sibi ipsi metuens, Glaucia custodia praefecto imperauit, vt Rhoxanen obruncaret cum rege, & cadaueribus occultatis, factum nemini mortaliū enunciatet.

Habes de Rhoxane & Alexandro F. de Barsine & Hercule. restant Cleopatra & Thessalonice. hanc Antipater Cassandri F. Antipatri nepos, matrem inquam suam impius matricida trucidauit. Post Cassandri regis, inquit Iulianus, filij, eius Philippi continuaas mortes, Thessalonice regina, vxor Cassandri, non magno post tempore ab Antipatro filio, cum vitam etiam per vbera materna depre- 1. 16. initio ipso p. 156. taretur, occiditur. Causa parricidij fuit, quod post mortem mariti in diuisione inter fratres regni, propensior fuisse Alexandro videbatur. Quod facinus eo grauius omnibus visum est, quod nullum materna fraudis vestigiū fuit. Quamquam in parricidio nulla satis iusta causa ad sceleris patrocina praetexi potest.

Et Paulanias in Bœoticis: Restituisse verò Thebas Cassandrum crediderim Alexandri maximè odio. P. 243. 244. te m. eius enim domum totam funditus euertere contendit. nam & Olympiadem Alexandri matrem hys Macedonum, qui in eam acerrimus flagrabant odij, lapidibus obruendam tradidit: & Alexandri filios, Herculem ex Barsine, Alexandrum ex Rhoxane susceptos, venenis peremit. Neque ipse tamen satis fortunatus è vita discessit. ex morbo enim aqua subter cutem fusa; viuens etiamnum erumpentibus vndique vermibus extabuit. Ex eius verò liberis Philippum natu maximum, regno iam inito, tabida corporis lues

lues sustulit. cui cum successisset Antipater, Thessalonicen matrem interfecit. Philippo Amyntæ filio, & Nicaspolide genit. Parricidij ea fuit causa, quod ea plus benevolentia Alexandro, qui erat Antipatri liberorum minimus, impertiret.

Superest vltima stirpis Cleopatra ab Antigono cum Cassandro interfecta, vt Siculus denarrat: Dum hac geruntur, Cleopatra Antigono infensa, propensione sua ad Ptolemaum inclinavit, Sardibusq; vt transportaretur ad ipsum, excessit. Erat hac Alexandri Persarum debellatoris soror, Philippi Amyntæ nata, & Alexandri, qui expeditionem in Italiam susceperat, coniux. Ob generis ergo nobilitatem Cassander, & Lysimachus, Antigonus etiam & Ptolemaus, denique præstantissimus quisque ducum, post Alexandri obitum eius matrimonium ambiebat. Cum enim Macedones coniugium hoc sectaturos vnusquisque speraret, familiam regiam, tanquam summum hac ratione imperium ad se translaturus, affectabat. Ad Sardiniam præfectus, cui attendenda Cleopatra mandatum dederat Antigonus, discessum eius inhibebat. Et principis deinde iussu muliercularum quarundam operâ dolose illam necavit. Antigonus verò se necis auctorem diffamari nolens, quasdam ex mulierculis, quasi vitæ illas insidiatas, capite plexit, & funus regia munificentia curavit. Talem ergo Cleopatra, certatim à nobilissimis ambita ducibus ante nuptiarum conciliationem, vitæ exitum sortita est.

p. 774. f.
p. 136. lib.
16. vel edit.
Glareani
p. 151.

Itaque tota stirps Alexandri, partim ab ipsa Olympiade, partim Cassandro, partim deniq; ab Antigono funditus excisa interiit. Nec Cassandri genus perennavit. Reliquerat Antipater tres filios Cassandri, Iollam, Philippum, Cassander itidem tres, Philippum, Alexandrum, & Antipatrum, qui oēs post paucos annos, cum tota etiâ familia, perierunt, vt cœlestis vindicta ratione parricidis & sicarijs per Demetrium reddidisse videatur. Iustinum audi hunc locum ita concludentem: Ob hæc igitur Alexander in vltionem maternæ necis, gesturus cum fratre bellum, auxilium à Demetrio petit, nec Demetrius spe inuadendi Macedonici regni moram fecit. Eius aduentum verens Lysimachus, persuadet genero suo Antipatro, vt malit cum fratre in gratiam reuerti, quam paternum hostem in Macedoniam admitti. Inchoatam igitur inter fratres reconciliationem cum præsensisset Demetrius, per insidias Alexandrum interfecit: occupatoq; Macedonia regno, eadem apud exercitum excusaturus, in concionem vocat. Ibi priorem se petitum ab Alexandro allegat, nec fecisse se, sed occupasse insidias. Regem autem se Macedonia, vel atatis experimentis, vel causis iustiorum esse. Patrem enim suum & Philippo regi, & Alexandro Magno socium in omni militia fuisse. Liberos deinde Alexandri ministrum, & ad persequendos defectores ducem extitisse. Contra Antipatrum auum horum adolescentum, amariorem semper ministrum regni, quam ipsos reges fuisse. Cassandrum verò patrem extinctorem regis domus non feminis, non pueris pepercisse, nec cessasse, quoad omnem stirpem regia sobolis deleteret. Horum scelorum vltionem, quia nequisset ab ipso Alexandro exigere, ad liberos eius translata. Quamobrem etiam Philippum Alexandrumq; (si quis manium sensus est) non interfectores suos, ac stirpis suæ, sed vitores eorum, Macedonia regnum tenere malle. Per hæc mitigato populo, rex Macedonia appellatur. Lysimachus quoque cum bello Doricetis regis Thracum premeretur, ne eodẽ tempore, & aduersus Demetrium dimicare necesse haberet, tradita ei altera parte Macedonia, qua Antipatro eius genero obuenerat, pacem cum eo fecit. Igitur Demetrius totis Macedonia viribus instructus, cum Asiam occupare statuisset, iteratò Ptolemaus, Seleucus, & Lysimachus experti priore certamine quantæ vires concordia essent, pacta societate, adiunctiq; exercitibus, bellum aduersus Demetrium transferunt in Europam. Huius comitem se & belli socium iungit Pyrrhus rex Epiri, sperans non difficilium Demetrium Macedoniam amittere posse, quam acquiserat. nec spes frustra fuit: quippe exercitu eius corrupto, ipsoq; in fugam acto, regnum Macedonia occuparat. Dum hac aguntur, Lysimachus generum suum Antipatrum, regnum Macedonia adeptum sibi socii fraude querentem interfecit. filiamq; suam Euridicen, querelarum sociam in custodiam tradit, atque ita vniuersa Cassandri domus, Alexandro M. seu necis ipsius, seu stirpis extinctæ pœnas partim cade, partim supplicio luit.

CAETERVM CORPVSEIVS) Finit Curtius totam historiam cum corpore Alexandri, primum Memphim Aegypti, deinde Alexandriam translato, de qua re supra quidem ex Aeliano retulimus; hic omnia plenius ex Diodoro explicabimus, & Alexandrum cum Curtio Alexandriæ relinquemus; nec enim hic vterius est progressus. Cum incredibili enim pompa comparatus ab Aridæo currus est, in quo collocatæ Alexandri exuviæ corporis Alexandriam sunt deportatæ.

Ergo Olymp. cxiv. anno iiii. Philocle Athenis Archonte, Romæ Coss. C. Sulpitio & Q. Siculus lib. 18. p. 608. Aulio, Arrhidæus corporis Alexandri deportationi præfectus, curru quo regium cadauer transuehendum erat iam profecto, ad translationem eius se preparabat. Quia verò ita opus illud concinnatum erat, vt Alexandri maiestate dignum fuit, nec solum magnificentiâ impensarum (multis enim talentis constat) alia longè superauit, verum artificij quoque excellentiâ celeberrimum fuit; aliquid de eo literis commendare honestum iudicamus. Principio autem, cadaueri loculus mallei ducturâ ita fabricatus erat, vt probe quadraret, quem vsque ad medium aromatis, qua & fragrantiam & durationem cadaueri præberent, refererant. Suprà capulum, aureum erat tegmen exactè adaptatum, quod summum circumquaque ambitum complecteretur. Suprà hoc circumiecta erat chlamys punicea, per quam decora, & auro variegata, iuxta quam arma defuncti posuerant, eo consilio, vt speciem illam totam rebus ab eo gestis accommodarent. Tum pilentum, quo funus transuehendum erat admouerunt: in cuius vertice aureus fornix,

sq̄ua

squamã habens è lapillis nobilibus coagmentatã, 8. cubitũm latitudine & longitudine 12. exstructus erat: Huic f. Æglio subiectum erat solum ex auro, figurã quadratum: in quo Tragelaphorum capita expressa, quibus aurei binorum palmorum circuli annexi, unde corollæ ad pompam concinnatæ varijs coloribus pulcherrimè tanquam flores remdebant. In summo simbria exstabat reticularis, tintinabula eximia magnitudinis continens, vt ex longiore interuallo sonus ad propinquantium aures perferretur. Ad angulos testudinis fronicatæ in singulis lateribus victoria stabat tropeum gestans, peristylum, quod fornem excipiebat, ex auro conflatum Ionica capitella habebat. Extra quod aureum rete crassitudine contextus digitali, tabulas ex ordine 4. animalibus depictas & parietibus æquales præferèbat. In prima erat currus torno elaboratus, & residens in hoc Alexander, sceptrumq; manu decorum tenens. circa regem satellitium erat armis instructum, hinc Macedonum, inde Persarum malifororum: & ante hoc armigeri. In secunda stipatores sequebantur elephantes, bellicoritu exornati, qui in fronte Indos, in tergo Macedones, armis consuetis indutos vehebant. In tertia visabantur equitum turma, qui conglomerationes acierum imitarentur. In quarta naues ad pugnam expeditæ stabant. ad testudinis ingressum aurei leones ad intrantes respiciabant. Medium columna vniuscuiusque aureus obtinebat acanthus, paulatim ad capitella se vsque extendens. supra cameram, circa verticis medium aureus erat tapes subdialis, auream oleæ coronam habens magnitudinis eximia, quam sol radijs suis verberans, fulgidum tremulumq; efficiebat splendorem, vt fulguris ex interuallo speciem exhiberet. Sella testudini subiectæ axes duo suberant, quos circumuoluebantur Persica rotæ quatuor: quarum modioli radij inaurati erant. Pars autem terram allapsu contingens ferreæ: extrema axium prominentia, constabant ex auro, leonumq; facies hastam mordicus tenentes præferèbant. Circa mediani verò longitudinem in medio fornice mechanica arte polus (cardo) adaptatus erat, vt per hunc testudo in successionibus & iniquitate locorum sine iactatione esse posset. Quatuor remones cum essent, vnicuique ordo iugorum quadruplex erat adiunctus, quaternis multis iugo alligatis, ita vt omnium mulorum numerus esset LXXV. robore ac proceritate corporis selectissimorum. Quisque horum corona deaurata redimitus erat, & vtrique maxilla tintinabula ex auro, & monilia gemmis constipata, collis appensa erant. Huiusmodi apparatus currus habebat: qui aspectu magnificentior quàm famã, celebritate vbiq; peruulgatã multos attraherebat spectatores. Nam populus ex vrbibus ad quas eandem peruentum esset, cateruatim occurrit, & rursus funus deducens spectandi voluptate exsaturari non potuit. vtque consentaneum erat, tanta magnificentia, ingens opificum, & aliorum qui vias aperirent, & pompam deducerent, multitudo comitabatur. Atque sic Arrideus biennio in operis structura consumto, corpus regis è Babylone in Aegyptum deportauit, vbi Ptolemæus in honorem regis, cum exercitum ad Syriam vsque obuiam processit, & acceptum corpus maxima cura prosecutus est. Illud enim in presenti ad Hammonem non transuehere, sed in condita ab illo vrbe omnium ferè per totum orbem clarissima, deponere secum constituerat. Quapropter delubrum, cum magnitudine, tum structura, maiestate & gloria Alexandri dignum illi fecit: in quo exequiarum iustus & sacrificijs heroicis, ludisq; magnificentissimis sepultum veneratus, non ab hominibus tantum, sed dijs etiam remunerationem præclaram accepit. Homines enim liberalitate ac animi magnitudine Ptolemæi inuitati, vndique Alexandriam confluebant, magnaq; animorum alacritate nomina sua ad militiam (cum tamen regius Ptolemæo exercitus bellum inferret) proferebantur. Et licet magna iam pericula manifestè imminerent, suo tamen discrimine omnes efficiebant promptè, vt salus eius integra maneret. dij verò propter virtutem & aequitatem erga omnes maximis ereptum periculis conseruauerunt.

De eodem paucis verbis Euthatus ad Dionysium: ἡ τῆ Μακεδόνου Ἀλεξάνδρου δμῶνον πόλις, ἢ ἡ ἐτόφη, Πτολεμαίου κομισαντή, τειθείς ἐν Πυέλω χρυσῆ ἦν σολήσας Κόκκης ὁ ἐπικληθείς παρείσρατος Πτολεμαῖος, ἐν ὑαλίῃ Πυέλω τὸν νεκρὸν ἔθετο. Ciuitas quæ ab Alexandro Macedone cognomen accepit, in qua & situs est, deferente Ptolemæo in aureo folio collocatus, quod postea Ptolemæus Cocces, cognomento Parisæctus seu aduena sustulit, qui surrepta aurea vrna in vitrea illum deposuit.

Augustus Imperator cum Alexandriæ corpus Alexandri M. prolatum è penitrali subiecisset oculis, corona aurea imposita ac floribus aspersis veneratus est: consultusque num & Ptolemæum inspicere velle? regem, ait, se voluisse videre, non mortuos, perinde quasi viueret adhuc Alexander, & solus regio nomine dignus esset. Dio Casius addit tactam quoque ab illo particulam nasi & fractam. Alexander Seuerus cum Alexandriam venisset Alexandri monumentum clausit, ne quitquam corporeius videret in posterum, neue ea, quæ in eo scripta sunt, légeret. Pat est ergo vt nos quoque tum monumento nostros labores finiamus & claudamus.

Sueton. in Augusto c. 18. p. 74.

Xiphil. in Seuer. lib. 21. p. 328.

Namq; opus exegi, quod numinis ira, vel ignes,
Vel timea poterunt, vel edax abolere vetustas:
Omnia si chartis parcant, tamen vltima mundi
Omnes ingenij delebit flamma labores.

Ἄδρα δὲ, μὲρπεσοι χάρις, κατὰ πνεύμα θανῆσι.

INDEX

INDEX IN Q. CVRTII HISTORIAM, RERVM MEMORABI- LIVM COPIOSISSIMVS.

A

- A** Baritæ qui 6. 6
Abaron fluvius 616. *Abij* qui 440
Abisares India rex dedere se Alexandro reformi-
 dat. 567. eius inconstantia 568
Abdalonyuus homo priuatus fit rex Sidonis 116. &
 120
Abisaris India rex Alexandro deditur 550
Abfidem vbi Alexander posuerit 290
Acarmania vbi sita 26. eius bellicositas ibid.
Acesines India fluvius quantus 525
Acidalius corrigitur 52. 62. Modium reprehendit
 452
Achaia duplex & vbi sita 138. eius vrbes ibid. & seq.
Achilles Briseida amant & quomodo 501
Acies Alexandri contra Darium 76
Acies versatilis qualis 232
Acies Pori & Alexandri 559
Acinaces Scytharum gladius, pro numine ab ipsis
 cultus 31
Adorationis diuersitas 504
Aduersa homines pios faciunt 590
Adulatores multos reges perdiderunt 21
Adulator sacerdos Iouis Hammonis Alexandrum
 filium Iouis appellat 180
Adulator hoste peior 504
Aegyptij Persis infesti & cur 166. & 168. eorum
 mos in curandis cadaveribus 677. quibus paru-
 erint 169. sphericalis scientia peritiam iactabant
 202
Aestus maris vnde & qualis 349. 614. quomodo
 eum Romani appellarint 350
Aetas quot annos capiat 479
Aetolia Gracia gens fortis 26
Aethiopes quomodo capiant elephantos 577. & seq.
Aduersa vulnera honesta 85
Agasones qui 510
Agathoclis modestia 119. bellum cum Carthaginen-
 sibus 144. solertia 203
Agema quid sit 229
Agis Lacedamoniorum rex quis 123. vincitur ab An-
 tipatro Alexandri duce 326 & seq.
Agidis adulatoris dictum ad Alexandrum 505
Agmen Persarum quod ordine procedere solitum 32
Agriani caduntur 607
Alarici stratagema 363
Alciati emblema de armis Mediolanensium. in pro-
 lus ca. 8.
Alexandria conditur 183. quanta & quam insignis
 vrbs 184. eius situs 185. & 188. eius hodiernus
 situs & status 185
Alexander Magnus vnde genus traxit 1. regnum
 vicennis cepit 2. Triballos & Illyrios supe-
 rat 2. in Asiam traiecit 3. Persas deuincit, ibid.
 Miletum superat ibid. Pamphiliæ mare transit
 116. Legatis Atheniensium respondet 9. Gordium
- nodum quomodo soluerit ibid. ad castra Cyri ve-
 nit 42. Pylas intrat & stultitiam hostium mi-
 ratur 46. Tarsum Cilicia conseruat ibid. vitæ
 periculum ob lorionem 48. suis quam maxime
 carus 48. & seq. Solos urbem & alia loca occu-
 pat 58. & seq. sollicitudo contra Darium pugna-
 turi 70 & seq. eius prudentia in instruenda acie
 contra Darium. 76. oratio ad milites 77. pugna
 contra Darium 81. Darium vrget 83. Vulnera-
 tur 85. sequitur fugientes 88. castra Darii occu-
 pat, eiusq. vxorem & proles capit 88. centum
 milia Persarum cedit ibid. Darii vxorem capti-
 uam cõsolatur 94. eam ipsemet visitat 97. mode-
 ratio eius laudatur ibid. prospicit pudicitia cap-
 tiuarum ibid. cum Dario comparatur illiq. præ-
 fertur 100. Aradum insulam capit 110. rescribit
 Dario 110. eius epistola 115. à Tyriis vrbe excludi-
 tur 124. eos obsidet 136. in Arabiam tendit ibid.
 eius classis contra Tyrios 140. de Tyri occupatio-
 ne propemodum desperat 146. eos classe vincit
 148. vi superat & excindit 150. Gazam obsidet
 144. & seq. cum magno vitæ periculo capit 16.
 Iouis Hammonis templum cum magno vitæ peri-
 culo adit 167. vult Iouis filius appellari ibid. &
 seq. & 180. Memphim occupat 167. Alexandriam
 condit 183. Aegyptum præfectis committit 183. ad
 Euphratem & Tigrim tendit 195. eius perpetua
 felicitas ib. & 197. responsum legatis Darij pa-
 tetur petenti datu 212. 214. Panicu terrore exer-
 citus excutit 219. non noctu, sed claro die pu-
 gnandū censet 221. ordo exercitus eius pugnaturi
 228. pugna cum Dario 241. & seq. victoria. 248.
 Arbela occupat cū omni regia suppellectile 254.
 Babylonem deditione occupat 257. copias auget
 & regnū Babylonis satrapis committit 273. Susa
 occupat cum thesauro 277. mari Darij vestes
 donat, eamq. cõsolatur 279. Vxoris subigit 280.
 ad preces matris Darij ijs ventam & immuni-
 tatem concedit 281. Persidem petit, sed cum cla-
 de regredi cogitur 283. alia tamen via illam in-
 trat ibid. Persepolim properat 291. capit & spo-
 liat 295. incendit 301. Pasagartas capit 297. in-
 teriora Persidis petit 298. eius multa virtutes
 300. Mediam intrat & supplementum accipit
 303. Darium persequitur 319. in maxima siti a-
 quam oblatam respuit 323. ebrietati & volupta-
 tibus se dedit 330. animat milites ad ulterio-
 rem profectionem 331. & seq. enumerat gentes à
 se deuictas 336. Hyrcaniam petit 340. Persa-
 rum Satrapas in fidem accipit 351. Mardos se-
 ram gentem domat 353. cum Amadnum reginã
 concumbit 356. totus abit in vitia, & leges mu-
 rat 359. habitum mutat. ibid. & seq. Persicum
 habitum assumit, & luxum imitatur, & cur
 361. quot pellicos aluerit ibid. in Bessum castra
 mouet 362. Satibarzanem satrapam desicien-
 tem

INDEX

rem persequitur ibid. sarcinas comburit ibid.
 rapem expugnat 362
 Artacarnam oppugnat & ciuibus ignoscit ibid.
 Drancas adit 365. insidijs petitur 367. Philotam
 apud milites coniurationis accusat 374. eius
 duces omnes in lacum effusi 389. Philotam cum
 alijs coniuratis occidit 391. item Alexandrum
 Lyncestem 397. Amyntam absoluit ibid. Pa-
 ropamisadas adit 410. Alexandriam condit
 pro veteranis iuxta Caucasum montem 413.
 in Bactrianos tendit exercitu inopia laborante
 422. in illa regione octo vrbes condit 424.
 Bessum persequendo in aqua penuriam incidit
 426. Oxum fluum vrbibus transit 429. Bran-
 tidarum oppidum excidit 432. Bessum captum
 occidi iubet 435. vulneratur 435. Maracanda
 urbem occupat 438. Scytharum legatos audit 439.
 periculum apud Sogdianos 441. ad Tanain vr-
 bem condit 444. cum Scythis bellum gesturus
 ad superstitiones deuoluitur 445. Scythas inua-
 dit 463. & seq. triginta damnatos liberat 467.
 Sogdianos subigit 470. leonem interficit 478.
 Clitum temulentus occidit 481. & seq. eius ob
 hoc sera poenitentia 488. ardua quandam petra
 expugnat 491. Gazabam petit & horrendam
 tempestatem experitur 497. Roxanem vxorem
 ducit 499. iter in India adornat 502. vult Deus
 credi 504. in eum coniuratio Hermolai & alio-
 rum 509. irrita ibid. eius apophthegma 510. con-
 iuratos capit 512. Hermolao respondet 517. eum
 occidit & Callisthenem philosophum, quare ei
 peperit inuidiam 518. in Indiam mouet 521. eum
 deuincit 535. Nysam oppugnat & occupat 536.
 varias vrbes capit 539. vulneratus hominem se
 fatetur 540. Aornum petram occupat 543. &
 548. vsque ad Indum penetrat 543. Hydaspem
 transire nititur 553. & superat stratagemate
 554. Porum India regem vincit & capit 556. ei
 parcat & maiorem regem facit 557. duas vrbes
 ad Hydaspem condit 567. interiorem Indiam pe-
 tit 568. ad Hypasin peruenit & Phegelis regnum
 deditone occupat 573. vult ulterius ad Gangem
 tendere inuitis militibus 575. signat terminos
 expeditionis sua & retrocedit 583. duo oppida
 ibi condit ibid. multa oppida vi occupat 584. pe-
 riculum in flumine ibid. eius periculum apud
 Oxydracis 589. difficilis & periculosa curatio
 594. monetur ne se in periculum coniciat 596.
 eius responsum 597. varias India gentes expug-
 nat 604. eius nimiam gloria Indiu 612. Ocea-
 num Indicum nauigat ib. & 613. apud Aracho-
 sos urbem condit 617. defectores vincit & pu-
 nit 619. Bacchi triumphum amulatur ibid. sex-
 centos milites occidit 622. eius infinita moltio-
 nes 623. Cyri sepulchrum auri spe delusus frustra
 aperit 628. Orsinom Persarum inmeritum occi-
 dit ibid. eius credulitas & crudelitas taxatur
 630. de eius nuptijs multa 631. soluit as alienum
 sui exercitus 634. seditione militare sedat 635.
 monetur a variis, & varijs prodigijs terretur
 ne Babylonem intret 541. & seq. ante mortem

quid dixerit & fecerit 642. morbo an veneno
 perierit 644. an ex apula ibi. eius bilacitas ibid.
 varios ante mortem audit legatos 643. annu-
 lum signatorium Perdicca tradit 642. & 645.
 quid hoc facto voluerit ibid. quam diu insepul-
 tus iacuerit, & cur 646. quando mortuus ibid.
 eius virtutes, fortuna, fama & gloria 650.
 sex funebres orationes in eum ibid. castior in
 foeminas quam viros fuit 652. eius ex Arriano
 encomium ibi. Iesus philosophorum illum 653.
 dissensio principum post eius mortem 658. diui-
 sio regnorum eius inter principes 669. eius stirps
 tota funditus excisa perijt 682. corpus eius Ale-
 xandriam delatum 682. Alexandri res gestas
 quina scripserint In prolusionibus cap. 4. de e-
 ius nomine ibid. ca. 5. de eius cognomine ibid. ca. 6.
 eius res gesta per Olympiadas ibi ca. 7. qua mira
 si euenerint ibid. ca. 8. septuaginta vrbes con-
 didit ibid. qui honores illi viuo & mortuo habiti
 ibid. ca. 9. eius apophthegmata ibid. ca. 10. apoph-
 thegmata aliorum de illo ibid. cap. 11. epigram-
 mata varia ibid. 12. eius forma & corporis ha-
 bitus ibid. ca. 13. cum varijs Imperatoribus, regibus
 & dys comparatus ibid. 14. quina illum carpsere
 vint ibid. ca. 15.
 Alexander Lyncestes quis & cur in vinculis habi-
 tus 397. & 399. occiditur ibid.
 Alexander Molossorum rex, auunculus Alexandri
 Magni 486. in Italia bellum gerens occiditur
 ibid & seq.
 Amynta varij 230
 Amyntas perfidus & transfuga Persas deserit 120.
 ab Aegyptijs occiditur 121.
 Amynta varij 166
 Amyntas Alexandri praefectus 230. accusatur con-
 iurationis & se defendit 397. absoluitur 398.
 plura de eo 400. cruentam victoriam reportat
 de Bactrianis 430
 Ancyra qua vrbs 14
 Angaria vnde dicta 30
 Aman quibus artibus Hebraos & Mardocheum per-
 dere voluerit 373
 Amanicapyla vbi & quales 68. describuntur 69
 Amazonum regina ad Alexandrum venit & cum
 eo concumbit 355. eius cultus ibid. de ijs proli-
 xior dissertatio 356. an vnquam fuerint 357
 Animalia Indica 527
 Aunona necessitas in bello 44
 Andromachus praeses Samaria ab incolis occiditur
 183. & 189
 Annulus regum signatorius 645
 Annus apud veteres quot dies habuerit. 34
 Antigonus regem se appellari iubet 675. occiditur
 ibid.
 Aornis petra descriptio 543. vnde sic dicta 544.
 Antiochii actantia ab Hannibale irrisa 21
 Antigonus Darius praefectos Lydiam tentantes sun-
 dit 122
 Antipater Alexandri dux vincit Lacedamonios
 326. Alexandro inuisus 678. matrem suam oc-
 cidit 675

I N D E X.

- Antuerpiensium nauis mirabilis* 138
Aquila regium insigne 37. eius origo *ibid.*
Apophthema Alexandri regium 214
Aqua stygia quid 643. & 678
Aque penuria Alexandri exercitum affligit 426
Arabia vbi sita & quam fertilis regio 254
Arachosii vbi 409
Aradus insula Phœnicia 111
Araxes fluius vbi 287
Arbela vicus Darii clade nobilis vbi situs 193
Ara Alexandri in India 466. 584. in Asia ad Pinarum annum 101
Arbores India maxima 534
Argentum factum ab insecto quomodo differat 107
Aridaas in regem designatur 656
Arimazes Sogdianus in cruce actus 472
Argiraspides qui 229
Ariana regio qua 408
Ariaspis qui 408
Ariobarzanes Darii in Perside prefectus occiditur 285. & 290
Arioli à Cicione irrisi 447. varia eorū genera *ib.*
Arion equus quis 26
Aristander Alexandri aruspex 224. 445. 161
Ariston Satrapacem Darii prefectum occidit 195. Perdiccam regem capit 656
Aristoteles an Alexandro venenum pararit 644. eius preceptor. in prolus. cap. 8
Armiger quis 95. 374. eorum olim frequens vsus *ib.*
Asaces Parthorum regnum cōdidit 306. de eo plura *ibid.*
Asiames Ciliciam vastat & cur 42
Artabazus Darii prefectus fidelis, eiusque dictum 308. vltimum cum Dario colloquium 317. recipitur ab Alexandro 351. plura de illo 352
Artaxerxis vestis quam pretiosa 38
Artacana regis Areorum 365
Artes belli & pacis qua 388
Artes aulica in perdendis inimicis 373
Aruspices vnde dicti 447
Aruspices & arioli quomodo differant, ibid.
*Afinus pro agasone ab Alexandro mactatus in pro-
lusionib. ca. 8.*
Aspatis Persa defectionem molitur 619. interficitur *ibid.*
Affriorum reuerentia erga reges & principes 227
Athesis fluius Tiroleos 525
Attalus Alexandri inimicus quis 378. occiditur 379. an fuerit frater Alexandri 386
Attali diuersi 378
Athenienses tergiversantur recipere exules 630. & cur 633
Attinas cum trecentis caditur 477
Auaritia multorum malorum radix 207. & seq.
Auarorum miseria 120
Auenticum Heluetiorum oppidum solertia legati ab excidio seruatum 403
Auentinus mira fingit de exercitu Alexandri Magni 216
Auerni lacus descriptio 544. & seq.
Augustus Imp. imagine Alexandri vsus. in prolus. ca. 9.
- Auii Scythæ qui* 48. & seq.
Auriferax an India 528. tribus modis ab Indis e-
ruitur 529
Axis quid sit 412
- B.
- B** *Abylon se dedit Alexandro* 257. eius descri-
prio 260. corrupti mores 270. à multis de-
scripta *ibid.* eius conditores 261. in ea duæ regie
262. muri eius quales 262. quam ampla 263. qua-
lis in ea pons 264
Bactriani populi immanes 160. pro aliqua victoria
contra Alexandrum nimis cito triumphum ca-
nunt 243. eorum potentia 312. regio describitur
422. nulle vrbes olim habuerunt 424. Ninus il-
lus primus bellum intulit *ibid.* vnde dicti iuxta
Goropium 423. & seq. Alexander apud eos octo
vrbes condidit 424.
Bacchus cur Liber dictus 466. quot fuerint *ibid.* &
539. exustus inter deos relatus 507. eius trium-
phum Alexander imitatus 619. quod negat Ar-
rianus 620
*Bagoas Eunuchus veneno regem suum tollit, & ve-
nenum bibere cogitur* 338
Bagoas spado Nabarzanem Alexandro conciliat
355. Orsini Persa mortem procurat 627
Balenarum magnitudo 615
Barbari Græcis qui 94
Barbarorum dictum ad Alexandrum 437 & seq.
Barciani qui 18.
Barsene quæ ab Alexandro ducta 105. eius filius post
Alexandri mortem in regem postulatus 656
Barzantes Drancarum pretor ad Indos fugit 366.
Alexandro victus traditur 550
Batis pretoris Gazensis supplicium 161
Bazara India vrbs ab Alexandri duce capta 541
Beati Rhenani hallucinatio 216
Belephantes vates Alexandro mortem prædicat 642
Belgica lingua qualis 537
Beli templum in Babylone quam magnificum 262
Bella debent esse iusta 114
Belonis oratio in Philotam 388
Belluarum conspectus ominosus 147
Bellum & prelium quomodo differant 238
Bessus Bactrianorum prefectus proditor 160. 304.
311. eius simulata excusatio 316. Darium capit
317. & vulnerat 321. regium diadema sibi im-
ponit 362. fugit Alexandrum 416. & seq. capi-
tur 431. occiditur 436
Bion transfuga Alexandrum de periculo monet 233
Bilingues qui 434 in Taprobana an fuerint *ibid.*
Bipennis quid 18
*Bidermanni epigramma de Friderico Aenobarbi
in Cydno flumine submerso* 50
Biblus ab Alexandro occupata 116
Bitumen vbi erumpat 254. quam firmiter & tenax
256. eius copia circa Babylonem 257
Boristhenes fluius qualis 334
Bosphorus Thracius quis 331. & 440
Brachmanni Indorum philosophi 533. de his plura
ibid.
Brancidarum excidium 432. vnde dicti 433
- Buba.

INDEX.

- Budaces** spado Darii vnde nomen habuerit 314
Buccina quid 33
Bucephalus Alexandri equus mire docilis 354. cap-
 tus à Mardis & redditus 353. dominum suum
 vulneratus deponit 557. maxime celebratus & in
 in moriam eius vrbs exstructa 563. 582. vnde sic
 dictus in prolusca 8. eius imago, ibid.
- C.
- Caduceus** quid sit 8
Cadulii populi qui 218
Cesaris dictū visa Alexandri imagine in prol. ca. 9
Cambaia litoris natura 614
Carmania quae regio eiusque termini 620
Canacula Romanorum quot lectos habuerint 598
Ceni oratio ad Alexandrum 579. quis fuerit 780.
 mors 582
Charidemi Atheniensis de exercitu Darii iudicium
 20. consilium Dario datum 27. supplicium 28
Calanus Brachmannas Alexandro mortem praedicit
 642. eius cum Alexandro colloquium 533
Calanit as querula est 292
Callisthenis imago 520
Callisthenes obsistit adulatoribus qui Alexandrum
 deum credi volebant 503. eius grauitas Alexan-
 dro iniussa 506. capitur 512. occiditur 518. eius
 imago 520
Cambysis temeritas in educendo exercitu 66. expe-
 ditio in Aethiopia temeraria 169
Canes India quam vasti 571. & seq.
Canopicus sinus 169
Capella aus qua 570
Capitis velatio luctus indicium 210
Caranus trophaeum erigit 484
Carmania vbi sita 620
Caroli V. Imp. laus & fortitudo 71
Caroli Magni in Hispania periculum 44. peritiā
 linguae Graecae 314
Carthago quando condita 131 & à quo 153
Carthaginenses animant Tyrios contra Alexan-
 drum 130 nihil tamen praestant 144. eorum sa-
 crilega sacra 145
Carthago comparat Christum cum Alexandro in
 prolusca 8
Cassander Alexandro venenum propinat 642. eius
 potentia 678. crudelitas ibid. & seq. Alexandri
 rebus gestis infestus ibid.
Caspium mare quod 19. eius amplior descriptio 347.
 eius aqua dulcis & cur 349. Caspia porta qua-
 les in prolusionib. ca. 8
Castra Cyri quis locus & vbi 42. & seq.
Catilina exercitus quam fortis 85.
Cauerna vbi bitumen erumpit 254
Caucasus mons describitur 413
Caunus oppidum Caria morbis infame 60
Catonis temperantia in siti 427. & seq.
Catenes insignis sagittarius Bessum capit & vincit
 432. & 436
Ceballinus conuersionem contra Alexandrum ini-
 tam delegit 367. quibus modis peccauerit 373
Cedri vsus in nauibus & cur 303
Celene vrbs ab Alexandro Magno deuicta 5. eius
 descriptio 6
Celes titulus seu cognomen Darii quid sit 112
Celeritas Alexandri & Iulii Caesaris, victorias pe-
 perit 291
Cetra quid sit 8
Cerceta vbi sit 345
Cheronea vrbs Boetiae, & quis eius conditor 484
Chaldaei qui & quales 31. 159
Cherili duo, vnus poeta, alter adulator 505
Chosroes Persarum rex quam doctus 314
Chalybes qui populi 346
Chius insula vbi sita & quam magna 159
Christophori Columbi sagacitas ex Astronomia ex-
 ercitus suo prouidentis 202
Cidaris quid 39
Choaepes fluuius vbi 277
Choriens Alexandro se dedit 493
Christianorum mos in floribus spargendis 258
Ciceronis insignis sententia de superstitione & dys-
 gentilium 204
Cilicia vnde dicta eiusque situs 43. tres aditus ha-
 bet 68
Cedra quid 18
Classis Alexandri contra Tyrios 140
Classis quid sit 141
T. Cladius occisus praesentibus & non sententibus fi-
 liis 385
Cleander ab Alexandro Magno ad conducendum
 militem mittitur 1. homo sceleratus 6. Parme-
 nionem ad necem sustinendam, officio percussori-
 bus praestito, impellit 405. eius scelera & accusa-
 tio 622. mors ibid.
Cleo adulator vult Alexandro tanquam deo thura a-
 doleri 503. 506. eius pestifera machinatio in Cal-
 listhenem philosophum ibid.
Cleopha regina Indorum ab Alexandro victa 539.
 & 542
Clitus ab Alexandro occisus 481. & seq. qui fuerit
 ibid. quanta fecerit pro Alexandro ibid. eius
 verba ad Alexandrum 481. arrogantia 483. ab
 Apelle depictus. ibid. maiestatis reus & quomodo
 486. eius caedes Alexandro magnam constauit
 infamiam 487
Coelisyria vnde sic dicta 111
Cobares magus suadet Besso deditionem 416
Cohortatus se & sua dedit Alexandro 499
Columna Herculis vbi & quales 128. 626
Commeatus in bellis magna cura habenda 66
Comparatio Spartanorum & Macedonum 326. &
 328. Alexandri & Darij 100
Conimbricensium sententia de fato 315
Conscientia vis 397
Consilia quomodo danda 65
Consobri ni qui dicantur 378
Conuersiones & circuitiones in acie varia 25
Coniuncta intempestiua quae 331
Coniuncti benevolentia multi perdit 373
Copides quid 562
Coqui cur odore pasci dicantur 59
Cornua in acie duo 25
Corona cingere urbem quid 442
Corona in urbibus quid 591
Coruus instrumentum bellicum quale 132
Corui duces Alexandri in deserto 176. & 174
Coruus captus Alexandro quid portenderit 161

INDEX

- Corycius specus eius** *sq.* descriptio 46
Cossai latrones 218
Creta qua infula 123
Cretenses yrina sitim sedarunt 427
Criaterus Alexandri dux contra Sogdianos 467. **Alexandro intimus** 372
Criticorum vitium 18
Criobulus Alexandri medicus 594
Culpam maiorum aliquando posterius luerit 433
Cultus frugalitas in regibus commendabilis 50
Cumani lacus descriptio 545
Cuniculi in bellis qui 162
Currus solis apud Persas qualis 34
Curtius quis fuerit, quo tempore vixerit & scripserit. In prolusionibus cap. 1. Curtij varij, ibid. iudicia & elogia variorum de eo, ibid. cap. 2. quot libros scripserit ibid. ca. 3.
Curtij Phrases peculiare 206. **quantus & qualis historicus** 332. **quando vixerit** 666. **eius regnorum Alexandri inter principes diuisio** 670. **orationes artificiosissima** 21
Cydnius fluuius quis & qualis 45. **regibus fatalis** 50. **eius frigida aqua** ibid.
Cypri reges & ciuitates olim 627
Cyrenenses Alexandro se subdunt 167. & 173
Cyri sepulchrum ab Alexandro apertum 628. **eius aeterna memoria** 443

D.

Daedalagens Indica 540
Damonium meridianum quid 348. & seq.
Daba qui populi 216. & 454. **capiunt Dataphernem & Alexandro tradunt** 495
Damascus a Parmenione capitur 101. **quanta vrbs** 102. **vrbs antiquissima ibid. qua ibi visenda ibid. & seq.**
Daretis & Entelli partemia 425
Darij quatuor 79
Darius regem. & populos sibi subiectos ignorabat 20
Darij exercitus contra Alexandrum Magnum quantus 15. & seq.
Darius Charidem Atheniensis bonum consilium suo malo repudiat 27. **eius mire ingenium ibid. Charidemum iubet interfici** 28. **somnia** 29. **Thymondam conducto exercitui praescit ibid. in Ciliciam properat** 58. **regressum fugam interpretatur** 64. **crudelitas in captiuos Macedonas** 68. **trepidatio in eius exercitu** 73. **eius acies contra Alexandrum** 74. **fuga** 84. & 86. **primum eius peccatum** 42. **epistola ad Alexandrum** 116. **item alia** 154. **bellum renouat** 160. **iterum Babylone copias colligit** 191. **Lycium traicit ibid. quantus eius exercitus** 192. **eius litera intercepta** 207. **uxor moritur & acerbe tam ab Alexandro quam Dario desletur** 207. **ultima eius legatio ad Alexandrum pacem petentis sed frustra** 211. **postrema acies contra Alexandrum** 215. **solicitudo ante pugnam** 224. **oratio ad milites** 236. **strages & fuga** 248. **alia oratio ad milites** 253. **Mediam intrat ibid. Ecbaranis ad vltimum certamen se praeparat** 303. **eius exercitus ibid. oratio qua suos ad extremum praelium hortatur** 306. **Nabarzanem prodicionem occidere nititur, sed inhihetur** 310. **Gracae sciuit** 313. & seq. **a Besso vincitur sine vigatur** 317. **aureis compedibus ibid. seipsum occidere non vult** 317. **vulneratur a suis proditoribus** 321. **de ea re plura ex Plutarcho** 323. **moritur mandata ad Alexandrum** 324
Dataphernes victus traditur Alexandro 465.
Dauidis in siti tolerantia 42
Defectio luna describitur 198. & seq.
Delineatio loci vbi Alexander cum Dario confluxit 73
Delta vbi 169
Demarati Lacedaemonij ad Xerxem responsum 22. **prudencia ibid.**
Democritus recens cocti panis odore triduo vitam fugientem seruauit 57
Demophon vates Alexandro dissuadet oppidi cuiusdam oppugnationem 589
Dentatus quot vulnera aduersa ostentari 85
Demosthenis dictum de superstitione 205. **auctor belli inter Philippum & Athenienses** 484. **fuga ib. Descriptio petrae apud Sogdianos ab Alexandro superata** 472. **item alterius** 491
Destituere quid sit 189
Deus vnde dictus 462
Dialectus Graecorum varia, vt & Germanorum 383
Dialogus Alexandri, Hannibalis & Scipionis apud inferos ex Luciano. In prolusionibus ca. 14
Dido an Aeneam viderit 131. **de ea Ausonij epigramma ibi.**
Dignitatio ducum Alexandri post eius mortem 675
Dij indigites qui 507
Dimacha qui 320
Dinocrates architectus ad Alexandrum quomodo venit 185. **Alexandri am edificat ibid.**
Diphlangia quot milites contineat 23.
Diogenis dictum de sua habitatione 305
Dioxippus Atheniensis Macedonem duello vincit 604. **furti accusatus seipsum occidit ibid. de eo plura** 605
Discrimen inter agasonem, equisonem & mulconem 510
Ditio quid significet 293
Diuisio regnorum Alexandri post eius mortem iuxta Curtium & alios 670. & seq.
Diuortium quid sit 256
Domus nobilis quis dicatur 106
Dominatio multorum noxia 668
Doricus Thracialittus & campus 16
Draco visus concumbere cum Olympiade Alexandri 170. & **cum matre Scipionis** 171. & **in prolusionibus ca. 8**
Dracae qui 366. **ab Alexandro subacti ibid.**
Dromades quales 278
Duces Darij quanta & qua multi ad Granicum caesi 15
Duellum Alexandri & Pori 564
Dioxippi & Macedonis 604
Diuorum iuuenum infelix auidacia 553
Dyardenes Indra fluuius 525
Dymnus quidam Alexandrum interficere statuit 367. **seipsum interficit ibid. & seq.**

E.

Erietatis mala. in prolusionibus ca. 15
Ecbarana Mediae vrbs & regia 303. & 304. **describitur. ibid. quant a fuerit** 305

INDEX.

- Eclipses varia & quid portenderint* 203
Elephantorum multitudo in India 528. *in acie Pori* 556. *an in bello viles* 561. *eorum docilitas* 563. *quomodo capiatur* 577. *quomodo mitigentur* 578
Empusa quid 348
Epigramma Bidermanni de interitu Friderici AEnobarbi 50
Epimenes aperit Alexandro coniurationem 512
Epistola quomodo olim claudi solita 406
Eponina mirabilis fides in virum 387. *occiditur. ibi.*
Equitatus Thessalorum laudatissimus 26
Equus pretiosissimus Philippo donatus. in prolu. ca. 8.
Equi albi olim visitati 35
Erici Puteani de Curtio sententia. in Prolusionibus cap. 1. & 2
Erydice crudelitas 393
Erigys Satibarzanem duello vincit 424. *expeditionem in Schytas Alexandro dissuadet* 449. *moritur* 494
Euctemonis oratio ad mutilos Gracos 292
Euergeta qui 408
Eumenides tres 385
Euphratis & Tigris fluminum descriptio 254
Euripidis versus à Clitò recitati 485
Exercitus Alexandri Magni elogium 25. *senatus Reipub. similis ibid.*
Exercitus Alexandri Pori India regis 559
Exercitus lustrandi mos 667
Ext a qua dicantur 448. *quando lata* 452
Ezechielis vaticinium de euerfione Tyri quomodo intelligendum 152
- F.
- F** *Abius ob silentiũ non seruatum obiurgatus* 162
Fabula de primis equis 26
Fama in bellis quantavis 66. *eius cura habenda ib.*
Fati descriptio, & de eo doctrina veterum & nouorũ 314. *& seq. quina de fato scripserint ib. & se.*
Fauonius ventus quis 365
Femora & femina quid sint 328
Fera Indica qua & quales 527
Ferrea manus qua 132
Fertilitas Hyrcania 350
Festinationis & trepidationis exemplum 73
Fidem habere & adhibere diuersa 164
Flores spargere quam antiquum & vsitatum 258
Feminarum spolia in castris Darij 89
Foreris laudatur 427
Forme vis 358
Forma & habitus Alexandri. in prolusionib. ca. 13
Formica vulpibus similes auerues 528
Fortia saepe vincuntur ab inualidis 455. & 458
Fortuna vis in principes 27. *mos* 71. 90. *an virtute potentior* 250
Fortitudinis Alexandri & aliorũ exempla 594. 595
Fridericus II. quot linguas calluerit 314
Fridericus Aenobarbus in Cydno submersus 50
Frigus infestat Alexandri exercitum 410. & siq.
Frigus aque vrit ac ignis 526
Fulmen cur Alexandro appictum. In prolusionib. ca. 8
Fundarum vis 26. *eius descriptio* 27
Funditores qui 26
- Fundus & fundum differunt* 136
Furia vera qua 385
Furiosus an Latine dicatur 637. *quid significet* 638
- G.
- G** *Abaza regio qua & vnde dicta* 498
Gades vbi sita 626
Galtnerus carmine scripsit res gestas Alexandri. in prolus. ca. 4. quando vixerit ibid.
Galtheri versus de Alexandri periculo 592
Gangis fluuij India descriptio 574. *maximus India fluuiorum* 573. *quinam populi vltra illum habitent ibid.*
Gaza vox Persica 103
Gaza vrbs ab Alexandro obsessa 145. & *capta* 161
Gaza diuersa 162
Gedrosũ qui 616 *dedunt se Alexandro ibid.* 618
Genmarum discrimen 529
Genus Alexandri maternum 165
Genibus hominum religio quadam inest 543
Genus à Pythagoricis cuique loco attributus 72
Germani quid Alexandro Magno responderunt 2
Germanorum intemperantia circa potum 428
Geta varij 631
Glareanus ob iniquam in Curtium censuram perstringitur 559
Gloria vnde petenda 598
Granicum flumen vbi situm, & ad eum Alexandri de Dario victoria 198. *Asia minoris fluuius* 483
Gordai montes qui 205
Gordius nodus ab Alexandro Magno quomodo solutus 6. *quid portenderit ibid.*
Gordius quis & historia de illo II. ex oratore rex ibid.
Goropj Becani sententia de Prometheo quem Noefecit 415
Gortue gentes qua 218
Gracia sub Dario Histaspis & Xerxe multas clades passa 113
Graci mutili petunt ab Alexandro agrum 292. *Persas iuuant contra Alexandrum ne libertate sua spolientur* 326
Gracorum lenitas 158. *eorum quinquaginta millia Dario milites ad mille quingentos redacti* 332
Gymnici ludi vnde dicti & qui 60
Gymnosophista quales & eorum mores 533
- H.
- H** *Ages adulator vult Alexandrum Deum credit* 503. *de eo* 505
Halicarnassus vrbs caput Caria ab Alexandro excisa 60. *de ea plura* 275
Halys fluuius vbi fluat 154
Hannibalis prudentia & auctoritas 485
Harpalus occisus 630. *quis fuerit* 632. *cur ei Alexander infestus* 633
Haruspices vnde dicti 447
Hecatompylos vrbs à Gracis condita & cur sic dicta 331. & 335
Hecate quomodo solita apparere 349
Hegelochus quis 390. & 392
Hegesimachus cum socio ab Indis occiditur 553
Hellanicæ soror Cliti 481

I N D E X

- M**elleponte vnde dictus 13
 Heluetiorum legati quomodo Virellium eiusq; mi-
 lites placarunt 403
 Heluidius fidelissimus consiliarius & cui vix vlli
 pares 65
 Heneti vnde dicti 14
 Hercules Alexandri filius occiditur 665
 Hercules plures 505. exustus inter deos relatus 507
 columna 627
 Hermolaus puer honorarius verberibus affectus oc-
 cidendi Alexandrum consilium capit 509. capi-
 tur 512. contra regem perorat 514. & seq.
 Hephestion Alexandri intimus 97. & 99. oblatum
 regnum respuit & alteri tradit 116. 371. & seq.
 Indiam subigit 535. eius diligentia 547. & 548.
 mors 633. inferia quam sumptuose 469. & 633.
Hector mortuus ab Achille quomodo tractus 165
 Hibernia quam pinguis 255
 Historia ex Cicerone de T. Clalio occiso presentibus
 duobus filijs adolescentibus nec sentientibus 385
 Hominis longitudo 559
 Honores Alexandro habiti in prolus. ca. 9.
 Honor in bello cadentibus habitus 98
 Horras Macedo Dioxippum prouocat 604
 Hospitales dii qui 279
 Hospites qui dicantur 117
 Hostis & inimici differentia 470
 Humanas hostias quinam gentilium olim obtulerint
 suis dijs 145. & 468
 Humanum ingenium in aduersis 447
 Hyarotis amnis in India 569
 Hydaspis fluius Indiae describitur 450. ab Alexan-
 dro transitur 554. dua vrbes iuxta eum cōdita 567
 Hypasis fluius 573
 Hyrcaniam petit Alexander 340. qualis regio ibid.
 eius mira fertilitas 350
 I.
Iaddus Pontifex Iudaeorum negat Alexandro sub-
 sidium cōtra Darium 124. ieiunio indicto Ale-
 xandrum ab euerfione Hierosolyma auertit 166.
 & in prolationibus cap. 8.
 Iaponiorum verecundia 436
 Ignominia fortibus odiosior quam mors 407
 Ignotis non fidendum praesertim perfugis 164
 Illyrica regio qua & qualis 78
 Imaus Indiae mons 523
 Immortales apud Persas qui 35
 Imperatorum quorundā Christi anorū sanctitas 100
 Impedimenta belli ab Alexandro combusta 362. cur
 sic dicta 363
 India descriptio 521. & 522. quam multi eam descri-
 pserunt 522. eorum philosophi duplices 532. homi-
 nū quatuor genera 533. inferioris descriptio 568.
 regum luxus 530. flumina 525
 Inferia quid 468. quam sumptuose & etiam impie à
 gentilibus peracta. ibid.
 Inhibitio remorum quid 149. vox nautica ibid.
 Insula quid sit 11. vnde dicta 128.
 Inuidia descriptio 550
 Iolas Alexandri pincerna Venenum ei porrigit 678
 Ioannis Heruarti laus 179. eius interpretatio de o-
 raculo Iouis Hammonis 169. & seq.
 Iouis Hammonis templum ab Alexandro visitatum,
 eiusq; descriptio 167. 169. & 177. ornamentum nu-
 num & fallax 168. & 182
 Iosephus Scaliger taxatur 189
 Iphicrates quis 106
 Ira nulla nouit iura 487
 Issos qualis vrbs 61. eius situs ibid.
 Isthmus quid 155
 Isthmij ludi 145. 157. eorum celebritas 157
 Isthmi per fossio frustra tentata à diuersis 156. & seq.
 Iudaei an ab Alexandro Caspijs portis inclusi. in pro-
 lusionibus cap. 8.
 Iugum quid sit. eiusq; varia notio 12. & 37
 Iulius Sabinus dux rebellionis nouem annis in spe-
 lunca cum vxore delitescit 387. occiditur 388
 Iulius Caesar cautior Alexandro 429
 Iumentum vnde dictum 107
 Iupiter Hammon vbi cultus. eiusq; loci descriptio 167
 & 175. quis eum condiderit 178. quae eius forma
 ibid. quale oraculum 179
 Iupiter Lybicus à Graecis Hammon vocatus 183
 Ius gentiū quod 134. aliud à iure naturae. ib. & 442
 Iusti Lipsii iudicium de Curtio. in prolationibus. ca. 2.
 L.
Lacedaemonii ducere non sequi soliti 158
 Lacedaemoniorum fortitudo 85. pugna contra
 Antipatrum Alexandri ducem 326. eorum ad
 Darium legati ab Alexandro in custodiam dati
 351. deficiunt ab Alexandro 424
 Laus Alexandri ob continentiam 98
 Lecticarum vsus 438
 Legati Oxydracarum ab Alexandro conuiuio exci-
 piuntur 604
 Legati iure gentium sacrosancti 442
 Lembus quid sit 159
 Leones à muscis in Mesopotamia perduntur 458
 Leonnatus Alexandri praefectus consolatur captiuos
 94
 Legati Oxydracarum cum magna magnificentia
 veniunt ad Alexandrum 604. excipiuntur con-
 uiuium ibid.
 Leonidas Alexandri praeceptor 407. alius militum
 praefectus ibid.
 Lex Macedonum de reorum propinquis 392
 Lesbos insula 13. quinque oppidis inclyt a 159. multi
 in ea tyranni ibid
 Lessus philosophorum in Alexandrum 653
 Leucosyri vbi siti 347. postea Cappadocei dicti ibid.
 Libanus mons describitur 136. quanto eius longitu-
 do ibid. latronum receptaculum 137
 Liberalitas Alexandri quanta 300
 Libri Indorum quales 527
 Liceri quid sit 316
 Linea Indorum vestis qualis 527
 Litterarum inuentio quibus ascribenda 152. & seq.
 Littera Darij ad Alexan. & huius ad illū superba 110
 Lix quid 41
 Lixa qui 375. & 41
 Loca auerna diuersis locis 544
 Lorica in muris quid 591
 Lucretius sub nomine superstitionis religionem tol-
 lit 205
 Luctus immensus ob mortem Alexandri 647
 Ludere

I N D E X.

Maere & illudere quid significet 100
 Lugubres ritus apud gentiles 91
 Luna defectio ab ariolis quomodo explicata in fa-
 uorem Alexandri 198. de eare plura 199
 Luna effectus in mari 349. & seq.
 Luxus Persarum & Romanarum foeminarum 38
 Lyci fluij tres vbi siti 247
 Lycania vbi sita 158
 Lyncestes Alexander ob coniuurationem occisus 347
 Lysimachus Alexan. praefectus Leonem occidit 478. quis
 fuerit 480. eius in senectute ambitio 675. An-
 tipatrum generum occidit ibid. occiditur ibid.
 M.
Macedonia regum successio 510. 128
 Macedonia reges ab Hercule Tyrto se ori-
 undos gloriabantur 127
 Macedones olim Illyrijs tributarij 638. eorum im-
 perium vnde caperit 128
 Macedonum seuera viuendi disciplina 25. acies
 qualis 32. praclaras victoriae de Persis 88. mos in
 iudicio sanguinis 376. eorum lingua qualis 383.
 lex de regicidis 342. & 481. tergiuersario &
 tumultus 575. item 585. amor in Alexandrum 585.
 famas & pestis in India 617. luctus & mæror ob
 mortem & mortem Alexandri 642. & 645. us
 inuisa Alexandri diuinitas 182
 Microbii qui populi, & vnde sic dicti 169
 Madates Vxoriorum praefectus Dario fidelis 280. ab
 Alexandro in gratiam receptus 281
 Magi apud Persas quales 33. triplices 34. 258
 Magocreonis Abderita dictum 80
 Magni nomen cur Alexandro tributum, & quibus
 alijs. in profectionibus ca. 6
 Malli Indiae populi 586
 Mallus oppidum vbi situm 60
 Mantichora India animal quale 527
 Maracanda vrbs ab Alexandro occupata 438. re-
 gia Sogdianorum 464
 Mardi qui 217. & 299. ab Alexandro domiti 533
 Marathonia pugna valde celebris 113
 Mareoticus lacus vbi 173
 Mare quotuplex 588
 Mare Caspium describitur 347
 Margaritarum discrimen 529
 Margina vrbs India 420. & seq.
 Marii magnanimitas 664
 Marstas fluius qualis, eiusq. descriptio 5. & 7
 Massagetae qui 216. vbi siti ibid.
 Materia qua dicatur 542
 Marbeseos praestantia 202
 Marutino tempore cur maius frigus quã nocte 427
 Mazaga vrbs India munita ab Alexandro expug-
 nata 540. 542
 Mazæus Darij praefectus 191. regionem vastat. ibid.
 Macedones strage afficit 195. eius negligentia in
 custodiendo Tigri ne hostis transfreti 196. aciem
 Alexandri turbat 241. fugit 246. dedit se &
 Babyloniam Alexandro 257
 Media inculcata vocatur 304
 Media vbi sita 256. eius descriptio 304
 Medici cuiusdam solertia in curando agrote 57
 Medici varij generis 585
 Medicina repertores pro dijs culti 57

Medius fidius qua iurisiurandi formula 658
 Megalopolitani multam persolvere coguntur &
 quibus & cur 326 & 329
 Meleagri conatus in rege constituendo 660. cades
 662
 Memaceni fortiter obsidionem tolerant 441. lega-
 tos Alexandri occidunt. ibid. & 442
 Menedemus Alexandri praefectus occiditur 453
 Mennonis regia vbi, eiusque descriptio 186. statua
 loquax ibid.
 Memnon, Darij praefectus Alexandro formidabilis
 13. eius fides erga Darium. 105. vxor capta &
 ab Alexandro ducta ibid.
 Mennoes tres inclyti 410
 Memphis ab Alexandro occupata 169
 Menses Indorum quales 534
 Menses Macedonum 667
 Meron mons quis 538. & 539. in eo templum Bacchi
 & alia mira ibid.
 Mesopotamia vbi sita, & quomodo hodie appelleretur
 256
 Meihymnus Lesbi ciuitas 159. multi in ea clari viri
 ibid.
 Midas, quis & omnibus poetarum fabulis decanta-
 tatus 10. eius epitaphium ibid.
 Miletus Ioniaciuitas 433
 Miles Alexandri Magni senatui Reipub. similis 25
 Miles sine Duce qualis & cui rei similis 640
 Milites quot dierum alimenta portare soliti 289
 Militum & populi in omni re immoderatio 403
 Milites Alexandri audius aquam bibentes moriun-
 tur 429
 Mira quae Alexandro euenerint. in profectionibus. ca. 8.
 Miraculum maris in Peruana regione 6
 Missiones militares varia 433
 Mitra Persarum deus idem qui sol 33.
 Mitrenes Sardiū traditor 94
 Mithridates 22. linguarum peritus 314
 Mithridatis stratagema in distindendis Romanis 363
 Moderatio Alexandri laudatur 97
 Modius false perstringitur 18. 289. in multis Curtij
 corruptor 452
 Monomachia Erygij & Satibarzanis 424
 Montes & alia loca veteribus sacra 72
 Morbi insanabiles qui 638
 Mors corpora extendit 585
 Mortuos sepeliendi mos apud Persas 96
 Mos principum iuuentutis eorumq. munus 59
 Mosambicani tormentis bellicis Lusitanorum territi
 542
 Moschi ne crucifixum quidem nudum videre susti-
 nent 436
 Mosini qui & quales 346
 Mulier quaedam Alexandro vitam conseruat 509. de
 hac 511
 Multitudinis impotentia 205
 Munificentia Alexandri 300
 Muri Babylonis an aerei 262
 Musici qui 609. deficiunt 607
 Mutatio pugna in acie qualis 25
 Myndus ciuitas Caria, & in eam iacus Diogenis 60
 Myrobarharj qui 531
 Mythra id est sol, Persarum deus 33

INDEX.

N.

Nabarzanes prator Darij 61. & 63. Alexandri exercitum premit 84. & 86. contra Darium cum Besso coniurat eiusque proditoria oratio 308. obiurgatur à Dario 310. simulat penitentiam 311. ab Alexandro in gratiam recipitur 355

Naphtha idem quod bitumen 256. eius apud Babylonem copia 257

Narratio de Clito ab Alexandro occiso 481

Nasamones vbi 176. qualis gens 167

Naumachia Alexandri & Tyrriorum 148

Naues à remorum ordine nomen sortiuntur 141

Nauigatio Alexandri in Oceano Indico 612. & seq.

Naui Tyrriorum mirabilis & Amuerpensium 138. & seq.

Nearchus Alexandro Oceani Indici naturam narrat 623. quant a in illo itinere passus 624. eius reditus ad naues quam difficilis 625 post mortem Alexandri Barsenes filium dicit regem sed frustra 636

Nebula beneficio Samnites Romanos vincunt 209

Nectanebus Aegypti rex fugit in Macedoniam 170. & seq. de eo multa fabulosa sparsa ibid.

Necessitudo quomodo accipiatur 208

Nero quo artificio matrem occiderit 385

Nicanor Parmenionis filius moritur 362. oportune mortuus 364

Nicanor iuuenis cum socio ab Indis occiditur 513

Nicia Atheniensis error ob eclipsem 200

Nicolaus Trigautius de Iaponiorum martyrum verecundia quid narret 436

Nicomachus coniurationem contra Alexandrum detegit 367

Ninus primus Bactrianis bellum intulit 424

Nix exercitum opprimit 413

Nobilitatis differentia 106

Nora Indiae vrbs ab Alexandro occupata 543. est etiam Sardiniae ciuitas 544

Nouem coniurati Alexandrum occidere statuunt 509. & 511

Nouendecim ariolandi genera 447

Nox in quatuor militia vigiliis distributa 72

Noctium dij ab Indis culti 531

Nuditas quant opere omnibus hominibus exosa 436

Numa populum Ro. superstitione cicurauit 205

Numidia quae regio & vbi sita 626

Nysa à Baccho condita in India descriptio, & editio 536. vnde dicta ex sententia Goropij Beani ibid.

O.

Oblivium agmen quod 241

Obsidio vrbum duplex 163

Ochus quis, eiusq; crudelitas 105. octoginta fratres Sifigambis Persarum regina occidit 650

Ochus Indiae fluuius 470

Occidere seipsum non licet 318

Oceanus Indicus varia nomina sortitus 237

Ochus Darij filius sexennis ab Alexandro captus 97. 101

Otto vrbes ab Alexandro apud Bactrianos condita 424

Ododecim Alexandria ab Alexandro condita. in prolus. ca. 8.

Oculus quando Deus hominibus aperit 293

Olympias Alexandri Magni mater qualis 170. eius dictum ad Alexandrum filium 171. draco iuxta eam oisus 170. eius crudelitas 679. occiditur ibid. & seq. eius fortitudo in ferenda morte ibid.

Omnia felicitatis Alexandriae 188

Omphis Indorū rex se Alexandro dedit 547. & 555

Oppugnatio vrbum duplex 442

Oraculum Iouis Hammonis quid & quale 179. tempore Strabonis desertum 181

Oratio legati Darii ad Alexandrum 211. Alexandri qua Philotam coniurationis accusat 374. Philotae qua se defendit 381. Belonis in Philotam 388. Amyntae accusati ad Alexandrum 397. Alexandri ad Hermolaum coniurationis principem 517. ad milites in interiori India 575

Orestis matricida furia 385

Orgyia quae mensura 130

Orientalium mos in floribus spargendis 258

Orsines Persae, eiusq; virtutes & cades 627. & seq.

Oxatres Persae Mediae praefectus 330. & seq.

Oxidates quis 330. & seq.

Oxyartes suadet deditonem 493

Oxydraca Indiae populi ab Alexandro impugnati 386. se dedunt 604

Oxus fluuius quis & vnde sic dictus 417. & seq. quomodo ab Alexandro superatus 429. & 470. item à Scythis 430

Ozines Persae defectionē moliens interficitur 619

P.

Paganorum stultitia circa deos suos 144

Palloris causa 51

Pamphiliū mare ab Alexandro transitum, deque eare Iosephi & aliorum auctorum testimonia & censura 6

Panicus terror quid sit 219. eius memorabile exemplum 220

Paphlagonēs quales 389

Paricida quis proprie dicendus 56

Paropamisidae qui & quales 410. ab Alexandro debellati ibid. vnde dicti 411. & 412

Paropamisus mons quis 411

Parmenio Damascum proditione capit 101. Syria praeficitur 110. eius filius in Nylo submergitur 181. tres habuit filios 189. suadet ne litera Darij palam legantur 207. suadet vt matrem & filias Darij accepto pretio reddat 212. eius filii omnes mali perierunt 230. proditionis insimulatur 374. & seq. occiditur 405. eius praconium ibid. & 407

Parthi quae gens 332. Romanis infesti 333

Parthyene Parthia regio 319. quae & qualis 331

Pastigris descriptio 280

Pasagarda capta ab Alexandro 297. Persica gens 627

Patera vnde dicta 458

Patron Graecorum dux apud Darium 310. aperit ei insidias suorum 313

Pecudes an alibi satietate perimantur 255

Pecora & armenta quomodo differant 500

Pedes vngendi quam vsitatus mos in Oriente 531

Pelluces Alexander quot aluerit 361

Peloponnesus describitur 5. vnde dicta ibid. & 47. est peninsula 147. 231. quas regiones contineat 425

Pelo-

I N D E X.

- Eurypomus* q̄ deficiunt ab Alexandro 424. & cur 425
- Pelusium Aegypti ciuitas* vbi sita 168. *clauis Aegypti* ibid.
- Perdiccas Indiam* subigit 535. *annulum* ab Alexandro morturo accipit 642. illo mortuo de subrogando rege agit 654. libenter regnum suscepisset si ausus fuisset 656. eius constantia in repellendis sicarijs 660. calliditas 665. diuidit pronuncias 669
- Persa* oderunt *paderastiam*, id est masculorum concubitum 627. Atheniensibus infesti & cur 80
- Persarum acies* quomodo procedere solita 32. eorum centum millia ab Alexandro caesa 88
- Persa solem adorare* soliti 33. *Mythram* vocabant ibid. illorum centum millia peditum, decem millia equitum caesa ab Alexandro 88. regum arcaena silentio tegere soliti 161. eorum mos mortuos sepeliendi 96
- Persarum regum* luxus 271
- Persarum obseruantia* erga reges 312. *tributum ex India* 529. *luxuria* 530. *infelix conditio* ibid. nunquam in publicum prodire soliti ibid.
- Persepolis Persarum regia* vrbs clarissima 290. & 302. *capta & spoliata* ab Alexandro 295. *incensa* 301. an vnquam restaurata 302
- Persidis descriptio* 283 & seq.
- Petia Arimazis descriptio* 472. item *Aornis* 544
- Peucestes periclitati Alexandro* succurrit 187. 590. 593
- Phalanx Macedonica* 23. à Romanis quomodo victa 24
- Pharus insula Aegypti* 184
- Phegeles regnum* occupat Alexander in interiori India 573
- Philippus Acarnan medicus Alexandri* 49. à multis laudatus 54
- Philippi Macedoniae regis modestia* 181. *uxores* 378. *mors ei & cur* inflata 511. à quibus 113
- Philotas Parmenionis filius* coniurationem contra Alexandrum inuicem celat 357. *capitur* 370. & seq. *accusatur* 374. *se defendit* 381. *torquetur & occiditur* 390 eius *laus* 396
- Phradates* ab Alexandro in gratiam receptus 350. *occiditur* 650
- Phrataphernes Darij praefectus* ab Alexandro in gratiam receptus cum alijs 351
- Phyton* *Perdicca sententiam* in rege post Alexandrum eligendo sequitur 656
- Pysium* vox an Latina 592
- Pila* qua & qualia 542
- Pinarus amnis* vbi 70. *locus pugnae* inter Alexandrum Magnum & Darium 74
- Pinna* quid sint 591
- Pisidia* vbi sita 338
- Pythia* qua 288
- Plitimetus fluius* vbi 469. *sub terram se condit* ibid. & 469
- Pæonia gentes* vbi sita 222
- Pœnitentis principis hypotyposis* 488
- Polentæ* quid sit 188
- Polydamas* *Parmenionem* occidit, *amicus amicum* 404 & seq.
- Potipercon* magnus Alexandri amicus 230. in periculum incidit ob negatam Alexandro diuinitatem 504. 508. in India res gerit 543
- Polyxena* ab Achille quomodo amata 501
- Pons Babylonis* quam insignis 264
- Porus Indiae rex* contra Alexandrum bello se ac. inigit 450. eius frequens memoria 551. eius proceritas 552. & 558. quomodo Alexandro circa Hidasphem obstiterit 553. & seq. vincitur ab Alexandro & capitur 556. 564
- Præ* quid 288
- Porticanus rex* occisus 607
- Præcepta militaria breuia & qua* 24
- Principis interfecto* paricida & cur 56
- Princeps sine discrimine* audiat tam male, quam bene consulentes 66
- Principis praesentia* est anima exercitus 84
- Præcoces fructus* cum ingenijs comparantur 506
- Præcox* qua vox 506
- Prælium Alexandri* cum Poro Indiae regi 556
- Principes iuuentutis eorumq̄ munus* 509
- Prodigium sanguinis* circa Tyrum 130. aliud de bellua 147
- Proditor Damasci* occiditur, eiusq̄ caput ad Darium praefertur 102
- Proditores detestabiles* 168
- Proditores Darij* quinam 307
- Proditores à desertoribus* differunt 599
- Prometheus* *Caucaso* alligatur 414. *cur* 415
- Ptolomæus* in India multas vrbes capit. 519. & seq. eius *sententia* de rege post Alexandrum eligendo 656
- Pudor omnibus gentibus à natura* insitus 436
- Pugna Alexandri* cum Darij 243
- Pugna Marathonica* valde celebris 113
- Pyla* quid sit 43
- Pyla in Cilicia* diuersa 68
- Pyla Syriae* que ibid.
- Pyla ad Isson* describuntur ibid.
- Pyla Amanica* describuntur 69
- Pyræus* fluius qualis 45. & 60

Q.

Quadrige *falcatæ* quales 192

Quidam ignotus, principibus post Alexandri mortem regem Aridaum Philippi filium regem designat 656

Quinque Persarum regia & qua 277

Quinque millia vrbiū in India 540

Quintianus *Stoa* supplementum Curtij scripsit 1

Quippe Curtio vsitatum 206

R.

Recipere quid significet 117

Reges à Macedonibus valde culti, sed magis à Persis 51

Regibus videndum quomodo & quibus imperent 510. eorum periculum 511

Reginarum amor erga Darium 91

Regnorum Alexandri post eius mortem diuisio in-
xta Curtium 670

Reiparentes aut filios ad iudicium adducere soliti 387

Religio in vtrâque parte sumi potest 205

Religiosus quis olim dicebatur ibid. quis dicendus ibid.

Reges quomodo alloquendi 520

Reges

INDEX.

- Reges reprobationum insolentes* 21
Reges multi ex bonis malifacii 27
Regum veneratio vnde 58
Regium Alexandri responsum 212. 214
Rex foris beatus non domi 521
Reuerentia antiquorum erga reges 226. & seq.
Reus plectendus vbi deliquit, quomodo intelligendum 437
Rhinoceros vbi generetur 528. cur ita dictus 567
Rhodus ab Alexandro capta 153. describitur ibid.
Rodolphi I. temperantia in siti sustinenda 428
Romanorum mansuetudo 153. triclinia quot lectos habuerint 503. legiones quomodo instructa 24
Roxane ab Alexandro in uxorem ducta 499. & 500. pragnans relinquitur 654
Rubrum mare vnde dictum 623. 526. an eius aqua rubeant 526
Rupes ab Alexandro expugnata 362

S.

S
Agittariorum exempla 436. & 437
Saga qui populi 309
Sambus India fluius 610
Samothrace insula vbi sita 485. eius mysteria ibid.
Sanctus apud Curtium quis dicatur 65
Sapientia prima qua 42.
Sardes qua ciuitas 95
Satibarzanes Satrapa ab Alexandro in fidem receptus sua regioni praeficitur 362. deficit ab Alexandro ibid. Anaxippum interficit 364. ab Eriquo duello vincitur 424
Satrapa vox Persica, etiam Latinis vsitata 103. quid significet 361
Satyrus per quietem Alexandro alludere visus quid portenderit 133
Scrinium Darij pretiosum in quo Alexander Homeri carmina deposuit 89
Scotti impulsu clarissima ciuitas & regia Persepolis excinditur 301
Scythae per acinacem iurare soliti 31. an in exercitu Alexandri 215. qua & qualis gens 332. & seq. urbem ab Alexandro conditam diruere conantur 444. eorum descriptio 445. libera ad Alexandrum oratio 455. Aegyptum inuadunt 459. quomodo victitent 461. ab Alexandro oppugnat; 463. & seq. perunt connubia Macedonum 478
Sardanapalus quam luxuriosus 272
Satrapene qua regio 275
Satyrus per quietem Alexandro ostensus quid portenderit 133
Scenita populi qui & vbi 176
Seditiosi maris fluctibus comparantur 588
Seianus quomodo occisus 403
Seleucus cum Lyfimacho bellum gerit senex cum senex 675. occiditur ibid.
Semiramis an Babylonem condiderit 261. eius arx quam magnifica 267. horti pensiles 269. laus 443. gloria 600. eius imago, 601
Senex quidam Alexandrum docet Aornis petra expugnationem 545
Sententia consiliariorum debent esse libera 65
Sepulchrum Cyri ab Alexandro apertum 623. vnde plura ibid. eius epigrapha 629
Sepultura cura plerisque gentibus innata 286
Serpentes inusitata magnitudinis 567
Sesatium quid 422
Seuthes Odrissorum dux deficit ab Alexandro 630
Siculi an adulatores, & quales 505. eorum lingua confusa 386
Sidon ab Alexandro occupata, abdicato eius rege 116. quam clara & antiqua ciuitas 117
Sinarum regis opulentia 157
Sina externos excludunt, sed patres S. I. admiserunt 411. & 496
Silentij quanta cura apud Persas & Romanos 161. 162
Sigismundus Imp. a Bohemis casus 220
Sigismundi Herbesteyij de Tanai & montibus Riphis sententia 446
Siri apud Bactrianos quales fossa 423
Sisenes Persa falsa suspitione oppressus occiditur 61
Sisigambis Darij mater 40. eius verba ad Alexandrum 97. Susis relinquitur & vestibus donatur 279. visitatur ab Alexandro ibid. Vixis veniam & tributi immunitatem impetrat 281. ex luctu ob mortem Alexandri moritur 648. syllabus maiorum eius ibid. & 649. gloriam Alexandri valde auxit ibid. eius prudentia 241. & seq.
Sisimithris deditio 491. flagitiosus incestus ibid. ab uxore occiditur 494. perfidus 495
Sitalces accusatur & capitur 622
Siris quanta vis 427. quam patienter ab Alexandro tolerata 426. & seq.
Spadones vnde dicti, & quod eorum officium 41
Spitamenes adducit nudum Bessum ad Alexandrum 435. deficit ab eo 441. Menedemum Alexandri praefectum occidit 453. ab uxore occiditur 494. caput eius Alexandro offertur 495
Sobij qui 584
Soebida tolerantia in siti, & quomodo hostes eliserit 428
Sogdiani deficiunt ab Alexandro 441. describuntur 467. ab Alexandro subiguntur 470
Sola Persis pro Deo cultus 33
Solos urbs ab Alexan. occupata 58. a quo condita 59
Solacisimus vnde dictus & vbi ortus 59
Somnia Darij 29
Somnia quaedam diuina, quaedam naturalia 29
Somnium Alexandri de Satyro ei alludente, quid portenderit 133
Sophitae qui 571. eorum regnum deditur Alexandro ibid.
Spartanorum & Macedonum comparatio 326. & 328
Speculator quis 206
Stadium quot passus contineat 72
Stasirates Alexandria edificator 185
Statuae quae dicantur 368
Statua Memnonis loquax vbi 186
Statyra vxor Darij capta 97. mortua 207
Stratonis diuersi 110. & seq.

I N D E X .

- Stratagemata Mithridatis 363. & Alarici ibid.
 Stultitia est timore mortis mori 318
 Stygis fons quam noxius 678
 Superstitionis vis 199. & 205. de ea Ciceronis sententia 204
 Superstitio vitium religioni contrarium 205
 Subsidiarum usus & necessitas in praelijs 75
 Sasa Alexandro cum thesauro traduntur 277. vbi sita ibid.
 Susiani seu Susitani vbi sint 426
 Susida pyla qua 285
 Symbrius Persia praefectus 619
 Synopsis rerum ab Alexandro gestarum per Olympiadas & annos digesta. in prolusionib. ca. 7
 Syris vnde dicta & quid sit 176
 Syfimitris petra deditio, & vbi sit 492. & seq.
- T.
- T**Abae oppidum vbi 319
 Talentum quantum valeat 13. 213
 Tanais fluius vbi oriatur 334. triplex 446. an ad verum Tanain Alexander peruenerit ibid. à Moschis Don vocatur ibid. Bactrianos à Scythis diuidit 445
 Tapyri qua gens & quomodo incedat 351
 Tarsus Ciliciae vrbs ab Alexandro conseruata 46. quam praecleara 47
 Tartessus Colonia Phoenicum, & fluius, qui nunc Betis 128
 Tauron Alexandri praefectus Vxios vincit 281
 Taurus mons vbi 285. & 286. quantus ibid. & 413.
 314
 Taxilis India rex se Alexandro dedit 547. eius dictum ad eam. in prolus. ca. 10
 Telecta domorum in Germania carina vniuersa similia 413
 Telargia quot milites contineat 23
 Tempestatis nomine quid intelligendum 7
 Tempestatis descriptio 497
 Tempestiua conuiuia qua 482
 Tenedos insula vbi sita 159
 Thalestris Amazonum regina ad Alexandrum venit, eiusque cultus & petitio 355. imago 359
 Thebae ab Alexandro euerse 79
 Tenedos vbi sita 59
 Testudo in re militari duplex 282
 Thaleti Atheniensis ad milites mutilos oratio 292
 Theodosij iunioris temperantia 428
 Theffalorum equitatus laudabilis 26
 Thracij Bosphori delineatio 440
 Thrahybuli septem vulnera 85
 Thomyris Scythia regina Cyrum ad internecionem cedit 477
 Thymondas perfuga exercitui Darij praefectus 29. eius, exercitusq. eius consilium Dario datum & reprobatum, deque eo dissertatio 63
- Tigis qualis fluius & cur sic dictus 195. & seq.
 Tilly humanitas erga milites & victoria 499
 Timor semper vltima minatur 96
 Titboni regia vbi 186
 Tituli quam anxie à principibus obseruentur 112
 Torrens quid sit 469
 Trepidatio in exercitu Darii 73. in exercitu Caesaris apud Nervios, ibid.
 Trepidatio conscientiae indicium 397
 Tribuli quid 234
 Triclinia vnde dicta 508
 Triginta millia mulorum thesaurum Alexandri portant 514. & 518
 Tripoles multa 121
 Troglodita vbi 175. & seq.
 Tropaea statuta à diuersis 450. 484
 Tunica manicata qua & probrosa 36
 Turris Babylonica eiusque icon 268
 Tyndis qua ciuitas 491
 Tyriotes Dario mortem vxoris nunciat 269
 Typho quid sit 46
 Tyridates Darii thesaurarius Alexandrum inuitat 291
 Tyrus quanta vrbs 124. prolixè describitur, eiusq. obsidiones recensentur 25. & seq. portus duo 148. Tyrii Alexandrum excludunt 124. eius legatos occidunt 134. eorum stratagemata & artes 138. capiuntur & excinduntur 150. literarum inuentores 152
 Tyrus duplex 125 & 151.
- V.
- V**aletudo in vtramque partem accipitur 67
 Veneni quo Alexander perisse dicitur quanta vis 678
 Venenarii acriter à Plinio exagitati 610
 Veneri vnde dicti 13
 Verbena usus in precibus olim 225
 Veritatis vis 27. molesta est ibid.
 Vespasiani morientis dictum 507
 Veteres quomodo pugnarint 193 ante mortem se ornare soliti 297
 Vexoris Aegypti rex Scythia bellum infert, sed fugatur 459
 Victus quis dici possit 114
 Vitium & vuarum magnitudo apud Indos 471
 Vlisses quomodo in vrbe Troiana se ostenderit 376
 Umbilicus quid 179
 Vmbo quid 79
 Voluptatis vis 330
 Vires quomodo conficiantur 430. ijs stramentis refertis Alexander Oxum flumen traiecit cum exercitu 429
 Vulnera aduersa honesta 85
 Vxii ab Alexandro subacti 280. vbi siti, ibid. duplices, ibid.

F I N I S.

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher.]

311411

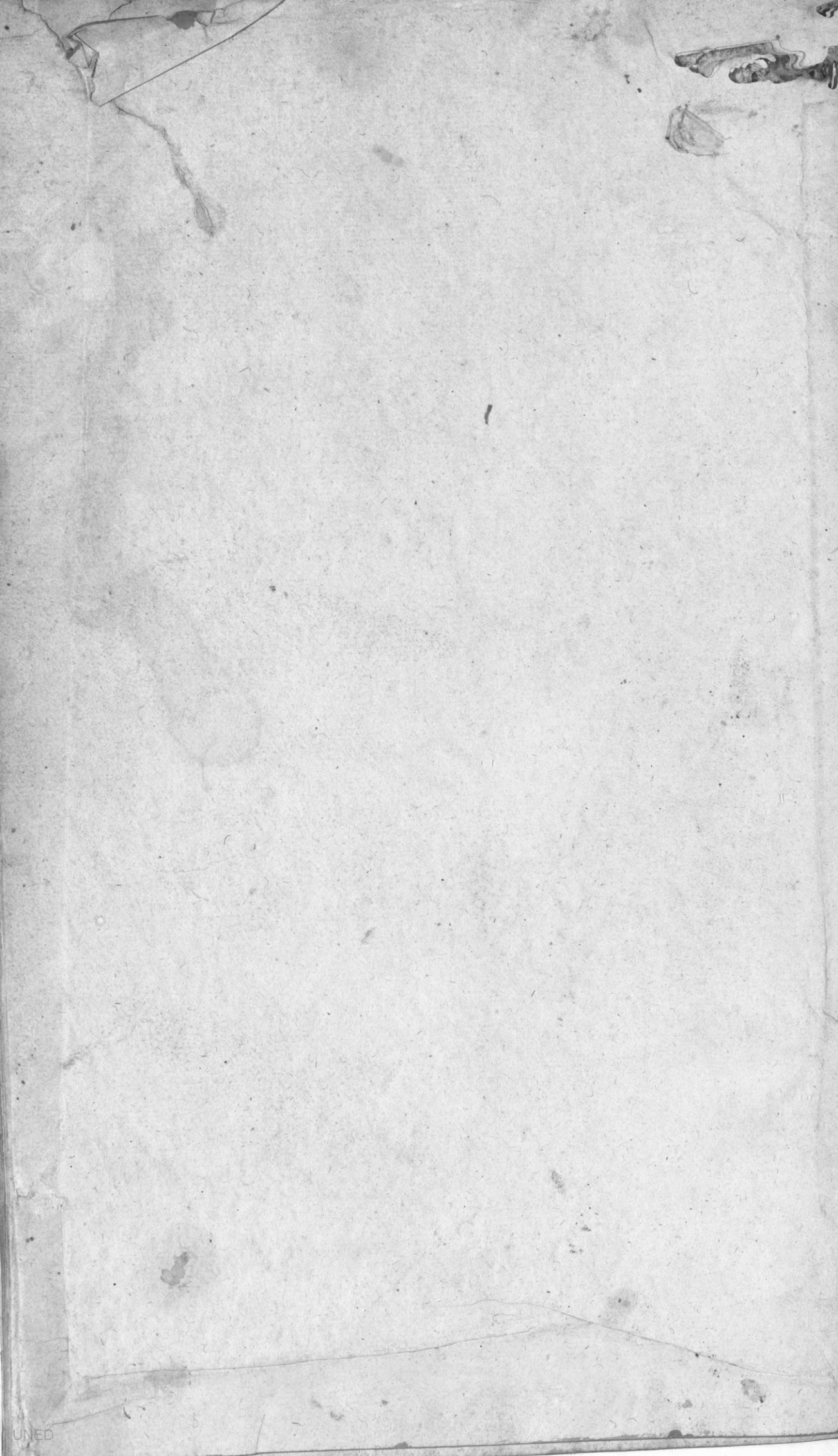

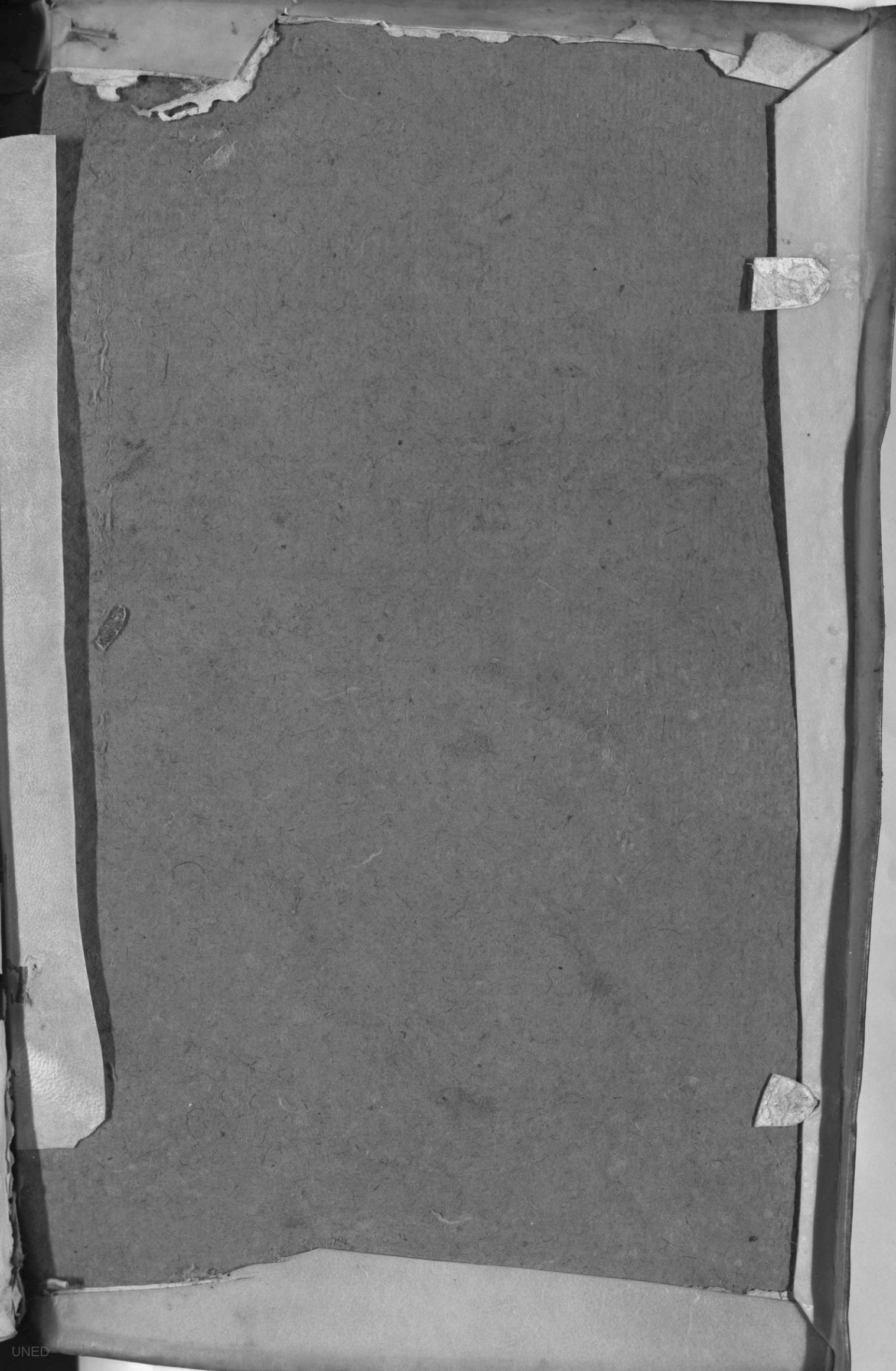

Parliamentary
Council
of
Europe

F. A.
089